

68-5
L 22

Valsts statistiskā pārvalde

Finanču statistika 1933

Sastādījis J. Jurevics. Rediģējis V. Salnais

Bureau de Statistique de l'Etat Letton

Statistique des Finances en 1933

Ecrit par J. Jurevics et rédigé par V. Salnais

Rigā, 1933. gadā

368763

73-10.292

68-5
22

8.11.11
L
33

Valsts statistiskā pārvalde

Finanču statistika 1933.

Sastādījis J. Jurevics. Rediģējis V. Salnais

Bureau de Statistique de l'Etat Letton

Statistique des Finances en 1933

Ecrit par J. Jurevics et rédigé par V. Salnais

Rigā, 1933. gadā

B-
L-
by

PSR
BIBLIOTEKA

~~10.292~~

0308053749

p2 nb. 28. VIII 2008.

J. B. - B.

pārb. 15.10.08. E. Š.

Priekšvārds.

Turpinot mūsu valsts un pašvaldību finanču jautājumu pētīšanu, iesākto ar „Lauku pašvaldību financēm“, „Pilsētu pašvaldību financēm“ un „Latvijas valsts financēm“, Valsts statistiskā pārvalde publicē „Finanču statistiku“, kurā apskata valsts un pašvaldības finanses, paplašinājot tās ar ziņām par Igaunijas financēm un sevišķu vērību piegriežot valsts ieņēmumiem pa pilsētām un apgabaliem. Sākumā bija projektā apskatīt šādā pat kārtā arī

valsts izdevumus, bet līdzekļu trūkuma dēļ tas bija jāatliek uz nākošo gadu.

Visi valsts un pašvaldību finanču statistikas tehniskie darbi ir veikti Valsts statistiskās pārvaldes iekšējās un finanču statistikas nodaļā. Pie materiālu apstrādāšanas par valsts ieņēmumiem pa apgabaliem un pilsētām tuvāko dalību ņēma pārvaldes darbinieki — R. Miške un cand. oec. A. Riekstiņš.

Rīgā, 1933. gada septembrī.

Valsts statistiskā pārvalde.

Satura rādītājs.

	<i>Lpp.</i>
I. Lauku pašvaldību finances . . .	1
II. Pilsētu pašvaldību finances . . .	19
III. Valsts ieņēmumi pa apgabaliem	40
IV. Tabulas	83

Table des matières.

	<i>Page</i>
<i>I. Finances des communes rurales</i>	<i>1</i>
<i>II. Finances des municipalités . . .</i>	<i>19</i>
<i>III. Recettes de l'Etat par provinces</i>	<i>40</i>
<i>IV. Tableaux . . . . .</i>	<i>83</i>

Revenus d'Etat par provinces.

Les revenus d'Etat par provinces et par villes ne se répartissent pas également. De tous les revenus d'Etat sont répartis: les impôts, les bénéfices du monopole d'alcool, diverses contributions, les bénéfices de la Banque d'Etat et les intérêts des obligations hypothécaires. Le montant de ces sommes était dans l'exercice 1929/30 —

140,4 millions Ls, en 1930/31 — 136,1 million et en 1931/32 — 101,8 millions de Ls. Deux tiers de ces sommes revenaient aux 5 villes principales (Rīga, Liepāja, Daugavpils, Jelgava et Ventspils) et un tiers à la campagne et aux villes de campagne. Riga rapportait la moitié de tous les revenus d'Etat.

Revenus d'Etat par provinces et par villes.

N ^o N ^o	Villes et provinces	Exercices			
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	Moyenne de 1929/30 à 1931/32.
		Moyenne par habitant Ls			
1	Rīga	184,92	179,94	136,94	167,97
2	Liepāja	150,12	139,84	104,29	131,25
3	Daugavpils	97,68	96,62	77,00	90,23
4	Jelgava	111,21	114,65	96,56	107,47
5	Ventspils	111,44	105,57	76,77	97,93
6	Vidzeme	53,11	50,22	36,48	46,60
7	Kurzeme	42,48	41,24	30,73	38,15
8	Zemgale	44,92	44,62	32,19	40,58
9	Latgale	20,70	19,75	13,88	17,94
10	Total	73,90	71,63	53,56	66,36
11	Villes	166,58	162,18	124,61	150,92
12	Campagne	38,16	36,72	26,40	33,76

En moyenne chaque habitant rapportait en 1929/30 un revenu de 73,90 Ls, mais en 1931/32 de 53,56 Ls, ce qui donne une moyenne de 66,36 Ls, considérant que chaque habitant rural ne rapportait que 33,17 Ls en moyenne pour l'époque de 1929/30 à 1931/32 et chaque citadin 150,92 Ls en moyenne. Les plus grands revenus rapportaient les impôts: à la campagne — 21,82 et dans les villes 116,64 Ls et de ceux-ci sont en premier lieu à citer les droits de douane avec 12,03 Ls à la campagne et 58,41 Ls dans les villes; la seconde place convient aux revenus du monopole d'accises et d'alcool. Une très grande différence montrent les impôts sur le revenu pour la campagne et les villes avec 0,46 Ls et 7,55 Ls et le commerce et les industries avec 0,49 et 7,60 Ls.

Des villes en particulier donne les plus grands revenus Riga — 167,97 Ls environs, tandis que Daugavpils ne donne que 90,23 Ls. A Riga presque tous les impôts et les autres recettes rapportent des sommes plus grandes que toutes les autres villes; une exception font les contributions de la patente, qui sont plus petites à Riga; aussi des rétributions d'enseignement sont

plus grandes à Daugavpils et Jelgava qu'à Riga. Particulièrement grandes sont les sommes qu'à Riga — en comparaison avec les autres villes — rapportent les impôts sur le revenu et les capitaux. Jelgava se distingue aussi par quelques revenus spéciaux.

La campagne donne en général peu de revenus — surtout la Latgale, où le montant par habitant ne représente que 17,94 Ls. En Latgale tous les revenus sont moins considérables que dans les autres provinces du pays. La Vidzeme rapporte les plus grands revenus, en moyenne par 3 dernières années — une somme de 46,60 Ls par habitant, la Zemgale a donné 40,58 Ls. En Vidzeme le plus important composant d'impôts représente le monopole d'alcool; en Zemgale celui sur les immeubles est plus grand que dans les autres provinces.

En général les plus grands revenus proviennent de l'impôt sur la consommation (douane et accises) et c'est pourquoi ces revenus caractérisent la quantité de la consommation, qui est plus grande dans les villes qu'à la campagne. Tout de même le montant des revenus ne caractérise point le pouvoir de production.

Gliederung des Staatseinnahmen nach den Landesbezirken.

Die Einnahmen des Staates verteilen sich auf die einzelnen Landesbezirke und Städte verschieden. Von den Gesamteinnahmen sind nach Bezirken errechnet worden: Steuern, Gewinne des Branntweinmonopols, verschiedene Abgaben sowie Gewinne und Pfandbriefzinsen der Staatsbanken. Diese Summen erreichten im

Wirtschaftsjahr 1929/30 — 140,4 Mill. Ls, 1930/31 — 136,1 Mill. Ls und 1931/32 — 101,8 Mill. Ls; davon entfielen zwei Drittel auf die 5 grösseren Städte und ein Drittel auf das flache Land und die übrigen Landstädte. Die Hälfte aller Staatseinnahmen hat die Stadt Riga ergeben.

Gliederung der Staatseinnahmen nach Bezirken und Städten.

No.№	Benennung der Städte und Bezirke	Wirtschaftsjahre			Im Durchschnitt der Jahre 1929/1930—1931/1932.
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	
		Im Durchschnitt je Kopf der Bevölkerung (in Lats)			
1	Rīga	184,82	179,94	136,94	167,07
2	Liepāja	150,12	139,34	104,29	131,25
3	Daugavpils	97,68	96,02	77,00	90,23
4	Jelgava	111,21	114,65	96,56	107,47
5	Ventspils	111,44	105,57	76,77	97,93
6	Vidzeme	53,11	50,22	36,48	46,60
7	Kurzeme	42,48	41,24	30,73	38,15
8	Zemgale	44,62	44,62	32,19	40,58
9	Latgale	20,70	19,75	13,88	17,94
10	Zusammen	73,90	71,63	53,56	66,86
11	In Städten	166,58	162,18	124,01	150,92
12	Auf dem Lande	38,16	36,72	26,40	33,76

Im Wj. 1929/30 belief sich die Einnahmensumme des Staates je Kopf der Bevölkerung auf 73,90 Ls, dagegen im Wj. 1931/32 auf 53,56 Ls, was im Durchschnitt der letzten 3 Jahre 66,36 Ls ausmacht; davon entfielen auf jeden Landbewohner nur 33,76 Ls, hingegen auf jeden Stadtbewohner 150,92 Ls. Die Haupteinnahmequelle bilden Steuern: auf dem Lande — 21,82 Ls und in den Städten — 116,64 Ls. Die grössten Einnahmen ergaben die Zölle — auf dem Lande 12,03 Ls und in den Städten 58,41 Ls; an nächster Stelle folgen Einnahmen aus der Akzise und dem Spiritusmonopol. Besonders gross ist der Unterschied der Belastung bei der Einkommensteuer, wo auf jeden Landbewohner 0,46 Ls und Stadtbewohner 7,55 Ls entfallen, ferner bei der Handels-Industriesteuer — 0,49 Ls bzw. 7,60 Ls usw.

Von den verschiedenen Städten ergibt die grössten Einnahmen Riga — 167,07 Ls, dagegen die kleinsten Daugavpils — 90,23 Ls. In Riga sind fast alle Steuern und sonstigen Einnahmen höher als in den übrigen Städten; eine Ausnahme bilden lediglich die Patentsteuern, die hier niedriger sind; auch die Schulgelder sind

in Daugavpils un Jelgava höher als in Riga. Besonders hohe Summen im Vergleich mit anderen Städten ergibt in Riga die Einkommen- und Kapitalsteuer. Durch einige Einnahmen tritt auch Jelgava hervor.

Relativ geringe Einnahmen laufen vom Lande ein, insbesondere aus dem Bezirk Latgale, wo auf den Kopf der Bevölkerung nur 17,94 Ls entfallen. In Latgale sind alle Einnahmen geringer als in den anderen Landesteilen. Die höchsten Einnahmen liefert Vidzeme, wo im Durchschnitt der 3 letzten Jahre auf jeden Einwohner 46,60 Ls kamen, dagegen in Zemgale 40,56 Ls. Besonders hohe Einnahmen ergibt in Vidzeme das Branntweinmonopol; die Immobiliensteuer ist dagegen am höchsten in Zemgale.

Grössere Einnahmen ergeben die Verbrauchssteuern (Zölle, Akzise); sie kennzeichnen gleichzeitig die Verbrauchsmenge, die in den Städten grösser ist als auf dem Lande. In keinem Falle aber sind die Einnahmen des Staates für die Produktionsfähigkeit der Bevölkerung charakteristisch.

I. Lauku pašvaldību finanses.

I. Finances des communes rurales.

Pagastu pašvaldības. Communes rurales.

Pagastu pašvaldību skaits 1932/1933. s. g. ir palicis bez pārmaiņām, pie kam viņu lielākais skaits ir Vidzemē (231), bet mazākais Latgalē (67) un kopā 522 pagasti. Lauku iedzīvotāju skaits bez visām pilsētām pēc 1930. g. skaitīšanas rezultātiem bija — 1.206.143, pie kam lielākais bija Latgalē (460.980), bet mazākais Kurzemē (186.268).

№ 1. Pagastu un iedzīvotāju skaits.
№ 1. Nombre des communes rurales et des habitants.

№№	Apriņķi Districts	Pagastu Commun. rur.	Iedzīvotāju Habitants	Budžets 1932/1933. Budget	Caurmērā uz 1 iedzīv. Moyenne par habitant
		skaits Nombre		Ls	
1	Rīgas	58	87 816	1 233 399	14,05
2	Cesu	40	53 170	702 198	13,21
3	Valmieras	52	65 801	919 136	13,97
4	Valkas	39	64 613	807 720	12,50
5	Madonas	42	67 352	800 362	11,88
6	Liepājas	29	50 666	589 170	11,63
7	Aizputes	19	27 816	330 032	11,86
8	Kuldīgas	20	42 366	497 805	11,75
9	Ventspils	14	32 547	321 237	9,87
10	Talsu	18	32 873	405 101	12,32
11	Tukuma	25	35 768	458 296	12,81
12	Jelgavas	41	60 775	1 107 549	18,22
13	Bauskas	20	39 516	574 639	14,54
14	Jēkabpils	19	37 448	446 626	11,93
15	Ilūkstes	19	46 636	451 307	9,68
16	Daugavpils	23	146 696	970 611	6,62
17	Rēzeknes	19	128 494	859 651	6,69
18	Ludzas	12	83 025	540 512	6,51
19	Jaunlatgales	13	102 765	804 897	7,83
20	Kopā Total	522	1 206 143	12820248	10,83
21	Vidzeme	231	338 752	4 462 815	13,17
22	Kurzeme	100	186 268	2 143 345	11,51
23	Zemgale	124	220 143	3 038 417	13,80
24	Latgale	67	460 980	3 175 671	6,89

Budžetu kopsumma.

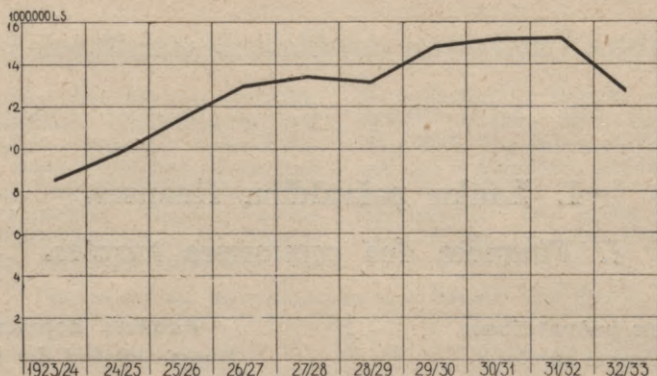
Somme général des budgets.

Sākot ar pirmajiem valsts pastāvēšanas gadiem līdz pat 1931/1932. s. g., (pagastu un apriņķu pašvaldībām saimniecības gads sākas 1. aprīlī un beidzas nākošā gada 31. martā), visu laiku pagastu pašvaldību budžetu kopsummas pieauga un maksimumu tās sasniedza minētā gadā 15,3 milj. ls apmērā. 1932/1933. s. g. budžeta kopsumma ļoti ievērojamā kārtā, par 2,5 līdz 12,8 milj. ls, vai par 16,30% samazinājās. Pārskata gadā daļu no lauku pašvaldību izdevumiem pārņēma valsts (skolotāju algošanu), bez tam samazināšanās notika ar dažiem citiem postiepiem (algām, remontiem, parādu nomaksu u. c.). Lielākās izdevumu summas iznāk uz Vidzemi, bet mazākās uz Kurzemi. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1932/1933. b. g. iznāca — 10,63 ls liela summa, pa atsevišķiem apgabaliem tās svārstās starp Zemgali — 13,80 ls un Latgali — 6,89 ls uz vienu iedzīvotāju.

Ieņēmumi.

Recettes.

1931/1932. b. g. ieņēmuma struktūrā notika ievērojamas pārmaiņas: minētā gadā ievērojamā kārtā pieauga nodokļu nozīme. — 1931/1932. un 1932/1933. b. g. tie sastāda 92—93% no budžeta kopsummas, pārējo ieņēmumu avotu nozīme ir niecīga. Līdz 1930/1931. b. g. nodokļi sastādīja 83%. Minētās pārgrozības notika, sakarā ar pagastu pašvaldību finansielā stāvokļa uzlabošanu — jaunu nodokļu ieviešanu un atbrīvošanu no dažām nastām. 1932/1933. b. g. bez nodokļiem, kapitālu rente, īpašumu un uzņēmumu peļņa sastādīja — 2,40%, ārkārtējie ieņēmumi — 1,80% dažādi — 3,00%, bez tam vēl dažiem pagastiem bija iztrūkums un tie nevarēja sabalansēt abas budžetu daļas.

№ 1. Pagastu pašvaldību budžeti 1923/1924.—1932/1933.
 № 1. Budgets des communes rurales de 1923/24 à 1932/33.

Nodokļi. Impôts.

Pirmajos valsts pastāvēšanas gados nodokļu skaits, kas deva prāvas ieņēmumu summas, bija lielāks nekā tagad, (starp kuriem jāatzīmē nodokļi no lopiem). No 1923/1924. līdz 1930/1931. b. g. lielākos ieņēmumus deva — nekustamas mantas un personīgais, bet pēdējos divos saimniecības periodos, nekustamas mantas un pašvaldības nodoklis. 1932/1933. b. g. bez nekustamas mantas un pašvaldības nodokļa, pagastu pašvaldības vēl ir paredzējušas ieņēmumus no rakstu nodevas, tirgus nodokļa, izpriečas nodokļa, zvejas un dažiem pārējiem nodokļiem.

Nekustamas mantas nodoklis (daļa) ir ieviests ar pirmajiem valsts pastāvēšanas gadiem. Vairākkārtīgi ir grozītas likmes un aplikšanas veidi. Pēdējos grozījumus izdarīja 1931. gadā, kur bez maksimālās likmes 1,30% no nekustamas mantas ienesīguma vērtības, paredzēja vēl tiesību pagasta padomei ar 2/3 visu locekļu balsīm paaugstināt to par 200%. (Paaugstinājums jāizdara kopā ar pašvaldības nodokli). Nodokli ņem no nekustamas mantas, kuŗa atrodas lauku pašvaldību administratīvās robežās. Šīs mantas taksētā vērtība 1932/1933. b. g. bija 613,8 milj. ls, pie kam Vidzemē tās vērtība sasniedza 184,1 milj. ls, Kurzemē 100,0, Zemgalē 178,4 un Latgalē 151,3 milj. ls. Ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļa visus pēdējos gadus ir pieauguši, vienīgi 1932/1933. b. g. tie samazinājušies par 1,1 līdz 7,05 milj. ls, vai 13,70%. Nekustamas mantas nodoklis sastāda vairāk nekā pusi

no ieņēmuma budžeta un 1932/1933. b. g. — 55,00%. Lielākās summas nekustamas mantas nodoklis ir devis Vidzemē, bet mazākās Kurzemē. Uz 1931. g. likuma pamata maksimālās nodokļu likmes var paaugstināt un 1932/1933. b. g. to darījuši 43 pagasti pret 212 pagastiem iepriekšējā gadā. Pagastu skaits, kuŗi samazinājuši maksimālās likmes, ir stipri pieaudzis, tas norāda, ka pagastu pašvaldībām budžetu sabalansēšanas nolūkos vairs nebija jāķeras pie ārkārtējiem līdzekļiem, bet tās varēja iztikt ar maksimālām nodokļu

№ 2. Pagastu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1923/1924.—1932/1933.
 № 2. Budgets de recettes des communes rurales dans les exercices 1923/1924 à 1932/1933.

№№	Budžeta gadi	1000 ls						Kopā Total
		Nodokļi Impôts	Kapitāli, īpašumi u. uzņēm. Capitaux, immeubl. et entrep.	Dāzādi Recettes diverses	Izrukums Déficit	Ārkārtēji Extraordinaires		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	1923/1924.	6 813	157	149	658	809	8 586	
2	1924/1925.	8 194	232	202	228	1 046	9 902	
3	1925/1926.	9 181	296	254	623	1 148	11 502	
4	1926/1927.	9 725	333	295	751	1 937	13 041	
5	1927/1928.	10 858	359	345	351	1 574	13 487	
6	1928/1929.	11 103	383	424	337	1 005	13 252	
7	1929/1930.	12 453	370	385	588	1 113	14 909	
8	1930/1931.	12 742	397	418	606	1 101	15 264	
9	1931/1932.	14 191	390	459	45	236	15 321	
10	1932/1933.	11 885	312	386	11	226	12 820	

№ 3. Pagastu pašvaldību ieņēmumu budžeti
1931/1932. — 1932/1933.

№ 3. Budgets de recettes des communes rurales dans les exercices
1931/32 et 1932/33.

№№	Ieņēmumi	1931/1932.	1932/1933.	+ starpība différence	%%	%% no budžeta Pourcentage du budget	Recettes
		1 000 ls					
1	Nodokļi	14 191	11 885	- 2 306	- 16,2	92,7	Impôts
2	Kapitāli, īpaš. un uzņēm.	390	312	- 78	- 20,0	2,4	Capitaux, immeubles et entreprises
3	Ārkārtēji	236	226	- 10	- 4,2	1,8	Extraordinaires
4	Dažādi	459	386	- 73	- 1,6	3,0	Diverses
5	Iztrūkums	45	11	- 34	- 75,6	0,1	Déficit
6	Kopā	15 321	12 820	- 2 501	- 16,3	100,0	Total

likmēm, bieži tās pat samazinot. Summas, kas ieņemtas no paaugstinātām nekustamas mantas nodokļu likmēm, pēdējā gadā ir samazinājušās no 389.000 līdz 55.300 ls un 1932/1933. b. g. tās sastāda tikai — 0,80/o no nekustamas mantas nodokļu ieņēmumiem. Nodokļu nastas samazināšana norāda uz pagastu pašvaldību finansiālā stāvokļa uzlabošanu.

№ 4. Nodokļi 1923/1924.—1932/1933.

№ 4. Impôts dans les exercices 1923/1924 à 1932/1933.

№№	Budžetu gadi Exercices	Nodokļi Impôts					Kopā Total
		Nekustamas mantas Immeubles	Personīgais Personnel	Pašvald. nodoklis Impôts d. com. rur.	Pārējie Autres	1 000 ls	
1	2	3	4	5	6	7	
1	1923/1924.	4 355	2 422	—	36	6 813	
2	1924/1925.	5 191	2 956	—	47	8 194	
3	1925/1926.	5 778	3 339	—	64	9 181	
4	1926/1927.	5 968	3 663	—	93	9 724	
5	1927/1928.	6 547	4 232	—	79	10 858	
6	1928/1929.	6 748	4 279	—	77	11 104	
7	1929/1930.	7 644	4 740	—	69	12 453	
8	1930/1931.	7 840	4 827	—	74	12 742	
9	1931/1932.	8 176	—	5 950	65	14 191	
10	1932/1933.	7 054	—	4 774	56	11 884	

№ 5. Nodokļu likmes.

№ 5. Limite des impôts.

Maksimālās nodokļu likmes Limite des impôts maxim.	1931/1932.	1932/1933.
	Pagastu skaits Nombre des com. rur.	
Paaugstinātas: Augmentation . .	212	43
Līdz Jusqu'à 5,0%	11	4
5,1—10,0	41	13
10,1—15,0	25	5
15,1—20,0	135	21
Pazeminātas: Réduction	28	243
Līdz Jusqu'à 5,0%	1	13
5,1—10,0	12	64
10,1—15,0	1	25
15,1—20,0	14	141
Maksimālās likmes Limite maxim.	282	236

Pašvaldību nodoklis pastāv tikai sākot ar 1931/1932. b. g. To ievada personas nodokļu vietā, kas pastāvēja jau no pirmskara laikiem, un kuŗu, ne bez pamata, uzskatīja par netaisnu. Pašvaldības nodoklis ir kombinēts: to ņem no personas (zināmos gadījumos, ņemot vērā sociālo stāvokli — amatnieki, tirgotāji, rūpnieki u. t. t.) un apliekot nekustamu mantu. Pašvaldības nodoklis no nekustamas mantas ņemams šādos apmēros no lauksaimniecībām ar zemes platību:

1) pāri par 10 ha līdz 15 ha	līdz 15 ls
2) " " 15 " " 25 "	" 20 ls
3) " " 25 " " 50 "	" 25 ls
4) " " 50 " " 100 "	" 35 ls
5) " " 100 " " "	" 40 ls

Pašvaldības nodokli maksā:

1) amatnieki, tirgotāji u. t. t. līdz .	20 ls
2) nekustamas mantas īpašnieki līdz 10 ha — līdz	10 ls
3) nekultivētas zemes īpašnieki līdz	10 ls
4) pārējie pilsoņi līdz	10 ls

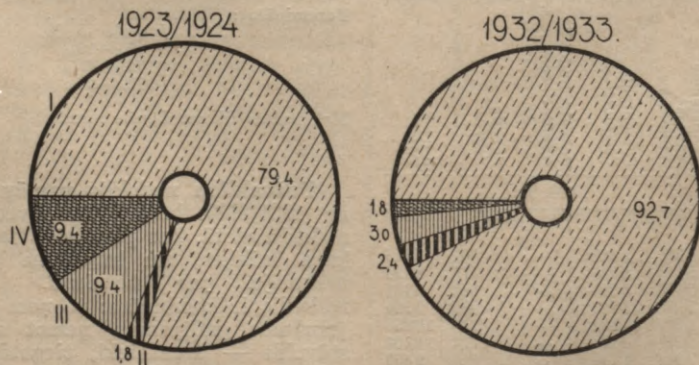
Pārējie pilsoņi atsvabināmi no nodokļa maksāšanas, ja tie nav sasnieguši 18 gadus, kā arī vīrieši, ja tie pārsnieguši 60 un sievietes — 50 gadus, kā arī kam ir bērni, vai ir bijuši bērni, invalīdi, kas saņem pensiju no valsts. Pašvaldības nodokli maksā ļoti plašas iedzīvotāju masas: 1931/1932. b. g. kopējais maksātāju skaits bija — 467.977 un 1932/1933. b. g. — 441.154. Vairāk nekā puse iznāk uz pārējiem, vai tiem, kurus nevar ieskaitīt starp lauksaimniekiem un amatniekiem, tirgotājiem un brīvām profesijām, resp., tie būtu galvenā kārtā, laukstrādnieki un -ces, vai citi algoti darba spēki. No nodokļa summas viņi dod tikai 1/3 daļu. Nekustamas mantas īpašnieki ar zemes platību pāri par 10 ha sastāda nepilnus 30% no kopējā maksātāju skaita, bet summas ziņā tie dod 1/2 un lauksaimnieki zem 10 ha — 100%. Lielāko daļu no pašvaldības nodokļa — 600% apmērā nomaksā nekustamas mantas īpašnieki. Pašvaldības nodokļu kopsomma 1932/1933. b. g. pret iepriekšējo ir samazinājusies par

19,8% līdz 4,77 milj. ls; no šīs summas uz paaugstināto daļu (pāri par maksimālām likmēm) iznāk 50.000 ls, pret 321.000 ls iepriekšējā gadā. Pašvaldības nodokļa maksimālo likmju samazināšana, vai paaugstināšana ir pilnīgi vienāda ar nekustamas mantas nodokli.

№ 6. Pašvaldības nodokļu maksātāju skaits.

№ 6. Nombre des contribuables dans les communes rurales.

	1931/1932.	1932/1933.
	Nod. maks. skaits Nombre des contribuables	
No lauks. pāri par . . . 10 ha	131 678	129 914
<i>Des exploitations au-dessus de . . .</i>		
10—15 "	36 265	35 106
15—25 "	50 653	50 569
25—50 "	29 120	28 863
50—100 "	14 747	14 488
Pāri par 100 "	893	888
Nekultivēta:	68 974	56 833
<i>Terre non cultivée</i>		
No pagastā dzīvojošiem:	267 325	254 407
<i>Des habitants des com. rur.</i>		
Amatn., tirg., brīv. profes.	22 010	20 989
<i>Artisans, commerc., prof. libres</i>		
Pārējiem	245 315	233 418
<i>Autres</i>		
Pavisam kopā	467 977	441 154
<i>Total général</i>		

№ 2. Pagastu pašvaldību ieņēmumi 1923/1924. un 1932/1933. (procentos).
I — nodokļi, II peļņa, III — dažādi un IV — ārkārtēji.

№ 2. Recettes des communes rurales dans les exercices 1923/24 et 1932/33 (en %).
I — impôts, II — bénéfice, III — diverses et IV — extraordinaires

Pārējo nodokļu skaits ir diezgan liels, tomēr viņi visi pat kopā dod niecīgu summu. Pārējiem nodokļiem pa lielākai daļai ir gadījuma raksturs: daži no tiem pagastu budžetos ir ievesti pat aiz pārpratuma, jo uz likuma pamata, vai arī vienošanās ceļā, tos saņem aprīņu valdes.

Nodokļu parādi pagastos ir uzkrājušies par lielām summām un vairāk gadiem. Vēl 1927. g. 1. aprīlī tie līdzinājās tikai 4,2 milj. ls un sastādīja 43,20% no budžetā paredzētās summas; 1932/1933. b. g. nodokļu parādi ir nedaudz samazinājušies, līdz 11,5 milj. ls, 6,2 milj. ls no iepriekšējiem un 5,3 milj. ls no tekošā gada, un sastāda 96,70% no uzlikto nodokļu kopsummām. Pa atsevišķiem apgabaliem nenomaksātie nodokļi svārstās vēl lielākās robežās. Latgalē nenomaksātās nodokļu summas ir ļoti lielas. Latgalē ir sastopami tādi pagasti, kur no nodokļu kopsummām ir nomaksāti tikai 1/8 daļa; Latvijā nav neviena pagasta, kur nebūtu uzkrājušies nodokļu parādi.

**Nē 7. Nenomaksātie nodokļi
1. aprīlī 1933. g.**

Nē 7. Impôts non perçus au 1 avril 1933.

Nē №		Nenomaksātie nodokļi 1000 ls Impôts non perçus	%
1	Vidzeme	2 708	65,8
2	Kurzeme	1 189	58,7
3	Zemgale	2 272	83,7
4	Latgale	5 375	177,6
5	Kopā Total	11 544	97,18

Pārējie ieņēmumu avoti pēdējos gados dod samērā niecīgas summas. Kapitālu rentes, īpašumu un uzņēmumu peļņa dod ap 300.000 ls lielus ieņēmumus. Pagastu pašvaldības nav bagātas, nedz ar kapitāliem, nedz citu mantu, un tāpēc šī peļņa sastāda tikai 2,40% no kopsummām. Lielākos ieņēmumus dod lauku māju nomas un telpu īres naudas; uzņēmumu peļņa un nomas nauda, kā: dzirnavu, kaļķu ceplu u. t. t. ir samērā maza; niecīgākos ieņēmumus dod kapitālu rentes.

Dažādi ieņēmumi 386.000 ls apmērā sastāda — 3,00% no budžeta. Lielākā daļa no šīs summas iznāk uz soda naudām, galvenā kārtā, par nodokļu nenomaksāšanu laikā. Starp dažādiem ieņēmumiem ir

ieskaitīti arī atmaksājami un dzimts-sarakstu nodaļu ieņēmumi. Pēdējie pēc būtības ir skaitāmi pie nodokļiem un no-devām. Arī neparedzētie ieņēmumi ir ieskaitīti šīnī grupā.

Ārkārtējo ieņēmumu summas iepriekšējos gados bija lielas un atsevišķos b. g. sasniedza līdz 150% no budžeta. Pēdējā laikā tās stipri samazinājušās un no budžeta kopsummām nesastāda pilnus 20%. Starp ārkārtējiem ieņēmumiem ir minami: aizņēmumi un pabalsti, kurus iepriekšējos gados izsniedza valsts dažādām pagastu pašvaldību vajadzībām: pagasta ēku (valdes nama un skolu) būvēm. Tas pats sakāms par pabalstiem. Pēdējā gadā aizņēmumu summas ir samazinājušās līdz 10.000 ls (1925/1926. b. g. — 460.000 ls) un pabalsti — 11.400 ls (1926/1927. b. g. — 471.000 ls). Pārējie reālie, ārkārtējie ieņēmumi, kā: nekustamas un kustamas mantas pārdošana, pagastu pašvaldībās ir sastādījuši niecīgas summas. Bez šiem reāliem ieņēmumiem diezgan lielas summas sastādīja iepriekšējo gadu budžetu atlikumi un kapitālu izlietošana. Budžetu atlikumos pagastu pašvaldības bieži ieskaitīja nenomaksātos nodokļus, ar kuru palīdzību sabalansēja budžetu. Faktiski šie budžeta atlikumi, izņemot retus gadījumus, ir skaitāmi pie deficīta. Agrāko budžetu gada atlikumi 1926/1927. b. g. sastādīja — 1,1 milj. ls, bet 1932/1933. — 0,1 milj. ls. Ja ņem vēl vērā uzrādītā deficīta samazināšanos, kurš 1926/1927. b. g. bija — 751.000 ls liels, 1930/1931. — 606.000 un 1932/1933. — 11.000 ls, tad jākonstatē, ka pēdējos gados pagastu pašvaldības ir spējīgas sabalansēt savus ieņēmumus ar izdevumiem un pilnīgi izskausti tie ārkārtējie deficīti, kādi parādījās iepriekšējos gados. Pagastu pašvaldību finansiālā stāvokļa uzlabošanās ir panākta ar nodokļu sistēmas pārveidošanu, kā arī tā padarīta elastīgāka. Pēc pastāvošiem likumiem, pagastiem ir iespējams paaugstināt maksimālās likmes par 200% un tas dod iespēju ieņēmumus palielināt līdz izdevumu pilnīgai segšanai.

Izdevumi.

Dépenses.

Pagastu pašvaldību izdevumu struktūrā ir notikušas dažas pārmaiņas: dažu posteņu nozīme ir ievērojami samazinājusies, un ir tādi, kuru svars pieaudzis.

№ 8. Pagastu pašvaldību izdevumu budžeti
1923/1924.—1932/1933.

№ 8. Budgets de dépenses des communes rurales dans les exercices
1923/1924 à 1932/1933.

№.№	Budžetu gadi Exercices	Administratīvie Administrative	Izglītība Instruction	Sociālā apgāde Assistance publique	Veselības aizsardzība Sauvegarde sanit.	Parādi u. proc. Paiement des dettes et des intérêts	Apriņķi Districts	Dažādi Diverses	Ārkārtēji Extraordinaires	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1923/1924.	2 558	1 112	1 366	214	180	2 296	409	451	8 586
2	1924/1925.	2 961	1 498	1 632	304	456	2 126	547	378	9 902
3	1925/1926.	3 300	1 790	1 937	357	556	2 536	560	466	11 502
4	1926/1927.	3 493	1 924	2 049	363	912	2 851	577	872	13 041
5	1927/1928.	3 664	2 122	2 172	420	905	2 686	657	861	13 487
6	1928/1929.	3 774	2 002	2 315	450	841	2 717	540	613	13 252
7	1929/1930.	4 008	2 103	2 520	1 437	613	2 887	569	772	14 909
8	1930/1931.	4 348	1 999	2 535	1 563	513	3 091	514	701	15 264
9	1931/1932.	4 802	2 171	2 600	1 832	580	1 911	587	838	15 321
10	1932/1933.	4 132	1 755	2 328	1 682	539	1 457	481	446	12 820

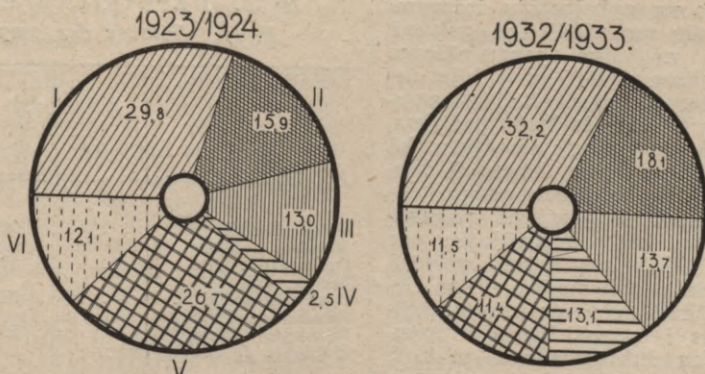
№ 9. Pagastu pašvaldību izdevumu budžeti
1931/1932.—1932/1933.

№ 9. Budgets de dépenses des communes rurales dans les exercices
1931/1932 à 1932/1933.

№.№	Izdevumi	1931/1932	1932/1933.	starpība différence ±	%	% no budžeta Pourcentage du budget	Dépenses
		1 000 ls					
1	Administratīvie	4 802	4 132	— 670	— 14,0	32,3	Administratives
2	Izglītība	2 171	1 755	— 416	— 19,2	13,7	Instruction
3	Sociālā apgāde	2 600	2 328	— 272	— 10,5	18,1	Assistance publique
4	Veselības aizsardzība	1 832	1 682	— 150	— 8,2	13,1	Sauvegarde sanitaire
5	Parādi un procenti	580	539	— 41	— 7,1	4,2	Dettes et intérêts
6	Apriņķi	1 911	1 457	— 454	— 23,8	11,4	Districts
7	Ārkārtēji	838	446	— 392	— 46,8	3,5	Extraordinaires
8	Dažādi	587	481	— 106	— 18,1	3,8	Diverses
9	Kopā	15 321	12 820	— 2 501	— 16,3	100,0	Total

Lielākā samazināšanās ir notikusi ar pagastu iemaksām apriņķiem: 1923/1924. b. g. šim nolūkam aizgāja 26,7⁰/o no kopsummas, turpretim 1932/1933. b. g. šīs iemaksas samazinājas līdz 11,4⁰/o. Samazināšanās stāv sakarā ar lauku pašvaldību atsavināšanu no algu maksāšanas obligātorisko skolu skolotājiem. Nedaudz samazinājusies ārkārtējo un dažādo izdevumu nozīme. Lielākais pieaugums ir noticis ar veselības aizsardzības izdevumiem, kuŗi 1923/1924. b. g. sastādīja 2,5⁰/o un

1932/1933. — 13,1⁰/o; pieaugums nāk uz lauku iedzīvotāju ārstēšanas rēķina slimības gadījumos. Veselības aizsardzības izdevumu nozīme pieaug arī pēdējos gados. Diezgan redzamos apmēros ir pieaugusi sociālās apgādes izdevumu nozīme no 15,9⁰/o līdz 18,1⁰/o. Tikko uzskaitītie izdevumi ierindojami pie tādiem, kas paceļ iedzīvotāju labklājību, bet pagastu pašvaldībās ir pieaugusi arī neproduktīvo administratīvo izdevumu nozīme no 29,8⁰/o līdz 32,2⁰/o.

№ 3. Pagastu pašvaldību izdevumi 1923/1924. un 1932/1933. (procentos).

I — administratīvie, II — sociāli palīdzībai, III — izglītībai, IV — veselības aizsardzībai, V — aprīņķim un VI — pārējie.

№ 3. Dépenses des communes rurales dans les exercices 1923/24 et 1932/33 (en %).

I — administratives, II — assistance publique, III — instruction, IV — sauvegarde sanitaire, V — districts, VI — autres

Pārskata gadā, kas aptver 1932/1933. saimniecības periodu, visi izdevumi ir samazinājušies, pie kam procentos lielākos apmēros ir mazinājušies ārkārtējie izdevumi, iemaksas aprīņķiem, izglītības veicināšanas izdevumi, sociālās apgādes izdevumi un t. t.

Līdz pat 1931/1932. b. g. tie nepārtraukti pieauga un sasniedza — 4,8 milj. ls, pārskata gadā samazinājās par 14,0% līdz 4,1 milj. ls. Tehniskā personāla uzturēšanai pagastu pašvaldības izdod lielākās summas un pārskata gadā tās samazinājušās par 10,5% līdz 2,0 milj. ls; pusi no šīs summas izlieto darbvežu algām. Pagasta valdes atalgojumiem un ceļa izdevumiem 1932/1933. b. g. paredzēja 70,7 milj. ls lielu summu, kuŗa salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir samazinājusies par 10,4%. Pagasta padomes izdevumi samērā ir mazi. Pagastu valdes, padomes, tech-

Administratīvie izdevumi
Dépenses administratives

ir lielākais postenis un no kopsummas tie sastāda — 32,2%, vai gandrīz 1/3 daļu.

№ 10. Administratīvie izdevumi.

№ 10. Dépenses administratives.

№.№	Izdevumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība différence +	%	Dépenses
		1 000 ls				
1	Pagasta valde	782	701	— 81	— 10,4	Administrations communales
2	Pagasta padome	160	134	— 26	— 16,3	Conseil des comm. rurales
3	Tehniskais personāls . .	2 241	2 006	— 235	— 10,5	Personnel technique
4	Apkalpotāji	340	300	— 40	— 11,8	Gens de service
5	Kancelejas izdevumi . . .	382	321	— 61	— 16,0	Dépenses de chancellerie
6	Pagasta tiesa	85	83	— 2	— 2,4	Tribunaux des com. rurales
7	Komisijas	111	50	— 61	— 55,0	Commissions
8	Dzimtsarakstu nodaļa . . .	67	52	— 15	— 22,4	Section de l'Etat Civil
9	Policijas līdzuzturēšana .	149	129	— 20	— 13,4	Particip. à l'entret. de la police
10	Pagastnams	455	338	— 117	— 25,7	Localité de l'admin. commun.
11	Kopā	4 771	4 113	— 658	— 13,8	Total

niskā personāla un apkalpotāju izdevumi pārskata gadā ir samazinājušies, galvenā kārtā, sakarā ar algu pazemināšanu. Darbinieku skaitam pēdējā gadā bija neliela tendence samazināties. Neliela samazināšanās ir notikusi ar darbvežu palīgiem, kanceļijas ierēdņiem un apkalpotājiem, kā arī valdes locekļu skaitu. Darbveži bija visos pagastos. No pārējiem administratīviem izdevumiem ir jāatzīmē pagastu nama uzturēšana, kas samazinājusies par 25,70% līdz 338.000 ls, tas noticis galvenā kārtā ar remonta izdevumiem. Par lielākām vai mazākām summām ir samazinājušies kanceļijas izdevumi, komisiju uzturēšana, policijas līdzuzturēšana u. t. t. Daļa no administratīviem izdevumiem ir samazinājušies, sakarā ar cenu krišanu, piemēram, apkurināšanas un apgaismošanas, kanceļijas u. c. izdevumi. Pagastu pašvaldības ievēro arī lielāko taupību.

№ 11. Darbinieku skaits.

№ 11. Nombre des employés.

	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
Valdes locekļi	1 532	1 547	1 517
Membres de l'adm. d. c. rur.			
Darbveži	521	522	522
Secrétaires			
Darbvežu palīgi	275	283	268
Secrétaires adjoint			
Kanceļijas darbinieki	561	558	518
Employés de chancellerie			
K o p ā	1 357	1 363	1 308
T o t a l			
Apkalpotāji	621	610	577
Gens de service			

Sociālās apgādes

Assistance publique.

izdevumi sastādās gandrīz vienīgi no nespējnieku uzturēšanas un pabalstīšanas summām. Nespējnieku uzturēšana jau no pirms kara laikiem bija viena no ievērojamākām pagastu pašvaldību darbības nozarēm un līdz ar to izdevumu posteņiem. Tāpēc jau ar pirmiem valsts pastāvēšanas gadiem šim mērķim paredzēja diezgan lielas summas un izdevumu struktūrā tie sastādīja lielu daļu. Ar katru gadu šīs summas pieauga un vienīgi 1932/1933. b. g.

tās samazinājās par 10,50% līdz 2,33 milj. ls. Samērā par nelielu summu ir samazinājušies izdevumi ārpus patversmes dzīvojošiem nespējniekiem; tiem izsniedz pabalstus naudā un tikai nelielos apmēros pārtikā u. c. pirmās vajadzības priekšmetos (apgērbu, malku u. c.), kā arī sedz ārstēšanas un apbēdīšanas izdevumus. Nespējnieku uzturēšana patversmēs ir mazinājusies par daudz lielāku summu un tas nāk, galvenā kārtā, uz pārtikas rēķina. Patversmes ēku uzturēšanai pārskata gadā arī paredzēja mazākas summas; lielākā samazināšanās bija ar remonta izdevumiem un apkurināšanu.

№ 12. Sociālā apgāde.

№ 12. Assistance publique.

№№	Izdevumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība + différ.	%	Dépenses
		1 000	ls			
1	Pabalsti patversmēs nedzīvoj.	1 286	1 223	— 63	— 4,9	<i>Assistance en dehors des asiles</i>
2	Uzturēšana patversmē	1 104	933	— 171	— 15,5	<i>Entretien des asiles</i>
3	Patversmju ēku uzturēšana	210	172	— 38	— 18,1	<i>Entretien des bâtiments des asiles</i>
4	K o p ā	2 600	2 328	— 272	— 10,5	<i>Total</i>

Izglītības veicināšanai
Encouragement de l'instruction

pagastu pašvaldības izdod samērā mazas summas, jo skolotāju algošanu izdara aprīnķa pašvaldības, bet pēdējos gados valsts. Pagastu pašvaldību izdevumi izglītības veicināšanas nolūkos sastādījās galvenā kārtā no skolas namu uzturēšanas, dažādi izdevumi mācības līdzekļu, inventāra iegūšanai u. t. t., alga skolas apkalpotājiem u. c. samērā mazi izdevumi. Tāpēc izdevumi izglītības veicināšanai nav daudz pieauguši un viņu nozīme pagastu izdevumu struktūrā ir palikusi bez pārmaiņām. 1932/1933. b. g. izglītības veicināšanas izdevumi ir samazinājušies par 19,2^o/o līdz 1.755.000 ls, vai viņu samazināšanās ir

notikusi lielākos apmēros, kā veselības aizsardzības, sociālās apgādes un pat administratīvie izdevumi. Par lielāko summu ir samazinājušies skolas nama uzturēšanas izdevumi (remonti un apkurināšana), par 26,9^o/o ir samazinājušies darbinieku algošanas izdevumi (algas stundu pasniedzējiem un apkalpotājiem); par 33,5^o/o ir samazināti izdevumi skolas inventāra, mācības līdzekļu u. c. priekšmetu iegādāšanai. Kaut gan arī šeit daļa no izdevumiem ir samazinājušies, sakarā ar cenu krišanu, tomēr pēdējā gadā tos pagasti iegādājās mazākos apmēros nekā agrāk. Skolu apgāde ar mācības u. c. līdzekļiem no sašaurinātā budžeta cieš vairāk nekā parējās pagastu pašvaldību darbības nozares.

№ 13. Izglītības veicināšana.

№ 13. *Encouragement de l'instruction.*

№№	Izdevumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība +/-	%	Dépenses
		1 000 ls				
1	Darbinieku algošana	379	277	- 102	- 26,9	<i>Appointements aux employés</i>
2	Dažādi skolu izdevumi	397	264	- 133	- 33,5	<i>Diverses dépenses scolaires</i>
3	Publisk. lasītav. un bibliotēk.	15	9	- 6	- 40,0	<i>Entretien des biblioth. et des salles</i>
4	Kursi un priekšlasījumi . . .	1,1	0,6	- 0,5	- 45,5	<i>de lecture publique</i>
5	Līdzdal. ārpagasta skolu uzt.	129	112	- 17	- 13,2	<i>Arrangements des cours et d. lect.</i>
6	Skolas namu uzturēš.	1 236	1 081	- 155	- 12,5	<i>Particip. à l'entretien des écoles en</i>
7	Līdzdalība pag. robežās esošo skolu uzturēšanā	14	11	- 3	- 21,4	<i>déhors de la com. rur.</i>
8	Baznīcas pabalstīšana	—	—	—	—	<i>Entretien des maisons d'école</i>
						<i>Participation à l'entretien d. écoles</i>
8	Baznīcas pabalstīšana	—	—	—	—	<i>dans les limites des com. rur.</i>
						<i>Secours aux églises</i>
9	Kopā	2 171	1 755	- 416	- 19,2	<i>Total</i>

Veselības uzraudzības

Sauvegarde sanitaire.

izdevumi pēckara gados uzrāda straujāko pieaugumu: vēl 1923/1924. b. g. šim nolūkam paredzēja samērā niecīgas summas un tikai pēdējos 4 gados tās strauji ir pieaugušas. 1928. gadā pieņēma likumu par lauku iedzīvotāju nodrošināšanu slimības gadījumos, uz kura pamata pagastu pašvaldības maksāja saslimušam ārstniecības izdevumus. Šie izdevumi ar katru gadu pieauga un 1931/1932. b. g. sasniedza — 1,83 milj. ls; pārskata gadā tie samazinājās

par 8,2^o/o līdz 1,68 milj. ls. Veselības aizsardzības izdevumu nozīme strauji ir pieaugusi un tagad sastāda — 13,1^o/o no kopsummas. Lauku iedzīvotāju ārstēšanas izdevumi pārskata gadā samazinājās par 6,4^o/o līdz 1,4 milj. ls. Pārējie veselības aizsardzības izdevumi ir mazi, bet lielākās summas izdod darbinieku uzturēšanai. Iekams vēl nepastāvēja likums par lauku iedzīvotāju ārstēšanu, darbinieku uzturēšanai aizgāja lielas summas, kas sastādīja ļoti ievērojamu daļu no visiem veselības aizsardzības izdevumiem. Pēdējos gados tie samazinās, bet sevišķi tas sakāms par medicīniskā personāla algām.

№ 14. Veselības aizsardzība.

№ 14. Sauvegarde sanitaire.

№№	Izdevumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība différ. +	%	Dépenses
		1 000 ls				
1	Darbinieku uzturēšana . . .	294	249	— 45	— 15,3	Entretien des employés
2	Dažādām veselības aizsardz.	41	35	— 6	— 14,6	Diverses dépenses p. la protection sanitaire
3	Lauku iedzīvot. ārstēšana . . .	1474	1379	— 95	— 6,4	Traitement des habitants ruraux
4	Veterinārā palīdzība	23	19	— 4	— 17,4	Secours vétérinaires
5	Kopā	1 832	1 682	— 150	— 8,2	Total

Parādu un procentu nomaksas

Paiement des dettes et des intérêts

ir šķīrojamas: 1) parādu un procentu nomaksas izdevumos, vārda šaurākā nozīmē un 2) iepriekšējā budžeta gada iztrūkuma segšanai paredzētās summās. Izdevumi parādu un procentu nomaksai ir jāparedz budžetā uz likuma pamata, tāpēc šīs summas pa atsevišķiem gadiem neko daudz nesvārstās un pārskata gadā, salīdzinot ar iepriekšējo, ir pat nedaudz pieaugušas. Parādu un procentu nomaksas summas (vārda šaurākā nozīmē) sadalās: 1) parādu nomaksas, 2) parādu deldēšanas un 3) aizņēmumu procentu izdevumos. Lielākās summas paredz parādu deldēšanai, resp. ilgtermiņa parādu attiecīgās gada daļas nomaksai. Iepriekšējos gados iztrūkuma segšanai paredzētās summas bija svārstīgas, jo pēc būtības tas ir iztrūkums. Sevišķi lieli iztrūkumi bija 1926/1927. — 1928/1929. b. g. Pārskata gadā iepriekšējā budžeta gada iztrūkuma segšanai paredzētās summas ir samazinājušās no

352.000 līdz 276.000 ls, pie kam 1926/1927. b. g. tās sasniedza — 625.000 ls.

Kapitālu ieguldījumi

Placement des capitaux

ir piekātami pie ārkārtējiem izdevumiem, jo tie nav sadzami ar attiecīgā gada ieņēmumiem, bet jāuzkrāj vai jānomaksā garākā periodā. Dažos iepriekšējos gados pagastu pašvaldības ārkārtējiem izdevumiem paredzēja lielas summas, pārskata gadā tās ievērojami ir samazinājušās, par 46,80/o līdz 446.000 ls. Pagastu pašvaldības vairs nevar noslēgt aizņēmumus, ar kuriem būtu iespējams izdarīt kapitālu ieguldījumus. Lielākie līdzekļi visus pēdējos gadus gāja jaunbūvēm: 1931/1932. b. g. — 608.000 un 1932/1933. — 342.000 ls; ar šiem izdevumiem pārskata gadā ir novērojama lielākā samazināšanās. No pārējiem ārkārtējiem izdevumiem 1932/1933. b. g. par ļoti lielu daļu ir samazinājušies līdzekļi, kas ieguldīti rezerves un citos fondos.

№ 15. Kapitālu ieguldījumi.

№ 15. Placement des capitaux.

№№	Kapitālu ieguldījumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība différ. +	%	Placement des capitaux
		1 000 ls				
1	Rezerves kapitāla papildināšana	15,7	10,6	— 5,1	— 32,5	Supplém. au capital de reserve
2	Pārējo kapitālu un fondu papildināšana	176,5	61,0	— 115,5	— 65,4	Suppléments d'autres capitaux et fonds
3	Nekustamu īpašumu iegūšana . . .	33,0	29,8	— 3,2	— 9,7	Acquisition d'immeubles
4	Jaunbūves	607,7	341,6	— 266,1	— 43,8	Nouvelles constructions
5	Pārējie kapitālu ieguldījumi . . .	5,2	3,4	— 1,8	— 34,6	Placement d'autres capitaux
6	Kopā	838,1	446,4	— 391,7	— 46,7	Total

Iemaksas aprinķu pašvaldībai.
Versement à l'administration des districts.

Ja aprinķu pašvaldība ar saviem ieņēmumiem nevar veikt pagasta pašvaldības pārņemtos pienākumus, tad pagastu padomes ar iekšlietu ministra piekrišanu var nodot aprinķu valdei no saviem ieņēmumiem iespējamo daļu. Šī daļa, kamēr lauku pašvaldības maksāja algas obligātorisko skolu skolotājiem, bija liela un to aprēķināja pēc nekustamas mantas nodokļa ieņēmumiem. 1930/1931. b. g. šī daļa sasniedza — 3,1 milj. ls un sastādīja 20,20% no budžeta. Pēdējos 2 gados, kad skolotājiem algas pilnos apmēros maksā valsts, tagad šīs iemaksas samazinājās un 1931/1932. b. g. nokrita līdz 1,9 un pārskata gadā — 1,46 milj. ls un sastāda tikai — 11,40% no kopsummas. Pa atsevišķiem aprinķiem piemaksas ir vēl mazākas, sevišķi tanīs lauku pašvaldībās, kur atrodas lieli meži, un aprinķu valdes saņem lielus līdzekļus no valsts, kā meža nodokli.

Dažādi izdevumi, kaut gan neuzrāda sevišķi lielas svārstības un pārskata gadā samazinājušies par 18,10%, tomēr tiem pagastu pašvaldības paredz diezgan lielas summas, kuŗas 1932/1933. b. g. līdzinājās — 481.000 ls. Lielākās summas iznāk uz neparedzētiem izdevumiem, kuŗus var uzņemt 50% apmērā no kārtējo izdevumu kopsummas. Starp dažādiem izdevumiem ir ieskaitītas summas klaušu atalgošanai, kuŗas pagastu pašvaldības var uzņemt tikai tanī gadījumā, ja to atļauj ieņēmumi. Vēl pie dažādiem izdevumiem ir ieskaitīti atmaksājami izdevumi, kuŗi sastāda samērā mazas summas.

№ 16. Parādu un procentu nomaksa.

№ 16. Paiement des dettes et des intérêts.

Budžetu gadi Exercices	Iepriekšējā budžeta gada iztikuma segs. Comptage du déficit de l'année passée	Parādu un procentu nomaksa Paiement des dettes et des intérêts	Kopā Total
		1 000 ls	
1923/1924.	92	88	180
1924/1925.	301	155	456
1925/1926.	328	228	556
1926/1927.	625	288	913
1927/1928.	578	327	905
1928/1929.	468	373	841
1929/1930.	363	250	613
1930/1931.	269	244	513
1931/1932.	352	229	581
1932/1933.	276	263	539

Aprinķu pašvaldības.
Administrations des districts.

Aprinķu valde ir otrās pakāpes lauku pašvaldību iestāde, kuŗa aptver pagastu pašvaldības aprinķu robežas. Tā rūpējas par aprinķa labierīcību, veicinot pagastu pašvaldībām uzliktos pienākumus, pārtrauga un saskaņo tai padoto pašvaldību darbību u. t. t. Aprinķa valdes locekļus ievēl uz 4 gadiem un tās notiek reizē ar pagastu padomes vēlēšanām; aprinķa valdes priekšsēdētāju iecel iekšlietu ministrs. Šādā veidā konstruētā aprinķu valde ir augstākais otrās pakāpes lauku pašvaldības orgāns. Viņa funkcijas nav sevišķi stingri noteiktas ar likumu, bet tās bieži ir ļoti dažādas, kuŗas izvirzās lauku pašvaldību dzīvē. Pagasta padome var nodot aprinķa valdei, ar pēdējās piekrišanu, to pienākumu izpildīšanu, kuŗus pagasta pašvaldība nav spējīga veikt. Arī valsts bieži uzliek aprinķu valdēm zināmus pienākumus (labības uzpirkšanu, sēkļu izsniegšanu u. t. t.). Tie pienākumi ir noteikti; pēdējā laikā, sakarā ar skolotāju algošanu no valsts puses, aprinķu pašvaldību darbība ir sašaurinājusies, un tāpēc pacēlies jautājums par viņu reorganizāciju.

Ieņēmumi.
Recettes.

Ar nelielām svārstībām aprinķu pašvaldību budžeta summas pieauga līdz 1931/1932. b. g. un sasniedza — 6,36 milj. ls; pārskata gadā tās samazinājās par 3,64 milj. ls, vai 57,30%. Tik liela budžetu summu samazināšanās stāv sakarā ar lauku pašvaldību finansu reorganizāciju.

Nodokļi aprinķu valdēs, tāpat kā pagastu pašvaldībās, sastāda lielāko daļu no ieņēmumu kopsummas; pa atsevišķiem gadiem tie diezgan svārstīgi. Sevišķi tas sakāms par pēdējiem trim darbības periodiem, kad nodokļi deva 4,3—2,6 milj. ls lielus ieņēmumus un viņu nozīme svārstījās 50—95,10% no kopsummas. 1930/1931. b. g. aprinķu pašvaldības nevarēja sabalansēt ieņēmumus ar izdevumiem un budžetu noslēdza ar 951.000 ls lielu iztrūkumu. 1931/1932. b. g. aprinķu pašvaldības saņēma no valsts 2,957 milj. ls lielu pabalstu. Minētā gadā lauku pašvaldībām vairs nebija jāmaksā obligātorisko skolu skolotāju algas, bet valsts budžets vēl nebija piemērots jaunajiem noteikumiem. Pārskata gadā nodokļu summa ir samazinājusies par 0,6 līdz 2,58 milj. ls un no ieņēmumu kopsummas sastāda — 95,10% (iepriekšējā gadā

№ 17. Apriņķu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1923/1924. — 1932/1933.

№ 17. Budgets de recettes des administrations des districts dans les exercices de 1923/24 à 1932/33.

№.№	Budžetu gadi <i>Exercices</i>	Nekustamas mantas nodoklis <i>Impôts sur im-meubles</i>	No valsts nodokļiem <i>Impôts d'Etat</i>	Pārējie nodokļi <i>Autres impôts</i>	Kapitāli, uzņēmumi un īpašumi <i>Capitaux; entreprises et immeubles</i>	Dažādi <i>Diverses</i>	Iztrūkums <i>Déficit</i>	Ārkārtēji <i>Extraordinaires</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1923/1924.	2 429	756	135	118	34	—	168	3 640
2	1924/1925.	2 256	820	131	188	41	—	289	3 725
3	1925/1926.	2 666	948	128	209	34	—	229	4 214
4	1926/1927.	2 941	1 091	142	216	29	—	231	4 650
5	1927/1928.	3 237	1 152	141	81	46	—	137	4 794
6	1928/1929.	3 306	1 202	182	85	40	—	156	4 971
7	1929/1930.	3 308	555	265	151	31	—	380	4 690
8	1930/1931.	3 487	509	279	114	33	951	137	5 510
9	1931/1932.	2 427	512	240	92	50	40	3 000	6 361
10	1932/1933.	1 980	444	160	72	15	—	47	2 718

3,2 milj ls apmērā tā sastādīja 50,0%). Nekustamas mantas nodoklis ir lielākais ieņēmumu avots un gada laikā tas samazinājies par 447.000 līdz 1.980.000 ls, vai par 18,4%. Nekustamas mantas nodoklis sastādās no divām daļām: no valsts mežu nodokļa, kurū, kā jau norāda pats nosaukums, maksā valsts un piemaksas, apriņķu pašvaldībām no pagastu ieņēmumiem (nekustamas mantas nodokļa). Valsts mežu nodoklis pārskata gadā nav samazinājies, pat nedaudz, līdz 561.000 ls ir pieaudzis. Samazinājušās ir pagastu piemaksas no 1,9 līdz 1,4 milj. ls (1930/1931. b. g. šī piemaksa sasniedza 2,9 milj. ls). Kopā ņemot pagastu un apriņķu pašvaldības ieņēmumus, nav jāaizmirst, ka šī piemaksa atkārtotas divas reizes: pagastu un apriņķu ieņēmumu budžetos un tāpēc pagastos kā caurejošu summu tā ir jāizslēdz. Stingri ņemot, nekustamas mantas nodokļus, kā tādus, nemaz nevar skaitīt, bet tie pareizāki būtu pievienojami pabalstiem (valsts meža nodoklis) un piemaksām (daļa nekustamas mantas nodokļa no pagastu pašvaldībām).

Piemaksu vai daļu veidā apriņķu pašvaldības saņem vēl no šādiem nodokļiem: ienākuma, procentuālās peļņas, tirdzniecības-rūpniecības zīmju, atsavināšanas un apgrūtināšanas un vērtības pieauguma. Līdz 1928/1929. b. g. no valsts nodokļiem apriņķu pašvaldības saņēma lielas summas, kurās minētā gadā sasniedza — 1,2 milj. ls un sastādīja — 24,2% no ieņēmumu kopsummas. Šo nodokļu samazināšanās nā-

košos gados stāv sakarā ar ienākuma nodokļa atlaišanu lauksaimniekiem. Pārskata gadā lielākās summas deva ienākuma nodoklis — 197.000 ls, procentuālās peļņas — 164.000, tirdzniecības-rūpniecības zīmju — 63.000 ls, bet pārējie nodokļi deva niecīgus ieņēmumus. Visiem šiem nodokļiem pārskata gadā bija tendence samazināties, bet sevišķi tas sakāms par tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem.

Pārējie, vai apriņķu pašvaldību patstāvīgie nodokļi, dod vēl mazākus ieņēmumus; 1932/1933. b. g. tiem bija tendence samazināties par 33,3% līdz 160.000 ls. Pilsētu pašvaldībās patstāvīgo nodokļu skaits bija liels, apriņķos tas ir mazāks un no katra atsevišķi ir niecīgi ieņēmumi. Traktieru nodoklis gada laikā ir samazinājies no 120.000 līdz 75.000 ls, izprieču no 92.000 līdz 60.000 ls, tirgus no 28.000 līdz 24.000 ls.

Ja atskaita jau pieminēto valsts pabalstu 1931/1932. b. g., kas ieskaitīts pie ārkārtējiem ieņēmumiem, tad pārējie ieņēmumu avoti ir niecīgi: kapitālu rentes, nekustamu īpašumu un uzņēmumu peļņa kopā 1932/1933. b. g. deva 72.000 ls, pie kam pēdējos gados šiem ieņēmumu avotiem ir tendence samazināties. Pie ārkārtējiem ieņēmumiem vēl skaita kapitālu izlietošanu. Tāpat kā pagastu pašvaldībās, šim ieņēmuma avotam pa lielākai daļai ir caurejošu summu, vai slēpšanas raksturs. Pie kapitālu izlietošanas parasti skaita, vai nu uzkrāto kapitālu izmantošanu, vai arī iepriekšējā budžeta gada atlikumu izlie-

**№ 18. Apriņķu pašvaldību ieņēmumu budžeti
1931/1932.—1932/1933.**

**№ 18. Budgets de recettes des administrations des districts dans les exercices
1931/1932 et 1932/1933.**

№№	Ieņēmumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība différ.	%	% no budžeta Pourcentage du budget	Recettes
		1 000 ls					
1	Nekustamas mantas nodoklis	2 427	1 980	— 447	— 18,4	72,9	<i>Impôts sur immeubles</i>
2	No valsts nodokļiem	512	444	— 68	— 13,3	16,3	<i>Impôts d'Etat</i>
3	Pārējie nodokļi	240	160	— 80	— 33,3	5,9	<i>Autres impôts</i>
4	Kapitāli, uzņēmumi un īpaš.	92	72	— 20	— 21,7	2,6	<i>Capit., entrep. et immeub.</i>
5	Ārkārtēji	3 000	47	— 2 953	— 98,4	1,7	<i>Extraordinaires</i>
6	Dažādi	50	15	— 35	— 70,0	0,6	<i>Diverses</i>
7	Iztrūkums	40	—	— 40	— 100,0	—	<i>Déficit</i>
8	Kopā	6 361	2 718	— 3 643	— 57,3	100,0	<i>Total</i>

tošanu. Pēdējie parasti nav vis skaidrā naudā, bet gan nodokļu un citu parādu un nenokārtotu maksājumu veidā. 1929/1930. b. g. šīs summas sasniedza — 363.000 ls, bet pēdējos gados, līdz ar lauku pašvaldību finanšu stāvokļa uzlabošanos, tās samazinājušās. Ja tās būtu reālas summas, tad vajadzēja būt otrādi. Iespējams, ka tagadējos budžetos uzrādītie atlikumi tiešām ir skaidra nauda apriņķu pašvaldību kasē.

**Izdevumi.
Dépenses.**

Apriņķu valdes darbojas tais pašās nozarēs, kur pagastu pašvaldības, un tāpēc arī izdevumu posteņi ir vienādi. Vienādība saskatāma saturu, bet nevis apmēru ziņā. Līdz 1931/1932. b. g. lielākais postenis bija izglītības veicināšanas izdevumi, kas sastādīja 46—54% no kopsummas; pārskata gadā, sakarā ar obligātorisko skolu skolotāju algošanu no valsts pusēs, šie izdevumi samazinājās līdz 10,0%. Administratīvie izdevumi visu laiku apriņķa pašvaldībās ir sastādījuši lielu daļu, bet sevišķi ievērojami tie bija 1932/1933. b. g., kad sasniedz 45,0% no visa budžeta; līdz ar to administratīvie izdevumi ir lielākais apriņķu pašvaldību budžetu postenis. Sociālās apgādes izdevumi sastāda — 21,0%, veselības aizsardzības — 5,7%, agronomiskās palīdzības — 5,8%, parādu un procentu nomaksas — 6,2% no ārkārtējie — 3,1% no izdevumu kopsummas. Pārskata gadā ir pieaugusi visu izdevumu veidu nozīme un tas stāv sakarā ar izglītības veicināšanas izdevumu straujo samazināšanos. Absolūtos skaitļos ir samazinā-

jušies visi izdevumu posteņi, izņemot sociālās apgādes un ārkārtējos; par lielāko summu ir samazinājušies izglītības veicināšanas izdevumi, administratīvie un parādu un procentu nomaksas.

Administratīvie izdevumi apriņķu valdēs pieauga visu laiku un 1931/1932. b. g. sasniedza — 1,7 milj. ls; pārskata gadā tie samazinājās par 28,5% līdz 1,22 milj. ls. Administratīvie izdevumi apriņķu pašvaldībās sastāda lielu daļu no kopsummas, kas izskaidrojams ar šo iestāžu diezgan vispusīgo administratīvo darbību. Pie administratīviem ir pieskaitīti tādi izdevumu posteņi, kas tieši neattiecas uz apriņķu pašvaldību darbību, bet kuņi ir jāizdod uz likuma pamata, piemēram, policijas līdzu uzturēšana u. c. Lielākās summas izdod pārvaldes un tehniskā personāla uzturēšanai — 584.000 ls, vai gandrīz pusi no visiem administratīviem izdevumiem. Policijas uzturēšanai un līdzdalībai citu valsts iestāžu uzturēšanai izdod — 192.000 ls, pārējie administratīvie izdevumi, kā: telpu uzturēšana un noma, komisijas, kanceļjas izdevumi u. t. ir samērā mazi. Administratīvo izdevumu samazināšanās nāk uz atalpojumu, ēku uzturēšanas (remontu un apkurināšanas) un īres naudas rēķina.

Sociālās apgādes izdevumi pēc lieluma ieņem otro vietu. Šie izdevumi ir strauji pieauguši un tas turpinās arī pārskata gadā, kad sociālās apgādes izdevumi pieauga par 6,5% līdz 571.000 ls. Pagastu pašvaldības gadā par vecuma nespējniekiem, bet apriņķu valdes, galvenā kārtā, par bērniem, ieskaitot zīdaiņus, un vājprātīgiem. Lielākie apriņķu valžu izdevumi iznāk uz slēgto apgādi — vājprātīgo

№ 19. Apriņķu pašvaldību izdevumu budžeti 1923/1924.—1932/1933.
 № 19. Budgets de dépenses des administrations des districts dans les exercices de 1923/24 à 1932/33.

№№	Budžetu gadi Exercices	Administratīvie	Sociālā apgāde	Izglītība	Veselības aizsardzība	Agronomiskā palīdzība	Parādu un procentu nomaksa	Dažādi	Ārkārtēji	Kopā Total
		Administrative	Assistance publique	Instruction	Sauvegarde sanitaire	Assistance agronome	Paiement d. dettes et d. intér.	Diverses	Extraordinaires	
1 000 ls										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1923/1924.	676	172	1 803	521	142	76	178	72	3 640
2	1924/1925.	703	204	1 846	533	86	124	193	36	3 725
3	1925/1926.	1 004	291	1 974	596	86	80	131	52	4 214
4	1926/1927.	1 134	400	2 171	590	105	57	116	77	4 650
5	1927/1928.	1 289	435	2 211	470	92	61	113	123	4 794
6	1928/1929.	1 339	462	2 361	464	116	61	118	50	4 971
7	1929/1930.	1 376	480	2 314	189	114	29	156	32	4 690
8	1930/1931.	1 535	469	2 958	130	172	80	142	24	5 510
9	1931/1932.	1 710	536	3 132	172	201	384	178	48	6 361
10	1932/1933.	1 223	571	271	154	157	169	87	86	2 718

patversmju uzturēšanu, kas pārskata gadā pieaugusi par 43.000 līdz 381.000 ls; nespējnieku un bērnu patversmēm izdod 139.000 ls.

Izdevumi izglītības veicināšanai pārskata gadā strauji samazinājās, jo obligātorisko skolu skolotājiem tagad algas maksā valsts. Līdz šim valsts izsniedza pabalstu — apmēram pusi no izdevumu kopsummas. Pēdējos 2 gados skolotāju algošanu pilnos apmēros ir uzņēmusies valsts un līdz ar to ārkārtīgi samazinās apriņķu valžu izdevumi. Gada laikā izglītības veicināšanas izdevumi samazinājās par 2,86 līdz 0,27 milj. ls, vai 91,3%.

No tagad paredzētiem izdevumiem izglītības veicināšanai pusi izdod skolotāju algošanai, galvenā kārtā, neobligātorisko skolu skolotāju algošanai. Otrā pusē parasti izlieto dažādām arodskolām, kurlmēmo un aklo mācības iestādēm, kurām apriņķu pašvaldības parasti izsniedz pabalstus.

Veselības aizsardzības izdevumu kustībai ir noteikta tendence samazināties: sevišķi spilgti tas novērojams, sākot ar 1929/1930. b. g., vai pēc tam, kad stājās spēkā likums par lauku iedzīvotāju nodrošināšanu slimības gadījumos. Pēdējos gados veselības aizsardzības izdevumi samazinās un pārskata gadā tie nokrituši

№ 20. Apriņķu pašvaldību izdevumu budžeti 1931/1932.—1932/1933.
 № 20. Budgets de dépenses des administrations des districts dans les exercices de 1931/1932 à 1932/1933.

№№	Izdevumi	1931/1932.	1932/1933.	starpība différ. +	%	% no budžeta Pourcentage du budget	Dépenses
		1 000 ls					
1	Administratīvie	1 710	1 223	— 487	— 28,5	45,0	Administrative
2	Sociālā apgāde	536	571	+ 35	+ 6,5	21,0	Assistance publique
3	Izglītība	3 132	271	— 2 861	— 91,3	10,0	Instruction
4	Veselības aizsardzība	172	154	— 18	— 10,5	5,7	Sauvegarde sanitaire
5	Agronomiskā palīdzība	201	157	— 44	— 21,9	5,8	Secours agricoles
6	Parādu un proc. nomaksa	384	169	— 215	— 56,0	6,2	Paiem. d. det. et d. intér.
7	Ārkārtēji	48	86	+ 38	+ 79,2	3,1	Extraordinaires
8	Dažādi	178	87	— 91	— 51,1	3,2	Diverses
9	Kopā	6 361	2 718	— 3 643	— 57,3	100,0	Total

par 10,5% līdz 154.000 ls. Lielākās summas izdeva ambulanču un veselības kopšanas punktu uzturēšanai, kā arī veterinārai uzraudzībai.

Agronomiskai palīdzībai apriņķu valdes neizdod sevišķi lielas summas un tās

nozīmētas, galvenā kārtā, agronomiskā un tehniskā personāla atalgojumiem. Parādu un procentu nomaksas izdevumi 1932/1933. b. g. ir samazinājušies par 56% līdz 169.000 ls, un tas noticis uz parādu atmaksas rēķina. Ārkārtējie izdevumi nav lieli, bet pārskata gadā tie ir pieauguši.

№ 4. Lauku pašvaldību nodokļi uz vienu iedzīvotāju 1932/1933. (ls).
 № 4. Impôts des administrations rurales — par habitant dans l'exercice 1932/33. (ls).

Lauku pašvaldību budžeti kopā.

Total général des budgets des communes rurales.

Pagastu pašvaldības no saviem ieņēmumiem — no nekustamas mantas nodokļa daļu maksā apriņķu valdēm, kuru uzrāda pagastu un apriņķu pašvaldību budžetos. Lai nebūtu dubulta skaitīšana, tad pagastu nomaksa ir jāatskaita no kopsummas. Šādā veidā aprēķinātās budžeta kopsummas pēdējos gados bija sekošas: 1930/1931. — 17,7 milj. ls, 1931/1932. — 16,8 un 1932/1933. — 14,1 milj. ls, vai pēdējā gadā tā samazinājusies par 16,7%, kas arī uzskatāms par isto budžeta samazināšanos procentu. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1930/1931. b. g. iznāca — 14,66 ls liela summa, 1931/1932. — 13,94 un 1932/1933. — 11,67 ls. Mazākās budžeta summas ir Latgalē, bet lielākās Jelgavas apriņķī.

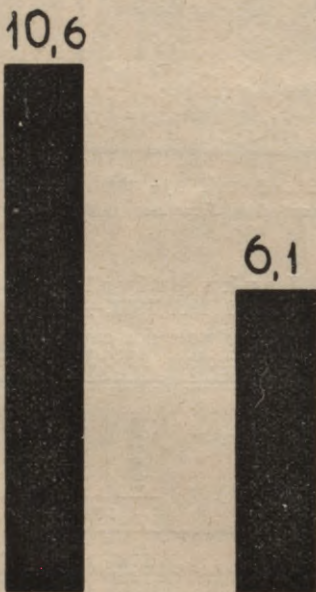
№ 21. Lauku pašvaldību tīrie budžeti 1930/1931.—1932/1933.

№ 21. Budgets nets des communes rurales dans les exercices 1930/31 et 1932/33.

№ №	Apirņķi Districts	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.	Caurm. uz 1 iedz. 1932/1933. g. ls Moyen. P. hab. en 1932/33 en lats
		1 000 ls			
1	Rīgas	1742	1554	1380	15,71
2	Cēsu	1020	889	773	14,53
3	Valmieras	1272	1184	999	15,18
4	Valkas	1140	1026	896	13,86
5	Madonas	1127	1003	872	12,94
6	Liepājas	751	743	659	13,00
7	Āizputes	465	429	361	12,97
8	Kuldīgas	650	648	552	13,02
9	Ventspils	535	453	395	12,13
10	Talsu	548	517	454	13,81
11	Tukuma	602	589	510	14,25
12	Jelgavas	1543	1413	1219	20,05
13	Bauskas	791	760	605	15,31
14	Jēkabpils	686	648	517	13,80
15	Ilūkstes	579	632	499	10,69
16	Daugavpils	1362	1371	1020	6,95
17	Rēzeknes	1247	1184	930	7,23
18	Ludzas	711	710	564	6,79
19	Jaunlatgales	912	1062	876	8,52
20	Kopā Total	17 683	16 815	14 081	11,67

Lauku pašvaldību finanses Igaunijā.
Finances des communes rurales en Estonie.

Lauku pašvaldību struktūra Igaunijā ir līdzīga mūsējai, jo abās valstīs tā izauga no pirmskara pagasta valdēm. Arī lauku pašvaldību finansu statistika saskaņota Latvijas un Igaunijas statistiķu konferencēs. Tomēr, ir arī dažādības: Igaunijā pagastu pašvaldību ieņēmumus un izdevumus sakopo pēc pārskatiem par budžeta izpildīšanas, pie mums tas nav iespējams un tāpēc ieņēmumu un izdevumu aprēķināšanai izlieto budžetus. Līdz šim Igaunijā, tāpat kā pie mums, pastāvēja apriņķu pašvaldības, tagad, pēc pēdējām ziņām, tās likvidē un tāpēc lauku pašvaldību finansu statistikā apriņķu valžu ieņēmumus un izdevumus vairs neapskata.

№ 5. Pagastu pašvaldību nodokļi uz vienu iedzīvotāju (ls).

(pa kreisi — Latvijā un pa labi — Igaunijā).

№ 5. Impôts des communes rurales — par habitant (ls).

(à gauche — la Lettonie et à droite — l'Estonie).

Pagastu pašvaldību skaits Igaunijā (370) ir mazāks nekā Latvijā (1930/1931. s. g. — 521), tas pats sakāms par iedzīvotāju skaitu 789.226 un 1.206.143 iedzīvotāji. Tāpat kā pie mums, arī Igaunijā ir novērojama pagastu pašvaldību finansiālā stāvokļa uzlabošanās, kas izpaužas ievērojamā ieņēmumu pārsniegumā par izdevu-

miem un ar katru gadu samazinās to pagastu skaits, kas noslēdza saimniecības periodu ar iztrūkumu. Sašaurinot izdevumus, atvieglo Igaunijas lauku iedzīvotājus no lielajām nodokļu nastām. Divu gadu laikā ieņēmumi ir samazinājušies par 12% un izdevumi par 10%.

Ieņēmumi.
Recettes.

Igaunijā pagastu pašvaldībās lielākais ieņēmumu avots ir nodokļi, kas visu laiku sastāda ap 77% no kopsummas. Nodokļu summas pēdējos gados samazinās un 1930/1931. m. g. tās ir par 0,52 milj. ls, vai par 9,7% mazākas nekā iepriekšējā gadā. Visi nodokļi kopā deva 4,8 milj. ls lielus ieņēmumus. Igaunijas lauku pašvaldību nodokļu sistēma ir izaugusi no viena celma — pirmskara galvas naudām. Tāpēc arī Igaunijā sastopami tie paši nodokļi, kas pie mums. Tomēr atsevišķo nodokļu nozīme nav vienāda: nekustamas mantas nodoklis mūsu pagastu pašvaldībās sastāda vairāk nekā pusi no visiem ieņēmumiem (55,0%), Igaunijā turpretim tikai ap 10%. Pagastu nodoklis, kas atvieto mūsu pašvaldības nodokli, Igaunijā dod ļoti lielus ieņēmumus — ap 56% no kopsummas, bet mūsu pagastu pašvaldībās tikai 37%. Pārējiem nodokļiem mūsu pagastu pašvaldībās nav gandrīz nekādas nozīmes, Igaunijā turpretim viņiem ir diezgan liela loma. Ienākuma nodoklis, pie mums to iekasē apriņķu pašvaldības, Igaunijā dod ap 5% no visiem ieņēmumiem, tikpat liela daļa ienāk no pārējiem nodokļiem.

Pēdējā 1930/1931. maksāšanas gadā Igaunijas pagasta valdēs nodokļi samazinās; vienīgais izņēmums ir ar nekustamas mantas nodokli, kas pieaug. Lielākā samazināšanās ir notikusi ar pagasta nodokli, kas ienācis 3,5 milj. ls apmērā, vai par 11,5% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Vēl straujāk ir samazinājušies ieņēmumi no ienākuma nodokļa — 20% apmērā. Igaunijā uz vienu iedzīvotāju iznāk mazākas nodokļu summas nekā pie mums. 1930/1931. m. g. Igaunijā caurmērā uz vienu lauku iedzīvotāju iznāca — 6,12 ls liela summa; 1932/1933. b. g. (minētais saimniecības periods pems tādēļ, ka budžeta kopsummas ziņā tas stāv ļoti tuvu 1930/1931. m. g., kurš mūsu pagastu pašvaldībām nav raksturīgs, jo nākošā gadā radikāli pārkārtoja un uzlaboja pagastu pašvaldību finansu sistēmu), vienam mūsu lauku iedzīvotājam bija jāmaksā — 9,85 ls (1930/1931. — 10,6 ls),

№ 22. Lauku pašvaldību ieņēmumi Igaunijā 1928/1929.—1930/1931.

№ 22. Recettes des communes rurales en Estonie de 1928/29 à 1930/31.

№№	Ieņēmumi	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	Caurm. uz 1 iedzīv. 1930/1931. g. Ls Moyen. p. habit. en 1930/31 en laifs	Recettes
		1 000 ls			Procentos %				
1	Nodokļi	5 517	5 349	4 827	77,9	76,6	77,3	6,12	<i>Impôts</i>
2	nekustamas mantas	607	599	663	8,6	8,6	10,6	0,84	<i>sur les immeubles</i>
3	ienākuma	356	399	320	5,0	5,7	5,1	0,41	<i>des revenus</i>
4	pagastu nodokļi	4 109	3 952	3 500	58,0	56,6	56,1	4,43	<i>imp. d. com. rurales</i>
5	no tiem: personīgais	3 141	3 040		44,3	43,5			<i>dont: person.</i>
6	rakstu nodoklis	18	35	30	0,3	0,5	0,5	0,04	<i>droit de timbre</i>
7	Pārējie	427	364	314	6,0	5,2	5,0	0,40	<i>Autres</i>
8	Kapitāli	145	111	47	2,0	1,6	0,8	0,06	<i>Capitaux</i>
9	Ipašumi	242	198	151	3,4	2,8	2,4	0,19	<i>Propriétés</i>
10	Uzņēmumi	25	23	27	0,4	0,3	0,4	0,03	<i>Entreprises</i>
11	Pabalsti	65	74	125	0,9	1,1	2,0	0,16	<i>Secours</i>
12	Izdevumu atmaksas	129	89	67	1,8	1,3	1,1	0,09	<i>Rembours. de dépenses</i>
13	Aizņēmumi	500	662	452	7,1	9,5	7,2	0,57	<i>Emprunts</i>
14	Dažādi	461	479	548	6,5	6,8	8,8	0,69	<i>Diverses</i>
15	Kopā	7 084	6 985	6 244	100,0	100,0	100,0	7,91	<i>Total</i>

vai par 61% lielāka summa. Ar pagastu pašvaldību nastām mūsu lauku iedzīvotāji ir apkrauti smagāk nekā Igaunijā.

Pārējo ieņēmumu nozīme ir niecīga, tomēr dažiem no tiem ir lielāka nozīme nekā mūsu pagastu pašvaldībās. Kapitālu rentes, īpašumu un uzņēmumu peļņa kopā dod — 3,6%, bet pie mums 2,4% no ieņēmumu kopsummas. Igaunijas pagastu pašvaldībās šie ieņēmumi samazinās vēl straujāk nekā pie mums. Pēdējos gados mūsu pagastu pašvaldības aizdevēju trūkuma dēļ aizņēmās samērā mazas summas, Igaunijā turpretim, kaut arī 1930/1931. s. g. aizņēmumi ir samazinājušies, tomēr vēl arvien sastāda 7,2% no ieņēmumiem.

Uz vienu lauku iedzīvotāju Igaunijas pagastu pašvaldībās iznāk daudz mazākas ieņēmumu summas nekā pie mums: 1930/1931. s. g. Igaunijā bija 7,91 ls, bet pie mums 1932/1933. b. g. — 10,63 ls. Pa atsevišķiem apriņķiem uz vienu iedzīvotāju iznāk diezgan nevienādas summas, piemēram, no Vilandes apriņķa iedzīvotāja iznāk gandrīz 2-kārtīgi tik lieli ieņēmumi nekā Pečeros. Šī starpība krit, galvenā kārtā, uz nodokļiem; dažos apriņķos arī aizņēmumi atstāj zināmu iespaidu. Pie mums atsevišķos apgabalos starpība ir vēl lielāka, piemēram, starp Jelgavas un Ludzas apriņķiem.

Izdevumi.

Dépenses.

Igaunijas pagastu pašvaldību izdevumu struktūra ievērojamā kārtā atšķiras no mūsējās. Igaunijā nav gandrīz nekādu izdevumu veselības aizsardzībai, bet pie mums, pēc pagastu pašvaldību finanšu sistēmas pārorganizēšanu un atsvabināšanas no dažiem izdevumiem, ļoti niecīgas summas piemaksā apriņķu valdēm, kuŗas agrāk izdeva skolotāju algošanai.

Administratīvie izdevumi (kopā ar pagastu tiesu uzturēšanu) sastāda 36,9% no kopsummas; kaut gan administratīvo izdevumu summas pēdējos gados nedaudz samazinās, tomēr viņu nozīme izdevumu starpā (procentos) pieaug. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijā iznāk 2,75 ls, bet pie mums — 3,43 ls liela administratīvo izdevumu summa. Igaunijā ir novērota ļoti interesanta aina, — ka pagastos zem 500 iedzīvotāju administratīvie izdevumi uz vienu iedzīvotāju ir divreiz lielāki nekā pagastos ar lielu iedzīvotāju skaitu (pāri par 2000). Ar izglītības un sociālās apgādes izdevumiem ir otrādi. Izglītības veicināšanas izdevumi 1930/1931. s. g. ir otrā vietā un tie sastāda — 35,4%. Šie izdevumi pēdējā gadā ir ļoti strauji, par 21,4% līdz 2,1 milj. ls samazinājušies,

№ 23. Lauku pašvaldību izdevumi Igaunijā 1928/1929.—1930/1931.
 № 23. Dépenses des communes rurales en Estonie de 1928/29 à 1930/31.

№.№	Izdevumi	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	Caurm. uz 1 iedzīv. 1930/1931. g. Ls Moyen. p. habit. en 1930/31 en laifs	Dépenses
		1 000 ls			Procentos %				
1	Administratīvie	2 246	2 285	2 117	34,2	34,0	35,9	2,68	Administratives
2	Pagasta tiesas	73	70	58	1,1	1,0	1,0	0,07	Tribunaux des com. rur.
3	Izglītības	2 447	2 655	2 086	37,3	39,5	35,4	2,64	Instruction
4	Sociālās apgādes	1 018	952	855	15,5	14,1	14,5	1,08	Assistance soc.
5	Labiercības iestādēm	104	93	63	1,6	1,4	1,1	0,08	Inst. de prévoyance
6	Kapitāliem	166	90	50	2,5	1,3	0,8	0,06	Capitaux
7	Ipašumiem	64	156	91	1,0	2,3	1,5	0,12	Propriétés
8	Uzņēmumiem	14	13	61	0,2	0,2	1,0	0,08	Entreprises
9	Parādiem	301	179	164	4,6	2,7	2,8	0,21	Dettes
10	Dažādi izdevumi	102	162	199	1,5	2,4	3,4	0,25	Dépenses diverses
11	Rezerves	32	71	153	0,5	1,1	2,6	0,19	Reserves
12	Kopā	6 567	6 726	5 897	100,0	100,0	100,0	7,47	Total

turpretim administratīvie izdevumi tanī pat laikā ir samazinājušies tikai par 7,7% 1929/1930. s. g. izglītības veicināšanas izdevumi sastādīja — 39,5%, vai lielāku daļu no kopsummas nekā 1930/1931. s. g. Izglītības veicināšanas izdevumus nevar salīdzināt abu valšku starpā, jo tiem ir dažāds raksturs: Igaunijas pagastu pašvaldības, pa daļai, maksā arī skolotāju algas, mūsu pagasti uztur tikai skolu ēkas.

Sociālās apgādes izdevumi Igaunijas pagastu pašvaldības sastāda — 14,5%, bet pie mums — 18,1%. Abās valstīs minētie izdevumi pēdējos gados samazinās. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijā iznāk 1,08 ls, bet pie mums — 1,93 ls.

Pārējo izdevumu nozīme Igaunijas pagastu pašvaldībās ir niecīga un lielākie no tiem ir parādu un procentu nomaksa, kā arī dažādi sīki izdevumi. Starp mūsu pagastu izdevumiem ļoti ievērojamu vietu ieņem summas, kurās izlieto veselības aizsardzībai. Uz 1928. g. likuma pamata, lauku iedzīvotāji ir nodrošināti slimības gadījumos; par viņu ārstēšanu un medikamentiem maksā pagastu pašvaldība un

valsts (zināmos gadījumos jāpiemaksā arī slimniekiem). Šie veselības aizsardzības izdevumi, kopā ar lauku iedzīvotāju ārstēšanu, mūsu pagastu budžetos sastāda — 13,1%. Igaunijas pagastu pašvaldībās šādu izdevumu nav.

Pagastu pašvaldību mantas un līdzekļu stāvoklis pēc bilances ir diezgan vienāds abās valstīs: apmēram 80% no aktīva sastāda īpašumi, bet pasīvā ir par 70% īpašumu fondi. Igaunijas pagastu bilancēs tikpat kā nemaz nav uzrādīti nodokļu parādi.

Abās valstīs ieņēmumu un izdevumu summas pēdējos gados samazinās: Igaunijā šis process iesācies 2—3 gadus agrāk nekā pie mums. Atvieglojot lauku iedzīvotāju nastas, samazinās nodokļu summas. No izdevumiem samazinās, galvenā kārtā, dažādi izglītības un labklājības veicinošie, bet mazāk administratīvie un pārvaldes aparāta uzturēšanas summas. Latvijas lauku iedzīvotāji ir aplikti ar lielākām nastām nekā Igaunijā un mazākā daļa no tām iznāk uz administratīviem izdevumiem, bet lielākā uz lauku iedzīvotāju ārstēšanas un citiem labiercības izdevumiem.

II. Pilsētu pašvaldību finanses.

II. Finances des municipalités.

Pilsētu pašvaldību finanšu statistikas metodes ir aprakstītas valsts statistiskās pārvaldes izdevumā „Pilsētu pašvaldību finanses,” un tāpēc šeit tās neatkārtos, bet norādīs vienīgi uz to, ka pilsētu pašvaldības budžetus sastāda pēc brutto principa, vai budžeta summās ietilpst arī uzņēmumu, nekustamas mantas u. c. īpašumu eksploatacēšanas apgrozījumi. Tādā veidā budžeti nav salīdzināmi ar valsts un lauku pašvaldībām, jo pēdējās tos sastāda pēc netto principa. Lai panāktu budžetu salīdzināšanas iespējamību un rastu pārskatāmību par atsevišķo ieņēmumu avotu nozīmi pie pilsētu pašvaldību vispārējo izdevumu segšanas, tad tos pārveidoja par netto budžetiem. Šī nolūkā no pilsētu pašvaldību budžetu summām izslēdza uzņēmumu, nekustamas mantas u. t. t. apgrozījumus, kā arī no izdevumiem izdalīja kapitālu ieguldījumus novietotos līdzekļus.

Pilsētu skaits Latvijā pēc kara ir stipri pieaudzis. Līdz 1928. g. vēl pastāvēja miestu pašvaldības, bet minētā gadā visas 16 dabūja pilsētu tiesības un tāpēc pilsētu skaits strauji pieauga. 1931. g. pilsētas tiesības piešķīra Zilupei un līdz ar to Latvijā pēdējos 2 gados pastāv 58 pilsētu pašvaldības. 1932. g. pārveidoja Kemeru pilsētas pašvaldības satversmi — uz priekšu tās pārvaldē piedalās valsts priekšstāvji.

Pilsētu pašvaldību finanšu statistikā budžetu statistika ieņem redzamāko vietu. Bez tās vēl apstrādā faktiskos ieņēmumus un izdevumus, pilsētu uzņēmumus, atalgojumus, parādus u. c. parādības. Faktisko ieņēmumu un izdevumu savikumu izlietošana ir ierobežota, jo pilsētu pārskati par budžetu izpildīšanu ir stipri nepilnīgi un nevienādi sastādīti, tāpēc faktisko ieņēmumu un izdevumu statistikai nav patstāvīgas nozīmes, bet tā noder salīdzināšanai ar budžetu. Uzņēmumu peļņai ir liela un augoša nozīme pilsētu ieņēmumos, tāpēc tai pēdējā laikā ir piegriezta sevišķa vērība. Arī atalgojumu jautājums, sakarā ar ieņēmumu samazināšanos, ir akūts.

Pamata un papildu budžeti.

Budgets fondamentaux et supplémentaires.

Pamata budžets pilsētām ir jāsastāda un jāiesūta apstiprināšanai iekšlietu ministrijai līdz 1. decembrim iepriekšējam gadam. Bez pamatu budžetiem pilsētas ļoti bieži sastāda vēl papildu budžetus. Iepriekšējos gados atsevišķas pilsētas sastādīja līdz 4 papildu budžetiem, pēdējos gados tik liels papildu budžetu skaits vairs nav piedzīvots: 1931. g. 11 pilsētas sastādīja vienu papildu budžetu un 3—2 papildu budžetus, bet 1932. g. 18 pilsētas sastādīja tikai pa vienam papildu budžetam. Papildu budžetu summas arī ir daudz mazākas nekā iepriekšējos gados: 1928. g. tās līdzinājās — 2,2 milj. ls, 1930. — 0,9, 1931. — 0,8 un 1932. — 0,46 milj. ls.

№ 24. Pilsētu budžeti 1920.—1932.

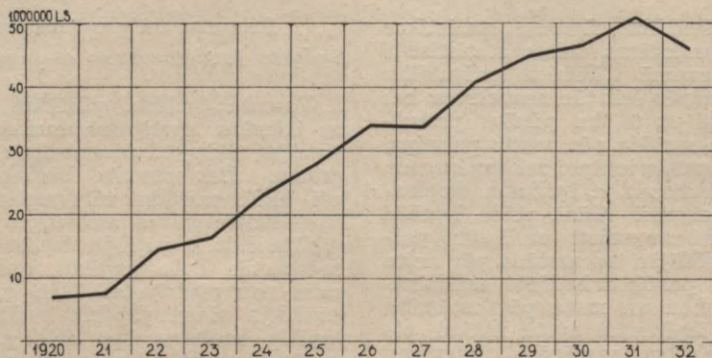
№ 24. Budgets des municipalités de 1920 à 1932.

№ No	Gadi Années	Rīgas	Provinces pilsētu Villes de provinces	Kopā Total	Starp tiem papildu donc: budgets fondamentaux
1	1920.	4 897	2 188	7 085	3 816
2	1921.	5 403	2 276	7 679	4 065
3	1922.	10 422	4 331	14 753	307
4	1923.	11 236	5 236	16 472	498
5	1924.	15 901	7 368	23 269	2 876
6	1925.	20 218	8 070	28 288	2 550
7	1926.	25 138	9 087	34 225	1 490
8	1927.	23 300	10 559	33 859	1 751
9	1928.	29 152	11 713	40 865	2 191
10	1929.	31 488	13 603	45 091	1 527
11	1930.	32 802	14 065	46 867	913
12	1931.	36 194	14 939	51 133	798
13	1932.	32 611	13 592	46 203	458

Pilsētu budžeti visu laiku, ar niecīgu atkāpšanos 1921. un 1927. gadā, ir pieauguši. Vispārējā tendence pilsētu paš-

valdībās bija paplašināt savu saimniecību un uzlabot tās stāvokli. Krasa atkāpšanās no minētās saimnieciskās politikas iestājās 1932. g., kad budžetu kopsumma samazinājās par 4,9 līdz 46,2 milj. ls, kas sastāda — 9,6%. Saimnieciskās krīzes laikā, iedzīvotāju maksāšanas spējai samazinoties, nebija iespējams pilsētas saimniecību paplašināt, bet gan vajadzēja to sašaurināt. 1932. g. 39 pilsētās budžetus

samazināja par 5,1 milj. ls, 16 pilsētās tos palielināja par 0,2 milj. ls, bet 3 pilsētās tie palika bez pārmaiņām. Lielākā budžetu samazināšana ir novērojama Rīgā par 3,0 milj. ls, vai 9,9%; pilsētās ar iedzīvotāju skaitu no 15—100.000 budžeti ir samazināti par 12,0%, bet samērā niecīgos apmēros tie krituši vidējās pilsētās (5—15.000 iedzīvotāju) par — 4,9%. Procentuāli lielākais budžeta pieaugums ir Aucē un Strenčos.

A. Pilsētu pašvaldību budžeti 1920.—1932.
A. Budgets des municipalités de 1920 à 1932.

Ieņēmumi.
Recettes.

Dažos iepriekšējos gados lielas summas ieņāda no ārkārtējiem ieņēmumiem: piemēram, 1924.—1926., 1928.—1929. gados. Pēdējā laikā ārkārtējie ieņēmumi ir samazinājušies un 1932. g. tie 0,9 milj. ls apmērā sastāda tikai — 2,0% no kopsummas. Ārkārtējie ieņēmumi sastādījis no aizņēmumiem un kapitālu un vērtspapīru izlietošanas; aizņēmumus tagad vairs nevar dabūt (tos izsniedza, galvenā kārtā, valsts kredītiestādes), bet kapitāli visi ir izlietoti, tāpēc ārkārtējo ieņēmumu summas ir niecīgas.

Ieņēmumu struktūrā, ja atskaita 1920.—1921. g., lielas pārmaiņas nav notikušas: lielākais ieņēmumu postenis ir nodokļi un sastāda ap 45% no kopsummas; nākošā vietā ir uzņēmumu peļņa, kuŗa uzrāda pastāvīgu augumu un 1932. g. tās nozīme budžetā ir pieaugumi līdz — 27,8%. Visu laiku strauji ir attīstījušas savu darbību dziedzniecības iestādes un viņu ieņēmumi — ārstēšanās naudas veidā ir auguši: līdz 1925. g. tās bija tikai ap 7% no kopsummas, bet 1932. g. to nozīme

№ 25. Kārtējie un ārkārtējie ieņēmumi 1920.—1932.

№ 25. Recettes ordinaires et extraordinaires de 1920 à 1932.

№.№	Ieņēmumi Recettes	Kārtējie Ordinaires	Ārkārtējie Extraordi- naires	Kopā Total	Ārkārtējo % Pourcentage d. recettes extra- ordinaires
1	1920.	3 119	3 966	7 085	56.0
2	1921.	5 926	1 753	7 679	22.8
3	1922.	13 449	1 304	14 753	8.8
4	1923.	16 039	433	16 472	2.6
5	1924.	19 190	4 079	23 269	17.5
6	1925.	24 471	3 817	28 288	13.5
7	1926.	29 664	4 561	34 225	13.3
8	1927.	32 577	1 282	33 859	3.8
9	1928.	37 558	3 307	40 865	8.1
10	1929.	41 747	3 344	45 091	7.4
11	1930.	44 901	1 966	46 867	4.2
12	1931.	49 009	2 124	51 133	4.2
13	1932.	45 294	909	46 203	2.0

pieauga līdz 12,3%. Pārējiem ieņēmumiem ir maza nozīme: pabalsti sastāda — 7%, finansu operācijas (kuŗās ietilpst galvenā kārtā, ārkārtējie ieņēmumi) ir samazinā-

№ 26. Pilsētu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1920.—1932.

№ 26. Budgets de recettes des municipalités de 1920 à 1932.

№№	Gadi Années	Ieņēmumi Recettes									
		Nodokļi un nodevas Impôts et contributions	Nekustama manta Immeubles	Uzņēmumi un pasākumi Entreprises et établissements	Ārstēšanas nauda u. c. Paiement pour traitem. médic.	Dažādas at- līdzības Diverses in- dennités	Pabalsti Secours	Finansu op- rācijas Opérations financières	Izdevumu at- maksā Remboursem. de dépenses	Neparedzēti Recettes im- prévues	Kopā Total
1 000 ls											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1920.	1 264	890	1 361	346	120	182	2 782	116	24	7 085
2	1921.	3 201	341	1 099	309	149	1 776	772	20	12	7 679
3	1922.	7 810	444	2 586	1 142	255	1 840	633	30	13	14 753
4	1923.	7 697	923	4 169	1 170	325	1 647	463	36	42	16 472
5	1924.	9 947	1 213	4 153	1 576	327	1 734	4 216	39	64	23 269
6	1925.	13 145	917	5 430	2 214	323	2 057	4 093	63	46	28 288
7	1926.	16 397	1 105	5 780	3 018	367	2 231	5 035	240	52	34 225
8	1927.	17 493	1 302	6 499	3 396	409	2 719	1 625	376	40	33 859
9	1928.	19 635	1 396	8 085	3 898	471	3 408	3 511	410	51	40 865
10	1929.	20 905	1 565	10 512	4 338	499	3 143	3 560	501	68	45 091
11	1930.	21 272	1 668	11 937	5 280	500	3 391	2 261	495	63	46 867
12	1931.	22 715	1 569	13 297	6 036	486	3 434	2 334	327	935	51 133
13	1932.	20 759	1 706	12 829	5 693	494	3 250	1 117	311	44	46 203

№ 27. Pilsētu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1931.—1932.

№ 27. Budgets de recettes des municipalités en 1931 et en 1932.

№№	Ieņēmumi	1 000 ls			Procenti Pourcentage	Procentos no kopsummas Pourcent. de la somme tot.		Caurmēra uz vienu iedzīvotāju ls Moyenne par ha- bitant ls	Recettes
		1931.	1932.	+ starpība différ.		1931.	1932.		
						1931.	1932.		
1	Nodokļi un nodevas	22 715	20 759	-1 956	- 8,6	44,4	45,0	29,88	Impôts et contributions
2	Nekustama manta	1 569	1 706	+ 137	+ 8,7	3,1	3,7	2,46	Immeubles
3	Uzņēmumi un pasākumi	13 297	12 829	- 468	- 3,5	26,0	27,8	18,47	Entrepr. et établissem.
4	Ārstēšanas naudas	6 036	5 693	- 343	- 5,7	11,8	12,3	8,20	Paiem. p. trait. médic.
5	Dažādas atlīdzības	486	494	+ 8	+ 1,6	0,9	1,1	0,71	Indemnités diverses
6	Pabalsti	3 434	3 250	- 184	- 5,4	6,7	7,0	4,68	Secours
7	Finansu operācijas	2 334	1 117	-1 217	-52,1	4,6	2,4	1,61	Opérations financières
8	Izdevumu atmaksas	327	311	- 16	- 4,9	0,7	0,7	0,45	Rembours. de dépenses
9	Neparedzēti ieņēmumi	935	44	- 891	-95,3	1,8	0,1	0,06	Recettes imprévues
10	Kopā	51 133	46 203	-4 930	- 9,6	100,0	100,0	66,52	Total

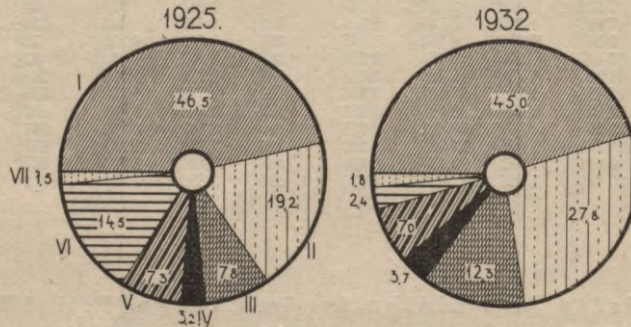
jušās un ir — 2,4%. Peļņa no nekustamas mantas absolūtos skaitļos ir palikusi bez lielākām pārmaiņām, bet procentos tās nozīme, pat pirmajiem pēc kara gadiem, ir samazinājusies līdz 3,7%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1920. g. bija 18,78 ls liela ieņēmumu summa, 1925. — 44,79, 1930. — 67,54 un

1932. — 66,52 ls. Nodokļi 1932. g. deva — 29,88 ls, uzņēmumu peļņa — 18,47, ārstēšanas naudas — 8,20 ls u. t. t. Lielākie ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju iznāca Rīgā — 86,29 ls apmērā, bet mazākie — 32,09 ls apmērā bija lauku mazpilsētās ar iedzīvotāju skaitu zem 2000.

Nodokļi un nodevas.
Impôts et contributions.

Starp pilsētu pašvaldību ieņēmumiem lielākās summas iznāk uz nodokļiem un nodevām. Nodokļu skaits, kādus saņem pilsētu pašvaldības, ir liels. Tie sadalāmi: piemaksās vai daļās no valsts nodokļiem, patstāvīgos pilsētu pašvaldību nodokļos un nodevās. Visi nodokļi un nodevas kopā 1932. g. ir samazinājušies par 1,96 līdz 20,76 milj. ls, kas sastāda — 8,6%. Ieņēmumu kopsummā nodokļu nozīme ir pie-

augusi no 44,4% līdz 45,0%. Rīgā un pārējās lielajās pilsētās ieņēmumi no nodokļiem sastāda mazāku daļu no kopsummas, nekā mazajās pilsētās. Līdz 1931. g. nodokļi un nodevas visu laiku strauji pieauga un to samazināšanās lielākos apmēros notika vienīgi pēdējā krīzes gadā. Nodokļi un nodevas ir pilsētas saimniecības ieņēmumu daļas pamats; neviens no pārējiem ieņēmumu avotiem ar tiem nevar salīdzināties. Uzņēmumu peļņai, kas arī sastāda lielu daļu no ieņēmumiem, pa daļai, piemīt patēriņa nodokļa raksturs.

B. Pilsētu pašvaldību ieņēmumi 1925. un 1932. (procentos).

I — nodokļi un nodevas, II — uzņēmumu peļņa, III — ārstēšanas naudas, IV — nekustamas mantas peļņa, V — pabalsti, VI — finansu operācijas, VII — pārējie.

B. Recettes des municipalités en 1925 et en 1932 (en %).

I — impôts et contributions, II — bnfefice des entreprises, III — paiem. p. trait. mfd., IV — bnfefice des immeubles, V — subventions, VI — operations financieres, VII — autres.

Piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem ieņem ļoti redzamu stāvokli starp pārējiem nodokļiem. Piemaksas un daļas no valsts nodokļiem gada laikā ir samazinājušies par 1,64 līdz 10,32 milj. ls, vai par 13,7%; ar tiem ir novērojama lielāka samazināšanās, nekā ar pārējiem nodokļiem. No budžeta piemaksas un daļas no valsts nodokļiem sastāda 22,3%. Lielākos ieņēmumus visus pēdējos gados deva nekustamas mantas nodoklis; 1932. g. tas samazinājies par 0,5 līdz 4,8 milj. ls, kas sastāda — 9,4%, bet no visu ieņēmumu kopsummas tas sastāda 10,3%. Ienākumu nodoklis ir samazinājies par 6,7% un 1932. g. deva — 3,3 milj. ls lielus ieņēmumus. Lielākā samazināšanās notika ar procentuālās peļņas nodokli par 0,89 līdz 1,445 milj. ls, vai 38,1%. Tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumi krīzes gados cieta neveiksmes un peļņas vietā darbību noslēdza ar zaudējumiem, kas izsauca strauju ieņēmumu samazināšanos no šī nodokļa.

Tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis (daļa no zīmēm) ir palicis bez lielākām pārmaiņām, jo izpirkto tirdzniecības un rūpniecības zīmju skaits nav samazinājies tik lielos apmēros, kā uzņēmumu finansiēlie rezultāti. Vērtības pieauguma nodoklis dod mazus ieņēmumus un tas palicis bez pārmaiņām; aktu nodoklis apmēru ziņā ir tāds pat un 1932. g. tas nedaudz pieaudzis.

Patstāvīgo nodokļu skaits ir daudz lielāks, bet ieņēmumu summas mazākas, nekā no piemaksām un daļām no valsts nodokļiem. Tikai 6—7 no tiem dod lielākus ieņēmumus, kuri pārsniedz vai svārstās ap 0,5 milj. ls. Ieņēmumi no pārējiem patstāvīgiem nodokļiem ir mazi un bieži tie nesasniedz 100.000 ls, pie kam ieņēmumi no dažiem patstāvīgiem nodokļiem nesasniedz 1000 ls, kā rokas ratīņu u. c. Patstāvīgo nodokļu kopsumma līdz 1931. g. ieskaitot, pieauga, bet 1932. g. tā samazinājās par 0,6 līdz 8,8 milj. ls, vai par 6,5%.

№ 28. Piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem.

№ 28. Paiement supplém. ou partie de l'impôt d'Etat.

№№	Nodokļi	1931.	1932.	starpība + différ.	Procentos Pourcentage	Impôts
		1 000 ls				
1	Ienākuma	3 538	3 301	— 237	— 6,7	Sur le revenu
2	Tirdzniecības un rūpniecības	548	508	— 40	— 7,3	Sur les patents commerc. et ind.
4	Procentuālais peļņas	2 333	1 445	— 888	— 38,1	Bénéfice proportionnel
3	Atsavin., obligāc. vērt. pieaug.	137	135	— 2	— 1,5	Exprop., augment. de la valeur des obligations
5	Nekustamas mantas	5 272	4 778	— 494	— 9,4	Immeubles
6	Aktu	134	155	+ 21	+ 15,7	Dossiers
7	Kopā	11 962	10 322	— 1 640	— 13,7	Total

№ 29. Patstāvīgie nodokļi.

№ 29. Impôt spontanés.

№№	Nodokļi	1931.	1932.	starpība + différ.	Procentos Pourcentage	Impôts
		1 000 ls				
1	Tirgus	2 103	1 981	— 122	— 5,8	Marchés
2	Izpriecu	1 907	1 519	— 388	— 20,3	Divertissements
3	Dzīvokļu	1 686	1 701	+ 15	+ 0,9	Logements
4	Traktieru	1 284	1 335	+ 51	+ 4,0	Cabarets et restaurants
5	Krāvu	685	425	— 260	— 38,0	Chargement
6	Tirdzniec. uzņēmumu telpu	457	455	— 2	— 0,4	Localités des entrepr. commerc.
7	Gaļas sanitār. pārraudzības	459	501	+ 42	+ 9,2	Inspection sanitaire de viande
8	Pārējie	819	871	+ 52	+ 6,3	Autres
9	Kopā	9 400	8 788	— 612	— 6,5	Total

No budžeta tie sastāda 19,0%, bet caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju iznāk — 12,65 ls liela summa. Lielākos ieņēmumus dod tirgus nodoklis; sevišķi tas pieauga dod sākot ar 1931. g., kad Rīgā stipri paaugstināja nodokļa likmes jaunajā Centrāl-tirgū. Pārskata gadā ieņēmumi no tirgus nodokļa ir samazinājušies par 122.000 līdz 1.981.000 ls. Izpriecu nodoklis pēdējā gadā ir samazinājies par 388.000 līdz 1.519.000 ls, vai par 20,3%; vēl lielāka samazināšanās ir novērojama ar krāvu nodokli, par 38,0% līdz 425.000 ls. Šis samazināšanās stāv ciešā sakarā ar saimniecisko krīzi: mazāk sarīko un apmeklē dažādas izpriecas un noliek tām zemākas ieejas maksas; pārvadājumu apgrozības samazināšanās ir atstājusi ļoti lielu iespaidu uz krāvu nodokli. Ieņēmumi no

pārējiem, lielākiem patstāvīgiem nodokļiem ir palikuši bez pārmaiņām, vai arī nedaudz pieauguši: dzīvokļu nodokli līdz šim dažas pilsētas neizmantoja pilnos apmēros, bet traktiera nodokļa maksātāji pa daļai atradās privilēģētā stāvoklī un bija spējīgi maksāt nodokļus. Pēdējā laikā traktiernieku peļņa ir samazinājusies un šī nodokļa tālākais pieaugums būs ierobežots.

Nodevas samērā dod mazus ieņēmumus, bet pārskata gadā tie pieauguši par 98.000 līdz 1.353.000 ls, vai 7,8%, un no budžeta kopsummas tās sastāda — 2,9%. Lielākus ieņēmumus dod kanalizācijas un tiltu un celtuvju nodevas, pie kam pirmā pārskata gadā ir pieaugusi, bet pēdējā Rīgā ir samazinājusies (sakarā ar pontona tilta nodevas atcelšanu). Lielākais pie-

augums 1932. g. ir noticis Rīgā ar zemes uzmērīšanas un taksācijas nodevu (maksājumiem), kur tā pieaugusi līdz 250.000 ls. Soda naudas par nodokļu kārtīgu neno- maksāšanu pilsētas ieskaista īpašā rēķinā — sodu naudās, kurās pārskata gadā ir pieaugušas par lielu summu — 200.000 ls apmērā līdz 296.000 ls. Soda naudas pie- augums ir sakarā ar dažiem grāmat- vedības paņēmieniem un viņu faktisko pieaugumu, jo krīzes gados nodokļu maksātāji nav spējīgi kārtot uzliktos nodokļus.

Uzņēmumu peļņa.
Bénéfice des entreprises.

Pilsētu pašvaldības ir ierīkojušas daudz un dažādus uzņēmumus, kurus tās eks- ploatē ar lielāku vai mazāku peļņu. Tīrās peļņas aprēķināšana ir aprakstīta valsts statistiskās pārvaldes izdevumā „Pilsētu pašvaldību finanses.“ Uzņēmumu peļņa visu laiku gandrīz nepārtraukti ir pie- augusi un samazināšanās notika 1932. g. par 468.000 līdz 12.829.000 ls, vai par 3,5%. No budžeta kopsummas uzņēmumu peļņa sastāda 27,8% un tās nozīmei ieņēmuma struktūrā ir lielākais pieaugums. Lielāko peļņu iegūst Rīgā un pārējās lielākās pilsētās: Rīgas uzņēmumu peļņa 1932. g. sastādīja 31,5% no budžeta, II grupas pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu pāri par 15.000: Liepāja, Daugavpils, Jelgava un Ventspils) — 27,0%, bet pilsētās zem 2000 iedzīvotāju — 3,0%. Caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju uzņēmumi deva — 18,47 ls lielu peļņu; Rīgā tā sasniedza — 27,18 ls, bet mazajās lauku pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu zem 2000) tikai — 0,96 ls. Uzņēmumu peļņa 1932. gadā:

	1 000 ls	Caurmēra uz 1 iedzīvotāju ls	Moyenne par habitant en Ls	% no budžeta	Pourcentage du budg.
Rīga	10 274	27,18	31,5		
II. gr. (pāri par 15.000 iedz.)	1 854	12,30	27,0		
III. „ (no 5—15.000 iedz.)	516	7,10	14,3		
IV. „ (no 2—5.000 iedz.) . . .	154	2,51	7,3		
V. „ (līdz 2.000 iedz.)	31	0,96	3,0		
Kopā Total	12 829	18,47	27,8		

Rīgas pilsētas uzņēmumu peļņa sastāda 4/5 daļas no kopsummas, ja vēl atskaita Liepāju, Daugavpili un Jelgavu, tad pārējās pilsētās uzņēmumi dod samērā ļoti niecīgu peļņu. 1932. g. uzņēmumu peļņas samazi- nāšanās notika Rīgā.

Elektrības iestādes, starp kurām lielākā loma iznāk uz elektriskās strāvas stacijām, dod lielāko peļņu; pārskata gadā tā sama- zinājās par 0,4 līdz 9,5 milj. ls, vai par 4,1%. Elektrības iestāžu peļņa sastāda — 74,1% no koppeļņas, vai pārējo uzņēmumu peļņa kopā ir trīskārtīgi mazāka nekā elektrības iestādēs. Elektrības iestāžu lielā peļņa nāk no tam, ka strāvu pārdod par ļoti augstu cenu un tarifū likmes ir ļoti dažādas: dažām patērētāju grupām elektriskās strāvas likmēs ir ieskaitīts zināms nodoklis, piemēram, Rīgā luksus likmēs. Elektrības iestādes pastāv pie 44 pilsētām; viņu ekspluatēšanā ir novēro- jama dažādība, jo dažas elektrisko strāvu nomaž neražo, bet saņem to no privātām vai citām stacijām — šādu pilsētu uzde- vums ir tikai strāvu sadalīt. Dažas pilsētas elektrisko strāvas ražošanu un izdalīšanu ir nodevušas privātām personām vai sabie- drībām koncesionēta uzņēmuma veidā, saņemot par to zināmu maksu. Elektrības iestāžu peļņas lielākā daļa iznāk uz Rīgu, bet mazās pilsētās peļņa ir niecīga.

Ūdensvada peļņa ir nesamērojami ma- zāka par elektrības iestāžu finansiēliem rezultātiem: 1932. g. tā pieauga par 80.000 līdz 1.392.000 ls, vai par 6,1% un no uzņēmumu koppeļņas sastāda — 10,9%. Ūdensvadi ir ierīkoti tikai 5 pilsētās: Rīgā, Daugavpilī, Jelgavā, Valmierā un Cēsīs. Lielākā peļņa 1,274 milj. ls apmērā ir Rīgai.

Tramvaju ir pārņēmušas 2 pilsētas: Rīga un Liepāja. Uz tramvaju būvi šīs pilsētas izsniedza koncesijas privātām sabie- drībām, un pēc zināma laika notecēšanas, tās pārģāja pilsētas īpašumā bez atlīdzības. Liepājā tramvaju pārņēma agrāk nekā Rīgā. Pārskata gadā peļņa no tramvaja ekspluatēšanas ir samazinājusies par 185.000 līdz 740.000 ls, vai par 20%; no kop- peļņas tā sastāda — 5,8%.

Gāzes iestādes pastāv divās pilsētās, Rīgā un Liepājā, pie kam pēdējā to pār- ņēma tikai 1932. g., kur agrāk — no 1881. g. tā darbojās kā koncesionēts, privāts uzņē- mums (Gaardenes gāzes iestāde). Gāzes iestāžu peļņa pārskata gadā ir pieaugusi par 29.000 līdz 583.000 ls, vai par 5,2% un no koppeļņas viņa sastāda — 4,5%.

Pārējo uzņēmumu peļņa ir svārstīga un nesasniedz 0,5 milj. ls. Lielākie uzņēmumi ar prāvāko peļņu ir autobusu ekspluatē- šana; pēdējos gados, līdz ar šīs satiksmes nozares attīstīšanos, pilsētas dažu liniju uzturēšanu pārņēma savā pārziņā. Pār- skata gadā autobusu peļņa pieauga par

№ 30. Uzņēmumu peļņa.

№ 30. Bénéfice des entreprises.

№ №	Uzņēmumi	1931.	1932.	starpība différ. +	Procentos Pourcentage	Entreprises
		1 000 ls				
1	Elektrības iestādes	9 916	9 508	— 408	— 4,1	Usines à électricité
2	Gāzes iestādes	554	583	+ 29	+ 5,2	Usines à gaz
3	Ūdensvada iestādes	1 312	1 392	+ 80	+ 6,1	Aqueducs
4	Tramvajs	925	740	— 185	— 20,0	Tramways
5	Automobiļi	145	250	+ 105	+ 72,4	Automobiles
6	Lopkautuves	146	145	— 1	— 0,7	Abattoirs
7	Pārējie	299	211	— 88	— 29,4	Autres
8	Kopā	13 297	12 829	— 468	— 3,5	Total

105.000 un sasniedza — 250.000 ls, kas sastāda — 2,0% no koppelņas. Lopkautuves parasti ekspluatē kopā ar gaļas sanitārās pārraudzības iestādēm, pie kam izdevumi tām ir kopīgi, bet pie lopkautuvju peļņas nepieskaita nodevu par gaļas sanitāro kontroli. Tāpēc lopkautuvju peļņa 145.000 ls apmērā faktiski ir lielāka. Bez tikko minētiem lielākiem, pastāv vēl daudz citu mazāku uzņēmumu, kuŗi dod samērā nelielu peļņu, kā: aptiekas, lauksaimniecības, naudas iestādes, starpniecības uzņēmumi, asenizācijas iestādes u. t. t. Šie uzņēmumi ir ierīkoti vai nu peļņas iegūšanas nolūkos, vai arī veic kādas pilsētai nepieciešamas labierīcības. Visumā šo uzņēmumu peļņa nav liela un 1932. g. tā nokrita līdz 211.000 ls.

Zaudējumi.

Pertes,

kuŗus cieš daži uzņēmumi, ir diezgan lieli. Lielākās zaudējumu summas līdz šim iznāca uz tirgus uzturēšanu. Ieņēmumus no tirgus skaita pie nodokļiem (tirgus nodokļa veidā), bet izdevumi nāk uz zaudējumu rēķina. Rīga lielākus zaudējumus cieta no kuģišu satiksmes uzturēšanas pār Daugavu: 1931. g. tie sasniedza — 294.000 ls, bet pēdējā gadā samazinājās par 2/3 daļām līdz 92.000 ls. Kopējā uzņēmumu zaudējumu summa 1931. g. bija — 1.196.000 un 1932. — 710.500 ls. Šīs summas sastādījās, galvenā kārtā, no diviem augstāk minētiem (tirgus un kuģiši) uzņēmumiem. Pārējo uzņēmumu zaudējumi ir niecīgi. Uzņēmumu zaudējumu summas ietilpst budžetu izdevumu daļā.

Dažādas atlīdzības.

Diverses indemnités.

No uzņēmumiem atšķiras dažādas labierīcības, veselības aizsardzības, sociālās palīdzības un izglītības veicināšanas iestādes. Šo iestāžu mērķos nepieļpst peļņas iegūšana, kā tas ir ar uzņēmumiem, bet veicinot iedzīvotāju labklājību. Tāpēc nevar šo iestāžu tīros rezultātus aprēķināt, bet jāieskaita pilsētu budžetā viņu ieņēmumi un izdevumi. Atlīdzības, kuŗas saņem minētās iestādes, nav lielas, un labākā gadījumā ieņēmumu summas svārstās ap dažiem 100.000 ls. Vienīgais izņēmums ir dziedniecības iestādes, kuŗas saņem diezgan lielas ārstēšanas naudas. Pārskata gadā ārstēšanas naudas samazinājās par 343.000 līdz 5.693.000 ls, vai 5,7%; no ieņēmumu kopsomas tās sastāda — 12,3%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 8,20 ls liela summa. Lielākās ārstēšanās naudas saņem Rīga, bet mazajās lauku pilsētās dziedniecības iestāžu nav.

Bez ārstēšanas naudām, lielākus ieņēmumus dod izglītības iestādēs maksājamās atlīdzības — skolas naudas. Tās saņem, galvenā kārtā, par mācīšanos vidusskolās. Pamatskolās mācīšanās parasti ir par brīvu. Skolas naudas 1932. g. deva — 377.000 lielus ieņēmumus. Sociālās palīdzības iestādes arī saņem dažādas gadījuma veida atlīdzības, kuŗas sasniedza diezgan ievērojamu summu — 112.000 ls.

Peļņa no nekustamas mantas.
Bénéfice des immeubles.

Dažām pilsētām pieder lieli nekustami īpašumi: mežu, muižu, pilsētas dažādu būvju un ekspluatējamu ēku veidā. Būves un ēkas, labierīcības u. c. iedzīvotāju labklājības vajadzībām, nekādu peļņu nedod, bet bez tām ir vēl dzīvojamās ēkas, kuŗas izīrējot, iegūst zināmu peļņu. Tāpat ir ar pilsētām piederošām muižām, kuŗas iznomā, vai mežiem, kuŗus ekspluatē. Šī peļņa pirmskaŗa un pirmajos pēc kaŗa gados sastādīja diezgan lielu daļu no budžeta. Peļņas pieaugums, samērā, bija mazs, bet pārējie ieņēmumi pieauga strauji (nodokļi un uzņēmumu peļņa), tāpēc nekustamas mantas peļņa pilsētu budžetā tagad sastāda samērā mazu daļu — 3,7%, kaut gan pārskata gadā tā augusi par 137.000 līdz 1.706.000 ls, vai 8,7%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju tā dod 2,46 ls lielus ieņēmumus.

Pabalsti.
Secours.

Starp pabalstu summām ir ieskaitīta daļa obligātorisko skolu skolotāju algas, kuŗu maksā izglītības ministrija, pabalsti bezdarba apkaŗošanai un citi. Gandrīz 9/10 daļas no visām pabalstu summām iznāk uz skolotāju algām un 1/10 daļa bezdarba apkaŗošanai. Pārējie pabalsti ir ļoti niecīgi. Pārskata gadā pabalstu summas par 184.000 līdz 3.250.000 ls ir samazinājušās, kas nāk uz skolotāju algu rēķina. No budžetu kopsummās pabalsti ir 7,0%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk 4,68 ls. Pabalstu summas nav skaitāmas pie tiem ieņēmumiem, ar kuŗiem pilsētu pašvaldības var brīvi rīkoties; tās drīzāk uzskatāmas par caurejošiem līdzekļiem, kas nāk no valsts un nozīmēti noteiktiem mērķiem.

Finansu operāciju
Opérations financières.

Ieņēmumi sastādās no divām dažādām daļām: 1) kapitālu un vērtspapīru rentes un 2) aizņēmumiem, kapitālu un vērtspapīru izlietošanas un aktīvu realizācijas. Pirmā ieņēmuma daļa, kas nav liela un svārstās ap 100.000 ls, pieskaitāma pie kārtējiem ieņēmumiem, bet otrā — pie ārkārtējiem. Ieņēmumi no finansu operācijām pārskata gadā ir samazinājušies par 1,2 līdz 1,1 milj. ls, vai par 52,1%. Visa šī samazināšanās ir notikusi ar ārkārtējiem ieņēmumiem: aizņēmumi ir samazinājušies par

284.000 līdz 605.000 ls, vai 31,0%, aktīvu realizācijas ieņēmumi — par 180.000 līdz 182.000 ls, vai par 49,7%, bet lielākā samazināšanās ir notikusi ar kapitālu un vērtspapīru izlietošanas posteni, kas ir par 751.000 ls (86,0%) mazāks, nekā iepriekšējā gadā un 1932. g. tas dod tikai 122.000 ls lielu summu. Kapitālu un vērtspapīru izlietošana faktiski ir uzskatāma par iepriekšējos gados uzkrātās mantas iztērēšanu. Skaitās gan, ka pilsētas pašvaldība šīs summas aizņēms un pēc zināma termiņa notecēšanas tās jāatmaksā, vai arī pakāpeniski jādedē, tomēr bieži notiek, ka aizņemto summu pilsētas pašvaldība nevar atdot, un nomaksas termiņu pati pagarina. Iepriekšējos gados pilsētu pašvaldības savos budžetos paredzēja diezgan lielus aizņēmumus. Parasti tos izlietoja dažādiem kapitālu ieguldījumiem, visbiežāk uzņēmumu ierīkošanai. Visus paredzētos aizņēmumus neizdevās realizēt un tāpēc faktiski aizņemtās summas ir citas, nekā budžetā paredzētas. Faktiskie pilsētu parādi ir apskatīti tālāk.

Pārējie ieņēmumi.
Autres recettes.

Bez tikko minētiem ieņēmumu posteņiem ir vēl daži mazāk nozīmīgi, kas arī jāatzīmē. Izdevumu atmaksas sastādās no dažādām summām, kuŗas pilsētu pašvaldība saņem atpakaļ par izdarītiem pakalpojumiem (valstij). Lielākās no tām ir kaŗa resora atmaksas par izdevumiem, kas izdarīti kaŗaspēka vajadzībām. Neparedzēti ieņēmumi ir mazi un sastādās no dažāda rakstura summām. 1931. g. budžetā Rīga sabalansēšanas pēc ieņēmuma daļā bija paredzējusi 835.000 ls lielu dēfīcītu.

Izdevumi.
Dépenses.

Pilsētu pašvaldības sastāda sabalansētus budžetus (par vienu izņēmumu 1931. g. ir atzīmēts augstāk) un tāpēc izdevumu kopsummās ir vienādas ar ieņēmumiem. Izdevumi ir šķīrojami kārtējos un ārkārtējos. Pie pēdējiem ir pieskaitītas tādas summas, kuŗas izlietas kapitālu ieguldījumos. Ārkārtējie izdevumi ir mazāki par kārtējiem: pēdējā gadā tie sastādīja 1/8 daļu no kārtējiem, bet iepriekšējos gados šī daļa bija lielāka, piemēram, 1926. un 1929. gadā tie sastādīja

№ 31. Pilsētu pašvaldību izdevumu budžeti 1920.—1932.

№ 31. Budgets de dépenses des municipalités de 1920 à 1932.

№№	Gadi Années	1000 ls										
		Administratīvie Administratives	Sociālā palīdzība Assistance publ.	Izglītība Instruction	Veselības aizsardz. Sauvegarde sani- taire	Labierīcības Etablissements de bon-ordre	Nekustama manta Immeubles	Uzņēmumi Entreprises	Finansu operācijas Opérations finan- cières	Kapitālu ieguldīj. Placement du ca- pital	Neparedzēti Imprévus	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1920.	1 070	1 327	1 551	1 353	662	193	379	197	304	50	7 086
2	1921.	1 029	1 591	1 783	1 407	686	8	149	220	686	120	7 679
3	1922.	2 041	2 996	3 791	2 274	982	7	237	1 163	1 069	193	14 753
4	1923.	2 283	2 375	5 126	2 153	1 416	11	299	623	2 005	181	16 472
5	1924.	2 938	2 492	6 487	2 862	2 185	19	409	1 410	4 132	335	23 269
6	1925.	3 778	3 410	8 381	3 540	2 585	9	516	1 800	4 106	163	28 288
7	1926.	4 404	4 180	10 094	4 202	3 713	18	615	1 355	5 503	141	34 225
8	1927.	4 562	4 747	10 600	4 740	3 566	16	649	1 603	3 269	107	33 859
9	1928.	5 354	4 691	11 085	5 656	3 786	22	661	2 672	6 807	131	40 865
10	1929.	5 257	5 665	12 334	6 698	5 001	15	670	1 993	7 318	140	45 091
11	1930.	5 521	6 164	13 184	7 337	4 450	15	779	2 422	6 863	132	46 867
12	1931.	6 004	6 861	14 531	8 061	4 391	74	1 196	2 511	7 342	162	51 133
13	1932.	5 836	7 288	13 779	7 025	3 528	1	711	2 588	5 317	130	46 203

№ 32. Pilsētu pašvaldību izdevumu budžeti 1931.—1932.

№ 32. Budgets de dépenses des municipalités en 1931 et 1932.

№№	Izdevumi	1000 ls		Procentos Pourcentage	Procentos no kopsummās Pourcent. de la somme tot.		Caurmērā uz 1 iedzīvotāju ls Moyenne par ha- bitant Ls	Dépenses
		1931.	1932.		starpība différ.	1931.		
1	Administratīvie	6 004	5 836	- 168	- 2,8	11,8	12,8	Administratives
2	Sociālā palīdzība	6 861	7 288	+ 427	+ 6,2	13,4	15,8	Assistance publique
3	Izglītība	14 531	13 779	- 752	- 5,2	28,4	29,0	Instruction
4	Veselības aizsardzība	8 061	7 025	- 1 036	- 12,9	15,8	15,2	Sauvegarde sanitaire
5	Labierīcība	4 391	3 528	- 863	- 19,7	8,6	7,8	Etabliss. de bon-ordre
6	Nekustama manta	74	1	- 73	- 98,6	0,1	0,0	Immeubles
7	Uzņēmumi	1 196	711	- 485	- 40,6	2,3	1,5	Entreprises
8	Finansu operācijas	2 511	2 588	+ 77	+ 3,1	4,9	5,8	Opérations financières
9	Kapitālu noguldījumi	7 342	5 317	- 2 025	- 27,6	14,4	11,5	Placement du capital
10	Neparedzēti	162	130	- 32	- 19,8	0,3	0,3	Imprévus
11	Kopā	51 133	46 203	- 4 930	- 9,6	100,0	100,0	Total

1/5 daļu. 1932. gadā ārkārtējie izdevumi ir stipri samazinājušies: par 2,0 līdz 5,3 milj. ls, vai 27,6%. Krīzes gados pilsētu pašvaldības kapitālu ieguldījumiem nevar izdot tik lielas summas, kā augstas konjunktūras laikā. Un tomēr tie par lielām summām pārsniedz ārkārtējos ieņēmumus, tas nozīmē, ka daļu no ārkārtējiem izdevumiem sedz ar kārtējiem ieņēmumiem. Kārtējie izdevumi 1932. gadā ir samazinājušies par 2,9 līdz 40,9 milj. ls, vai par

6,7%. Ārkārtējie izdevumi arī iepriekšējos gados svārstījās, turpretim kārtējie līdz 1931. g. nepārtraukti pieauga.

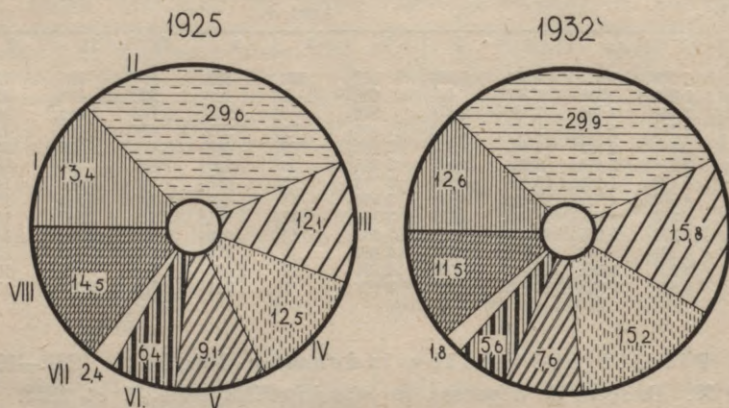
Lielākās izdevumu summas ir izglītības veicināšanai, un 1932. gadā tās sastādīja — 29,9%, sociālai palīdzībai izdeva — 15,8%, veselības aizsardzībai — 15,2%, administratīviem izdevumiem — 12,6%, kapitālu ieguldījumiem — 11,5%, labierīcībai — 7,6%, finansu operācijām — 5,6% u. c. sīkāk izdevumi.

Administratīvie izdevumi.

Dépenses administratives.

Tie sastāda ievērojamu daļu no izdevumu kopsummas, pie kam, salīdzinot ar pirmajiem pēckara gadiem, tiem ir tendence absolūtos skaitļos pieaugt, bet procentos no visiem izdevumiem — samazināties. 1932. gadā tie samazinājušies par

168.000 līdz 5.836.000 ls, vai 2,8%. No budžeta kopsummas tie ir — 12,6%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk 8,40 ls liela summa. Mazajās pilsētās caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk mazākas summas nekā lielajās, bet sevišķi Rīgā. Procentos no budžeta kopsummas lielajās pilsētās administratīvie izdevumi sastāda mazāku daļu, lauku pilsētās, ar iedzīvotāju skaitu zem 2000, 1/5 daļu.

C. Pilsētu pašvaldību izdevumi 1925. un 1932. (procentos)

I — administratīvie, II — izglītībai, III — sociālā palīdzība, IV — veselības aizsardzība, V — labierīcība, VI — finanšu operācijas, VII — pārējie un VIII kapitālu ieguldījumi.

C. *Dépenses des municipalités en 1925 et en 1932. (en %).*

I — administratives, II — instruction, III — assistance publique, IV — sauvegarde sanitaire, V — établissements de bon-ordre, VI — opérations financières, VII — autres.

Administratīvie izdevumi 1932. gadā ir samazinājušies par nelielu procentu. Pārējie izdevumi, atskaitot dažus, ir samazinājušies lielākos apmēros. Starp administratīviem izdevumiem lielākās summas ir atalgojumiem, bet algas pilsētu pašvaldību darbiniekiem, sevišķi Rīgā, nav gandrīz nemaz samazinātas. Tāpēc šī posteņa samazināšanās ir niecīga. Centrālām pilsētas iestādēm (valde, revīzijas komisija u. c.) no administratīviem izdevumiem izdod lielākās summas, bet 1932. gadā tās uzrādīja arī lielāko samazināšanos par 303.000 līdz 1.745.000 ls, vai — 14,8%. 1931. g. šie izdevumi, sakarā ar domju vēlēšanām, bija lieli. Nodaļu pārvaldes, kas pastāv, galvenā kārtā, pie lielākām pilsētām, izmaksā 1.570.000 ls un pēdējā gadā ir palikusi bez pārmaiņām. Lielas summas ir paredzētas izdot darbinieku sociālai apdrošināšanai, un 1932. gadā tās pieaugušas par 269.000 līdz 1.244.000 ls, kas

sastāda — 27,6%. Līdzdalībai valsts u. c. iestāžu uzturēšanai pilsētu pašvaldības 1932. g. izdeva — 1,0 mil. ls lielu summu, gada laikā tā samazinājās par 9,4%. Lielākie izdevumi nāk uz policijas uzturēšanu, kara ministrijas, tautas labklājības un izglītības. Šie izdevumi pilsētām ir jāsedz uz likuma pamata (policijas uzturēšana), vai arī uz savstarpējās vienošanās pamata. Tiesības lietu iestāžu uzturēšanai 1932. g. izdeva 276.000 ls un summas sadalās samērā vienādi starp dzimtsarakstu nodaļu, ires valdi un bāriņu tiesu.

Izglītības veicināšana.
Encouragement de l'instruction.

Lielākās summas pilsētu pašvaldības izdod izglītības veicināšanai. Pēc kara gados tās uzrāda ļoti strauju pieaugumu netikai absolūtos skaitļos, bet ar dažām

№ 33. Izglītība.
№ 33. Instruction.

№№	Izdevumi	1931.	1932.	starpība différ. +	Procentos Pourcentage	Dépenses
		1 000 ls				
1	Skolas	13 580	12 872	— 708	— 5,2	Ecoles
2	Ārpuskolā izglītība	499	489	— 10	— 2,0	Enseignement postcolaire
3	Zinātne	29	29	—	—	Sciences
4	Māksla	94	91	— 3	— 3,2	Art
5	Pabalsti	321	292	— 29	— 9,0	Subventions
6	Pārējie	7,4	6,3	— 1,1	— 14,9	Autres
7	Kopā	14 531	13 779	— 752	— 5,2	Total

svārstīšanās tie pieaug arī procentos pret budžeta kopsummu. 1932. g. šie izdevumi ir par 752.000 līdz 13.779.000 ls, vai 5,2% samazinājušies, turpretim viņu nozīme starp pārējiem izdevumiem ir pieaugusi no 28,4% līdz 29,8%, vai izdevumi izglītības veicināšanai ir samazinājušies mazākos apmēros, nekā pārējie. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk 19,34 ls, pie kam Rīgā šī summa ir stipri lielāka (25,21 ls) nekā pārējās pilsētās. Rīga bez pamatskolām uztur arī vidusskolas, kas provincē ir reti sastopams. Procentos no budžeta kopsummas Rīga sastāda mazāku daļu nekā lauku pilsētas, kur gandrīz pusi izdod skolu uzturēšanai. Mazo pilsētu šaurajā saimniecībā izdevumi izglītības veicināšanai ieņem sevišķu stāvokli. Kā jau atzīmēts augstāki, daļa no obligatorisko skolu skolotāju algošanas izdevumiem sedz valsts un tāpēc tikai daļa no izdevumiem krit uz pilsētu pašvaldību budžetiem.

Starp izglītības veicināšanas izdevumiem lielākās summas izdod skolām, tās sastāda apmēram 90—95%. Pārējo izdevumu nozīme ir niecīga. Izdevumi skolu uzturēšanai 1932. gadā ir samazinājušies par 708.000 līdz 12.872.000 ls, vai 5,2%; no budžeta tie sastāda — 27,9%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 18,53 ls liela summa. Lielākās summas izdod obligatoriskām skolām — 9,13 milj. ls, kas pārskata gadā palikušas bez lielākām pārmaiņām. Pie obligatoriskām skolām skaitās — pirm-, pamat- un papildu skolas; lielākās summas izdod pamatskolu uzturēšanai — 8,7 milj. ls. Izdevumi pārējām skolām ir mazāki, kā arī 1932. g. ir samazinājušies par lielāku daļu: ģimnāziju no 1,55 līdz 1,38 milj. ls, arodskolu no 0,57 līdz 0,52 milj. ls, fiziski un garīgi defektīvo skolās no 0,31 līdz 0,27 milj. ls u. t. t. Visas trīs pēdējās

skolas uztur, galvenā kārtā, lielās pilsētās un sevišķi Rīgā; lauku pilsētās atrodas gandrīz vienīgi pamatskolas.

No pārējiem izdevumiem izglītības veicināšanai ir jāatzīmē ārpuskolā izglītības iestādes, kuru uzturēšanai 1932. g. izdeva 489.000 ls, mākslas — 91.000, zinātnes iestāžu uzturēšanai — 29.000 ls u. c. Bez izglītības iestāžu uzturēšanas, pilsētu pašvaldības izsniedz pabalstus dažādām privātām iestādēm, kuru mērķos ir veicināt izglītību; šādu pabalstu ir diezgan daudz, un 1932. g. tie līdzinājās — 292.000 ls.

Sociālās palīdzības (*Assistance publique*) izdevumi ir gandrīz vienīgie, kas 1932. g. ir pieauguši — par 0,43 līdz 7,3 milj. ls, vai 6,2%. Viņi sastādās no atklātās un slēgtās apgādes, bezdarba apkarošanas un dažiem citiem sīkākām izdevumiem. Saimnieciskās krīzes laikā daudz iedzīvotāju, kas normālos apstākļos var sagādāt sev uzturu, bija spiesti griezties pie sabiedriskās apgādes. Atklātās apgādes izdevumi, starp kuriem ir ieskaitīti nespējnieku un bērnu apgāde, trūcīgo pilsoņu ārstēšana un apbedīšana un bezdarbnieku pabalstīšana, ir pieauguši par 0,6 līdz 3,16 milj. ls, vai 24,1%. Tik liels pieaugums iznāk, galvenā kārtā, uz bezdarbnieku pabalstīšanu, kuŗi dubultojušies, un nespējnieku un bērnu apgādi.

Slēgtās apgādes, vai patversmju uzturēšanu izdevumi nav vis pieauguši, bet samazinājušies par 0,14 līdz 2,85 milj. ls (4,8%). Nespējnieku skaits patversmēs nav samazinājies, bet cenām kritot, to uzturēšana izmaksā lētāki. Lielākās summas izdod nespējnieku patversmju uzturēšanai — 1,32 milj. ls, bērnu patversmju — 0,98 milj. ls, zīdaiņu patversmju uzturēšanai — 142.000 ls, fiziski vai garīgi defektīvo patversmju —

№ 34. Sociālā palīdzība.

№ 34. Assistance publique.

№№	Izdevumi	1931.	1932.	starpība différ.	Procentos Pourcentage	Dépenses
		1 000 ls		+		
1	Atklātā apgāde	2 546	3 160	+ 614	+ 24,1	Assistance à domicile
2	Slēgtā apgāde	2 992	2 849	— 143	— 4,8	Asiles
3	Bezdarba apkaļošana	874	952	+ 78	+ 8,9	Lutte contre le chômage
4	Žūpības apkaļošana	152	6,7	— 145,3	— 95,6	Lutte contre l'ivrognerie
5	Tautas virtuves un tējnicas	3,5	4,7	+ 1,2	+ 34,3	Restaurants populaires
6	Padomdošanas biroji	122	114	— 8	— 6,6	Bureau de consultation
7	Līdzdalība	—	—	—	—	Participation
8	Pabalsti	170	201	+ 31	+ 18,2	Subventions
9	Kopā	6 860	7 288	+ 428	+ 6,2	Total

234.000 ls u. t. t.; pēdējie izdevumi pārskata gadā ir pieauguši, bet pārējo patversmju uzturēšanas izdevumi ir samazinājušies.

Bezdarba apkaļošanas izdevumi atkarājas no bezdarbnieku skaita: tais gados, kad tas bija mazs, arī izdevumi bija niecīgi. Pēdējos gados bezdarbnieku skaits strauji pieauga un sasniedza vēl nepiedzīvotus apmērus, un līdz ar to auga izdevumi tā apkaļošana: 1932. g. tie pieauguši par 8,9% līdz 0,95 milj. ls. Pēdējā laikā bezdarba apkaļošanas lietas ir pārņēmusi valsts savā pārziņā, un tāpēc pilsētu pašvaldību faktiskie izdevumi būs mazāki par budžetos paredzētiem.

Bez tiem izdevumiem sociālās apgādes lietā, pilsētu pašvaldības izsniedz pabalstus dažādām labdarības iestādēm; 1932. g. šie pabalsti ir pieauguši par 18,2% līdz 0,2 milj. ls. 1932. g. labdarībai un pašpalīdzībai izsniedza — 109.000 ls, nespējnieku un trūcīgo pilsoņu uzturēšanai 60.000, un arodkustībai — 30.000 ls. Pārējie sociālās palīdzības izdevumi ir niecīgi un 1932. g. tie samazinājušies, piemēram, žūpības apkaļošana.

Sociālās palīdzības izdevumu nozīme atsevišķās pilsētās nav vienāda: mazākā nozīme tai ir Rīgā un lauku pilsētīnās zem 2000 iedzīvotāju, kur tie ir ap 10% no kopsummas. Vidējās pilsētās sociālās palīdzības izdevumi ir lielāka nozīme. Turpretim caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās summas iznāk Rīgā, kur pārsniedz 10 ls, bet provincē tās ir mazākas.

Veselības aizsardzības (*Service de santé*) izdevumi visu laiku uzrādīja strauju pieaugumu un 1931. g. sasniedza — 8,1 milj. ls, nākošā gadā tie samazinājās par 1,04 līdz 7,0 milj. ls, vai 12,9%. No budžeta kopsummas tie ir — 15,2%. Veselības aiz-

sardzības izdevumi aiziet, galvenā kārtā, dziedniecības iestāžu uzturēšanai, kam 1932. g. izdeva — 6,4 milj. ls lielu summu. Pilsētas ir ierīkojušas diezgan daudz un dažādu slimnīcu; lielākā daļa no tām ir jauktas. Slimnīcas sastopamas lielajās pilsētās, bet sevišķi Rīgā. Lauku pilsētās slimnīcu tikpat kā nemaz nav. Tāpēc Rīgā veselības aizsardzības izdevumi uz vienu iedzīvotāju ir lieli, provinces pilsētās daudz mazāki, bet lauku pilsētīnās pavisam niecīgi.

Par slimnieku ārstēšanu, cik tālu tas nav saistīts ar pilsētas pašvaldības sociālo apgādi, saņem atbildības, kurās ir uzrādītas ieņēmumos. Tāpēc ir iespējams noskaidrot slimnīcu darbības finansiēlos rezultātus. Nerunājot par peļņu, kuŗas iegūšana nav pilsētu nolūkos, ir jāspriež, ka pa lielākai daļai slimnīcas darbojas ar deficītu, un pilsētām ikgadus viņu uzturēšanai ir jāpiemaksā lielākas vai mazākas summas. Krīzes gados pilsētas pie slimnīcu uzturēšanas piemaksā mazākas summas. 1929. g. deficīts līdzinājās — 1,85 milj. ls, nākošos gados tas samazinājās un 1932. g. ir palikusi tikai puse no minētā deficīta. Desmit gadu laikā (1923.—1932.) slimnīcām ir piemaksāti 11,7 milj. ls. Lielākā daļa no piemaksātām summām iznāk uz Rīgu. 1932. g. tā piemaksāja — 0,92 milj. ls, bet tai pašā laikā dažas pilsētas — skaitā 7, no slimnīcu eksploatācijas pelnīja 125.775 ls. Pēc budžetiem slimnīcas ir ierīkojušas un uztur 12 pilsētu pašvaldības.

Starp pārējiem veselības aizsardzības izdevumiem ir jāatzīmē sanitārā uzraudzība, kuŗai 1932. g. izdeva — 102.000 ls, aizsardzībai pret lipīgām slimībām — 85.000, veterīnārai higiēnai — 59.000 un pabalsti dažādām organizācijām — 92.000 ls.

№ 35. Slimnīču ieņēmumi un izdevumi 1920.—1932.

№ 35. Recettes et dépenses des hôpitaux de 1920 à 1932.

№.№	Gadi Années	Ieņēmumi	Izdevumi	starpība différ.
		Recettes	Dépenses	
1 000 ls				
1	1920.	314	1 182	— 868
2	1921.	278	1 275	— 997
3	1922.	1 055	2 077	— 1 022
4	1923.	1 105	1 960	— 855
5	1924.	1 496	2 592	— 1 096
6	1925.	2 114	3 182	— 1 068
7	1926.	2 858	3 691	— 833
8	1927.	3 209	4 076	— 867
9	1928.	3 671	4 969	— 1 298
10	1929.	4 108	5 961	— 1 853
11	1930.	5 025	6 549	— 1 524
12	1931.	5 775	7 193	— 1 418
13	1932.	5 414	6 271	— 857

№ 36. Slimnīču ieņēmumi un izdevumi 1932. ls.

№ 36. Recettes et dépenses des hôpitaux en 1932 en Ls.

№.№	Pilsētas Villes	Ieņēmumi	Izdevumi	starpība différ.
		Recettes	Dépenses	
1	Rīga	4 102 357	5 020 065	—917 708
2	Liepāja	508 300	460 187	+ 48 113
3	Daugavpils	89 340	151 997	— 62 657
4	Jelgava	127 100	108 587	+ 18 513
5	Ventspils	60 000	44 702	+ 15 298
6	Valmiera	187 894	176 480	+ 11 414
7	Cēsis	169 270	150 432	+ 18 838
8	Tukums	4 500	6 120	— 1 620
9	Kuldīga	48 960	41 731	+ 7 229
10	Bauska	30 200	31 353	— 1 153
11	Valka	81 250	74 880	+ 6 370
12	Strenči	4 500	4 565	— 65
13	Kopā Total	5 413 671	6 271 099	—857 428

№ 37. Veselības aizsardzība un higiēna.

№ 37. Sauvegarde sanitaire et hygiène.

№.№	Izdevumi	1931.	1932.	starpība différ.	Procentos Pourcentage	Dépenses
		1 000 ls				
		1931.	1932.			
1	Veselības propaganda	—	—	—	—	Propagande de santé
2	Pirtis un peldētavas	171	120	— 51	— 29,8	Études et établissements de bains
3	Fiziskā kultūra	65	71	+ 6	+ 9,2	Éducation physique
4	Pils. dziedn. iest. nesaist. med. personāla uzturēšana	27	24	— 3	— 11,1	Entret. du personn. médic. non affilié aux établis. munic. de santé
5	Dziedniecības iestādes	7 337	6 404	— 933	— 12,7	Maison de santé
6	Sanitārā uzraudzība	113	102	— 11	— 9,7	Surveillance de santé
7	Aizsardzība pret lipīg. slimīb. Kapsētas, sekc. iest. un liķu transports	98	85	— 13	— 13,3	Mésures de prévention contre maladies contagieuses
8	Gādība nelaimes gadīj. novērš. Veterinārā higiēna	65	38	— 27	— 41,5	Section des cimetières et transport des morts
9	Pabalsti	23	23	—	—	Mésures de prév. contre accid.
10	Pārējie	66	59	— 7	— 10,6	Hygiène vétérinaire
11		89	92	+ 3	+ 3,4	Subventions
12		8	7	— 1	— 12,5	Autres
13	Kopā	8 062	7 025	— 1 037	— 12,9	Total

Labierīcība.

Etablissements de bon-ordre.

Pie labierīcības izdevumiem ir pieskaitīti sekošie: 1) izdevumi pilsētas jaunizbūvei, 2) ceļiem un dārziem, 3) pilsētas apgaismošanai (iela), 4) sanitārai labierīcībai; 5) gādībai par ugunsgrēku novēršanu, 6) pabalsti un vairāk sīkāk izdevumi. Vārda plašākā nozīmē pie labierīcības izdevumiem vajadzētu pieskaitīt vēl daudz citus pasā-

kumus, kā: tirgus, satiksmes līdzekļu ekspluatēšanu u. t. t., bet tiem piemīt uzņēmumu raksturs, kuŗu nolūks ir iegūt peļņu un tāpēc pie labierīcības iestādēm tie neskaitās. Par labierīcības iestāžu izmantošanu pilsētu pašvaldības, ar nedaudz izņēmumiem, nesapņem gandrīz nekādas atlīdzības un pilsoņi tās var izmantot pēc savas patikas vai vajadzības. Tāpēc labierīcības iestādes pa lielāki daļai darbojas ar tiro zaudējumu budžetiem.

№ 38. Labierīcības izdevumi.
№ 38. Etablissements de bon-ordre.

№№	Izdevumi	1931.	1932.	± starpība différ.	Procentos Pourcentage	Dépenses
		1 000 ls				
1	Pilsētas jaunizbūve	222	197	— 25	— 11,3	Constructions nouvelles des villes
2	Ceļi un dārzi	1 803	1 274	— 529	— 29,3	Chemins et jardins
3	Pilsētas apgaismošana	559	559	—	—	Eclairage des villes
4	Akas un sūkņi	31	27	— 4	— 12,9	Puits et pompes
5	Sanitārā labierīcība	1 036	797	— 239	— 23,1	Etablissm. sanit. de bon-ordre
6	Gādība par ugunsgr. novērš.	642	578	— 64	— 10,0	Mésures de prévent. des incendies
7	Pabalsti	77	79	+ 2	+ 2,6	Subventions
8	Pārējie	22	18	— 4	— 18,2	Autres
9	Kopā	4 392	3 529	— 863	— 19,7	Total

Izdevumi labierīcībai neuzrāda tik strauju un pastāvīgu pieaugumu, kāds ir novērojams ar dažiem citiem izdevumu postņiem. Jau trīs gādus no vietas tie samazinās: 1929. g. labierīcībai izdeva 5,0 milj. ls, 1931. g. tie samazinājās līdz 4,4 un 1932. — 3,5 milj. ls, vai pēdējā gadā samazinājušies par 19,7% (budžeta kopsumma mazinājusies tikai par 9,6%). Kaut gan gādība par labierīcībām ir viens no galveniem pilsētu pašvaldību izdevumiem, tomēr saimnieciskās krīzes periodos uzskata, ka tos var ievērojami samazināt. Pārskata gadā lielākā samazināšanās ir notikusi ar izdevumiem ceļiem un dārzēm: par 29,3% līdz 1,27 milj. ls. Ceļu un dārzu uzturēšanai un jaunizbūvei pilsētu pašvaldības izdeva lielas summas, kuŗas 1929. g. sasniedza — 2,25 milj. ls, bet pēdējā gadā tās samazinājušās gandrīz uz pusi. Sanitārās labierīcības izdevumi ir samazinājušies par 23,1% līdz 0,8 milj. ls. Lielākās summas iznāk uz kanalizācijas iestādēm, kuŗas no namsaimniekiem ņem zināmu maksu, bet to ieskaita nodevās. Šī vienīgā labierīcības iestāde, kas saņem lielākas atlīdzības, bet tās pēc likuma ir paredzētas starp nodevām. Izdevumi gādībai par ugunsgrēku novēršanu, no kuŗiem lielākos līdzekļus izdod ugunsdzēsēju uzturēšanai, 1932. g. ir samazinājušies par 10% līdz 0,578 milj. ls. Šiem izdevumiem pēdējos 5—6 gados nav tik lielas tendences samazināties, kā pārējiem labierīcības izdevumiem. Pilnīgi bez pārmaiņām pārskata gadā ir palikuši izdevumi pilsētas apgaismošanai, kuŗai izdeva 0,559 milj. ls. Lielākās summas paredzētas elektrības, 1/6 daļa gāzes apgaismošanai (Rīgā), bet dažās mazajās lauku pilsētās vēl paredzēti izdevumi petrolejas apgai-

smošanai. Ikgadus, sevišķi Rīgā, paredz samērā diezgan lielus izdevumus pilsētu jaunizbūvei: 1932. g. šīs summas samazinājās par 11,3% līdz 0,197 milj. ls. Lielākās summas izdod mērnīcībai un plānu izgatavošanai. Privātām ugunsdzēsēju biedrībām pilsētu pašvaldības paredz pabalstus, un 1932. g. tie 79.000 ls apmērā palika bez lielākām pārmaiņām.

Finansu operācijas.
Opérations financières.

Izdevumi finansu operācijām sastādās, galvenā kārtā, no parādu un procentu nomaksas. Tām necīgām summām, kas iznāk uz pārējiem finansu operāciju postņiem, nav gandrīz nekādas nozīmes, un lielākais no tiem ir rezerves kapitāla uzkrāšanai paredzētie nodokļi. Pilsētu pašvaldības, kaut gan samērā īsajā pēckara laikā, ir aizņēmušās diezgan lielas summas. Visi pēckara aizņēmumi ir noslēgti tikai iekšzemē, un ilgtermiņu lielākie aizņēmumi ir izdarīti mūsu valsts kredītiestādēs un finansu ministrijā. Samērā nelieli un galvenā kārtā īstermiņu aizņēmumi ir dabūti no privātām personām un iestādēm (bieži preču un pakalpojumu kredīti).

Finansu operācijām pēdējos trīs gados paredzētās summas ir palikušas bez lielākām pārmaiņām, un pārskata gadā tās līdzinājās — 2,6 milj. ls, no kuŗiem 2,44 milj. ls bija paredzēti parādu un procentu nomaksai, pie kam parādu — 1,45 un procentu nomaksai — 0,975 milj. ls; sīkāki izdevumi ir izdarīti parādu iekasēšanai.

Kapitālu ieguldījumi.
Placement des capitaux.

Šie izdevumi ir jāskaita pie ārkārtējiem, jo pēc savas būtības tie nav vienā

№ 39. Kapitālu ieguldījumi.

№ 39. Placement des capitaux.

№№	Izdevumi	1931.	1932.	starpība +/-	Procentos Pourcentage	Dépenses
		1 000 ls				
1	Nekust. manta un inventārs	269	191	- 78	- 29,0	Immeubles et inventaires
2	Labierīcības	760	1 179	+ 419	+ 55,1	Etablissements de bon-ordre
3	Veselības aizsardz. un higiēna	635	131	- 504	- 79,4	Sauvegarde sanit. et hygiène
4	Sociālā palīdzība	104	107	+ 3	+ 2,0	Assistance publique
5	Izglītības veicināšana	147	199	+ 52	+ 35,4	Instruction
6	Uzņēmumi un pasākumi	4 132	2 464	- 1 668	- 40,4	Entreprises et établissements
7	Kapitālu nodib. un papild.	1 296	1 046	- 250	- 19,3	Fondation et complèt. d. capitaux
8	Kopā	7 343	5 317	- 2 026	- 27,8	Total

№ 40. Kapitālu ieguldījumi 10 gados (1923.—1932.)

№ 40. Placement des capitaux pendant 10 années (1923 à 1932).

№№	Izdevumi	Rīga	Provincēs pilsētās Villes de province	Kopā Total	Dépenses
		1 000 ls			
1	Uzņēmumi un pasākumi	26 398	5 567	31 965	Entreprises et établissements
2	Elektrības iestāde	15 766	4 358	20 124	Usines à électricité
3	Gāzes iestāde	429	—	429	Usines à gaz
4	Udensvads	1 871	316	2 187	Aqueducs
5	Satiksmes līdzekļi	1 408	167	1 575	Moyens de communication
6	To starpā: tramvajs	799	162	961	dont: tramways
7	tvaikoni	464	—	464	bateaux à Vapeur
8	auto	145	4,6	149	automobiles
9	Tirgi	6 481	220	6 701	Marchés
10	Lauksaimniecības	90	51	141	Agriculture
11	Lopkautuves	25	210	235	Abattoirs
12	Aptiekas	—	20	20	Pharmacies
13	Dzirnavas	—	119	119	Moulins
14	Akmeņlauztuves	—	46	46	Carrières de pierres
15	Spiestuves	—	10	10	Imprimeries
16	Cementa cauruļu rūpniecība	—	13	13	Industrie de tuyaux de ciment
17	Malkas un būvmateriālu sagatavoš.	160	2	162	Prép. de bois et de mat. de constr.
18	Kūdras fabrikas	41	—	41	Fabriques de tourbe
19	Asenizācija	—	16	16	Assénisation
20	Centrālās darbnīcas	127	—	127	Ateliers contral.
21	Pārējie	—	19	19	Autres
22	Nekustama manta un inventārs	847	1 538	2 385	Immeubles et inventaire
23	Labierīcības	3 180	1 177	4 357	Etablissements de bon-ordre
24	Veselības aizsardzība un higiēna	2 268	828	3 096	Sauvegarde sanitaire et hygiène
25	Sociālā palīdzība	330	420	750	Assistance publique
26	Izglītības veicināšana	1 078	1 626	2 704	Encouragement de l'instruction
27	Kapitālu nodibin. un papildināšana	6 443	963	7 406	Fondation et complètem. des capit.
28	Kopā	40 544	12 119	52 663	Total

gadā sedzami, vai arī iegūtie vērtīgie labumi nav vienā gadā izlietojami. Kapitālu ieguldījumu izdevumi ir svārstīgi, un jau dažos iepriekšējos gados tiem paredzētas lielas summas, kuŗas nākošos gados samazinātas. Izdevumi kapitālu ieguldī-

jumiem ļoti lielā mērā atkarājas no līdzekļu sagādāšanas: gados, kad dabūja lielākus aizņēmumus, varēja ieguldīt lielākas summas ēku būvēs, jaunu uzņēmumu ierīkošanā u. t. t.

№ 41. Kārtējie un ārkārtējie izdevumi 1920.—1932.

№ 41. Dépenses ordinaires et extraordinaires de 1920 à 1932.

№№	Gadi Années	Izdevumi Dépenses			Kopā Total	Ārkārtējo % extraordinaires
		Kārtējie Ordinaires	Ārkārtējie Extraordin	1 000 ls		
1	1920.	6 781	304	7 085	4,8	
2	1921.	6 993	686	7 679	8,9	
3	1922.	13 684	1 069	14 753	7,2	
4	1923.	14 467	2 005	16 472	12,2	
5	1924.	19 137	4 132	23 269	17,8	
6	1925.	24 182	4 106	28 288	14,5	
7	1926.	28 722	5 503	34 225	16,1	
8	1927.	30 590	3 269	33 859	9,7	
9	1928.	34 058	6 807	40 865	16,7	
10	1929.	37 773	7 318	45 091	16,2	
11	1930.	40 004	6 863	46 867	14,6	
12	1931.	43 791	7 342	51 133	14,4	
13	1932.	40 874	5 317	46 191	11,5	

Desmit gadu laikā no 1923. līdz 1932. — kapitālu ieguldījumiem ir izdoti — 52,7 milj. ls, un no šīs summas uz Rīgu iznāk — 40,5 milj. ls, vai 77,0%. Uzņēmumos tai pašā laikā ir ieguldīti — 32,0 milj. ls, kas ir — 60,7%. Pārējos īpašumos ieguldītās summas ir samērā mazākas un lielākie līdzekļi izdoti: kapitālu nodibināšanai, (būvju fonds Rīgā), slimniču ierīkošanai un skolu būvēm, nekustamas mantas iegūšanai un labierīcībai u. t. t. No uzņēmumiem lielākie līdzekļi ir aizgājuši elektrības staciju būvēs: 10 gadu laikā to ierīkošanai un izbūvēšanai ir izdoti — 20,1 milj. ls un no šīs summas uz Rīgu iznāk — 15,8 milj. ls. Pirmajos valsts pastāvēšanas gados elektrības stacijas bija tikai lielākām pilsētām, bet tagad elektrības apgaismošana ir gandrīz visās pilsētās, kuŗas ierīkojušas savas elektrības stacijas, vai sliktākā gadījumā — izdala svešu staciju strāvu. Tirgus būvēm mūsu pilsētas 10 gadu laikā ir izdevušas — 6,7 milj. ls, no kuŗiem Rīga — 6,48 milj. ls vai — 96,7%. Lielākās summas Rīga izdeva centrāltirgus būvei. Pārējās pilsētas tirgus izbūvei ir piegriezušas samērā mazu vēribu. Ūdensvadu izbūvei 10 gadu laikā ir izdoti 2,2 milj. ls, no kuŗiem Rīgā — 1,9 milj. ls Atsevišķo pārējo uzņēmumu ierīkošanai izdotās summas 10 gadu laikā nesasniedz vienu milj. ls, un lielākie izdevumi bija tramvajam — 0,96 milj. ls, tvaikoņiem — 0,46, gāzes iestādēm — 0,43, lopkautvēm — 0,234 milj. ls u. t. t. Starp kapitālu ieguldījumiem uzņēmumos ir sastopamas dažas

№ 42. Ārkārtējie ieņēmumi un izdevumi 1920.—1932.

№ 42. Recettes et dépenses extraordinaires de 1920 à 1932.

№№	Gadi Années	Ieņēmumi Recettes			Izdevumi Dépenses	+ starpība + differ.
		1 000 ls				
1	1920.	3 966	304	+	3 662	
2	1921.	1 753	686	+	1 067	
3	1922.	1 304	1 069	—	235	
4	1923.	433	2 005	—	1 572	
5	1924.	4 079	4 132	—	53	
6	1925.	3 817	4 106	—	289	
7	1926.	4 561	5 503	—	942	
8	1927.	1 282	3 269	—	1 987	
9	1928.	3 307	6 807	—	3 500	
10	1929.	3 344	7 318	—	3 974	
11	1930.	1 966	6 863	—	4 897	
12	1931.	2 124	7 342	—	5 218	
13	1932.	909	5 317	—	4 408	

niecīgas summas: veļas mazgātavas ierīkošana, kuŗai izdoti 500 ls, svērtuvju — 8000 ls u. t. t.; šie izdevumi attiecas uz mazajām provinces pilsētām ar niecīgiem budžetiem, kur 500 ls ir jāskaita pie kapitālu ieguldījumiem.

Pārskata gadā izdevumi kapitālu ieguldījumiem ir samazinājušies par ļoti lielu summu — 2,0 līdz 5,3 milj. ls. Šī samazināšanās par 27,6% ir izskaidrojama ar saimniecisko krīzi, kad pilsētu pašvaldības kapitālu ieguldījumiem nevarēja atļaut atļaut līdzekļus no tekošiem ieņēmumiem tādos apmēros, kā to darīja iepriekšējos gados. Aizņēmumu izdabūšana arī bija sašaurinājušies. Par lielāko summu ir samazinājušies kapitālu ieguldījumi uzņēmumos — no 4,2 līdz 2,5 milj. ls. Veselības aizsardzībai, kuŗus izdeva, galvenā kārtā, slimniču būvēm, kapitālu ieguldījumi ir samazinājušies par 79,4% līdz 131.000 ls. Arī citās nozarēs kapitālu ieguldījumi ir samazinājušies, un vienīgais izņēmums ir ar labierīcībām, kur tie nedaudz pieauguši. Iespējams, ka tas stāv sakarā ar labierīcību kārtējo izdevumu straujo samazināšanos.

No pārējiem izdevumiem ir jāatzīmē zaudējumi no nekustamas mantas un uzņēmumiem. Pirmie 1932. g. ir nokrituši gandrīz līdz 0; arī uzņēmumu zaudējumi ir samazinājušies par 40,6% līdz 0,7 milj. ls. Iepriekšējos gados vienīgie reālie zaudējumi bija Rīgai no kuģišu eksploatēšanas satiksmei pāri Daugavai; tie pārskata

gadā ir samazinājušies. Zaudējumi no tirgus un lopkautuvju ekspluatēšanas ir fiktīvi, jo pie uzņēmumu brutto ieņēmumu aprēķināšanas neieskaita tirgus nodokli un galvas sanitārās pārraudzības nodevu.

Ārkārtējie ieņēmumi un izdevumi.

Recettes et dépenses extraordinaires.

Ārkārtējie izdevumi visu laiku ir bijuši diezgan lieli un sastādījuši diezgan prāvu daļu no budžeta, piemēram: 1926. gadā — 16,1, un 1924. — 17,8%. Salīdzinot tos ar ieņēmumiem, starpība ir izdevumu pusē; ja atskaita 1920.—1922. gadus, tad pārējos gados ārkārtējie izdevumi pārsniedz ieņēmumus. No sākuma starpība nav liela, bet ar katru gadu tā pieaug un maksimumu sasniedz 1931. gadā — 5,2 milj. ls apmērā. 1932. gadā tā atkal samazinās. Ārkārtējo izdevumu pārsniegums par ieņēmumiem nozīmē, ka pilsētu pašvaldības kapitālu ieguldījumus ir izdarījušas ar tekošiem (galvenā kārtā nodokļu) ieņēmumiem.

Igaunijas pilsētu finanses.

Finances des villes d'Estonie.

Igaunijas pilsētu pašvaldībām ir daudz kopēja ar mūsu, jo tās tāpat ir izaugušas no bij. Krievijas pilsētu valdēm. Igaunijā pilsētu pašvaldībām ir pilnas un sašaurinātas tiesības. Mums, kā jau zināms agrāk, visiem miestiem ir piešķirtas pilnas pilsētu pašvaldību tiesības. Kopējais Igaunijas pilsētu skaits ir — 18 ar 340.635 iedzīvotājiem un 17 miesti ar 28.241 iedzīvotāju, vai kopā 35 pilsētu un miestu pašvaldības ar 368.876 iedzīvotājiem. Latvijā 1933. gada vidū pastāvēja 60 pilsētas ar vairāk kā 694.642 iedzīvotājiem, vai pie mums ir gandrīz divi reizes vairāk pilsētu un 2 $\frac{1}{2}$ kārtīgi tik daudz pilsētu iedzīvotāju. Igaunijas galvas pilsētā Tallinā ir 135.000 iedzīvotāju, bet mūsu Rīgā — 378.000. Lielākās pilsētas Igaunijā ir Tartu ar 74.456, Narva — 24.606, Pērnavā — 20.126, bet pārējo pilsētu iedzīvotāju skaits nesasniedz 20.000. Pie mums jāatzīmē Liepāja ar 57.238 iedzīvotājiem, Daugavpils — 43.226, Jelgava — 33.048, Ventspils — 17.253 iedzīvotājiem u. t. t.

Pilsētu pašvaldību ieņēmumi Igaunijā diezgan strauji pieaug, un šai ziņā nav lielas atšķirības no mūsu pilsētu budžetiem. Analogija novērojama ieņēmumu kustības tendencēs: tie pieauga līdz 1930./1931. s. g., bet 1931./1932. s. g. samazinājās par 3,258

līdz 14,19 milj. ls, vai par 18,70%; mūsu pilsētu budžeti arī samazinājās par 9,0%. Ieņēmumu samazināšanās process Igaunijā ir straujāks nekā pie mums. Pie kam jāievēro, ka Igaunijā ir faktiskie ieņēmumi, bet pie mums budžeti, tāpēc ir iespējams, ka uzstādītie saimniecības un finansu projekti neattaisnojas un dod mazākus ieņēmumus. Tas tomēr iespējams ļoti šauros apmēros, un katrā ziņā jāatzīst, ka saimnieciskā krīze uz Igaunijas pilsētu ieņēmumiem ir atstājusi lielāku iespaidu nekā pie mums. Caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju pie mums iznāk 66,5 ls liela budžetu summa, bet Igaunijas pilsētās — 38,5 ls, vai gandrīz uz pusi mazāka. Mūsu pilsētu rīcībā ir daudz lielāki līdzekļi nekā Igaunijā. Uz līdzekļu apmēru lielu lomu atstāj mūsu Rīga, kur uz vienu iedzīvotāju iznāk 86,3 ls, bet provinces pilsētās — 43,0 ls. Arī Tallinā uz vienu iedzīvotāju iznāk daudz lielākas ieņēmumu summas nekā provinces pilsētās: 1931./1932. s. g. Tallinā ieņēma — 54,5 ls un provinces pilsētās — 33,1 ls.

Ieņēmumu struktūra Igaunijas pilsētās ir līdzīga mūsējai. Starp ieņēmumiem pirmā vietā ir nodokļi, kas Igaunijas pilsētās pārsniedz $\frac{2}{5}$ daļas no visiem kārtējiem un ārkārtējiem ieņēmumiem. Nākošais lielākais postenis ir dažādi ieņēmumi; kaut gan viņi ir diezgan svārstīgi, tomēr tie, parasti, pārsniedz $\frac{1}{7}$ un bieži sasniedz $\frac{1}{5}$ daļu no ieņēmumu kopsummas. Starp ieņēmumiem pārsvarā ir valsts u. c. palsti dažādām iestādēm, kā arī dažādas atlīdzības. Trešā vietā ir ārkārtējie ieņēmumi, kas atsevišķos gados sastāda 15—28% no kopsummas. 1931./1932. s. g. visi trīs minētie ieņēmumu avoti ir 83,1% no kopsummas, ja šē vēl pieskaita peļņu no nekustamas mantas — 7,2% un uzņēmumu peļņu — 7,0%, tad kopā iznāk 97,2%, pie kuriem vēl jāpieskaita finansu operācijas 2,7% apmērā.

Nodokļi 1931./1932. m. g. ir samazinājušies par 0,37 līdz 6,77 milj. ls, vai par 5,20%; pie mums nodokļu un nodevas samazinājās par 8,0%. Pilsētu pašvaldību nodokļi pie mums ir samazinājušies straujāk nekā Igaunijā. Latvijās pilsētās tie samazinājušies par 2,8 ls caurmērā uz vienu iedzīvotāju, bet Igaunijas pilsētās tikai — 1,0 ls, tomēr Igaunijas pilsētās vēl arvien ir daudz mazāka nodokļu nasta nekā pie mums. Caurmērā viens Latvijas pilsētas iedzīvotājs maksā — 30,0 ls, bet Igaunijā — 18,4 ls, vai samērā ir gluži tas pats, kas bija pie lauku iedzīvotājiem — 10 : 6.

№ 43. Igaunijas pilsētu un miestu ieņēmumi un izdevumi 1922.—1931/32.

№ 43. Budgets des villes et des bourgs d'Estonie de 1922 à 1931/32.

№№	Gadi Années	Ieņēmumi Recettes			Izdevumi Dépenses			Peļņa + vai zaudējumi — Bénéfice + ou perte —		
		pilsētas villes	miesti bourgs	Kopā Total	pilsētas villes	miesti bourgs	Kopā Total	pilsētas villes	miesti bourgs	Kopā Total
		1 000 ls								
1	1922.	6 345			6 126			+	219	
2	1923.	9 846			9 700			+	146	
3	1924.	10 714	574	11 288	10 583	602	11 185	+	131	28
4	1925.	11 781	596	12 377	11 295	573	11 868	+	486	23
5	1926.	14 306	671	14 977	14 258	638	14 896	+	48	33
6	1927/1928. *)	16 901	457	17 358	16 670	425	17 095	+	231	32
7	1928/1929.	15 203	487	15 690	15 005	477	15 482	+	198	10
8	1929/1930.	16 756	624	17 380	16 826	603	17 429	—	70	21
9	1930/1931.	16 781	663	17 444	16 646	640	17 286	+	135	23
10	1931/1932.	14 191	581	14 772	14 044	563	14 609	+	145	18

30,0

18,4

D. Pilsētu pašvaldību nodokļi uz vienu iedzīvotāju (ls).

(pa kreisi — Latvijā un pa labi — Igaunijā).

D. Impôts des municipalités par habitant en lats. (à gauche — la Lettonie et à droite — l'Estonie).

Nodokļu struktūra Igaunijas pilsētās ir citāda nekā pie mums. Lielākos ieņēmumus Igaunijā dod mantas nodokļi, vai 30,4% no ieņēmumu kopsummas (ieskaitot ārkār-

tējos). Mantas nodokļi (nekustamas mantas, ienākuma, proporcionālais peļņas) pēdējā gadā 4,3 milj. ls apmērā ir palikuši bez pārmaiņām, bet pie mums tie samazinājušies ļoti lielos apmēros: ienākuma par 6,7%, nekustamas mantas — 9,4%, procentuālās peļņas — 38,1% u. t. t. Tirdzniecības un rūpniecības nodokļi ir nākošā lielākā grupa, kuŗa Igaunijai deva 1,716 milj. ls lielu summu un gada laikā samazinājās par 216.000 ls, vai 11,2%. Igaunijā pie tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem skaita: patentu, traktieru, izprieču, reklāmu, sludinājumu, tirgus, u. c. nodokļus; pēc mūsu nomenklatūras šie nodokļi ir ieskaitīti pie patstāvīgiem. Atsevišķie mūsu patstāvīgie nodokļi gada laikā ir samazinājušies šādos apmēros: kravu par 38,0%, izprieču — 20,3%, tirgus — 5,8%, bet traktieru ir par 4,0% pieaudzis. Tomēr visumā pie mums šie nodokļi ir samazinājušies par mazāku daļu nekā Igaunijā.

Patstāvīgie nodokļi Igaunijas pilsētu ieņēmumu struktūrā ieņem šauru sektoru; 0,236 milj. ls apmērā tie līdzinās — 1,7% no ieņēmumu kopsummas. Mūsu pilsētu pašvaldību ieņēmumos patstāvīgiem nodokļiem ir ļoti liela nozīme, jo tie ir — 19,0% no ieņēmumu kopsummas. Pārējie nodokļi Igaunijas pašvaldībās 0,505 milj. ls apmērā ir 3,5% no kopsummas. Nodokļu sistēma Igaunijas pilsētās ir mazliet citāda nekā pie mums un tāpēc atsevišķo nodokļu salīdzinājumi nedod pilnu ainu. Tomēr nenoliedzams ir tas, ka nodokļu nasta Igaunijā ir daudz mazāka, bet krīzes gados tie tik strauji kā pie mums nesamazinās.

*) Sākot ar 1927. gadu pilsētu pašvaldību saimniecības gads skaitās no 1. aprīļa līdz 31. martam nākošā gadā. 1927/1928. s. g. satur 15 mēnešus.

№ 44. Igaunijas pilsētu un miestu ieņēmumi.

№ 44. Recettes des villes et des bourgs d'Estonie.

№ №	Gadi Ieņēmumi	1924.	1925.	1926.	1927/1928.	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	Années Recettes
		1 000 ls								
1	Nodokļi	5 432	5 783	6 000	7 500	6 784	7 151	7 140	6 770	<i>Impôts</i>
	Mantas	2 895	3 054	3 225	3 870	4 031	4 269	4 352	4 313	<i>Impôts sur les biens</i>
	Rūpniec. un tirdzn.	1 748	1 949	1 901	2 564	1 830	1 883	1 932	1 716	<i>Taxes ind. et commerce</i>
	Patstāvīgie	299	341	372	447	446	481	270	286	<i>Impôts et taxes sur les</i>
	Citi	490	439	502	619	477	518	586	505	<i>droits d'usage</i>
2	Nekust. mantas peļņa	665	867	832	1 335	1 067	1 067	1 126	1 025	<i>Autr. droits et tax. div.</i>
3	Uzņēmumu peļņa	435	569	1 020	1 274	1 006	1 107	1 109	1 001	<i>Bénéfice net de l'exploitat.</i>
4	Finansu operācijas } 1 838 2 360 2 887				1 490	1 582	1 355	1 922	377	<i>des propr. municipales</i>
5	Dažādi ieņēmumi } 8 370 9 579 10 739 14 644 12 974 13 706 14 380 12 026				3 045	2 535	3 026	3 083	2 853	<i>Bénéfice net des entrepris.</i>
6	Kārtējie ieņēmumi } 2 429 2 709 4 239 2 840 2 717 3 675 3 068 2 164									<i>municipales</i>
7	Ārkārtējie ieņēmumi } 2 429 2 709 4 239 2 840 2 717 3 675 3 068 2 164									<i>Opérations financières</i>
8	Pavisam	10 799	12 288	14 978	17 484	15 691	17 381	17 448	14 190	<i>Recettes diverses</i>
										<i>Recettes ordinaires</i>
										<i>Recettes extraordinaires</i>
										<i>Total général</i>

Procentos — Pourcentage

9	Nodokļi	50,3	47,1	40,1	42,9	43,2	41,2	40,9	47,7	<i>Impôts</i>
	Mantas	26,8	24,8	21,2	22,1	25,7	24,6	24,9	30,4	<i>Impôts sur les biens</i>
	Rūpniec. un tirdzn.	16,2	15,9	12,7	14,7	11,7	10,8	11,1	12,1	<i>Taxes ind. et commerce</i>
	Patstāvīgie	2,8	2,8	2,5	2,6	2,8	2,8	1,5	1,7	<i>Impôts et taxes sur les</i>
	Citi	4,5	3,6	3,4	3,5	3,0	3,0	3,4	3,5	<i>droits d'usage</i>
10	Nekust. mantas peļņa	6,2	7,1	5,5	7,6	6,8	6,1	6,4	7,2	<i>Autr. droits et taxes div.</i>
11	Uzņēmumu peļņa	4,0	4,6	6,8	7,3	6,4	6,4	6,4	7,0	<i>Bénéfice net de l'exploitat.</i>
12	Finansu operācijas } 17,0 19,2 19,8				8,5	10,1	7,8	11,0	2,7	<i>des propr. municip.</i>
13	Dažādi ieņēmumi } 77,3 78,0 71,7 83,7 82,7 78,9 82,4 84,7									<i>Bénéfice net des entrepris.</i>
14	Kārtējie ieņēmumi } 22,5 22,0 28,3 16,3									<i>municipales</i>
15	Ārkārtējie ieņēmumi } 22,5 22,0 28,3 16,3									<i>Opérations financières</i>
16	Pavisam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>Recettes diverses</i>
										<i>Recettes ordinaires</i>
										<i>Recettes extraordinaires</i>
										<i>Total général</i>

No pārējiem ieņēmumiem sevišķu ievēribu pelna uzņēmumu tirā peļņa. Pēdējā gadā tā samazinājusies par 0,1 līdz 1,0 milj. ls, vai 1/10 daļu. Starp ieņēmumiem tā lielu lomu nespēlē un līdzinās 7,0%.

Mūsu pilsētās uzņēmumu peļņa ieņem ļoti redzamu vietu un ir 27,8% no budžeta. Lielāko peļņu Igaunijas pilsētās dod elektrības stacijas — apmēram pusi; pārējo uzņēmumu skaits ir liels, tomēr iegūtā peļņa nevienā no viņiem nesasniedz 0,1 milj. ls; no šiem uzņēmumiem jāatzīmē — pilsētas bankas, alkoholisko dzērienu tirgotavas, tramvajs, aptiekas u. c. uzņēmumi. Mūsu pilsētās elektrības stacijas dod 3/4 daļas no visas peļņas, kurā ir iekalkulēta ne tikai samaksa par elektrisko strāvu, bet arī nodoklis. Elektriskās strāvas tarifi pie mums ir ļoti dažādi, un

tie svārstās ļoti plašās robežās. Caurmērā no viena Igaunijas pilsētas iedzīvotāja no uzņēmumiem iegūst — 2,6 ls lielu peļņu, bet no Latvijas — 18,4 ls. Tallinas uzņēmumu peļņa ir puse no kopsummas, bet Rīgas — 4/5 daļas.

Dažādie ieņēmumi Igaunijas pilsētās ir ļoti lieli un tie sastāv no valsts pabalstiem un dažādām atlīdzībām, kā: veselības aizsardzības, izglītības, u. c. iestādēm, vai visumā šie ieņēmumi atbilst mūsu pabalstiem, kas pie mums samazinājušies par 5,4%, ārstēšanas naudām u. c. atlīdzībām, kas samazinājušās par 5,7%. Igaunijā dažādie ieņēmumi ir samazinājušies par 7,5%.

Izdevumu struktūra Igaunijas pilsētās visumā ir līdzīga mūsējai. Tomēr ir mazas nevienādības: Igaunijas pilsētu izdevumu

№ 45. Igaunijas pilsētu un miestu izdevumi.

№ 45. Dépenses des villes et des bourgs d'Estonie.

№.№	Izdevumi	Gadi							Années	
		1924.	1925.	1926.	1927/1928.	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.		1931/1932.
		1 000 ls							Dépenses	
1	Izpildu orgāni . . .	592	665	680	1 000	847	900	920	785	Organes exécutifs
2	Sociālās iestādes . . .	37	43	95	175	171	169	163	137	Institutions sociales
3	Pensijas . . .				382	354	424	435	353	Pensions
4	Valdības iestādes . . .	96	73	64	113	88	99	81	63	Instit. du gouvernement
5	Ugunsdzēsēji . . .				214	172	178	175	162	Pompiers
6	Labierīcība . . .	1 545	1 766	2 083	2 414	2 354	2 597	2 549	2 386	Services publiques
7	Izglītība . . .	2 240	2 368	2 364	3 301	2 493	2 649	2 613	2 500	Instruction publique
8	Sociālā palīdzība . . .	2 323	2 771	3 279	2 336	2 221	2 688	2 658	2 449	Assistance publique
9	Veselības aizsardzība				2 116	1 814	1 998	1 876	1 737	Hygiène
10	Finansu operācijas . . .	978	1 118	1 373	1 832	1 993	1 787	2 493	1 064	Opérations financières
11	Citi izdevumi . . .	107	158	210	256	206	231	288	259	Autres dépenses
12	Kārtējie izdevumi . . .	7 918	8 962	10 148	14 139	12 713	13 720	14 251	11 895	Dépenses ordinaires
13	Ārkārtējie izdevumi	2 780	2 820	4 747	3 080	2 770	3 709	3 035	2 150	Dépenses extraordinaires
14	Pavisam	10 698	11 782	14 895	17 219	15 483	17 429	17 286	14 045	Total général
Procentos — Pourcentage										
15	Izpildu orgāni . . .	5,5	5,7	4,6	5,8	5,5	5,2	5,3	5,6	Organes exécutifs
16	Sociālās iestādes . . .	0,4	0,4	0,6	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	Institutions sociales
17	Pensijas . . .				2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	Pensions
18	Valdības iestādes . . .	1,0	0,6	0,4	0,7	0,6	0,6	0,5	0,4	Instit. du gouvernement
19	Ugunsdzēsēji . . .				1,2	1,1	1,0	1,0	1,2	Pompiers
20	Labierīcības . . .	14,4	15,0	14,0	14,0	15,2	14,9	14,7	17,0	Services publics
21	Izglītība . . .	20,9	20,1	15,9	19,2	16,1	15,2	15,1	17,8	Instruction publique
22	Sociālā palīdzība . . .	21,7	23,5	22,0	13,6	14,3	15,4	15,4	17,4	Assistance publique
23	Veselības aizsardzība				12,3	11,7	11,5	10,9	12,4	Hygiène
24	Finansu operācijas . . .	9,1	9,5	9,2	10,6	12,9	10,2	14,4	7,6	Opérations financières
25	Citi izdevumi . . .	1,0	1,3	1,4	1,5	1,3	1,3	1,7	1,8	Autres dépenses
26	Kārtējie izdevumi . . .	74,0	76,1	68,1	82,1	82,1	78,7	82,5	84,7	Dépenses ordinaires
27	Ārkārtējie izdevumi	26,0	23,9	31,9	17,9	17,9	21,3	17,5	15,3	Dépenses extraordinaires
28	Pavisam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Total général

nomenklatūrā ir izdalīti daži sīkāki izdevumu posteņi īpašā grupā, piemēram: sociālās iestādes (nevis sociālās apgādes izdevumi), pensijas u. c. Pēc mūsu nomenklatūras tās skaitās pie sociālās palīdzības un administratīviem izdevumiem. Šī nevienādība nav liela, un to var viegli novērst — pieskaitot viņus attiecīgai mūsu grupai. Tāpēc visumā Igaunijas pilsētu atsevišķie izdevumu posteņi ir salīdzināmi ar mūsējiem.

Administratīvie izdevumi starp pārējiem ieņem īpašu stāvokli: tie iedzīvotājiem nedod tiešu labumu, bet uzskatāmi par pašvaldības reprezentācijas izdevumiem. Viņus nevar uzskatīt par nevajadzīgiem, vai liekiem, jo tie cieši saistīti ar visu pašvaldības darbu. Tomēr pēc administratīviem izdevumiem spriež par taupību

vai racionālo saimniekošanu. Tāpēc arī interesanti salīdzināt un aprēķināt starpību Latvijas un Igaunijas pilsētu pašvaldībās uz administratīviem izdevumiem. Igaunijā gada laikā no tiem ir nopēmus par 0,26 līdz 1,34 milj. ls, vai — 16,2% (pie Igaunijas pilsētu administratīviem izdevumiem ir skaitīti: izpildu orgāni, sociālās iestādes, pensijas un valdības iestādes). Latvijas pilsētās tie samazinājušies tikai par 2,8%. Vēl lielāka starpība ir uz vienu pilsētās iedzīvotāju: Latvijas pilsētās iznāk 8,4 ls liela administratīvo izdevumu summa, bet Igaunijā — 3,6 ls.

Izglītības veicināšanas izdevumi Igaunijas pilsētās ir 17,8% no kopsummas; pēdējā gadā tie samazinājušies par 0,1 līdz 2,5 milj. ls, vai 0,4%. Arī pie mums lielākie izdevumi ir paredzēti izglītībai, pie

kam tie ir — 29,9% no budžeta; gada laikā mūsu pilsētu izdevumi izglītībai ir samazinājušies par 5,2%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijas pilsētās iznāca — 6,8 ls liela summa, pie mums tā sasniedz 19,8 ls. Kā Igaunijā, tāpat pie mums, lielākie izdevumi aiziet obligātoriskām vai pamatskolām.

Sociālās palīdzības izdevumi ieņem redzamu vietu pilsētu saimniecībā: pēdējā gadā tie bija 17,4% no kopsummas, bet gada laikā samazinājās par 0,21 līdz 2,45 milj. ls, vai par 8,1%. Mūsu pilsētās sociālās palīdzības izdevumi ir par 6,2% pieauguši un ir — 15,8% no visiem izdevumiem. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijas pilsētās sociālai palīdzībai izdod — 6,6 ls un mūsu — 10,5 ls. Lielākās summas Igaunijas pilsētās izdod atklātās apgādes vajadzībām resp. palīdzībai trūcīgiem pilsoņiem. Šie izdevumi 1932. gadā mūsu pilsētās diezgan strauji pieauga. Patversmes Igaunijas pilsētās ir ierīkotas nespējniekiem un bērniem.

Labierīcības izdevumi Igaunijas pilsētās pēdējā gadā ir samazinājušies par 0,176 līdz 2,55 milj. ls, vai 6,5% (labierīcības izdevumi ņemti pēc mūsu nomenklatūras — kopā ar ugunsdzēsēju uzturēšanas izdevumiem) un viņu nozīme starp pārējiem izdevumiem līdzinās 18,2%. Mūsu pilsētu pašvaldības labierīcībai finansiēli tik lielu lomu nepiešķir un tās nozīme novērtējama tikai uz 7,6% no budžeta kopsummas. Šie ir vienīgie izdevumi, kuŗi caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijas pilsētās — 7,4 ls apmērā ir lielāki nekā pie mums — 5,11 ls. Vairāk nekā puse no visiem līdzekļiem Igaunijas pilsētas izdod ielu, ceļu, tiltu, dārzu u. t. t. izbūvei un uzturēšanai; ielu apgaismošanai izdod — 15%, ugunsdzēsēju uzturēšanai — 6% u. t. t.

Veselības aizsardzībai Igaunijas pilsētās izdod 12,4% no kopsummas; pēdējā gadā šie izdevumi ir par 0,14 līdz 1,74 milj. ls, vai 7,4% samazinājušies. Mūsu pilsētās veselības aizsardzības izdevumi

pēdējā gadā samazinājās par 12,9% un izdeva 15,2% no budžeta. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijā iznāca — 4,7, bet pie mums — 10,11 ls liela summa. ^{9/10} daļas no visiem veselības aizsardzības izdevumiem Igaunijas pilsētas izdeva slimnīcu uzturēšanai. Bet pēdējie nav tie zaudējumu izdevumi, jo daļu pilsētas saņem atpakaļ ārstēšanas naudu veidā, kuŗas bija paredzētas starp dažādiem ieņēmumiem. Slimnīcas savā ziņā var pat pieskaitīt pie uzņēmumiem, kuŗi ne tikai nes zaudējumus, bet ir iespējams iegūt pat peļņu.

Finansu operāciju izdevumi, starp kuŗiem lielākās summas iznāk uz parādu un procentu nomaksu, pēdējā gadā ir samazinājušies lielākos apmēros nekā pārējie izdevumu posteņi — par 1,43 līdz 1,06 milj. ls, vai par 57,5%. Parādu nomaksa samazinājusies uz pusi. Mūsu pilsētu pašvaldībās pēdējā gadā ar finansu operācijām nav notikušas gandrīz nekādas pārmaiņas, un tās ir — 5,6%, bet Igaunijā — 7,6% no izdevumiem. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Igaunijā iznāk — 2,9 un pie mums — 3,7 ls. Atsevišķos gados parādu nomaksa ir svārstīga un piemēram 1930./1931. s. g. finansu operācijas bija 14,4% no visiem izdevumiem. Gandrīz līdzīga svārstīšanās novērojama arī pie mums.

Ārkārtējie izdevumi Igaunijas pilsētās ir samazinājušies par 0,885 līdz 2,15 milj. ls, vai par 29,2%; no izdevumiem tie ir — 15,3%. Ārkārtējie izdevumi jau pēc savas būtības ir svārstīgi, un 1926. gadā viņu nozīme sasniedza 1/3 daļu no kopsummas. Ārkārtējie izdevumi Igaunijas pilsētās pēc būtības atbilst mūsu kapitālu ieguldījumiem, kuŗi pie mums samazinājās par 27,6% un caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju iznāca 7,65 ls, bet Igaunijā ārkārtējie izdevumi — 5,8 un 1926. gadā pārsniedza — 13 ls. Pie mums ārkārtējie izdevumi ir pastāvīgāki, ar tendenci pieaugt, nekā Igaunijā, kur tie uzrāda lielu svārstīšanos.

III. Valsts ieņēmumi pa apgabaliem.

III. Recettes de l'Etat par districts.

Valsts ieņēmumu aprēķinā pa apgabaliem ietilpst arī viņu noskaidrošana pilsētās un laukos. Izdalīti ir — Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale, bet no pilsētām: Rīga, Liepāja, Daugavpils, Jelgava un Ventspils. Minētās 5 pilsētās ir 528.700 iedzīvotāju (pēc 1930. g. skaitīšanas datiem), vai 75,7% no kopējā pilsētu iedzīvotāju skaita. Pārējās 53 pilsētas ar 165.942 iedzīvotājiem ir pieskaitītas pie laukiem (tagad pastāv jau 60 pilsētas, bet laikā, uz kuru attiecas tālākie aprēķini, bija tikai — 58 pilsētas). Pašā sākumā jau paceļas jautājums, kāpēc aprēķini nav izdarīti pa visām pilsētām, bet tie attiecas tikai uz lielākām. Pārējās pilsētās iedzīvotāju skaits svārstās starp 500 un 12.680, bet caurmērā vienā pilsētā iznāk — 3.130 iedzīvotāju. Daudzām šīm pilsētām ir lauku raksturs, kur liela daļa iedzīvotāju nodarbojas ar lauksaimniecību (vārda plašākā nozīmē) kā galveno vai blakus ieņēmuma avotu. Šīm pārējām pilsētām ir ļoti dzīvi sakari ar laukiem — tie ir dabīgie lauku centri; neieskaitīt tos lauku apgrozījumos, būtu nepareizi. Bet ja arī to gribētu, tad tehniski tas sagādātu nepārvaramas grūtības. Pie visa tā nav jāaizmirst, ka šīs 53 pilsētas iedzīvotāju ziņā ir tikai 1/4 daļa. Lauku iedzīvotāju skaits pēc 1930. gada skaitīšanas bija 1.206.143 un, pieskaitot 53 pilsētas, kopējais iedzīvotāju skaits, uz kā attiecas valsts ieņēmumi un izdevumi no laukiem, būs — 1.372.085.

Valsts ieņēmumu un izdevumu noskaidrošanai un salīdzināšanai pa apgabaliem, pilsētās un uz laukiem ir ļoti liela saimnieciska un politiska nozīme. Saimnieciskās un politiskās aprindās bieži strīdās par valsts nepietiekošu, vai pārmērīgu viena vai otra apgabala atbalstīšanu. Tāpēc šāds aprēķins bija ārkārtīgi nepieciešams, kas dotu zināmu skaidrību. Bet viņa vajadzība līdzinās tām grūtībām, kas rodas pie ieņēmumu aprēķināšanas. Tikai dažus no nodokļiem un citiem ieņēmumiem valsts grāmatvedība sadala pa apgabaliem un pilsētām (pa nodokļu inspekcijām). Vairums nodokļu un sevišķi tie, kas dod

lielākos ieņēmumus, ir tikai pa visu valsti. Tas pats ir ar pārējiem ieņēmumu avotiem. Šo ieņēmumu aprēķināšana pa apgabaliem un pilsētām ir stipri komplicēta un saistīta ar lielām grūtībām. Vēl jo vairāk, ka rezultātā nevar iegūt, no grāmatvedības viedokļa, pilnīgi pareizus skaitļus. Tas tomēr nevar aizkavēt izdarīt minētos aprēķinus; galvenais ir, lai tie statistiski būtu pareizi. Grāmatvedības skaitļi bieži neatspoguļo saimniecisko pareizību, un tāpēc ir iespējams iztikt arī bez tiem. Pie visiem tālākiem aprēķiniem ir aprakstīta aprēķina metode un, gadījumā, varbūtējā kļūda un tās robežas.

Valsts ieņēmumu aprēķinam pa apgabaliem ir jāpiešķir tikai viņa istā nozīme. Te vispirms ir jāņem vērā, ka uzrādītie skaitļi raksturo vienīgi apgabala iedzīvotāju dalību pie valsts ieņēmumu iegūšanas. Tas vēl nenozīmē iedzīvotāju saimniecisko svaru, to rāda iedzīvotāju ražošanas spējas. Lielākos ieņēmumus mums dod netiešie nodokļi un spirta monopols, tie attiecas uz patēriņu, un tāpēc visumā lielākos ieņēmumus dod tās iedzīvotāju grupas, kas vairāk patērē. Tāpēc arī pie tālākiem netiešo nodokļu aprēķiniem līdztekus noskaidro patēriņu.

Trīs pēdējo s. g. ieņēmumi un izdevumi nesaskan nedz ar valsts kontroles pārskatiem par budžeta izpildīšanu, nedz ar sacīmā pieņemtiem likumiem „valsts budžets 1932/1933. un 1933/1934. g.”. Pēdējos trīs gados nebija vienādības budžeta sastādīšanas tehnikā. 1931/1932. s. g., kad pirmo reizi samazināja valsts darbinieku algas, tad šo samazinājumu uzskatīja kā nodokli un ieskaitīja to pie ārkārtējās peļņas nodokļiem — 2,56 milj. ls apmērā. Nākošos gados valsts darbinieku algu samazinājumi palika spēkā, bet tos pie ārkārtējās peļņas nodokļiem vairs neskaitīja un samazinājuma summa starp ieņēmumiem nefigurēja, bet par valsts darbinieku atalgojumu starpību samazināja, kā valsts ieņēmumus, tā arī izdevumus. Ja 1931/1932. s. g. valsts darbinieku algu samazinājums ieņēmumos paliktu, kā ārkārtējās peļņas nodoklis, bet nākošā gadā tas nebūtu, tad šie gadi nebūtu salīdzināmi. Lai to novērstu, tad valsts statistiskā pārvalde arī 1931/1932. s. g. no valsts ieņēmumiem stripoja valsts darbinieku algu samazinājumu summu un atņēma to arī no izdevumiem — valsts darbinieku atalgojumiem. Stāvoklis tomēr kļūst sarežģītāks ar tām valsts iestādēm, kuras strādā ar neto budžetiem. Tur valsts darbinieku atalgojumu samazinājums bija jāpieskaita pie uzņēmuma peļņas un līdz ar to palielinājas ieņēmumi. Tāpēc, sakarā ar valsts

№ 46. Valsts ieņēmumi 1918/1920.—1933/1934.

№ 46. Recettes d'Etat de 1918/1920 à 1933/1934.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Ieņēmumi Recettes									
		Nodokļi Impôts	Nodevas un citas atli dzības Contributions et autres indemnités.	Valsts monopoli Monopoles d'Etat	Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas Forêts, terres, eaux et bâtiment d'Etat	Valsts uzņēmumi Entreprises d'Etat	Valsts kredītiest. u. kapitālu palpa Bénéfice d. institut. d'Et. et d. capitaux	Valsts aktīvu rē- līzācija Realisation active de l'Etat	Valsts aizņēmumi Emprunts d'Etat	Dažādi ieņēmumi Recettes diverses	Kopā Total
1 000 ls											
1	1918/1920.	17 639	353	41	120	12	41	111	51 268	1 032	60 617
2	1920/1921.	16 481	1 044	9 650	206	16	128	611	68 353	897	97 386
3	1921/1922.	31 440	3 142	9 416	3 881	1 229	14	2 039	14 435	891	66 487
4	1922/1923.	63 726	5 170	19 359	22 959	11 797	207	8 270	8	2 341	133 838
5	1923/1924.	78 423	5 722	35 024	22 625	6 046	509	5 329	47	3 038	156 763
6	1924/1925.	90 402	8 020	42 160	14 407	2 699	105	2 181	34	4 151	164 159
7	1925/1926.	88 532	9 122	33 052	10 665	2 568	3 968	2 313	38	2 650	152 908
8	1926/1927.	90 230	9 510	34 223	14 531	3 306	7 576	1 924	58	3 771	165 129
9	1927/1928.	100 037	11 424	30 095	17 025	5 263	6 747	1 248	55	3 379	175 273
10	1928/1929.	103 640	11 216	32 064	17 584	9 120	7 504	1 126	25 049	2 652	209 955
11	1929/1930.	110 410	11 799	31 578	14 255	10 356	8 125	1 747	3 944	2 822	195 046
12	1930/1931.	100 424	10 891	25 968	13 472	7 150	11 436	454	62	2 736	172 593
13	1931/1932.	75 941	8 900	31 161	1 892	3 335	2 792	448	4,9	2 261	126 735
14	1932/1933.*)	70 816	9 870	39 547	4 444	2 402	1 420	540	2 000	2 494	133 533
15	1933/1934.*)	71 721	8 995	28 927	2 228	1 883	2 471	654	20 904	2 929	140 712

darbinieku algas samazinājumu, ieņēmumi un izdevumi nav vis samazinājušies par 2,56 milj. ls, bet par mazāku summu, jo vienu daļu no tās pieskaitīja valsts iestāžu netto peļņa.

1932/1933. s. g. budžetā bija paredzēta 1,1 milj. ls liela summa no ietaupījumiem uz valsts darbinieku izdienas pakāpēm (no 4 uz 5 gadi) un neizpildot vakantās vietas. Arī šī summa ir sadalīta pa atsevišķām valsts iestādēm proporcionāli valsts darbinieku atalgojumiem. Uzrādīt viņu kā ietaupījumu ir maz nozīmes un tas traucē izdevumu salīdzināšanu ar atsevišķiem gadiem. Ja arī proporcionāla dalīšana nedod gramatvedības ziņā pilnīgi pareizus skaitļus, tad statistiski viņi ir lietojami. Šīs sadalīšanas sekas ir tādas pat, kā 1931/1932. s. g.: ir samazinājušies ne tikai atsevišķo iestāžu izdevumi, bet pieaugusi to iestāžu peļņa, kurās darbojas ar netto budžeti. Sastādot 1933/1934. s. g. budžetu arī ir pielaiestas dažas īpatnības. Ir paredzēts, ka uz kārtējiem izdevumiem jāietaupa — 722.372 ls. Šī paredzētā ietaupījuma summa ir sadalīta gan pa atsevišķām iestādēm, bet nav paredzēts uz kādiem izdevumiem ir jāietaupa, tāpēc tā sadalīta proporcionāli visiem, izņemot atalgojumu izdevumus.

Nemot ieņēmumus visā kopsummā, tie ir iedalīti divās lielās grupās: 1) daļa, kurus noskaidro pa apgabaliem un aprēķina uz vienu iedzīvotāju un 2) kurus pēc būtības pa apgabaliem nevar sadalīt. Šis valsts ieņēmumu dalījums ir pieņemts VIII Latvijas un Igaunijas statistiķu konferencē, kurā pieņēma arī vēlamību izdarīt šādus aprēķinus. Pie pirmās grupas, vai ieņēmumi, kuri sadalāmi pa apgabaliem, ir — visi nodokļi (izņemot izvedmuitu, kurū uzliek koku materiāliem), daļa nodevas un citas atli dzības, spirta un degvīna mono-

pols, valsts kredītiestāžu peļņa un ķīlu zīmju augļi. Visi pārējie nav dalāmi pa apgabaliem, bet uz visu valsti. No tiem kā raksturīgākie ir minami: peļņa no pasta, tālegrafa, tālelona un radiofona, valsts dzelzceļu peļņa; pēdējo divu uzņēmumu peļņa nav tirs atlikums no viņu ekspluatēšanas, tas ir tikai kases atlikums, no kurā nav atskaitīti amortizācijas u. c. izdevumi. Valsts mežu tīrais atlikums arī nav aprēķināts pa atsevišķiem apgabaliem, jo tas ir valsts īpašums, un pie viņa ekspluatēšanas rezultātiem vietējiem iedzīvotājiem nekādu nopelnu nav. Metalnaudas regālijas ieņēmumi iespējami valstij kā suverēnai varai. Līdzīgs stāvoklis ir ar citiem ieņēmumiem.

Ieņēmumi, kurus neaprēķina pa apgabaliem, svārstās 24,4 līdz 74,3 milj. ls; pēdējā summa bija 1928/1929. s. g., kad valsts noslēdza aizņēmumu — 30 milj. ls apmērā. Minēto aizņēmumu arī ieskaitīja tādos līdzekļos, kas pa apgabaliem nav dalāmi. No ieņēmumu kopsummās šie līdzekļi bija: 1928/1929. s. g. — 35,4%, 1929/1930. — 28,0%, 1930/1931. — 21,1 un 1931/1932. — 19,2%, vai pakāpeniski viņu nozīme samazinās. Pēdējā gadā lielākās summas ieņēma no metalnaudas regālijas — 10,0 milj. ls, dzelzceļiem — 2,9 milj. ls u. c. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju pa

*) Budžets — Budgets

№ 47. Valsts ieņēmumi (kuŗi pa apgabaliem nav dalāmi).

№ 47. Recettes de l'Etat.

Budžeta gadi	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	Exercices
	1 000 ls				
Valsts ieņēmumu klasifikācija					Classification des recettes de l'Etat
Muitas nodokļi - izvedmuita	9 070	7 369	1 571	604	Impôts sur douanes - douanes d'export.
Nodevas un citas atlīdzības	5 243	5 133	5 070	4 323	Contributions et autres indemnités.
Konsulārās	569	425	401	330	Contributions consulaires
Pases un uzturas apliecības	1 429	1 353	1 139	1 001	Passeports et certific. de séjour
Tiesu	1 509	1 573	1 630	1 875	Justice
Pārējās	1 075	1 091	1 074	556	Autres
Dažādas atlīdzības	661	690	825	561	Contributions diverses
Valsts monopoli	2 403	6 826	3 366	11 321	Monopoles d'Etat
Pastis, telegrafs, telefons, radiof.	2 403	2 777	2 319	1 284	Postes, télégraph., téléph., radioph.
Linu monopols	—	1,2	1,8	2,1	Lin
Metalnaudas regalija	—	4 048	1 045	10 035	Monnai battue
Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas	17 584	14 255	13 472	1 892	Forêts, eaux et bâtiments d'Etat
Meži	16 109	12 764	12 001	625	Forêts
Zemes	775	875	833	643	Terres
Ēkas	700	616	638	624	Bâtiments
Valsts uzņēmumi	9 120	10 366	7 150	3 335	Entreprises de l'Etat
Dzelzceļi	8 312	9 637	6 390	2 878	Chemins de fer
Pārējie	808	729	760	457	Autres
Valsts kapitālu peļņa	2 064	2 176	2 621	180	Bénéfice des capitaux d'Etat
Valsts aktīvu realizācija	1 125	1 747	454	448	Réalisation des actifs de l'Etat
Valsts aizņēmumi	25 048	3 944	62	4,9	Emprunts de l'Etat
Dažādi ieņēmumi	2 652	2 822	2 736	2 262	Recettes diverses
Kopā	74 309	54 638	36 502	24 370	Total
No kopieņēmumiem %%	35,4	28,0	21,1	19,2	Pourcentage des recettes générales

apgabaliem nedalāmās summas svārstījās starp 12,8 un 39,1 ls, vai lielākās summas iznāca 1928/1929. s. g., bet mazākās — 1931/1932.

Pa apgabaliem dalāmie ieņēmumi bija sekoši: 1928/1929. s. g. — 135,1, 1929/1930. — 140,4, 1930/1931. — 136,1 un 1931/1932. — 101,8 milj. ls. Kaut gan šīs summas pēdējos gados samazinājās, tomēr viņu nozīme pieauga un 1928/1929. s. g. no kopieņēmumiem bija 64,9%, 1929/1930. — 72,0, 1930/1931. — 79,9 un 1931/1932. — 80,8%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju tās svārstījās starp 53,6 un 73,9 ls, vai lielākā summa bija 1929/1930., bet mazākā — 1931/1932. s. g.

Pa apgabaliem dalāmie ieņēmumi sastādās, galvenā kārtā, no nodokļiem un monopoliem; starp nodokļiem lielā pārsvarā ir muitas, akcīzes un zīmognodeva. Ieņēmumu kopsumma caurmērā uz vienu

iedzīvotāju pēdējos gados ir strauji samazinājusies, un 1931/1932. s. g. tā līdzinās tikai 66,7 ls. Sakarā ar ieņēmumu straujo samazināšanos, ir jāatzīmē, ka pa daļai tas nāk no budžeta sastādīšanas tehnikas; ir tādi ieņēmumi, kuŗus vairs neieskaita budžetā, bet īpašos fondos, kā: bezdarba apkaŗošanas, pensiju, vai arī nodod tieši dažādu iestāžu rīcībā, piemēram ķīlu zīmju augļus ilgtermiņa kreditiestādēm. Tomēr šīs pārgrozības budžeta sastādīšanas tehnikā tikai pa daļai ir veicinājušas tā samazināšanos. Pamatā ir saimnieciskā krīze, kuŗas dēļ nopēmusies peļņa no mežu ekspluatācijas, spirta monopola un samazinājušies ieņēmumi no nodokļiem.

Nodokļi ir lielākais ieņēmumu avots, un ikgadus tie valstij dod vairāk nekā pusi no kopsummas: 1931/1932. s. g. to nozīme sasniedza — 59,9%; pēdējos saimniecības

№ 48. Valsts ieņēmumi.
№ 48. Recettes de l'Etat.

Saimniecības gadi Ieņēmumi	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	Exercices Recettes
	1 000 ls				
Nodokļi	94 570	103 041	98 853	75 337	<i>Impôts sur:</i>
Ienākuma	4 017	4 073	4 571	5 242	<i>revenus</i>
Naudas kapitālu	560	657	755	588	<i>capitaux</i>
Nekustamas mantas	3 893	4 794	4 920	5 441	<i>immeubles</i>
Mantojumu un dāvinājumu	618	858	917	860	<i>succession et donation</i>
Tirdzniecības un rūpniecības	4 415	4 775	4 825	4 473	<i>commerce et industrie</i>
Arkārtējais peļņas	89	210	225	168	<i>bénéfices extraordinaires</i>
Zimognodevas	8 820	9 923	8 679	7 823	<i>droits de timbre</i>
Apdrošināšanas	777	849	935	957	<i>assurances</i>
Muitas (izņemot izvedmuitu)	52 225	56 585	53 397	32 165	<i>douanes (exc. exportation)</i>
Akcīzes	18 483	19 643	18 986	17 056	<i>accise</i>
Patentu	673	674	643	564	<i>patentes</i>
Nodevas un citas atlīdzības	5 974	6 666	5 822	4 577	<i>Contributions et autres indemnités.</i>
Muitas	747	835	699	580	<i>douanes</i>
Ostu un iekšējās satiksmes	3 347	3 880	3 025	2 200	<i>droits de port et de la communic.</i>
Mācības nauda	1 880	1 951	2 098	1 797	<i>rétribution d'instruction</i>
Valsts monopoli	29 661	24 752	22 602	19 240	<i>Monopoles d'Etat</i>
Spirta un degvīna	29 156	24 752	22 602	19 240	<i>esprit et cau-de-vin</i>
Linu	505	—	—	—	<i>lin</i>
Valsts kredītiest. un kapitālu peļņa	5 440	5 950	8 815	2 612	<i>Bénéfice des institutions de crédit et</i>
Valsts kredītiestādes	2 993	3 553	4 316	2 399	<i>des capitaux d'Etat</i>
Ķīlu zīmju augļi	2 447	2 397	4 499	213	<i>inst. de crédit d'Etat</i>
					<i>intérêts des obligations</i>
Kopā	135 645	140 409	136 092	101 766	<i>Total</i>
No kopieņēmumiem %%	64,6	72,0	78,9	80,8	<i>Pourcentage des recettes générales</i>

№ 49. Ieņēmumicaurmēra uz vienu iedzīvotāju.

№ 49. Moyenne des recettes par habitant.

Saimniecības gadi Exercices	Ieņēmumi Recettes	Pa apgabaliem dalāmē Divisibles par provinces	Nedalāmē Indivisible	Kopā Total
1928/1929.	71,4	39,1	110,5	
1929/1930.	75,0	28,5	102,7	
1930/1931.	71,6	19,2	90,8	
1931/1932.	53,6	12,8	66,7	
1932/1933.				

periodos nodokļu nozīme pēc budžetiem nedaudz samazinās. Sākot ar 1929/1930. s. g., kad nodokļi valsts saimniecībai deva — 110,4 milj. ls, tie samazinās, un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt tikai 71,7 milj. ls. Krīzes gados dažu nodokļu likmes ir paaugstinātas un radīti jauni speciāli krīzes

apkaŗošanas nodokļi, un tomēr ieņēmumi no viņiem samazinās. Lielākās summas dod muitas, akcīzes un zīmognodevas; lai gan mītu likmes paaugstināja, tomēr importa ierobeŗošanas dēļ ļoti strauji ir samazinājušies mītu nodokļu ieņēmumi. Akcīzes nodokļu un zīmognodevu likmes krīzes gados ir ievērojami paaugstinātas, bet arī šiem nodokļiem ir neliela tendence samazināties. Samērā maza loma ir tiešiem nodokļiem, un daŗi no tiem, sakarā ar likmju paaugstināšanu, vai jaunu papildu nodokļu ievēšanu, ir pieauguŗi, piemēram, ienākuma (kopā ar krīzes apkaŗošanas), nekustamas mantas u. c.

Ienākuma nodoklis, (*Impôt sur les revenus*), kuŗš daŗās valstīs ir viens no galveniem ieņēmumu avotiem, pie mums spēlē mazu lomu. Daŗa no ienākuma nodokļa nāk par labu pašvaldībām (50% apmērā) un tikai pusi ieskaŗta valsts ieņēmumos. Pēdējos divos gados ieņēmumi no progresīvā ienākuma nodokļa — 4,6—4,4

№ 50. Nodokļi 1918/1920.—1933/1934.
№ 50. Impôts des exercices 1918/1920 à 1933/1934.

№№	Maksāšanas gadi Exercices	Nodokļi Impôts											Kopā Total	
		Progresīvais ienākuma Progresif sur les revenus	Naudas kapitālu Capitaux	Nekustamas mantas Immeubles	Mantojumu u. dāvīnājumu Successions et donat.	Tirdzniec. u. rūpniecības Commerce et industrie	Ārkārtējais peļņas Benefices extraordinaires	Zimognodoklis Droits de timbre	Apdrošināšanas Assurances	Muitas Douanes	Akcizes Accise	Patentu Patentes		Dažādi Divers
		1 000 ls												
1	1918/1920.	—	78	1 339	10	392	862	639	31	1 283	2 832	172	1	7 639
2	1920/1921.	511	170	641	26	1 329	867	1 941	65	4 818	5 859	201	53	16 481
3	1921/1922.	853	490	930	26	2 450	388	1 997	1	18 375	5 606	260	64	31 440
4	1922/1923.	1 990	576	3 021	81	3 055	222	3 538	—	39 543	10 885	619	196	63 726
5	1923/1924.	2 141	202	2 899	171	3 624	226	5 159	214	48 724	14 301	689	73	78 423
6	1924/1925.	2 893	488	3 684	243	4 102	153	6 721	325	54 451	16 670	625	47	90 402
7	1925/1926.	3 397	703	3 951	330	4 151	155	7 597	533	50 328	16 819	555	13	88 532
8	1926/1927.	4 556	688	4 337	405	4 703	145	7 955	635	48 654	17 620	532	—	90 230
9	1927/1928.	5 520	530	4 385	495	4 661	154	8 566	717	55 981	18 424	604	—	100 037
10	1928/1929.	4 017	560	3 893	618	4 415	89	8 820	777	61 295	18 483	673	—	103 640
11	1929/1930.	4 073	657	4 794	858	4 775	210	9 923	849	63 954	19 643	674	—	110 410
12	1930/1931.	4 571	755	4 920	917	4 825	225	8 679	935	54 968	18 986	643	—	100 424
13	1931/1932.	5 242	588	5 441	860	4 473	168	7 823	957	32 769	17 056	564	—	75 941
14	1932/1933. *)	5 700	327	6 950	800	4 260	200	9 000	400	23 212	19 352	615	—	70 816
15	1933/1934. *)	5 800	501	6 950	800	3 400	180	8 800	350	26 540	17 746	654	—	71 721

milj. ls apmērā ir palikuši bez pārmaiņām. Sākot ar 1931/1932. m. g. pie ienākuma nodokļa ir jāpiemaksā īpašas summas krīzes apkarošanai, kas šai gadā līdzinājās — 0,8 milj. ls un 1932/1933. — 3,2 milj. ls. Kopā ar krīzes piemaksām ienākuma nodokļa ieņēmumi ir pieauguši. Tālāk ienākuma nodoklis ir apskatīts kopā ar krīzes piemaksām.

Lauksaimnieki ienākuma nodokli nemaksā, un tāpēc saprotams, ka lielākie ieņēmumi ir pilsētās: 1931/1932. m. g. pilsētnieki maksāja 4,5 un no laukiem ieņēma — 0,7 milj. ls, vai uz vienu pilsētas iedzīvotāju iznāca — 8,56 ls liela summa, bet lauku — 0,52 ls. Rīga caurmērā uz vienu iedzīvotāju deva — 10,50 ls, bet Ventspils 1,80 ls. Ventspilī ienākuma nodoklis pēdējos gados samazinās (neveiksmes koka tirdzniecībā un rūpniecībā, klusums kūgniecībā u. t. t.).

Laikā, kad ienākuma nodokli maksāja lauksaimnieki, tad kopējais maksātāju skaits pārsniedza 100,000, bet sākot ar 1928/1929. m. g. lauksaimniekus atsvabināja no ienākuma nodokļa un 1931/1932. m. g. ienākuma nodoklis bija jāmaksā tikai 27.770 pilsoņiem; viņu kopējie apliktie ienākumi bija — 119,4 milj. ls. Lielākie ienākumi bija no darba algām — 44,2%

apmērā, no tirdzniecības — 23,6%, no pilsētu nekustamas mantas — 9,6%, no rūpniecības — 7,4%, no brīvām profesijām — 4,7%, no kapitāla — 2,3% u. t. t. Raksturīgi ir tas, ka lielākie ienākumi ir no darba algas, no tirdzniecības un rūpniecības ir mazi, bet no kapitāliem pavisam niecīgi ienākumi. Mūsu ienākuma nodoklim nav tāds raksturs, kā citās tirdzniecības un rūpniecības zemēs, kas bagātas ar kapitāliem. Lielākie ienākumi ir Rīgas iedzīvotājiem, un tie līdzinās — 70% no visiem, Liepājas — 5,7%, Daugavpils, Jelgavas u. t. t. Uz laukiem šie ieņēmumi ir niecīgi. 11.737 algotie darbinieki — nomaksā 30,6% no ienākuma nodokļa kopsummas (1931/1932. m. g. bez krīzes piemaksām), 6448 tirgotāji — 24,4%, 3476 namsaimnieki — 22,5%, 1765 rūpnieki — 8,6% u. t. t.

Daļu no ienākuma nodokļa maksātāji paliek parādā; sevišķi tie pieaug pēdējos saimnieciskās krīzes gados, kad parādi ir lielāki nekā uzliktais nodoklis: 1932. gada 1. aprīlī parādi līdzinājās — 4,6 milj. ls.

Naudas kapitālu nodokļu skaits ir gan diezgan liels (procentpapīru kuponu, dividendu, noguldījumu augļu, speciālu tekošu rēķinu, vinnestu, krīzes apkarošanas nodoklis no izložu vinnestiem un obligāciju), bet ieņēmumi ir samērā mazi un pēdējos

*) Budžets — Budgets

№ 51. Progresīvais ienākuma nodoklis 1928/1929.—1931/1932.

№ 51. Impôts progressif sur les revenus dans les exercices 1928/29 à 1931/32.

№.№	Maksāšanas gadi Exercices Pilsētas un apgabali Villes et provinces	1931/1932.					
		1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	Progresiv. ienākuma nodoklis Impôts progres. sur les reven.	Piemaksa ienākuma nodoklim krizes apkaņšanai Paiem. supplém. aux impôts d. revenu. p. la lutte contre la crise	Kopā Total
1 000 ls							
1	Rīga	2 922	3 032	3 444	3 360	608	3 968
2	Liepāja	194	279	283	257	47	304
3	Daugavpils	52	69	86	84	15	99
4	Jelgava	79	84	105	104	19	123
5	Ventspils	32	37	39	26	4,8	31
6	Vidzeme	246	224	245	252	46	298
7	Kurzeme	145	93	109	98	18	116
8	Zemgale	207	124	119	123	22	145
9	Latgale	141	131	140	134	24	158
10	Kopā Total	4 017	4 073	4 571	4 438	804	5 242
11	Pilsētās Villes	3 279	3 501	3 957	3 831	694	4 525
12	Laukos A la campagne	738	572	614	607	110	717
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) Moyenne par habitant (ls)							
13	Rīga	7,73	8,02	9,11	8,89	1,61	10,50
14	Liepāja	3,89	4,87	4,94	4,49	0,81	5,30
15	Daugavpils	1,21	1,60	1,98	1,94	0,35	2,29
16	Jelgava	2,39	2,55	3,18	3,13	0,57	3,72
17	Ventspils	1,85	2,12	2,26	1,52	0,28	1,80
18	Vidzeme	0,61	0,55	0,61	0,62	0,11	0,73
19	Kurzeme	0,68	0,44	0,51	0,46	0,08	0,54
20	Zemgale	0,81	0,48	0,47	0,48	0,09	0,57
21	Latgale	0,28	0,26	0,28	0,27	0,05	0,32
22	Kopā Total	2,11	2,14	2,41	2,34	0,42	2,76
23	Pilsētās Villes	6,20	6,62	7,48	7,25	1,81	8,56
24	Laukos A la campagne	0,54	0,42	0,45	0,44	0,08	0,52

gados svārstās ap 0,5 līdz 0,75 milj. ls. Šos nodokļus uzliek, galvenā kārtā, kapitālam, bet mūsu zeme ir nabaga ar kapitāliem, un tāpēc arī minētie nodokļi dod mazus ieņēmumus. Lielākos ieņēmumus dod Rīgas pilsēta, kur tie ir ap 80—90% no kopsummas. Uz laukiem no šī nodokļa nāk ļoti niecīgas summas. Caurmērā pa visu valsti no viena iedzīvotāja ieņem — 31 santīmu, pie kam pilsētās tie sasniedz — 1,08 un Rīgā — 1,44 ls.

Nekustamas mantas nodokli ņem pilsētās un uz laukiem. Viena daļa no šī nodokļa nāk par labu pašvaldībām un valsts saņem samērā maz. Nekustamas mantas nodoklis pilsētās tagad ir paaugstināts ar piemaksu krīzes apkaņšanai, un tāpēc tas pēdējā gadā ir ievērojami lielāks nekā agrāk: 1930/1931. m. g. tas deva 1,83 milj. ls lielus ieņēmumus, 1931/1932. — 1,746, bet kopā ar piemaksu krīzes apkaņšanai — 2,576 milj. ls, 1932/1933. m. g. pa-

№ 52. Naudas kapitālu nodokļi.
№ 52. Impôt sur capitaux.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>	1929/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
			L s				
1		Rīga	503 060	584 300	682 231	542 938	
2		Liepāja	30 101	39 191	33 263	14 647	
3		Daugavpils	2 405	6 445	4 327	4 113	
4		Jelgava	6 143	4 379	8 147	7 722	
5		Ventspils	3 273	3 765	8 949	3 094	
6		Vidzeme	6 747	8 143	7 239	5 834	
7		Kurzeme	2 520	2 856	3 410	2 693	
8		Zemgale	2 261	2 964	3 998	4 032	
9		Latgale	3 253	5 103	3 688	2 707	
10		Kopā Total	559 763	657 146	755 252	587 780	450 516
11		Pilsētās <i>Villes</i>	544 982	638 080	736 917	572 514	
12		Uz laukiem <i>A la campagne</i>	14 781	19 066	18 335	15 266	
			Uz vienu iedzīvotāju (Ls) <i>Par habitant en Ls</i>				
13		Rīga	1,33	1,55	1,81	1,44	
14		Liepāja	0,33	0,68	0,58	0,26	
15		Daugavpils	0,05	0,15	0,10	0,09	
16		Jelgava	0,19	0,13	0,25	0,23	
17		Ventspils	0,19	0,22	0,52	0,18	
18		Vidzeme	0,02	0,02	0,02	0,01	
19		Kurzeme	0,01	0,01	0,02	0,01	
20		Zemgale	0,01	0,01	0,02	0,02	
21		Latgale	0,01	0,01	0,01	0,01	
22		Kopā Total	0,29	0,35	0,40	0,31	0,24
23		Pilsētās <i>Villes</i>	1,03	1,21	1,39	1,08	
24		Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,01	0,01	0,01	0,01	

redzēja ieņemt — 4,3 un 1933/1934. — 4,4 milj. ls, lielākā daļa no šī nodokļa — 2,6 milj. ls apmērā ir piemaksas krīzes apkaŗošanai. Aprēķinot nekustamas mantas nodokli pilsētās, ir jāņem vērā, ka to ņem no visiem pilsētu īpaŗumiem un arī no tiem, kas pēc mūsu shēmas ir skaitīti pie laukiem, tāpēc iznāk, ka šis nodoklis dod ieņēmumus arī pa apgabaliem. Caurmērā no viena pilsētas iedzīvotāja 1931/1932. m. g. ieņēma 2,99 ls lielu summu, piemaksu krīzes apkaŗošanai — 1,42 ls, vai kopā — 4,41 ls. Rīgā no viena iedzīvotāja ieņēma — 5,25 ls, bet Daugavpilī — 1,89 ls.

Nodoklis no lauku nekustamas mantas dod mazus ieņēmumus: 1930/1931. m. g. tie līdzinājās 0,91 milj. ls, 1931/1932. — 0,56, 1932/1933. un 1933/1934. m. g. katrā par 0,85 milj. ls. Lielāko daļu no lauku nekustamas mantas saņem lauku pašvaldības, vai kā 13 : 2. Tāpēc arī caurmēra summas no viena iedzīvotāja ir niecīgas: 1931/1932. m. g. caurmērā pa visu valsti

iznāca — 41 santīms, Zemgalē — 75 un Latgalē — 14 santīmi.

Pie nekustamas mantas nodokļiem vēl skaitās 5% atsavināšanas (krepost) nodeva un 1% pamatnodoklis pie nekustamas mantas atsavināšanas. Sevišķi lielus ieņēmumus šie nodokļi nedod un tiem ir tendence samazināties: 1930/1931. s. g. ieņēma — 2,18, 1931/1932. — 2,30, 1932/1933. s. g. paredzēja ieņemt — 1,8 un 1933/1934. — 1,7 milj. ls. Lielākās summas deva pilsētas un 1931/1932. s. g. tās līdzinājās — 1,33 un uz laukiem 0,969 milj. ls. Rīga 1931/1932. s. g. deva — 1,1 milj. ls lielus ieņēmumus. Caurmērā no viena iedzīvotāja 1931/1932. s. g. bija 1,21 ls liela krepostnodevas summa, pie kam pilsētās — 2,52 un uz laukiem — 0,71 ls. Lielākos ieņēmumus uz vienu iedzīvotāju deva Rīga — 2,89 ls apmērā, bet mazākos Ventspils — 0,56 ls. No lauku apgabaliem mazākie ieņēmumi iznāca uz Latgali, bet lielākie uz Zemgali.

№ 53. Nekustamas mantas nodoklis.
№ 53. Impôts sur immeubles.

№№	Maksāšanas gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
		1000 ls			
	Pilsētās un apgabali <i>Villes et provinces</i>				
1	Rīga	2 165	2 288	2 469	3 077
2	Liepāja	240	266	215	248
3	Daugavpils	102	117	90	123
4	Jelgava	94	117	118	148
5	Ventspils	44	70	30	69
6	Vidzeme	529	643	701	653
7	Kurzeme	208	357	316	291
8	Zemgale	339	607	670	611
9	Latgale	172	327	310	222
10	Kopā <i>Total</i>	3 893	4 794	4 920	5 441
11	Pilsētās <i>Villes</i>	2 644	2 859	2 923	3 665
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	1 249	1 028	1 090	1 215
		Uz vienu iedzīvotāju (Ls) <i>Par habitant (en Ls)</i>			
13	Rīga	5,73	6,06	6,33	8,14
14	Liepāja	4,20	4,66	3,75	4,33
15	Daugavpils	2,35	2,71	2,00	2,84
16	Jelgava	2,33	3,55	3,58	4,48
17	Ventspils	2,54	4,08	1,77	4,01
18	Vidzeme	1,31	1,59	1,73	1,61
19	Kurzeme	0,97	1,67	1,48	1,36
20	Zemgale	1,33	2,38	2,63	2,39
21	Latgale	0,35	0,66	0,62	0,45
22	Kopā <i>Total</i>	2,05	2,52	2,59	2,86
23	Pilsētās <i>Villes</i>	5,00	5,41	5,53	6,93
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,91	0,73	0,80	0,89

№ 54. Nodoklis no nekustamas mantas pilsētās.
№ 54. Impôt sur immeubles dans les villes.

№№	Maksāšanas gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.		
					Nodoklis no nekust. mantas <i>Impôts sur immeubles</i>	Piemaksa krīzes apkarošanai <i>Paiem. supplément. à la lutte contre la crise</i>	
	Pilsētās un apgabali <i>Villes et provinces</i>					Kopā <i>Total</i>	
		Ls					
1	Rīga	1 400 001	1 403 700	1 345 618	1 345 841	639 932	1 985 773
2	Liepāja	118 644	125 213	95 641	82 789	39 365	122 154
3	Daugavpils	51 584	59 311	51 009	55 192	26 243	81 435
4	Jelgava	43 331	59 311	55 259	55 192	26 243	81 435
5	Ventspils	24 761	48 328	21 254	40 333	19 178	59 511
6	Kopā <i>Total</i>	1 800 296	1 882 584	1 829 935	1 745 985	830 196	2 576 181
7	Pilsētās <i>Villes</i>	1 638 321	1 695 863	1 657 781	1 579 347	750 961	2 330 308
		Caurmērā uz 1 iedzīvotāju (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>					
8	Rīga	3,70	3,71	3,80	3,56	1,69	5,25
9	Liepāja	2,07	2,19	1,67	1,43	0,69	2,14
10	Daugavpils	1,19	1,37	1,18	1,25	0,61	1,89
11	Jelgava	1,31	1,79	1,67	1,67	0,79	2,46
12	Ventspils	1,44	2,80	1,23	2,34	1,11	3,45
13	Kopā <i>Total</i>	0,95	0,99	0,96	0,92	0,44	1,36
14	Pilsētās <i>Villes</i>	3,10	3,21	3,14	2,99	1,42	4,41

№ 55. Nodoklis no lauku nekustamas mantas.
 № 55. *Impôt sur immeubles à la campagne.*

№№	Apgabali <i>Provinces</i>	Maksāšanas gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
			L s			
1	Vidzeme		201 244	264 079	289 021	191 328
2	Kurzeme		58 950	186 759	154 221	109 816
3	Zemgale		68 098	286 680	286 737	190 196
4	Latgale		31 508	168 915	177 069	70 191
5	Kopā <i>Total</i>		359 800	906 433	907 048	561 531
			Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>			
6	Vidzeme		0,50	0,65	0,71	0,47
7	Kurzeme		0,28	0,87	0,72	0,51
8	Zemgale		0,27	1,12	1,12	0,75
9	Latgale		0,06	0,34	0,36	0,14
10	Kopā <i>Total</i>		0,26	0,66	0,66	0,41

№ 56. Atsavināšanas un 1% pamatnodoklis.
 № 56. *Dessais èsèment ou expropriation et 1% de l'impôt
 fondamental.*

№№	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>	Maksāšanas gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
			1 000 l s			
1	Rīga		765	885	1 034	1 091
2	Liepāja		122	141	119	126
3	Daugavpils		50	58	40	41
4	Jelgava		50	58	63	67
5	Ventspils		19	22	9	10
6	Vidzeme		265	307	349	368
7	Kurzeme		115	133	122	129
8	Zemgale		239	277	346	366
9	Latgale		107	124	101	106
10	Kopā <i>Total</i>		1 733	2 005	2 183	2 304
11	Pilsētas <i>Villes</i>		1 006	1 164	1 265	1 335
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>		727	841	918	969
			Uz vienu iedzīvotāju (Ls) <i>Par habitant en Ls</i>			
13	Rīga		2,02	2,34	2,74	2,89
14	Liepāja		2,13	2,46	2,08	2,20
15	Daugavpils		1,16	1,34	0,91	0,86
16	Jelgava		1,52	1,76	1,91	2,02
17	Ventspils		1,11	1,28	0,53	0,56
18	Vidzeme		0,65	0,76	0,86	0,91
19	Kurzeme		0,54	0,62	0,57	0,60
20	Zemgale		0,94	1,09	1,36	1,43
21	Latgale		0,22	0,25	0,20	0,21
22	Kopā <i>Total</i>		0,91	1,06	1,15	1,21
23	Pilsētas <i>Villes</i>		1,90	2,20	2,39	2,52
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>		0,53	0,61	0,67	0,71

№ 57. Mantojuma un dāvinājuma nodoklis.

№ 57. *Impôt sur succession et donation.*

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
		L s			
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>				
1	Rīga	234 877	238 113	266 344	274 230
2	Liepāja	21 874	29 123	34 268	28 288
3	Daugavpils	4 540	11 348	11 360	16 597
4	Jelgava	12 229	23 304	16 249	14 689
5	Ventspils	9 969	4 505	8 133	9 675
6	Vidzeme	155 601	286 431	219 523	194 466
7	Kurzeme	52 072	88 866	86 294	76 172
8	Zemgale	84 033	86 860	107 690	116 815
9	Latgale	43 169	89 477	167 076	129 071
10	Kopā <i>Total</i>	618 364	858 027	916 937	860 003
11	Pilsētās <i>Villes</i>	283 489	306 393	336 354	343 479
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	334 875	551 634	580 583	516 524
Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>					
13	Rīga	0,62	0,63	0,70	0,73
14	Liepāja	0,38	0,51	0,60	0,49
15	Daugavpils	0,11	0,26	0,26	0,38
16	Jelgava	0,37	0,71	0,49	0,44
17	Ventspils	0,58	0,26	0,47	0,50
18	Vidzeme	0,38	0,71	0,54	0,48
19	Kurzeme	0,24	0,42	0,40	0,36
20	Zemgale	0,33	0,34	0,42	0,46
21	Latgale	0,09	0,18	0,34	0,26
22	Kopā <i>Total</i>	0,33	0,45	0,48	0,45
23	Pilsētās <i>Villes</i>	0,54	0,58	0,64	0,65
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,24	0,40	0,42	0,37

Kopsummā visi nekustamas mantas nodokļi pēdējos gados deva šādus ieņēmumus: 1928/1929. — 3,9 milj. ls, 1930/1931. — 4,9, 1931/1932. — 5,4, 1932/1933. m. g. paredzēja ieņemt — 6,95 un 1933/1934. — 6,95 milj. ls (pēdējos gados nekustamas mantas nodokļi ir uzrādīti kopā ar piemaksām krīzes apkaļošanai). Tomēr arī kārtējie nekustamas mantas nodokļa ieņēmumi neko daudz nesvārstās. Caurmērā no viena iedzīvotāja lielākās summas ienāca no Rīgas — 8,14 ls apmērā, mazākās — no Daugavpils; no lauku apgabaliem lielākos ieņēmumus deva Zemgale — 2,39 ls apmērā, bet mazākos Latgale — 0,45 ls. Caurmērā pa visu valsti viens iedzīvotājs deva — 2,86 ls lielu ieņēmumu summu, pilsētās tā bija 6,93 ls un uz laukiem 1,30 ls liela. Pie nekustamas mantas nodokļiem ļoti spilgti izceļas Rīgas pilsētas un Zemgales nozīme, kur tie samērā deva lielus ieņēmumus.

Mantojumu un dāvinājumu nodokļa loma valsts ieņēmumos nav liela; pēdējā laikā tas deva šādus ieņēmumus: 1930/1931. s. g. — 0,917 milj. ls, 1931/1932. — 0,86, 1932/1933. un 1933/1934. s. g. katrā par 0,8 milj. ls. Šis nodoklis visvairāk ienāk no laukiem: 1931/1932. s. g. 0,517 un no pilsētām — 0,343 milj. ls apmērā. No Rīgas ienāca 274.000 ls lielas mantojumu un dāvinājumu nodokļa summas, no Vidzemes — 194.000 ls; mazākas summas ienāk no Ventspils, bet no lauku apgabaliem — no Kurzemes. Caurmērā no viena iedzīvotāja ir samērā mazas summas: 1931/1932. s. g. pa visu valsti bija 45 santīmi liela mantojumu un dāvinājumu nodokļa summa, pilsētās — 65 un uz laukiem — 37 santīmi. Rīgā un Vidzemē no viena iedzīvotāja ir lielākās nodokļu summas, bet Daugavpilī un Latgalē — mazākās.

Tirdzniecības un rūpniecības nodoklis saimnieciskās krīzes gados ir samazinā-

№ 58. Tirdzniecības un rūpniecības nodoklis.

№ 58. Impôt sur commerce et industrie.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1 000 l s			
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>				
1	Rīga	3 500	3 625	3 341	2 719
2	Liepāja	330	310	251	258
3	Daugavpils	91	88	91	86
4	Jelgava	101	99	104	93
5	Ventspils	44	42	28	29
6	Vidzeme	280	251	248	246
7	Kurzeme	127	122	117	95
8	Zemgale	142	132	128	131
9	Latgale	160	156	165	154
10	Kopā Total	4 775	4 825	4 473	3 811
11	Pilsētās <i>Villes</i>	4066	4 164	3 815	3 185
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	709	661	658	626
		Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>			
13	Rīga	9,26	9,59	8,84	7,19
14	Liepāja	5,77	5,42	4,80	4,51
15	Daugavpils	2,11	2,04	2,11	1,99
16	Jelgava	3,06	3,00	3,16	2,81
17	Ventspils	2,55	2,43	1,62	1,68
18	Vidzeme	0,69	0,62	0,61	0,61
19	Kurzeme	0,59	0,57	0,55	0,44
20	Zemgale	0,56	0,52	0,50	0,51
21	Latgale	0,82	0,81	0,83	0,81
22	Kopā Total	2,51	2,54	2,35	2,01
23	Pilsētās <i>Villes</i>	7,69	7,88	7,22	6,02
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,52	0,48	0,48	0,46

jies straujāk par citiem nodokļiem. Saimnieciskās dzīves neveiksmes ļoti ievērojami parādās tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu apgrozījumos un darbības finansielos rezultātos. Līdz ar apgrozījumu un peļņas samazināšanos, uzliktais un nomaksātais peļņas un kapitālu nodoklis ir mazāks. Tāpēc arī lielāka samazināšanās ir notikusi ar procentuālo peļņas un kapitālu nodokli, turpretim tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis (tirdzniecības un rūpniecības zīmes) ir palicis bez pārmaiņām, jo uzņēmumu skaits nav vis samazinājies, bet dažas tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu kategorijas uzrāda diezgan ievērojamu pieaugumu.

Kopējais ieņēmums no tirdzniecības un rūpniecības nodokļa pēdējos gados ir samazinājies šādos apmēros: 1930/1931. m. g. tas deva — 4,825 milj. l s lielus ieņēmumus, 1931/1932. — 4,473, 1932/1933. m. g. paredzēja ieņemt — 4,26 un 1933/1934. — 3,4

milj. l s, vai 3 gadu laikā tirdzniecības un rūpniecības nodoklis ir samazinājies par lielu daļu. Starp tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem ir paredzēti: 1) pamatnodoklis, 2) papildnodoklis (procentuālais peļņas un nodoklis no kapitāla) un 3) apgrozījumu nodoklis. Lielākos ieņēmumus dod procentuālais peļņas nodoklis (no uzņēmumiem, kuriem jānodod pārskats par savu darbību, kopā ar pārējiem) un nodoklis no kapitāla. Pamatnodoklis vai ieņēmumi no tirdzniecības un rūpniecības zīmju pārdošanas ir tikai — 1/7—1/6 daļa no kopsummas un pēdējos gados līdzinās ap 580.000—600.000 l s. Apgrozījumu nodoklis ir vēl mazāka daļa un svārstās ap 130.000—150.000 l s gadā.

Caurmērā no viena iedzīvotāja tirdzniecības un rūpniecības nodokļi pēdējos gados ir samazinājušies no 2,54 l s (1930/1931. m. g.) līdz 2,01 l s (1932/1933. m. g.). Lielākās tirdzniecības un rūpniecības

№ 59. Tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis.

№ 59. Impôt fondamental sur commerce et industrie.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
		L s				
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>					
1	Rīga	367 579	406 913	392 528	359 024	343 135
2	Liepāja	48 884	53 111	50 323	41 583	44 789
3	Daugavpils	32 764	36 404	37 865	33 987	33 886
4	Jelgava	35 374	33 183	35 103	33 741	30 526
5	Ventspils	10 832	13 623	13 604	8 094	10 252
6	Vidzeme	59 578	55 580	53 946	45 477	40 978
7	Kurzeme	28 523	27 149	27 988	20 440	20 665
8	Zemgale	33 310	32 702	30 477	25 870	25 125
9	Latgale	36 374	31 555	37 831	31 346	30 007
10	Kopā Total	653 218	690 220	679 665	599 562	579 363
11	Pilsētās <i>Villes</i>	495 433	543 234	529 423	476 429	462 588
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	157 785	146 986	150 242	123 133	116 775
		Uz vienu iedzīvotāju Ls <i>Par habitant en Ls</i>				
13	Rīga	0,97	1,08	1,04	0,95	0,91
14	Liepāja	0,85	0,93	0,88	0,73	0,78
15	Daugavpils	0,76	0,84	0,88	0,79	0,78
16	Jelgava	1,07	1,00	1,06	1,02	0,92
17	Ventspils	0,63	0,79	0,79	0,47	0,59
18	Vidzeme	0,15	0,14	0,13	0,11	0,10
19	Kurzeme	0,13	0,13	0,13	0,10	0,10
20	Zemgale	0,13	0,13	0,12	0,10	0,10
21	Latgale	0,07	0,06	0,08	0,06	0,06
22	Kopā Total	0,34	0,36	0,36	0,32	0,30
23	Pilsētās <i>Villes</i>	0,94	1,03	1,00	0,90	0,87
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,12	0,11	0,11	0,09	0,09

ciņas nodokļu summas ienāk no pilsētām — 6,02 ls apmērā (1932/1933. m. g.), bet no laukiem tikai — 0,46 ls. Rīga dod lielākās tirdzniecības un rūpniecības nodokļa ieņēmumus — 7,19 ls apmērā; pārējās pilsētās tie ir nesalīdzināmi mazāki, piemēram, Liepājā — 4,51, bet Ventspilī — 1,68 ls. Uz laukiem arī ieņēmumi no tirdzniecības un rūpniecības nodokļa diezgan plaši svārstās: Latgalē — 31, bet Vidzemē — 61 santīms no iedzīvotāja. Visa mūsu tirdzniecība un rūpniecība ir koncentrēta lielākās pilsētās un sevišķi Rīgā, un tāpēc arī dabīgi, ka šeit ienāk lielākie nodokļi; te jāievēro, ka lielākās nodokļu summas dod lielrūpniecības un tirdzniecības uzņēmumi, bet amatnieki, sīkrūpnieki un tirgotāji, lai gan viņu skaits ir prāvs, maksā niecīgas nodokļu summas.

Ārkārtējās peļņas nodokļi dod samērā mazus ieņēmumus, jo no viņiem ir palicis tikai vērtības pieauguma nodoklis, no

kuŗa vienu pusi saņē pašvaldības, bet otru — valsts. 1931/1932. m. g. gan paredzēja pie ārkārtējiem peļņas nodokļiem vēl valsts darbinieku algu samazinājumu, bet pēc būtības tā bija tikai caurejoša summa, jo faktiski tādi ieņēmumi nemaz nebija, bet par paredzēto summu izmaksāja mazākas algas, tāpēc to šai savilkumā un sakopojumā starp valsts ieņēmumiem nemaz neparedzēja. 1929/1930. m. g. ārkārtējie peļņas nodokļi deva — 0,21 milj. ls lielu summu, 1931/1932. — 0,168 un 1932/1933 — 0,126 milj. ls, vai vērtības pieauguma nodoklis pēdējos gados diezgan strauji samazinās. Caurmērā no viena iedzīvotāja iznāk gaužam mazas summas — 7 santīmu apmērā, pie kam pilsētās tās līdzinājās — 21 un uz laukiem — vienam santīmam.

Zimognodoklis starp mūsu valsts ieņēmumiem ir ievērojama daļa, kuŗa tagadējos krīzes gados ir pat pieaugusi un

№ 60. Ārkārtējās peļņas nodokļi.
№ 60. Impôts extraordinaires sur bénéfice.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	L s			
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>				
1	Rīga	129 664	158 542	113 292	91 087
2	Liepāja	3 200	5 957	7 319	1 366
3	Daugavpils	11 814	8 807	10 164	8 198
4	Jelgava	8 684	9 727	9 287	9 109
5	Ventspils	1 943	4 076	2 472	1 822
6	Vidzeme	29 071	15 927	11 119	7 926
7	Kurzeme	7 407	5 972	6 155	2 380
8	Zemgale	12 069	8 806	5 159	3 070
9	Latgale	6 218	7 727	2 977	1 166
10	Kopā <i>Total</i>	210 070	225 541	167 944	126 124
11	Pilsētas <i>Villes</i>	155 305	187 109	142 534	111 582
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	54 765	38 432	25 410	14 542
		Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>			
13	Rīga	0,34	0,42	0,30	0,24
14	Liepāja	0,06	0,10	0,13	0,02
15	Daugavpils	0,27	0,20	0,23	0,19
16	Jelgava	0,26	0,29	0,28	0,27
17	Ventspils	0,11	0,24	0,14	0,11
18	Vidzeme	0,07	0,04	0,03	0,02
19	Kurzeme	0,03	0,03	0,03	0,01
20	Zemgale	0,05	0,03	0,02	0,01
21	Latgale	0,01	0,02	0,01	(0,002)
22	Kopā <i>Total</i>	0,11	0,12	0,09	0,07
23	Pilsētas <i>Villes</i>	0,29	0,35	0,27	0,21
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,04	0,03	0,02	0,01

sasniedz — 6,2% no kopsummas. Ieņēmuma summa no zīmognodokļa pēdējos gados pieaug: 1931/1932. s. g. ieņēma — 7,8 milj. ls un 1932/1933. — 8,8 milj. ls. Zīmognodoklis ir jāmaksā ļoti daudz un dažādos gadījumos. Lielākie ieņēmumi nāk no vekseļu apgrozības, par dažādiem darījumiem, kuŗus noslēdz pie notāriem u. c. Likmes uz visiem galveniem darījumiem paaugstināja un tāpēc, lai gan apgrozījumi sašaurinājās, ieņēmumi no zīmognodokļa daudz neko nesvārstās.

Caurmērā no viena iedzīvotāja 1931/1932. s. g. ieņēma — 4,12 ls un 1932/1933. — 4,63 ls; dažos iepriekšējos gados, augstās konjunktūras laikos, caurmērā no viena iedzīvotāja ieņēma — 5,22 ls. Pilsētu iedzīvotāji zīmognodokļa nomaksai izdod nesalīdzināmi lielākas summas nekā lauku: 1932/1933. s. g. viens pilsētnieks caurmērā izdeva — 11,66 ls, bet laucinieks — 1,93 ls. Sevišķi lielas summas deva

viens Rīgas iedzīvotājs — 13,91 ls apmērā; viens Latgales iedzīvotājs tikai — 85 santīmi. Pilsētās koncentrējās visa tirdzniecība, rūpniecība un kreditsaimniecība, un tieši šais nozarēs iznāk lielākie darījumi, kas apliekami ar zīmognodokli.

Apdrošināšanas nodoklis, neskatoties uz krīzes gadiem, līdz 1931/1932. s. g. pieauga, bet 1932/1933. s. g., sakarā ar likmju grozījumiem, notika ievērojama apdrošināšanas nodokļa samazināšanās: no 0,957 līdz 0,4 milj. ls, vai vairāk nekā par pusi; 1933/1934. b. g. no apdrošināšanas nodokļa paredzēja ieņemt tikai — 0,35 milj. ls. Starp pārējiem nodokļiem tas lielu lomu nespēlē. Caurmērā no viena iedzīvotāja 1931/1932. s. g. ieņēma — 50 santīmus, pie kam pilsētās — 1,19 ls, bet uz laukiem 24 santīmus. Lielākās summas izdod viens Rīgas iedzīvotājs — 1,33 ls apmērā, mazākās — Daugavpils — 30 santīmus, bet no lauku apgabaliem — Latgales — 11 santīmu apmērā.

№ 61. Zīmognodoklis.

№ 61. Droits de timbre.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
		1 000 ls				
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>					
1	Rīga	5 257	5 894	5 164	4 389	5 256
2	Liepāja	459	526	461	438	458
3	Daugavpils	185	198	174	172	194
4	Jelgava	150	169	148	156	158
5	Ventspils	123	149	130	110	97
6	Vidzeme	1 058	1 191	1 041	1 001	1 613
7	Kurzeme	441	506	434	430	431
8	Zemgale	732	814	712	720	775
9	Latgale	415	476	415	407	422
10	Kopā Total	8 820	9 923	8 679	7 823	8 804
11	Pilsētas <i>Villes</i>	6 174	6 936	6 077	5 265	6 163
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	2 646	2 987	2 602	2 558	2 641
		Caurmērā uz vienu iedzīvot. Ls				
		Moyenne par habitant en Ls				
13	Rīga	13,91	15,60	13,66	11,61	13,91
14	Liepāja	8,02	9,19	8,05	7,65	8,00
15	Daugavpils	4,28	4,58	4,03	3,88	4,40
16	Jelgava	4,54	5,11	4,48	4,72	4,78
17	Ventspils	7,13	8,64	7,53	6,88	5,62
18	Vidzeme	2,61	2,94	2,57	2,47	2,50
19	Kurzeme	2,06	2,37	2,03	2,01	2,02
20	Zemgale	2,87	3,19	2,79	2,82	3,04
21	Latgale	0,83	0,96	0,83	0,82	0,85
22	Kopā Total	4,64	5,22	4,57	4,12	4,63
23	Pilsētas <i>Villes</i>	11,68	13,12	11,49	9,96	11,66
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	1,93	2,18	1,90	1,87	1,93

Muitas nodokļi valstij ir devuši arvien ļoti lielus ieņēmumus: 1929/1930. s. g. tie sasniedza — 64,0 milj. ls, kas bija 32,8% no kopsummām. Nākošos gados notika strauja muitas nodokļa samazināšanās: 1932/1933. s. g. līdz 23,5 milj. ls un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 26,5 milj. ls. Muitas nodokļa straujā samazināšanās ir izskaidrojama ar ārējās tirdzniecības nepiedzīvotu sabrukumu un importa ierobežošanu. Lielākos ieņēmumus dod ievadmuita — 95—97% apmērā. Iepriekšējos gados, kad pastāvēja muita uz koka materiāliem, tad arī tā deva lielus ieņēmumus, piemēram, 1928/1929. s. g. — 9,1 milj. ls; tagad tās ieņēmumi ir niecīgi — 0,38 milj. ls apmērā; tikpat lielas summas dod muitas kancelejas nodoklis.

Pēc ievadmuitas nomenklatūras ir paredzēts ļoti garš dažādu priekšmetu saraksts; tie sadalīti grupās, uz kuņģam ir noteiktas muitu likmes. Lai pareizi aprē-

ķinātu muitu ieņēmumus pa apgabaliem, tad ir jāizpēta visu muitas tarifos paredzēto priekšmetu patēriņu pa apgabaliem un pilsētām. Viņu lielā skaita dēļ tas nav iespējams. Tāpēc no visa garā saraksta ir izlasīti tikai daži priekšmeti; pie kam izlase ir izdarīta tādā veidā, ka ņemti tie priekšmeti, kuŗi dod lielākos muitas ieņēmumus. Apmēram 16 priekšmeti dod 3/4 daļas no visiem muitas ieņēmumiem. Bez tam ir izlasīti tipiskie priekšmeti, pēc kuŗiem var noteikt arī daudz citu priekšmetu patēriņu pa apgabaliem. Pēc šiem tipiskajiem priekšmetiem ir izdarīti visi aprēķini. Pa apgabaliem patēriņš ir noskaidrots sekošā kārtā: 1) pēc pārvadājumu statistikas, 2) pēc akcīzes ziņām (tabaka), 3) cukura monopola, 4) ievācot ziņas no tirgotājiem u. c. veidā. Lai varētu izmantot pārvadājumu statistiku, tad jāizdara lieli korrigējumi, kā arī jāievāc ziņas par visāda veida pārvadājumiem, kā:

№ 62. Apdrošināšanas nodoklis.

№ 62. Impôt d'assurance.

№.№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
		1 000 ls			
	Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>				
1	Rīga	399	441	493	503
2	Liepāja	51	52	58	59
3	Daugavpils	8	11	12	13
4	Jelgava	28	34	37	38
5	Ventspils	12	14	15	15
6	Vidzeme	138	144	153	151
7	Kurzeme	51	57	62	61
8	Zemgale	52	59	64	63
9	Latgale	38	37	41	54
10	Kopā Total	777	849	935	957
11	Pilsētās <i>Villes</i>	498	552	615	628
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	279	297	320	329
Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) <i>Moyenne par habitant (en Ls)</i>					
13	Rīga	1,06	1,17	1,30	1,33
14	Liepāja	0,89	0,91	1,01	1,03
15	Daugavpils	0,19	0,25	0,28	0,30
16	Jelgava	0,85	1,03	1,12	1,13
17	Ventspils	0,70	0,81	0,87	0,87
18	Vidzeme	0,34	0,36	0,38	0,37
19	Kurzeme	0,24	0,27	0,29	0,29
20	Zemgale	0,20	0,23	0,25	0,25
21	Latgale	0,08	0,07	0,08	0,11
22	Kopā Total	0,41	0,45	0,49	0,50
23	Pilsētās <i>Villes</i>	0,94	1,04	1,16	1,19
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	0,20	0,22	0,23	0,24

dzelzceļiem, ūdensceļiem un auto satiksmi. Dažu satiksmes līdzekļu statistika ir nepilnīga, un tas rada grūtības. Diezgan lielus ieņēmumus dod tabakas muita, bet cukurs līdz šim deva vēl lielākas summas; šo priekšmetu patēriņu ir viegli aprēķināt pēc finansu ministrijas nodokļu un saimniecības departamenta ziņām. Ļoti vērtīgas ziņas ir iespējams ievākt ierēdņu un strādnieku budžetu noskaidrošanas gadījumos, kā arī no lauksaimniecības grāmatvedības materiāliem. Šo materiālu izmantošanas gadījumā tie ir jāpapildina ar dažiem speciāliem jautājumiem. Lai gan importa priekšmetu patēriņu pa apgabaliem ir iespējams pētīt pa ļoti dažādiem ceļiem, tomēr tas ir viens no grūtākiem un sarežģītākiem uzdevumiem. Šāda novērošana ir jāturpina vairākus gadus un tad tikai ir iespējams ar maksimālo precīzību noteikt patēriņu.

Lielāko muitu visus pēdējos gadus ieņēma no cukura: 1930. gadā tā deva — 9,2 milj. ls un 1932. — 5,6 milj. ls; kaut gan absolūtos skaitļos muitas ieņēmumi ir samazinājušies, tomēr muitas nodokļa nozīme no cukura tai pašā laikā ir pieaugusi no 16,8% līdz 24,0%. Cukura muitu mūsu patērētājs varēja samērā viegli nomaksāt, jo cukura cenas bija nokritušas ārkārtīgi zemu. Ļoti lielus muitas ieņēmumus dod tabaka: 1929. gadā — 4,0 un 1932. — 2,9 milj. ls; arī tabakas muita ir samazinājusies, turpretim viņas nozīme ir augusi no 6,2% līdz 12,4%. Pārlūkojot pārējās preces ir novērojams, ka labības un tekstilrūpniecības preču muita ir samazinājusies ļoti lielos apmēros — ir nokritusi arī viņu nozīme starp pārējiem muitas ieņēmumiem. Muita par labību 1929. gadā bija — 5,3 milj. ls, 1932. — 1,0 milj. ls; par kokvilnas audumiem 1929. gadā bija — 5,0

№ 63. Ieņēmumi no muitas nodokļiem.

№ 63. Recettes des droits de douanes.

№№	Gadi Preču nosaukumi	1929.	1930.	1931.	1932.	1929.	1930.	1931.	1932.	Années Dénomins. des marchandises
		1 000 ls				Procentos %				
1	Cukurs	7 814	9 228	6 158	5 579	12,2	16,8	18,8	24,0	Sucre
2	Tabaka	3 967	3 617	3 230	2 871	6,2	6,6	9,9	12,4	Tabac
3	Naftas destilācijas prod.	1 573	2 082	2 658	2 062	2,5	3,8	8,1	8,9	Prod. de la distil. de naphthe
4	Kokvilnas audumi	5 035	5 027	3 808	1 565	7,9	9,1	11,6	6,7	Tissus de coton
5	Kokvilnas u. t. t. diegi	1 064	1 202	1 044	1 198	1,7	2,2	3,2	5,2	Fils de coton et similaire
6	Labība	5 320	4 783	2 168	1 036	8,8	8,7	6,6	4,5	Céréales
7	Vilna	1 093	1 193	702	974	1,7	2,2	2,1	4,2	Laine
8	Augļi un ogas	2 279	2 751	1 830	887	3,6	5,0	5,6	3,8	Fruits et baies
9	Elektr. motori un pied.	785	861	618	420	1,2	1,6	1,9	1,8	Moteurs électr. et accessoires
10	Ārstniecības līdzekļi	535	687	593	402	0,8	1,2	1,8	1,7	Articles médicaux
11	Papīrs un izstrādāj.	682	760	670	305	1,1	1,4	2,0	1,3	Papier et prod. de papier
12	Kaltēti augļi	948	502	550	293	1,5	0,9	1,7	1,3	Fruits séchés
13	Kafija	287	276	290	274	0,4	0,5	0,9	1,2	Café
14	Gumijas izstrādājumi	537	660	422	264	0,8	1,2	1,3	1,1	Articles en caoutchouc
15	Kakao	168	172	154	200	0,3	0,3	0,5	0,9	Cacao
16	Zida un pusszida aud.	1 840	2 414	1 585	191	2,9	4,4	4,8	0,8	Tissus en soie et en demi-soie
17	Riss	419	144	244	167	0,7	0,3	0,7	0,7	Riz
18	Stikla preces	618	729	472	151	1,0	1,3	1,4	0,7	Articles de verre
19	Ādas	716	634	303	143	1,1	1,2	0,9	0,6	Peaux et cuirs
20	Vilnas audumi	3 729	3 450	1 714	142	5,8	6,3	5,2	0,6	Tissus en laine
21	Braucami rīki	1 179	1 169	589	126	1,8	2,1	1,8	0,6	Véhicules
22	Kosmētiski līdzekļi	415	441	259	116	0,6	0,8	0,8	0,5	Articles cosmétiques
23	Kāzokādas	350	387	309	112	0,5	0,7	1,0	0,5	Fourrures
24	Mūzikas instrumenti	457	617	338	73	0,7	1,1	1,0	0,3	Instruments de musique
25	Keramikas izstrādājumi	240	292	170	68	0,4	0,5	0,5	0,3	Articles céramiques
26	Adītas preces	469	521	284	32	0,7	0,9	0,9	0,1	Tricotages

bet 1932. g. — 1,57 milj. ls; par vilnas audumiem 1929. g. bija 3,7 milj. ls liela muiža un 1932. — 0,14 milj. ls. Ar visām tikko minētām, kā arī ar daudz citām precēm ir novērojama ļoti strauja muitas nodokļu samazināšanās.

Caurmērā uz vienu iedzīvotāju muitas nodokļi pēdējos gados strauji samazinājās: 1929/1930. s. g. tie līdzinājās — 29,78 ls, 1931/1932. — 16,93 un 1932/1933. — 12,17 ls, vai 3—4 gadu laikā muitas nodokļi ir samazinājušies 2 1/2 kārtīgi (šeit pie muitas nodokļiem nav pieskaitīta izvedmuita, jo to uzliek galvenā kārtā, koku materiāliem, bet to pa atsevišķiem apgabaliem nevar aprēķināt). Caurmērā no viena pilsētas iedzīvotāja iznāk daudz lielāki muitas ieņēmumi nekā lauku: 1932/1933. s. g. tie deva — 29,08 un 5,65 ls, vai pilsētu iedzīvotāji deva 5-kārtīgi lielākus ieņēmumus no muitas nodokļiem nekā lauku. Lielākos ieņēmumus deva Rīgas iedzīvotāji, mazākos — Ventspils. No lauku apgabaliem pirmā vietā ir Zemgale, bet mazākie ieņēmumi ir Latgalē.

Akcīzes. (Accise). Pēdējos gados pastāv akcīzes 14 priekšmetiem. Akcīzes nodokļi dod diezgan lielus ieņēmumus un sasniedza 10% un lielāku daļu no ieņē-

mumu kopsummas. Pēdējos gados akcīzes nodokļi nedaudz samazinājās: 1929/1930. — 19,6 milj. ls, 1931/1932. — 17,1, 1932/1933. — 16,9 un 1933/1934. b. g. paredzēja — 17,7 milj. ls. Akcīzes nodokļu ieņēmumi noņēmušies, un tas tomēr noticis, lai gan 1931. g. beigās likmes paaugstināja. 1931/1932. s. g. akcīzes nodokļu nozīme bija 13,4%, bet 1933/1934. b. g. — 12,6%. Akcīzes ir uzliktas gandrīz vienīgi patēriņu priekšmetiem, un tāpēc akcīzu nodokļu kustība raksturo arī patēriņu. Atsevišķos gados par patēriņu tikai tad dabūjam pareizu ainu, ja noutiek likmju grozījumi; tāpēc ir iespējams spriest par patēriņu līdz 1930/1931. s. g., bet nākošie nav salīdzināmi. Pa apgabaliem un pilsētām viena saimniecības gada robežās akcīzes nodokļi, kā arī patēriņš, ir salīdzināmi.

Gandrīz puse no visiem akcīzes ieņēmumiem nāk no Rīgas, bet no 5 lielākām pilsētām — 65%; uz laukiem iznāk tikai ap 1/3 daļa. Rīga ir ievērojamākais patēriņu centrs, un tāpēc tā dod lielākos akcīzes nodokļu ieņēmumus. Caurmērā no viena iedzīvotāja pa visu valsti 1929/1930. s. g. iznāca — 10,34 ls liela summa, nākošos gados tā samazinājās līdz 8,88 ls. Pilsētu iedzīvotāji dod 4-kārtīgi lielākas akcīzes

№ 66. Akcīzes nodoklis.

№ 66. Impôts d'accise.

№№	Gadi Années Pilsētas un apgabali Villes et provinces	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
		1 000 ls			
1	Rīga	8 953	8 719	7 978	7 924
2	Liepāja	1 076	1 047	1 065	1 095
3	Daugavpils	837	828	825	786
4	Jelgava	798	750	781	800
5	Ventspils	348	339	297	303
6	Vidzeme	2 964	2 828	2 326	2 211
7	Kurzeme	1 371	1 293	1 240	1 242
8	Zemgale	1 506	1 467	1 278	1 256
9	Latgale	1 790	1 716	1 266	1 253
10	Kopā Total	19 643	18 987	17 056	16 870
11	Pilsētās Villes	12 012	11 683	10 946	10 908
12	Uz laukiem A la campagne	7 631	7 304	6 110	5 962
Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)					
13	Rīga	23,69	23,07	21,11	20,97
14	Liepāja	18,79	18,29	18,61	19,18
15	Daugavpils	19,86	19,15	19,08	18,18
16	Jelgava	24,16	22,70	23,64	24,20
17	Ventspils	20,16	19,65	17,20	17,38
18	Vidzeme	7,82	6,99	5,74	5,46
19	Kurzeme	6,42	6,05	5,80	5,82
20	Zemgale	5,90	5,75	5,01	4,92
21	Latgale	3,59	3,45	2,54	2,52
22	Kopā Total	10,34	9,99	8,98	8,88
23	Pilsētās Villes	22,72	22,10	20,70	20,63
24	Uz laukiem A la campagne	5,66	5,33	4,46	4,35

nodokļu ieņēmumus nekā lauku. Tas nozīmē, ka pilsētu iedzīvotāji lielākos apmēros patērē ar akcīzi apliktos priekšmetus. 1929/1930. s. g. caurmērā viens pilsētas iedzīvotājs deva — 22,72 un 1932/1933. — 20,63 ls; no atsevišķām pilsētām lielākie akcīzes nodokļi iznāk no viena Jelgavas iedzīvotāja, bet mazākie — no Ventspils. Atsevišķās pilsētās akcīzes nodokļu ieņēmumi svārstās samērā šaurās robežās — 17,58—24,20 ls. Uz laukiem akcīzes nodoklis 1929/1930. s. g. deva — 5,56 ls un 1932/1933. — 4,35 ls no viena iedzīvotāja; mazākie ieņēmumi bija Latgalē — 2,52, bet lielākie Kurzemē — 5,82 ls apmērā. Samērā mazi ieņēmumi iznāk no viena Zemgales iedzīvotāja, kaut gan pēc turības pazīmēm Jelgavas un Bauskas apriņķos vajadzēja būt lielam patēriņam. Pa daļai tas izskaidrojams ar Jelgavu kā lauku centru, no kurienes uz apriņķi aizplūst ļoti liela preču daļa. Šī daļa ir gan sadaļta pa apriņķiem, bet iespējams, ka lauk-

saimnieki patērē pašā Jelgavā lielākā daudzumā dažādus ar akcīzi apliktos priekšmetus.

Tāpat ir iespējams, ka Zemgales lauksaimnieki iepērkas Rīgā. Uz Zemgalesniecīgo patēriņu atstāj iespaidu arī Ilūkstes un Jēkabpils apriņķis. Tikai jāpašvītro tas, ka šim apstāklim nav gadījuma raksturs, jo lielu daļu no akcīzes priekšmetiem Zemgalē patērē mazāk nekā Vidzemē un Kurzemē.

Alkoholiskie dzērieni ir visi aplikti ar akcīzi. Dažas, kā spirta akcīze, dod nelielus ieņēmumus, arī likieņu un vīnu akcīze nav liela; no alkoholisko dzērienu akcīzēm lielākos ieņēmumus dod alus. Akcīzes nodoklis no spirta pēdējos gados svārstās starp 30.000—60.000 ls, un tam ir nenoliedzama tendence samazināties: 1930/1931. s. g. no spirta akcīzes ieņēma — 58.700 ls, 1931/1932. — 41.700 un 1932/1933. — 32.260 ls, tas stāv sakarā ar

№ 67. Liķieņu akcīzes.
№ 67. Accise sur liquers.

№	Pilsētas un apgabali Villes et provinces	L s			
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
1	Rīga	172 501	171 589	107 216	106 615
2	Liepāja	13 594	12 424	8 793	7 584
3	Daugavpils	2 813	2 813	2 005	1 784
4	Jelgava	16 172	14 768	10 182	11 301
5	Ventspils	2 578	2 579	2 005	2 231
6	Vidzeme	14 062	17 346	13 731	10 707
7	Kurzeme	4 922	4 922	3 867	3 867
8	Zemgale	3 986	3 986	3 085	3 124
9	Latgale	3 750	3 984	3 894	1 488
10	Kopā Total	234 378	234 411	154 268	148 701
11	Pilsētās Villes	207 658	204 173	130 201	129 515
12	Uz laukiem A la campagne	26 720	30 238	24 067	19 186
		Uz vienu iedzīvotāju Ls Par habitant en Ls			
13	Rīga	0,46	0,45	0,38	0,28
14	Liepāja	0,34	0,27	0,15	0,13
15	Daugavpils	0,07	0,07	0,05	0,04
16	Jelgava	0,48	0,45	0,31	0,34
17	Ventspils	0,15	0,15	0,12	0,13
18	Vidzeme	0,08	0,04	0,08	0,08
19	Kurzeme	0,02	0,02	0,02	0,02
20	Zemgale	0,02	0,02	0,01	0,01
21	Latgale	0,01	0,01	0,01	0,008
22	Kopā Total	0,12	0,12	0,08	0,08
23	Pilsētās Villes	0,39	0,39	0,25	0,24
24	Uz laukiem A la campagne	0,02	0,02	0,02	0,01

№ 68. Liķieņu patēriņš.
№ 68. Consommation des liquers.

№	Pilsētas un apgabali Villes et provinces	L t r.			
		1929.	1930.	1931.	1932.
1	Rīga	99 530	101 394	65 230	55 111
2	Liepāja	7 865	7 250	5 390	3 865
3	Daugavpils	1 696	1 608	1 261	923
4	Jelgava	9 274	8 793	6 369	5 963
5	Ventspils	1 485	1 480	1 214	1 151
6	Vidzeme	8 109	10 323	8 659	5 742
7	Kurzeme	2 706	3 950	2 166	1 934
8	Zemgale	2 163	2 430	1 763	1 475
9	Latgale	2 121	2 429	2 093	817
10	Kopā Total	134 952	138 557	94 146	76 981
11	Pilsētās Villes	119 850	120 525	79 464	67 013
12	Uz laukiem A la campagne	15 102	18 032	14 681	9 968
		Uz vienu iedzīvotāju ltr. Par habitant en litres			
13	Rīga	0,26	0,27	0,17	0,15
14	Liepāja	0,14	0,13	0,09	0,07
15	Daugavpils	0,04	0,04	0,03	0,02
16	Jelgava	0,28	0,27	0,19	0,18
17	Ventspils	0,09	0,09	0,07	0,07
18	Vidzeme	0,02	0,03	0,02	0,02
19	Kurzeme	0,01	0,01	0,01	0,01
20	Zemgale	0,01	0,01	0,01	0,01
21	Latgale	0,004	0,01	0,004	0,002
22	Kopā Total	0,07	0,07	0,05	0,04
23	Pilsētās Villes	0,28	0,28	0,15	0,13
24	Uz laukiem A la campagne	0,01	0,02	0,01	0,01

spirta patēriņa mazināšanos. Caurmērā no viena iedzīvotāja pēdējā gadā ienāca tikai 2 santīmu liels akcīzes nodoklis no spirta, pie kam uz laukiem tas līdzinājās — vienam, bet pilsētās — 3 santīmiem.

Līķiešu akcīze jau dod ievērojami lielākus ieņēmumus, kaut gan tam ir tendence samazināties: 1929/1930. s. g. līķiešu akcīzes nodoklis deva — 234.400 ls, 1931/1932. — 154.300 un 1932/1933. — 148.700 ls. Līķiešu patēriņš pilsētās un apgabalos ir aprēķināts pēc fabrikantu ziņojumiem, kas pārbaudīti pēc grāmatām. Ir novērots un pilnīgi dabīgi, ka no lielām pilsētām un lieltirgotāji pārdod līķiešus tālāk uz provinci atkalpārdevējiem vai patēriņam. Tāpēc bija nepieciešami noskaidrot to līķiešu daudzumu, kurū nepatērēja 5 lielākās pilsētās, bet nosūtīja tālāk. Šī jautājuma noskaidrošanai pieprasīja ziņas no vintirgotavām un pēc tam izdevās aplēst koriģējuma koeficientu. Nenoskaidrots palikās jautājums par lauku vai mazpilsētu iedzīvotāju līķiešu patēriņu 5 lielāko pilsētu traktieros; tik sīkos pētījumos nevar ielaisties, jo nav pietiekoši objektīvu materiālu, lai tie izdotos. Caurmērā viens iedzīvotājs 1932. g. patērēja 0,04 ltr. līķieša, pilsētās — 0,13 un uz laukiem — 0,01 ltr. Lielākais patēriņš bija Rīgā un Jelgavā. Iespējams, ka Jelgavas traktieros Zemgales iedzīvotāji ir patērējuši lielākus līķieša daudzumus. Ļoti niecīgs līķiešu patēriņš ir Latgalē.

Sakarā ar patēriņu ir ieņēmumi no līķiešu akcīzes nodokļa, jo tieši pēc patēriņa tas ir aprēķināts. Absolūtos skaitļos lielākās summas iznāk uz Rīgu: 1932/1933. s. g. — 106.600 ls apmērā, bet uz visām pilsētām kopā — 129.500 ls. No laukiem līķiešu akcīzes nodoklis ir devis tikai — 19.200 ls. Caurmērā no viena iedzīvotāja ir — 8 santīmi liela ieņēmuma summa, no laukiem — viens santīms, no pilsētām — 24 un no Rīgas 28 santīmi.

Vīnu patēriņš 4 gadu laikā samazinājies no 644.600 līdz 213.100 ltr., bet 1932. gadā tas nopēries par 33,6%. Lielākā vīna patēriņa samazināšanās ir notikusi uz laukiem — no 158.260 līdz 89.400 ltr., pilsētās tik liela samazināšanās nav novērojama: no 163.150 līdz 126.700 ltr. Vīnu patēriņš caurmērā uz vienu iedzīvotāju nav liels: 1929. gadā — 0,34 un 1932. — 0,11 ltr., pie kam uz lauku iedzīvotāju pēdējā gadā ienāca tikai — 0,07, bet pilsētu — 0,23 ltr. vīna. Šie skaitļi attiecas par vīnu, kas pagatavots rūpniecības ceļā. Samērā daudz lielākos apmēros patērē mājā

ražoto, vai pašdarināto vīnu, to tagad raudzē ļoti lielos apmēros. Līdz ar vīna patēriņa nopemšanas, samazinājās vīna akcīzes nodokļa ieņēmumi: 1929/1930. s. g. tie deva — 387.000 ls, 1931/1932. — 178.500 un 1932/1933. — 138.600 ls; no pēdējās summas 81.200 ls dod pilsētās un 57.400 ls — lauki. Caurmērā no viena iedzīvotāja 1932/1933. s. g. ienāca — 7 santīmi liela vīna akcīze, pilsētās — 15 un uz laukiem 4 santīmi. Lielākie vīna akcīzes ieņēmumi no viena iedzīvotāja bija Jelgavā (iespējams, ka uz Jelgavas ieņēmumiem atstāj iespaidu tie apstākļi, kas aprādīti apskatot līķiešu akcīzes ieņēmumus).

Alus akcīzes nodokļa ieņēmumi samazinās ļoti lielos apmēros un pēdējā gadā no 1929/1930. s. g. ieņēmumiem ir palikusi tikai puse; 1932/1933. s. g. pilsētās deva — 0,827 milj. ls, lauki — 0,549 milj. ls un kopā 1,376 milj. ls. Caurmērā no viena iedzīvotāja ienāca 0,72 ls, pie kam pilsētās — 1,56 ls un uz laukiem — 0,40 ls. Lielākie ieņēmumi bija Jelgavā — 2,25 ls apmērā no viena iedzīvotāja un no lauku apgabaliem — Vidzemē — 0,77 ls; Latgalē un Daugavpīlī bija mazākie alus akcīzes nodokļa ieņēmumi. Alus patēriņš ar katru gadu samazinās: vēl 1929. gadā patērēja — 10,2 milj. ltr., bet 1932. — 6,1 milj. ltr. Caurmērā viens iedzīvotājs 1932. gadā patērēja — 3,22 ltr., pie kam pilsētās — 6,94 un uz laukiem 1,79 ltr. Pilsētās un apgabalos, kur bija lielākie alus akcīzes nodokļa ieņēmumi, ir arī lielākais alus patēriņš — Jelgavā, bet no apgabaliem — Vidzemē. Alus patēriņa samazināšanās ir izskaidrojama ar mājas alus slepenu izgatavošanu, kurš iznāk daudz lētāks nekā brūžu alus. Alu atvieto arī ar citiem lētākiem alkoholiskiem dzērieniem. 1933. gadā izdarītā alus cenas normēšana uz patēriņa lielu iespaidu neatstāj.

Augļu un minerāļu ūdeņu akcīzes nodokļi dod diezgan lielus ieņēmumus: 1929/1930. — 0,7 milj. ls, 1930/1931. — 0,745, 1931/1932. — 0,651, 1932/1933. — 0,463, bet 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,65 milj. ls. Augļu un minerāļu ūdeņu akcīzes ieņēmumi ir ļoti atkarīgi no klimatiskiem apstākļiem: karstās vasarās patērē bezalkoholiskos dzērienus daudz lielākos apmēros nekā slapjās, bet līdz ar patēriņa pieaugumu ir lielāki arī akcīzes ieņēmumi. Kopējais minerāļu ūdeņu patēriņš 1930. gadā bija 6,25 milj. ltr., nākošos gados samazinājās un 1932. gadā patērēja tikai 3,86 milj. ltr. Lielākais patēriņš ir pilsētās — 2,86 milj. ltr. apmērā (1932. gadā); uz

№ 69. Vinu akcīze.
№ 69. Accise sur vin.

№ №	Saimniecības gadi Exercices				L s
	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.	
1	156 315	124 539	70 515	59 877	
2	11 608	10 160	6 070	7 900	
3	14 703	11 739	6 605	5 344	
4	14 703	15 403	8 747	7 069	
5	2 321	2 294	892	882	
6	107 175	95 043	50 342	33 681	
7	36 371	26 875	13 032	8 593	
8	24 763	22 613	12 676	10 258	
9	18 960	19 008	9 640	4 850	
10	386 919	327 734	178 519	138 604	
	Kopā Total				
11	199 650	164 195	92 829	81 292	
12	187 269	163 539	85 690	57 332	
	Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls				
13	0,41	0,33	0,19	0,16	
14	0,20	0,18	0,11	0,14	
15	0,84	0,27	0,13	0,13	
16	0,44	0,46	0,36	0,21	
17	0,13	0,13	0,05	0,05	
18	0,32	0,23	0,13	0,08	
19	0,17	0,13	0,06	0,04	
20	0,10	0,09	0,05	0,04	
21	0,04	0,04	0,02	0,01	
22	0,20	0,17	0,09	0,07	
	Kopā Total				
23	0,38	0,32	0,18	0,15	
24	0,14	0,12	0,06	0,04	

№ 70. Vinu patēriņš.
№ 70. Consommation de vin.

№ №	Gadi Années				L t r.
	1929.	1930.	1931.	1932.	
1	262 457	205 983	125 928	99 101	
2	18 445	15 355	10 326	11 745	
3	23 672	18 279	11 090	8 218	
4	23 191	23 211	14 345	10 381	
5	3 662	3 457	1 464	1 221	
6	179 802	160 128	93 879	52 885	
7	62 072	46 543	25 040	13 315	
8	40 844	36 986	23 105	15 929	
9	30 489	29 371	16 239	7 287	
10	644 634	539 313	321 416	213 082	
	Kopā Total				
11	331 437	266 285	163 153	123 666	
12	313 207	273 028	138 263	89 416	
	Uz vienu iedzīvotāju ltr. Par habitant en ltr.				
13	0,69	0,55	0,33	0,24	
14	0,32	0,27	0,18	0,21	
15	0,55	0,42	0,26	0,19	
16	0,70	0,70	0,43	0,31	
17	0,21	0,20	0,08	0,07	
18	0,44	0,40	0,23	0,13	
19	0,29	0,22	0,12	0,06	
20	0,16	0,15	0,09	0,06	
21	0,06	0,06	0,03	0,02	
22	0,34	0,28	0,17	0,11	
	Kopā Total				
23	0,63	0,50	0,31	0,23	
24	0,23	0,24	0,12	0,07	

laukiem patērē samērā maz — 1,0 milj. ltr. Pie lauku patēriņa ir jāņem vērā, ka šeit ir pieskaitītas arī visas mazās pilsētas, bet galvenais — vasarnieku vietas, kur vasarā ir augsts bezalkoholisko dzērienu patēriņš. Caurmērā viens iedzīvotājs 1930. gadā patērēja — 3,29 ltr. bezalkoholisko dzērienu, bet 1932. — 2,03 ltr., pilsētās patēriņš ir daudz augstāks un sasniedz — 5,41 ltr., bet uz laukiem — 0,73 ltr. No atsevišķām pilsētām lielākais minerāļu ūdeņu patēriņš ir Jelgavā — 7,22 ltr. apmērā, bet mazākais — Ventspilī un Daugavpilī. Vidzemē, kā lauku apgabālā, ir lielākais bezalkoholisko dzērienu patēriņš, bet Latgalē — mazākais. Uz Vidzemes lielo minerāļu ūdeņu patēriņu atstāj iespaidu arī Rīgas apkārtnes vasarnieku vietas.

Sakarā ar patēriņu svārstās arī akcīzes nodokļu ieņēmumi: 1930/1931. s. g. tie bija 39 santīmi no katra iedzīvotāja, bet 1932/1933. s. g. viņi samazinājās līdz 24 santīmiem. Lielākie ieņēmumi bija pilsētās — 65 santīmu apmērā, un uz laukiem — 9 santīmi. Tāpat kā lielākais patēriņš, tā arī lielākie akcīzes nodokļi ir Jelgavā, bet no lauku apgabaliem — Vidzemē; mazākie ir Latgales pilsētās un apriņķos. Tuvu minerāļu un augļu ūdeņu dzērieniem ir medus dzēriens. To patērē niecīgos apmēros, kā arī akcīzes nodoklis dod pavisam mazas summas, kuŗas 1929/1930. s. g. līdznājas — 3.249 ls, bet 1932/1933. — 1.115 ls. Caurmērā no viena iedzīvotāja iznāk apmēram 1/10 daļa santīma.

Tējas akcīzes nodoklis dod nelielus ieņēmumus, kuŗiem pēdējos gados ir tendence samazināties: 1929/1930. s. g. tas deva — 165.000 ls, 1931/1932. — 103.000, 1932/1933. — 80.000, bet 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt tikai — 65.000 ls. Tējas patēriņš pie mums 4 gadu laikā ir samazinājies no 107.000 līdz 50.300 kg, bet viena iedzīvotāja — no 50 gr. līdz 30 gr.; lielākais tējas patēriņš bija pilsētās — 60 gr. apmērā, pie kam Rīgā patērēja — 70 gr. Uz laukiem tējas patēriņš ir pavisam niecīgs (šeit nav pēmti vērā tējas surogāti, kas pagatavoti mājas kārtībā, kā: dažādu zāļu u. c. tējas) — 10 gr. apmērā, bet Latgalē tikai 3 gramī. Ieņēmumi no tējas akcīzes arī ir niecīgi un caurmērā dod 4 santīmus no viena iedzīvotāja, pie kam pilsētās iznāk — 10, bet uz laukiem — 2 santīmi. Niecīgākos ieņēmumus tējas akcīze dod Latgalē.

Iesala ekstrakts ir produkts, kas izgatavots no tīra miežu iesala biezas, lipīgas masas (sīrupa) veidā bez jebkāda citu vielu piemaisījuma. Sākot ar 1931. gadu

iesala ekstrakts aplūkts ar akcīzes nodokli — 1,15 ls no kilograma ekstrakta izgatavošanai izlietojamā iesala. (Likumu un ministru kabineta noteikumu krājumā 1931. g. 152). Akcīzes nodoklis no iesala ekstrakta 1931/1932. un, 1932/1933. s. g. deva ikgadus — 0,11 milj. ls lielus ieņēmumus, bet 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,1 milj. ls. Lielākās summas ienāk no pilsētām — 65.575 ls apmērā, bet no laukiem tikai — 43.500 ls, pie kam caurmērā no viena lauku iedzīvotāja iznāk 3 santīmi, pilsētu — 13, bet pa visu valsti — 6 santīmi no iedzīvotāja. Jelgavā ir lielākie iesala ekstrakta akcīzes ieņēmumi — 18 santīmu apmērā no viena iedzīvotāja, bet Ventspilī ir mazākie — 5 santīmi. No lauku apgabaliem mazākie ieņēmumi ir Latgalē — viens santīms.

Akcīzes nodoklis no cukura deva ieņēmumus tikai 2 saimniecības periodos — 1931/1932. un 1932/1933. gadā. Pastāvīgas cukura akcīzes nav bijis, bet 1932. gada sākumā, kad ievēda cukura monopolu, ar kuŗu cukuru un cukura ražošanas blakus produktus no ārzemēm ievest, no vietējām cukurbietēm ražoto cukuru uzpirkt, kā arī ievēsto un uzpirkto cukuru pārdot var vienīgi valsts, bet cukurs, kas iegūts tālāk-pārdošanai, patēriņam vai pārstrādāšanai pirms cukura monopola likuma spēkā nākšanas, ja tā daudzums pārsniedza 300 kg, bija apliekams ar vienreizēju akcīzi 20 santīmu apmērā par 1 kg. Tāpēc arī minētos gados valstij no cukura akcīzes bija 100.700 un 4.700 ls lieli ieņēmumi, kuŗiem, saprotams, ir tikai gadījuma raksturs.

Rauga akcīzes nodoklis pēdējos gados ir diezgan jūtami pieaudzis: 1931/1932. s. g. tas deva — 0,79 milj. ls lielus ieņēmumus, bet 1932/1933. — 0,99 un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,9 milj. ls. Rauga patēriņš tai pašā laikā ir samazinājies par 25,2% līdz 408 t. Akcīzes nodokļa pieaugums ir izskaidrojams ar akcīzes paaugstināšanu, kuŗu izdarīja 1931. gada beigās — presētām raugam palielināja līdz 2,50 ls kilogramā, bet kaltētām — 6,50 ls. Liepājā 1932. gadā viens iedzīvotājs patērēja visvairāk rauga — 440 gramus, bet caurmērā pa visām pilsētām patērēja — 390 gramus; uz laukiem rauga patēriņš ir ievērojami mazāks un iznāk tikai — 150 gramī uz iedzīvotāju, pie kam Latgalē patērēja tikai 100 gramu, bet caurmērā pa visu valsti patērēja — 210 gramus. Ieņēmumi no rauga akcīzes pilsētās un uz laukiem ir gandrīz vienādi; Rīga deva

N° 71. Alus akcīze.
N° 71. Accise sur bière.

N° 72. Alus patērīnš.
N° 72. Consommation du bière.

N ^o	Saintiecbas gadi Exercices				L s
	1929/1930.	1930/1931	1931/1932.	1932/1933.	
Pilsētas un apgabali Villes et provinces					
1	963 508	918 617	736 928	638 322	
2	100 891	105 453	81 881	66 034	
3	52 988	74 989	66 202	37 144	
4	126 114	89 050	64 459	74 288	
5	27 745	25 777	13 937	11 006	
6	728 937	649 125	421 600	310 908	
7	186 649	132 321	106 271	79 791	
8	139 259	134 502	131 567	99 050	
9	136 202	133 574	99 302	59 155	
10	2 522 273	2 343 408	1 742 147	1 375 698	
Kopā Total					
11	1 271 226	1 213 886	963 407	826 794	
12	1 251 047	1 129 522	778 740	548 904	
Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls					
13	2,55	2,43	1,95	1,69	
14	1,76	1,84	1,43	1,15	
15	3,32	1,73	1,53	0,86	
16	3,82	2,69	1,93	2,25	
17	1,61	1,49	0,81	0,64	
18	1,86	1,60	1,04	0,77	
19	0,87	0,71	0,50	0,37	
20	0,78	0,76	0,59	0,39	
21	0,27	0,27	0,20	0,12	
22	1,33	1,23	0,92	0,72	
Kopā Total					
23	2,40	2,30	1,82	1,56	
24	0,91	0,82	0,57	0,40	
Pilsētas Villes Uz laukiem A la campagne					

N ^o	Gadi Années				L t r.
	1929	1930	1931	1932	
Pilsētas un apgabali Villes et provinces					
1	3 802 327	3 740 805	3 433 653	2 812 333	
2	391 558	440 861	409 594	302 436	
3	215 100	321 265	321 558	172 641	
4	443 642	360 057	321 558	330 756	
5	111 051	104 957	67 506	49 821	
6	3 036 975	2 824 141	2 043 440	1 395 318	
7	787 941	660 331	505 825	357 837	
8	861 130	814 014	686 542	432 586	
9	548 400	578 168	474 899	265 746	
10	10 198 124	9 844 599	8 259 575	6 119 724	
Kopā Total					
11	4 963 678	4 967 945	4 548 869	3 667 987	
12	5 293 446	4 876 654	3 710 706	2 451 737	
Uz vienu iedzīvotāju ltr. Par habitant en ltr.					
13	10,05	9,90	9,09	7,44	
14	6,84	7,70	7,16	5,28	
15	4,98	7,43	7,32	5,39	
16	13,42	10,89	9,73	10,91	
17	6,44	6,08	3,91	2,89	
18	7,50	6,88	5,05	3,45	
19	3,69	3,69	2,37	1,68	
20	3,38	3,19	2,69	1,70	
21	1,10	1,16	0,95	0,33	
22	5,37	5,18	4,35	3,22	
Kopā Total					
23	9,39	9,40	8,60	6,84	
24	3,52	3,56	2,71	1,79	
Pilsētas Villes Uz laukiem A la campagne					

№ 74. Augļu un minerālūdens patēriņš.
№ 74. Consommation des eaux de fruits et minérales.

№	Gadi Années					L t r.
	1928	1929	1930	1931	1932	
	Pilsētas un apgabali					
	Villes et provinces					
1	2 642 508	3 109 761	3 509 350	2 998 000	2 203 447	
2	286 292	318 208	320 308	289 150	229 400	
3	169 600	207 800	208 925	267 658	137 658	
4	228 942	326 258	367 000	320 442	238 467	
5	70 708	105 900	121 242	67 258	48 767	
6	638 100	800 413	965 259	822 658	560 012	
7	149 350	214 617	232 500	170 883	119 592	
8	243 358	298 509	306 674	273 749	200 950	
9	149 650	202 341	216 934	204 591	124 825	
10	4 572 508	5 583 407	6 248 192	5 424 589	3 863 118	
11	3 398 050	4 067 527	4 526 825	3 942 708	2 857 739	
12	1 180 458	1 515 880	1 721 367	1 481 881	1 005 379	
	Kopā Total					
	Pilsētās Villes					
	Uz laukiem A la camp.					
13	6,99	8,22	9,29	7,93	5,82	
14	5,00	5,56	5,60	5,05	4,01	
15	3,92	4,81	4,83	6,20	3,18	
16	6,93	9,87	11,11	9,70	7,22	
17	4,10	6,11	7,03	3,80	2,82	
18	1,58	1,98	2,28	2,06	1,38	
19	0,70	1,00	1,09	0,86	0,56	
20	0,95	1,17	1,20	1,07	0,79	
21	0,30	0,41	0,44	0,41	0,25	
22	2,41	2,94	3,29	2,85	2,03	
	Kopā Total					
23	6,42	7,69	8,56	7,46	5,41	
24	0,86	1,11	1,26	1,08	0,73	

Uz vienu iedzīvotāju ltr.
Par habitant en ltr.

№ 73. Akcīzes nodoklis no augļu un minerālūdeņiem.
№ 73. Impôt sur l'accise des eaux de fruits et miner.

№	L s				Caurmēra uz 1 iedzīv. (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)
	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933	
	Saimniecības gadi				
	Exercices				
	Pilsētas un apgabali				
	Villes et provinces				
1	394 536	418 526	359 598	264 265	
2	40 371	38 200	34 682	27 512	
3	26 363	24 916	32 129	16 510	
4	41 391	43 769	38 437	28 600	
5	13 385	14 459	8 067	5 849	
6	101 553	115 117	99 874	67 162	
7	27 228	27 728	20 497	14 343	
8	37 872	36 574	32 836	24 100	
9	25 670	25 872	24 540	14 970	
10	708 369	745 161	650 660	463 311	
11	516 046	539 870	473 913	342 736	
12	132 323	205 291	177 747	120 575	
	Kopā Total				
	Pilsētās Villes				
	Uz laukiem A la camp.				
13	1,04	1,11	0,95	0,70	
14	0,71	0,67	0,48	0,48	
15	0,61	0,58	0,74	0,58	
16	1,25	1,82	1,16	0,87	
17	0,78	0,84	0,47	0,34	
18	0,25	0,28	0,25	0,17	
19	0,13	0,13	0,10	0,07	
20	0,15	0,14	0,13	0,09	
21	0,05	0,05	0,05	0,03	
22	0,37	0,39	0,34	0,24	
	Kopā Total				
23	0,98	1,02	0,89	0,65	
24	0,14	0,13	0,13	0,09	

№ 75. Rauga akcīze.
№ 75. Accise sur l'excise.

№	Saimniecības gadi Exercices		L s	
	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933
Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	259 720	275 497	273 319	375 081
2	39 506	43 293	39 497	61 197
3	35 117	37 782	42 657	27 638
4	16 827	14 168	15 799	15 793
5	9 511	10 233	10 269	11 845
6	126 566	141 685	140 609	179 724
7	89 987	96 818	99 551	114 499
8	61 494	68 906	67 145	84 886
9	92 912	100 755	101 111	123 381
10	731 600	787 137	789 937	987 054
Kopā Total				
11	360 681	389 973	381 541	491 554
12	370 919	406 164	408 396	495 500
Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls				
13	0,69	0,73	0,72	0,99
14	0,69	0,76	0,69	1,07
15	0,82	0,87	0,99	0,64
16	0,51	0,43	0,48	0,48
17	0,55	0,59	0,60	0,69
18	0,32	0,35	0,35	0,43
19	0,42	0,45	0,47	0,54
20	0,24	0,26	0,26	0,33
21	0,19	0,20	0,20	0,25
22	0,39	0,41	0,42	0,52
Kopā Total				
23	0,68	0,72	0,73	0,93
24	0,27	0,30	0,30	0,36
Pilsētas Villes Uz laukiem A la campagne				

№ 76. Rauga patēriņš.
№ 76. Consommation de l'excise.

№	Gadi Années		k g	
	1929	1930	1931	1932
Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	201 261	201 010	188 702	155 588
2	30 091	31 344	27 523	25 293
3	27 400	27 754	29 648	11 581
4	13 166	10 531	11 106	6 554
5	7 181	7 661	6 992	4 761
6	98 410	104 187	97 733	71 823
7	69 926	71 018	69 080	47 817
8	41 114	48 330	45 627	34 681
9	72 450	72 779	69 578	50 576
10	566 999	574 614	545 989	408 474
Kopā Total				
11	279 099	278 300	263 971	203 777
12	287 900	296 314	282 018	204 697
Uz vienu iedzīvotāju k g Par habitant en k g				
13	0,53	0,53	0,50	0,41
14	0,32	0,35	0,43	0,44
15	0,63	0,64	0,69	0,37
16	0,40	0,32	0,34	0,20
17	0,42	0,44	0,41	0,28
18	0,24	0,26	0,24	0,18
19	0,33	0,33	0,32	0,32
20	0,18	0,19	0,18	0,14
21	0,15	0,15	0,14	0,10
22	0,30	0,31	0,29	0,21
Kopā Total				
23	0,53	0,53	0,50	0,39
24	0,21	0,22	0,21	0,16
Pilsētas Villes Uz laukiem A la campagne				

375.000 ls lielus ieņēmumus. Caurmērā lielākās summas saņēma no viena pilsētas iedzīvotāja — 93 santīmu apmērā, bet no viena Liepājas iedzīvotāja tā sasniedza — 1,07 ls. No viena lauku iedzīvotāja rauga akcīze deva — 36 santīmi, bet no Latgales — 25 un caurmērā pa visu valsti iznāca — 52 santīmi liela rauga akcīzes nodokļa ieņēmumu summa.

Tabakas akcīzes nodoklis dod lielākos ieņēmumus, un tas ir ne tikai 70% no akcīzēm, bet ieņem arī redzamu stāvokli valsts ieņēmumu struktūrā, kur tā nozīme novērtējama uz 9%. Līdz šim varēja novērot tabakas akcīzes nodokļu pieaugumu, bet sākot ar 1930/1931. s. g. tas sāka svārstīties un samazināties, pat 1931. gada beigās paaugstinātā akcīze nevarēja noturēt šī nodokļa ieņēmumus agrākos apmēros, un 4 gadu laikā tie noņēms par 5,8% līdz 11,89 milj. ls, 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 12,6 milj. ls. Tabakas un tās izstrādājumu patēriņš turpretim ir samazinājies daudz lielākos apmēros: tabakas pārstrādāšana pēdējos 2 gados ir samazinājusies par 20,5%, papirosu — 15,3%, cigāru — 31,0%, bet cigāretu ražošana ir samazinājusies vairāk nekā uz pusi. Tabakas rūpniecībā notikušās pārmaiņas ir vēl lielākas, jo tās attiecas uz tabakas un tās izstrādājumu šķirām: samazinās augstākā labuma preces produkcija un pieaug zemāko šķiru, sevišķi papirosu. Caurmērā no viena iedzīvotāja pa visu valsti iznāca — 6,26 ls liela summa; pilsētās — 14,78 un uz laukiem — 2,97 ls. No pilsētām sevišķi izceļ Jelgava, kur tabakas akcīze 1932/1933. s. g. deva — 18,14 ls lielus ieņēmumus no viena iedzīvotāja. Tas pa daļai ir izskaidrojams ar Jelgavu kā Zemgales lauku centru, kur lauksaimnieki iepērkas ļoti lielos apmēros. Neskatoties uz izdarīto koreģējumu, Jelgava tālu stāv priekšā pārējām pilsētām. Latgalē ir mazākais tabakas patēriņš, un akcīzes nodoklis ieņāk tikai 1,77 ls apmērā no viena iedzīvotāja.

Čaulīšu akcīzes nodokļa ieņēmumiem ir tendence samazināties un 1929/1930. s. g. tie deva — 0,31 milj. ls lielu summu, 1931/1932. — 0,23, 1932/1933. — 0,22, bet 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt 0,22 milj. ls. Nodokļa samazināšanās stāv sakarā ar patēriņa noņemšanos: 1929. gadā pārdeva — 3,4 milj. kastīņu čaulīšu (katrā — 100 čaulītes), 1931. — 2,7 un 1932. — 2,3 milj. kastīņu. Caurmērā viens iedzīvotājs 1929. gadā patērēja — 1,8 un 1932. — 1,2 čaulīšu kastīņas. Uz laukiem

iznāca — 0,76 un pilsētās 2,38 kastīņas. Ir novērojams, ka provinces pilsētās čaulītes patērēja lielākā daudzumā nekā Rīgā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi no čaulītēm ir mazi un no viena iedzīvotāja tie ir — 11 santīmi, pilsētās — 23 un uz laukiem — 7 santīmi. Lielākos ieņēmumus deva Liepājas iedzīvotāji — 32 santīmu apmērā.

Sērkcociņu akcīzes nodokļi pēdējos gados ir palikuši bez lielākām pārmaiņām: 1931/1932. s. g. ieņēma — 0,59 milj. ls, 1932/1933. — 0,58 un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,56 milj. ls, vai tekošā budžeta gadā paredzētā summa ir nedaudz mazāka. Sērkcociņu patēriņš pilsētās ir lielāks nekā uz laukiem. Starpība patēriņā ir izskaidrojama ar tabakas lietošanu, jo lielāko daudzumu sērkcociņu patērē smēķējot, bet tā kā tabaku pilsētās patērē daudz lielākos apmēros nekā uz laukiem, tad līdz ar to pieaug arī sērkcociņu patēriņš. Caurmērā 1929.—1932. gados viens iedzīvotājs patērēja — 41,3 kastīņas, pie kam pilsētās — 77,2, bet uz laukiem — 27,5 kastīņas. Mazākais sērkcociņu patēriņš ir Latgalē un Zemgalē. Sērkcociņu akcīzes nodoklis no viena iedzīvotāja caurmērā 3 gados bija 32 santīmi.

Smēreļļu akcīzes ieņēmumi bija sekoši: 1931/1932. s. g. — 0,484 milj. ls, 1932/1933. — 0,464 un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,3 milj. ls. Caurmērā no viena iedzīvotāja 1931/1932. s. g. ieņēma — 26 santīmus, pie kam pilsētās — 72, bet uz laukiem — 7 santīmus. Rīgā ieņēma lielākās summas — 85 santīmus, bet Ventspilī mazākās — 12; no lauku apgabaliem mazākie smēreļļu akcīzes ieņēmumi bija Latgalē — 3 santīmu apmērā.

Bencīna patēriņš pēdējos gados ļoti strauji samazinās: 1930. gadā patērēja — 10,9 milj. kg, 1931. — 11,5 un 1932. — 5,65 milj. kg, vai pēdējā gadā patēriņš samazinājies uz pusi. 1931. gadā bencīnu importēja ļoti lielos daudzumos un iespējams, ka daļa palika krājumā un to izlietoja tikai 1932. gadā. Tomēr bencīna patēriņa samazināšanās ir fakts, un tas izskaidrojams ne ar automobiļu satiksmes sašaurināšanos, bet, galvenā kārtā, ar spirta piejaukšanu bencīnam, jo satiksmes vajadzībām tagad lieto latolu. Lielākais bencīna patēriņš ir pilsētās: 1932. gadā to patērēja — 4,44 milj. kg. apmērā, bet uz laukiem — 1,2 milj. kg. Caurmērā viens iedzīvotājs 1932. gadā patērēja — 2,97 kg, pilsētās — 8,39 un uz laukiem — 0,89 kg; lielākais patēriņš bija Rīgā — 10,49 kg, bet mazākais Daugavpilī — 1,70

№ 77. Tabakas akcīze.

№ 77. Accise sur tabac.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i> Pilsētas un apgabali <i>Villes et provinces</i>	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
		1 000 l s			
1	Rīga	5 746	5 656	5 196	5 496
2	Liepāja	765	753	785	830
3	Daugavpils	630	620	599	634
4	Jelgava	498	490	567	599
5	Ventspils	269	265	240	254
6	Vidzeme	1 523	1 499	1 286	1 360
7	Kurzeme	880	866	858	907
8	Zemgale	1 035	1 019	882	933
9	Latgale	1 278	1 258	831	879
10	Kopā <i>Total</i>	12 623	12 426	11 244	11 891
11	Pilsētās <i>Villes</i>	7 908	7 784	7 387	7 813
12	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	4 716	4 642	3 857	4 079
		Uz vienu iedzīvotāju (Ls) <i>Par habitant en Ls</i>			
13	Rīga	15,20	14,07	13,75	14,54
14	Liepāja	13,37	13,16	13,71	14,50
15	Daugavpils	14,58	14,36	13,86	14,96
16	Jelgava	15,06	14,82	17,15	18,14
17	Ventspils	15,58	15,33	13,90	14,17
18	Vidzeme	3,76	3,70	3,18	3,36
19	Kurzeme	4,12	4,05	4,01	4,25
20	Zemgale	4,06	3,80	3,46	3,66
21	Latgale	2,57	2,53	1,67	1,77
22	Kopā <i>Total</i>	6,64	6,54	5,92	6,26
23	Pilsētās <i>Villes</i>	14,06	14,72	13,97	14,78
24	Uz laukiem <i>A la campagne</i>	3,44	3,38	2,81	2,97

kg. No lauku apgabaliem mazākais patēriņš bija Latgalē — 440 gramu apmērā.

Patentu nodokļus ņem no: 1) dzērienu un rauga ražotavām un tirgotavām, 2) tabakas, čaulišu un sērkokciņu fabrikām un tirgotavām, 3) naftas produktu fabrikām un noliktavām, 4) fabrikām, kas ražo spirta izstrādājumus, kurus nelieto kā dzērienus. Lielākos ieņēmumus dod dzērienu un rauga ražotavas un tirgotavas kopā ar tabakas, čaulišu un sērkokciņu fabrikām un tirgotavām. Patentu nodokļiem pēdējos gados ir tendence samazināties: 1929/1930. m. g. tie deva — 0,674 milj. ls, 1931/1932. — 0,564, 1932/1933. — 0,557, bet 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 0,654 milj. ls. Ja atskaita tekošā budžeta gadā paredzētās summas, tad visus 3—4 iepriekšējos gadus patentu nodokļi ir nedaudz, bet noteikti mazinājušies. Patentu nodokļu summas starp pilsētām un laukiem sadalās vienlīdzīgāk: caurmērā pa visu valsti no viena iedzīvotāja ieņēma —

29 santīmus lielu summu, pilsētās — 45, bet uz laukiem — 23 santīmus, kaut gan arī uz patentu nodokļu ieņēmumiem ir stārpība pilsētās un laukos, tomēr tā daudz mazāka nekā pie pārējiem nodokļiem. Lielākos ieņēmumus patentu nodoklis deva Liepājā un Jelgavā, bet mazākos — Latgalē. Patentu nodokļi pa atsevišķām administratīvām vienībām nav tik daudz atkarībā no apgrozījumiem, kā no pašvaldību politikas alkoholisko dzērienu tirgotavu koncesiju izsniegšanā. Jelgavā un Liepājā, kur koncesijas ir samērā viegli dabūjamas, patentu nodokļi no viena iedzīvotāja ir augstāki nekā pārējās pilsētās, kurās cenšas alkoholisko dzērienu tirgotavu skaitu ierobežot.

Nodokļi. (*Impôts*). Savelkot visus nodokļus kopā (no tiem, kā zināms, ir izskaitīta vienīgi izvedmuita), var novērot, kā tie sadalās pa atsevišķiem apgabaliem un pilsētām. Lai gan uz laukiem dzīvo 2-kārtīgi tik daudz iedzīvotāju kā pilsētās,

N° 78. Čaulišu akcize.
N° 78. Accise sur cartouches.

N° 79. Čaulišu patērīnš.
N° 79. Consommation des cartouches.

N ^o	L s			
	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
Saimniecības gadi Exercices				
Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	104 653	99 340	78 990	75 479
2	17 500	16 611	19 311	18 450
3	14 068	13 354	13 292	12 700
4	10 980	10 423	9 530	9 105
5	6 863	6 514	4 013	3 634
6	38 396	36 446	30 799	29 425
7	24 641	23 390	21 347	20 394
8	19 191	18 216	12 931	12 554
9	75 641	71 801	37 778	36 092
10	311 933	296 095	227 991	217 833
Kopā Total				
11	154 064	146 242	125 136	119 568
12	157 869	149 853	102 855	98 265
Pilsētas Villes . . . . . Uz laukiem A la campagne				
Caurmērā uz iedzīv. (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)				
13	0,28	0,26	0,21	0,20
14	0,31	0,29	0,34	0,32
15	0,33	0,31	0,31	0,29
16	0,33	0,32	0,29	0,28
17	0,40	0,38	0,23	0,22
18	0,10	0,09	0,08	0,07
19	0,12	0,11	0,10	0,10
20	0,08	0,07	0,05	0,05
21	0,15	0,14	0,08	0,07
22	0,16	0,16	0,12	0,11
Kopā Total				
23	0,29	0,28	0,24	0,23
24	0,12	0,11	0,08	0,07
Pilsētas Villes . . . . . Uz laukiem A la campagne				

N ^o	Kastiņu skaitis à 100 gab. Nombre de boîtes à 100 pièces			
	1929.	1930.	1931.	1932.
Gadi Années				
Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	1 145 065	1 116 380	931 459	795 669
2	191 470	186 673	227 714	194 497
3	153 926	150 071	156 738	133 874
4	120 138	117 193	112 878	95 985
5	75 086	73 205	47 318	40 415
6	420 105	409 581	363 190	310 184
7	269 613	262 859	251 719	214 981
8	209 976	204 716	152 483	130 229
9	827 631	806 897	445 481	380 466
10	3 413 010	3 327 510	2 688 480	2 296 300
11	1 685 685	1 643 457	1 475 607	1 260 440
12	1 727 325	1 684 053	1 212 873	1 035 860
Pilsētas Villes . . . . . Uz laukiem A la campagne				
Caurmērā uz vienu iedzīv. Moyenne par habitant				
13	3,08	2,95	2,47	2,11
14	3,36	3,26	3,08	2,40
15	3,56	3,47	3,03	2,10
16	3,64	3,54	3,40	2,90
17	4,33	4,24	2,74	2,34
18	1,04	1,01	0,90	0,77
19	1,26	1,23	1,18	1,01
20	0,82	0,80	0,60	0,51
21	1,06	1,02	0,89	0,76
22	1,80	1,75	1,41	1,21
Kopā Total				
23	3,19	3,11	2,79	2,38
24	1,26	1,23	0,89	0,76
Pilsētas Villes . . . . . Uz laukiem A la campagne				

№ 80. Akcīzes nodoklis no bencīna.
№ 80. Impôt sur accise du benzine.

№ №	Saimniecības gadi Exercices			L s
	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	
Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	384 970	494 270	442 068	263 627
2	10 659	13 949	15 687	9 176
3	3 831	5 014	8 858	5 158
4	28 239	36 354	24 843	14 468
5	2 659	3 453	4 498	2 619
6	74 124	97 000	69 975	35 509
7	20 776	27 188	27 317	15 909
8	29 065	38 096	25 637	14 930
9	7 282	9 524	24 750	14 430
10	561 585	725 388	634 633	375 826
Kopā Total				
11	430 338	553 640	495 954	295 048
12	131 247	171 748	138 679	80 778
Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)				
13	1,02	1,31	1,17	0,70
14	0,19	0,24	0,27	0,16
15	0,09	0,12	0,20	0,12
16	0,35	0,45	0,75	0,44
17	0,15	0,20	0,26	0,15
18	0,18	0,24	0,15	0,09
19	0,10	0,13	0,13	0,07
20	0,11	0,15	0,10	0,06
21	0,02	0,02	0,05	0,03
22	0,80	0,88	0,83	0,20
Kopā Total				
23	0,81	1,03	0,94	0,56
24	0,10	0,13	0,10	0,06

№ 81. Bencīna patēriņš.
№ 81. Consommation du benzine.

№ №	Gadi Années				k g
	1929.	1930.	1931.	1932.	
Pilsētas un apgabali Villes et provinces					
1	5 740 486	7 452 814	8 044 304	3 964 301	
2	158 968	210 328	285 462	137 980	
3	57 137	75 597	161 191	77 571	
4	421 138	557 215	452 085	217 562	
5	39 358	52 073	81 846	39 388	
6	1 105 503	1 462 635	1 109 579	533 575	
7	309 855	409 951	497 100	239 224	
8	433 488	573 527	466 521	224 510	
9	108 607	143 616	450 389	216 988	
10	8 374 560	10 937 756	11 548 477	5 651 499	
Kopā Total					
11	6 417 107	8 348 027	9 024 888	4 436 802	
12	1 957 453	2 589 729	2 523 589	1 214 697	
Uz vienu iedzīvotāju kg Par habitant en kg					
13	15,19	19,72	21,39	10,49	
14	2,78	3,67	4,99	2,41	
15	1,82	1,75	3,73	1,79	
16	12,74	16,86	13,68	6,58	
17	2,28	3,02	4,74	2,28	
18	2,73	3,61	2,74	1,32	
19	1,45	1,92	2,33	1,12	
20	1,70	2,35	1,88	0,88	
21	0,22	0,29	0,80	0,44	
22	4,41	5,76	6,68	2,97	
Kopā Total					
23	12,14	15,79	17,07	8,39	
24	1,43	1,89	1,84	0,89	

№ 82. Patentu nodokli.
№ 82. Impôts sur patentes.

№ 83. Nodokļi.
№ 83. Impôts.

№№	Maksāšanas gadi Exercices				L s
	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	180 629	180 892	172 494	159 771	157 857
2	39 642	39 700	37 844	36 846	36 405
3	21 809	21 841	20 871	18 271	18 052
4	21 256	20 292	19 658	19 422	19 422
5	9 769	9 783	9 326	7 875	7 781
6	170 419	170 667	162 687	138 954	137 289
7	66 894	66 993	63 861	55 295	54 633
8	83 287	83 407	79 508	67 138	66 334
9	79 485	79 600	75 879	60 219	59 498
10	673 190	674 170	642 651	564 027	557 271
	Kopā Total				
11	273 105	273 503	260 716	242 421	239 517
12	400 085	400 667	381 935	321 606	317 754
	Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls				
13	0,48	0,48	0,46	0,42	0,42
14	0,69	0,69	0,66	0,64	0,64
15	0,56	0,51	0,48	0,42	0,42
16	0,64	0,65	0,61	0,59	0,59
17	0,57	0,57	0,54	0,46	0,45
18	0,42	0,42	0,40	0,34	0,34
19	0,31	0,31	0,30	0,26	0,26
20	0,33	0,33	0,31	0,26	0,26
21	0,16	0,16	0,15	0,12	0,12
22	0,35	0,36	0,34	0,30	0,29
	Kopā Total				
23	0,52	0,52	0,49	0,46	0,45
24	0,29	0,29	0,28	0,23	0,23

№№	Saimecības gadi Exercices				1 000 l s
	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.		
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces				
1	53 591	52 212	40 204		
2	6 770	6 276	4 768		
3	3 298	3 245	2 691		
4	2 777	2 861	2 495		
5	1 474	1 374	991		
6	13 354	12 246	9 015		
7	5 959	5 646	4 339		
8	8 246	7 904	5 872		
9	7 572	7 090	4 912		
10	103 041	98 854	75 337		
	Kopā Total				
11	67 910	65 968	51 149		
12	35 131	32 886	24 188		
	Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls				
13	141,81	138,16	106,33		
14	118,58	109,45	83,30		
15	76,81	75,98	62,34		
16	84,02	86,57	75,50		
17	85,43	79,61	57,46		
18	32,99	30,36	22,27		
19	21,90	20,43	20,53		
20	32,33	30,39	23,02		
21	15,21	14,34	9,87		
22	54,23	52,03	39,45		
	Kopā Total				
23	128,45	124,78	96,75		
24	25,62	23,98	17,64		

tomēr nodokļu ieņēmumi mazāki: 1931/1932. s. g. lauku iedzīvotāji deva — 24,2 milj. ls lielu nodokļu summu, bet pilsētu — 51,1 milj. ls. Trīs gadu laikā kopējā nodokļu summa ir samazinājusies no 103,0 milj. ls līdz 75,3 milj. ls; pilsētās no 67,9 līdz 51,1 milj. ls, bet uz laukiem no 35,1 līdz 24,2 milj. ls. Rīgas iedzīvotāji 1931/1932. s. g. deva — 40,2 milj. ls lielu summu, kas ir — 53% no visiem nodokļiem. Nodokļu ieņēmumi pārejās pilsētās ir samērā mazi, bet no Ventpils iedzīvotājiem tikai — 0,99 milj. ls. Nodokļu ieņēmumi Ventpilī 3 gadu laikā ir ļoti strauji samazinājušies, un tas izskaidrojams ar saimnieciskām neveiksmēm, kā arī tirdzniecības sabrukumu un klusumu kuģniecībā; arī Liepājā ir diezgan strauji samazinājušies nodokļu ieņēmumi; pārejās pilsētās, kaut gan ir novērojama nodokļu ieņēmumu samazināšanās, tomēr tas notiek mazākos apmēros. No lauku apgabaliem lielākos nodokļu ieņēmumus dod Vidzeme: 1929/1930. s. g. — 13,4 milj. ls, 1930/1931. — 12,2 un 1931/1932. — 9,0 milj. ls; nākošā vietā ir Zemgale, kur 1929/1930. s. g. ieņēma — 8,2 un 1931/1932. 5,9 milj. ls. Kurzeme un Latgale dod mazākos nodokļu ieņēmumus. Trīs gadu laikā pilsētās nodokļi ir samazinājušies par 16,8 milj. ls un uz laukiem — par 10,9 milj. ls, bet procentos par — 24,8% un 31,0%, vai uz laukiem ir novērojama straujāka nodokļu samazināšanās.

Caurmērā viens iedzīvotājs 1929/1930. s. g. deva — 54,23 ls lielu nodokļu summu, nākošos gados tā samazinājās un 1931/1932. s. g. nokrita līdz 39,65 ls. Pilsētās caurmērā viens iedzīvotājs maksāja daudz lielāku summu: 1929/1930. s. g. — 128,45 ls un 1931/1932. — 96,75 ls. Rīgā viens iedzīvotājs maksāja lielākās nodokļu summas: 1929/1930. — 141,81 un 1931/1932. — 106,38; nākošā vietā ir Liepāja. Mazākās summas no viena iedzīvotāja ieņēma Ventpilī un Daugavpilī. 1929/1930. s. g. Ventpilī caurmērā viens iedzīvotājs deva samērā lielas summas, bet tās ļoti strauji samazinājās un pēdējā gadā nokrita līdz 57,46 ls, vai zemāk par Daugavpili. No lauku apgabaliem pirmā vietā ir Zemgale ar 23,02 ls no viena iedzīvotāja. Krīzes gados Zemgalē nodokļu ieņēmumi uzrāda mazāku noņemšanos nekā pārējos apbalos. Mazākie ieņēmumi un straujākā samazināšanās ir Latgalē.

Valsts finanses Igaunijā.

Finances de l'Etat d'Estonie.

Ieņēmumi no nodokļiem Igaunijā dod lielas summas: 1929/1930. s. g. — 53,8 milj. ls,

1931/1932. — 49,0 un 1932/1933. — 41,7 milj. ls; pēdējos saimnieciskās krīzes gados šie ieņēmumi diezgan strauji ir samazinājušies. Tomēr pie mums nodokļu ieņēmumi ir noņēmušies vēl straujāk: 1931/32. s. g. salīdzinot ar 1929/1930. s. g. ir samazinājušies par 31,2%, bet 1932/1933. — 36,6%; Igaunijā turpretim nodokļu ieņēmumi ir mazinājušies tikai par 8,9% un 22,4%. Nodokļu ieņēmumu straujā samazināšanās notika tai laikā, kad uzlika dažus jaunus nodokļus un veciem palielināja likmes; tāpēc agrāko nodokļu samazināšanās apmēri ir vēl lielāki. Salīdzinot nodokļu summas uz vienu iedzīvotāju un novērojams, ka pēdējā gadā tās ir gandrīz pilnīgi nolīdzinājušās; iepriekšējos gados turpretim bija ievērojama starpība: 1929/1930. s. g. Latvijā caurmērā viens iedzīvotājs deva — 58,11 ls lielu summu, bet Igaunijā — 46,48 ls; 1932/1933. s. g. šī starpība ir gandrīz pilnīgi nolīdzinājusies: Latvijā no viena iedzīvotāja ieņēma — 36,84 ls, bet Igaunijā — 35,97 ls. Abās valstīs ir ņemti arī krīzes apkaļošanas nodokļi.

Netiešie nodokļi Igaunijā, tāpat kā pie mums, dod lielākos ieņēmumus: muitas nodokļi Igaunijā pēdējos gados bija 44%—54% no nodokļu kopsummas, pie mums tie tai pašā laikā bija — 33%—58%. Arī akcīzes Igaunijā bija no 12%—16%, bet mums 18—24% no nodokļu ieņēmumiem. Pārējo nodokļu daļa ir samērā maza. Muitu nodokļi abās valstīs bija lielākie ieņēmumu avoti, kuri pēdējos gados strauji noņēmas: Igaunijā muitas 1929/1930. s. g. deva — 29,2 milj. ls, 1931/1932. — 25,4 un 1932/1933. s. g. — 18,5 milj. ls, vai 4 gadu laikā šie ieņēmumi ir samazinājušies par 10,7 milj. ls vai 36,6%. Latvijā muitas nodokļu samazināšanās ir vēl straujāka: 4 gadu laikā tās nokritušās par 40,6 milj. ls līdz 23,5 milj. ls vai 63,9%. Tas ir noticis sakarā ar tekstilrūpniecības priekšmetu importa ierobežošanu, labības un cukura ievadumu samazināšanos. Arī muitu atcelšana uz koku materiāliem lielā mērā iespajdoja ieņēmumu samazināšanos. Lielākās summas ieņāk tomēr no ievadumitas: Igaunijā tās 1929/1930. s. g. deva — 28,3 milj. ls, 1931/1932. — 25,0 un 1932/1933. s. g. — 18,2 milj. ls, bet pie mums 1929/1930. — 55,6 milj. ls, 1930/1931. — 52,5, 1931/1932. — 31,6 un 1932/1933. — 22,7 milj. ls. Igaunijā caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1929/1930. s. g. iznāca — 24,40 ls, 1932/1933. — 15,73 ls; bet pie mums 1929/1930. s. g. ievadumita uz vienu iedzīvotāju deva — 29,25 ls, 1930/1931. — 27,64, 1931/1932. — 16,65 un 1932/1933. — 11,96 ls.

№ 84. Nodokļu ieņēmumi Igaunijā.

№ 84. Recettes des impôts en Estonie.

Saimniecības gadi	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.	1929/1930.	1932/1933.	Exercices
	1 000 l s				Caurm. uz 1 iedzīvotāju ls Moyen.p.hab. en Ls		
Nodokļi	9 548	9 566	9 688	8 981	8,34	7,75	Impôts
1. ienākuma	3 981	3 948	4 143	3 406	3,44	2,94	1. sur le revenu
2. pelņas	3 751	3 675	3 410	3 113	3,24	2,69	2. sur le bénéfice
3. nekustamas mantas	574	589	589	505	0,50	0,44	3. sur les immeubles
4. kapitālu	740	680	767	646	0,64	0,56	4. sur le capital
5. mantojumu	502	674	778	712	0,43	0,61	5. sur les successions
6. fizisko personu ienāk.	—	—	—	599	—	0,52	6. sur le revenu des personnes physiques
Nodoklis par mantas apr.	6 867	6 518	6 501	6 577	5,93	5,68	Impôts sur le transaction et transmission des biens
1. zīmognodoklis	5 766	5 328	4 693	4 002	4,98	3,46	1. droit de timbre
2. atsavināšanas	1 101	1 190	1 808	1 301	0,95	1,12	2. droit de corroboration
3. konditoriju un citu	—	—	—	237	—	0,20	3. imp. s. le confiserie etc.
4. speciāls nodoklis par mantas apgrozījumu	—	—	—	272	—	0,24	4. impôts spéc. sur le montant d. transactions
5. speciāls nodoklis uz banku operācijām	—	—	—	765	—	0,66	5. imp. spéc. sur les opérations bancaires
Akcīzes	7 072	6 385	6 287	6 573	6,11	5,68	Accises
1. tabakas	4 980	4 616	4 588	4 871	4,30	4,21	1. accise sur tabac
2. alus	988	737	650	639	0,85	0,55	2. accise sur bière
3. vīni, liķieri un degv.	323	313	305	253	0,28	0,22	3. accise sur vins, liqueurs et eaux-de-vie
4. citu akcīzes u. tirdz.rūpniec. zīmju	781	719	744	810	0,67	0,70	4. autr. accises et patentes
Muitas nodokļi	29 164	27 578	25 375	18 490	25,18	15,97	Douanes
1. ievadmuitas	28 257	27 095	24 956	18 213	24,40	15,73	1. d'importation
2. citi	907	483	419	277	0,78	0,24	2. autres
Citi nodokļi	1 177	1 246	1 180	1 034	1,02	0,89	Autres impôts
1. patentu u. c. nodokļi	179	170	160	130	0,16	0,11	1. brevets etc.
2. dažādi nodokļi	998	1 076	1 020	904	0,86	0,78	2. droits
Kopā	53 828	51 293	49 031	41 655	46,48	35,97	Total
Tirs ienākums no spirta monopola	11 440	11 839	12 286	11 555	9,88	9,98	Recettes nettes du monopole d'esprit du vin

Pirms saimnieciskās krīzes mūsu ievadmuita uz vienu iedzīvotāju deva lielākus ieņēmumus, bet tagad — mazākus. Mūsu saimnieciskās dzīves un, galvenā kārtā, rūpniecības struktūra atšķiras no Igaunijas; pēdējā savus iedzīvotājus arī normālos apstākļos lielākā mērā apgādāja ar saviem ražojumiem nekā mēs. Pirmā vietā ir tekstilrūpniecības ražojumi, kuņus mūsu lielo pilsētu iedzīvotājiem prāvos apmēros ievada no ārzemēm. Igaunijā, kur pilsētu iedzīvotāju skaits ir daudz mazāks, tekstilrūpniecības un citus priekšmetus tik lielos apmēros no ārzemēm neievada. Ar to arī ir izskaidrojama mūsu mītu ieņēmumu strauji samazināšanās, kas iestājās līdz ar vietējās tekstilrūpniecības atbalstīšanu un importa ierobežošanu. Ir paredzams, ka mūsu mītas

ieņēmumi arī vēl turpmāk mazināsies, jo tuvākā nākotnē cukura ražošana sasniegs tādus apmērus, kad tā imports nebūs vairs vajadzīgs; bet, kā zināms, tad cukura mīta deva 5—9 milj. ls lielus ieņēmumus. Mītu nodokļu nozīme starp pārējiem nodokļiem abās valstīs diezgan strauji samazinājās: 1929/1930. s. g. Latvijā tie bija — 57,0%, 1932/1933. — 33,6%, bet Igaunijā — 54,2% un 44,4% no visiem nodokļiem.

Akcīzes nodokļiem ir samērā mazāka nozīme, tomēr arī viņi dod lielus ieņēmumus, kuņi arī krīzes gados ir diezgan pastāvīgi: 1929/1930. s. g. Igaunijā akcīzes deva — 7,1 milj. ls lielu summu, 1931/1932. — 6,3 un 1932/1933. s. g. — 6,6 milj. ls, vai pēdējā gadā akcīzes ieņēmumi ir pat pieauguši, bet salīdzinot ar 1929/1930. s. g. tie samazinājušies par nelielu daļu — 7,1%

apmērā. Līdzīga aina ir ar mūsu akcīzēm, kuŗas 1929/1930. s. g. deva — 19,6 milj. ls, 1931/1932. — 17,06 un 1932/1933 — 16,9 milj. ls, vai salīdzinot ar 1929/1930. s. g. samazināšanās par 14,1%. Mūsu akcīzes ieņēmumi ir noturēti ar likmju paaugstināšanu, sevišķi tas sakāms par tām akcīzēm, kuŗas dod lielākos ieņēmumus, kā: tabakas un rauga. Caurmērā no viena iedzīvotāja Igaunijā akcīzes ieņēmumi ir ievērojami mazāki nekā pie mums: 1929/1930. s. g. iznāca — 6,11 un 1932/1933. — 5,68 ls, bet Latvijā — 10,34 un 8,88 ls. Abās valstīs lielākos ieņēmumus (vairāk nekā 2/3 daļas) dod tabakas akcīze un nākošā vietā ir alus akcīze.

Zīmognodoklis arī dod lielus ieņēmumus, un tāpat kā uz dažām akcīzēm ievērojami paaugstināja likmes, tā arī dažu darījumu aplikšana ar zīmognodokli pie mums tagad ir ievērojami lielāka nekā agrāk. Igaunijā zīmognodoklis 1929/1930. s. g. deva — 5,77 milj. ls lielu summu, 1931/1932. — 4,7 un 1932/1933. — 4,0 milj. ls, vai 4 gadu laikā tas samazinājies par 30,6%, un Igaunijā tas ir viens no tiem nodokļiem, kas noņēmijs ļoti lielos apmēros (no pārējiem nodokļiem par lielāku procentu vēl samazinājušies muitas ieņēmumi un alus akcīze). Latvijā zīmognodoklis 1929/1930. s. g. deva — 9,9 milj. ls lielus ieņēmumus, 1931/1932. — 7,8 un 1932/1933. — 8,8 milj. ls, vai samazinājušies 4 gadu laikā par 11,2%, turpretim, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, zīmognodoklis pie mums ir par 12,6% pieaudzis, kas izskaidrojams ar to, ka ievērojamā kārtā ir paaugstinātas likmes. Caurmērā viens iedzīvotājs pie mums par zīmognodokli izdod lielākas summas: 1929/1930. s. g. Igaunijā ieņēma — 4,98 ls no viena iedzīvotāja un 1932/1933. — 3,46 ls, bet pie mums — 5,22 ls un 4,63 ls. No nodokļu kopsummās Latvijā zīmognodoklis bija — 9,0% un 12,6%, bet Igaunijā — 10,7% un 9,6%.

Pārējo nodokļu skaits ir gan diezgan liels, bet tie dod samērā mazus ieņēmumus. Progresīvais ienākuma nodoklis abās valstīs lielu lomu nespēlē: Latvijā tas bija — 3,7 un 10,5% no kopsummās, bet Igaunijā — 7,4% un 8,2%. Igaunijā 1929/1930. s. g. tas deva — 4,0 milj. ls lielus ieņēmumus un 1932/1933. — 3,4 milj. ls, vai samazināšanās par 14,4%. Pie mums ienākuma nodoklis ir pieaudzis, jo blakus kārtējam uzlika vēl īpašas piemaksas krīzes apkaršanai: 1929/1930. s. g. tas deva — 4,1 milj. ls lielu summu, 1931/1932. — 5,24 un 1932/1933. — 7,35 milj. ls, vai

№ 85. Ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju.

№ 85. Recettes par habitant.

Nodokļi un monopoli <i>Impôts et monopoles</i>	Latvijā <i>Lettonie</i>	Igaunijā <i>Estonie</i>	Ls	
			Latvijā	Igaunijā
Ienākuma <i>Impôt sur les revenus</i>	1929/1930. 1932/1933.	2,14 3,87	3,44 2,94	
Zīmognodoklis <i>Droits de timbre</i>	1929/1930. 1932/1933.	5,22 4,63	4,98 3,46	
Akcīzes <i>Accise</i>	1929/1930. 1932/1933.	10,34 8,88	6,11 5,68	
Muitas <i>Droits de douanes</i>	1929/1930. 1932/1933.	33,66 12,37	25,18 15,07	
Nodokļi kopā <i>Total des impôts</i>	1929/1930. 1932/1933.	58,11 36,84	46,48 35,07	
Spirta monopols <i>Monopoles d'esprit</i>	1929/1930. 1932/1933.	13,08 8,52	9,88 9,98	

pieaugums par 80,5%. Caurmērā viens iedzīvotājs Igaunijā deva — 3,44 ls un 2,94 ls lielas summas, bet pie mums — 2,14 ls un 3,87 ls. Bez krīzes apkaršanas piemaksām Igaunijā ienākuma nodokli caurmērā viens iedzīvotājs dod lielākas summas nekā pie mums. No pārējiem nodokļiem ir jāatzīmē tādi, kuŗi Igaunijā parādās tikai pēdējā krīzes gadā: fizisko personu ienākuma nodoklis 1932/1933. s. g. dod — 0,6 milj. ls lielus ieņēmumus, konditoreju un citu — 0,237, speciāls nodoklis par mantas apgrozījumiem — 0,272, un speciāls nodoklis no bankas operācijām — 0,765 milj. ls, vai tikko minētie nodokļi pēdējā gadā deva — 1,87 milj. ls lielus ieņēmumus un 1,62 ls caurmērā viens iedzīvotājs.

Visumā nodokļu struktūra Igaunijā ir stipri līdzīga mūsējai. Tiesa, caurmērā no viena iedzīvotāja ieņem mazākas summas, bet tas, pa daļai, ir izskaidrojams ar mūsu pilsētu iedzīvotāju lielāku skaitu; tomēr šī starpība pēdējos gados samazinās un nodokļu ieņēmumi pat jau izlīdzinās. Galvenie nodokļu ieņēmumu avoti ir vieni un tie paši, kaut gan viņu kustības neiet pilnīgi līdztekus.

Spirta un degvīna monopols neietilpst nodokļu sistēmā, tomēr tas ļoti tuvu stāv patēriņa nodokļiem, kā arī ir viens no lielākajiem ieņēmumu avotiem, tāpēc nav lieki apskatīt tā ieņēmumu (tīrās peļņas) kustību. Spirta un degvīna monopola

peļņa pie mums pēdējos gados ir strauji samazinājusies: 1929/1930. s. g. tas deva — 24,75 milj. ls lielu peļņu, 1931/1932. s. g. — 19,2 un 1932/1933. — 16,2 milj. ls, vai noņemšanās 4 gadu laikā par 34,40% un gada laikā par 15,80%, vai vispār pēdējos gados ir novērojama ļoti strauja spirta monopola peļņas samazināšanās. Igaunijā tai pašā laikā spirta monopola peļņa netikai nesamazinājas, bet pat pieaug: 1929/1930. s. g. tas deva — 11,44 milj. ls lielu peļņu un 1932/1933. — 11,56 milj. ls, vai 4 gadu laikā tā ir pieaugusi. Mūsu spirta monopola peļņa samazinās patēriņa noņemšanās, mazākas peļņas procenta un ļoti intensīvās kontrabandas dēļ. Igaunijā šie faktori acīm redzot neiespaido spirta monopola peļņu. Tāpēc arī iepriekšējos gados caurmērā uz vienu iedzīvotāju no spirta monopola mēs pelnījām lielākas summas nekā Igaunijā, bet tagad spirta monopols dod mazāku peļņu: 13,03 ls un 8,52 ls, bet Igaunijā peļņa uz vienu iedzīvotāju 4 gadu laikā ir pieaugusi no 9,88 ls līdz 9,98 ls.

Nodevas un citas atlīdzības. (*Contributions et autres indemnisations*). Šie ieņēmumi atšķiras no nodokļiem ar to, ka nomaksājot nodevas pilsoņi saņem no valsts zināmus pretpakalpojumus, kuru vērtība ir līdzvērtīga nodevām un citām atlīdzībām. Tāpēc pa apgabaliem un pilsētām ir dalītas tikai nedaudz nodevas, kā: mītu un ostu nodevas, kuŗas iet līdztekus muitas nodokļiem un mācību maksām skolās. Arī dažas pārējās nodevas vajadzētu sadalīt pa apgabaliem, tomēr ieņēmumi no nodevām ir tik mazi un pie viņu aprēķināšanas rodas grūtības, ka tāds aprēķins neattaisnojas.

Ieņēmumi no nodevām, tāpat kā pārējie lielākie resursi, ir samazinājušies, un nodevu kopsumma pēdējos gados bija sekoša: 1929/1930. s. g. tā līdzinājās — 11,8 milj. ls, 1931/1932. — 8,9 un 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 9,0 milj. ls; viņu nozīme ieņēmumu kopsummā ir svārstījies starp 6—7,50%. Nodevu un citu atlīdzību summas, kuŗas aprēķina pa atsevišķiem apgabaliem un pilsētām, bija šādas: 1928/1929. — 5,97, 1929/1930. — 6,665, 1930/1931. — 5,8 un 1931/1932. — 4,58 milj. ls, vai tās diezgan strauji samazinās. 1931/1932. s. g. muitas nodevas deva — 0,58 milj. ls lielus ieņēmumus, ostu un iekšējās satiksmes — 2,2 un mācības naudas — 1,8 milj. ls. Muitas un ostas nodevas ir aprēķinātas proporcionāli muitas nodokļu ieņēmumiem.

Mācības maksas valsts ieņēmumos dod diezgan prāvas summas, kuŗas gan pēdējos gados nedaudz samazinās: 1930/1931. s. g. ieņēma — 2,1 un 1931/1932. — 1,8 milj. ls, pie kam no pilsētām ienāk — 0,8 un laukiem — 1,0 milj. ls. Lielākos ieņēmumus dod Rīga — 0,5 milj. ls apmērā, bet Ventspils tikai 22.000 ls; no Vidzemes ienāk — 0,5 milj. ls, bet no Latgales — 0,175 milj. ls. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1931/1932. s. g. ieņēma — 0,95 ls, uz laukiem 0,75, bet pilsētās — 1,47 ls. Jelgavā uz vienu iedzīvotāju ir lielākie mācības maksu ieņēmumi — 2,90 ls. Tas izskaidrojams ar to, ka šeit darbojas ļoti daudz vidusskolu (9 valsts vidusskolas, ieskaitot skolotāju institūtus, arodskolas un minoritātu vidusskolas). Vidzemē ienāk — 1,33 ls liela mācības maksa uz vienu iedzīvotāju, bet Latgalē tikai 0,35 ls. Skolās, kas atrodas pilsētās, diezgan lielos apmēros mācās arī lauku iedzīvotāju bērni, un tāpēc tādās pilsētās kā Jelgavā, daļu mācības maksas faktiski ieņem no lauku iedzīvotājiem (dažās skolās vairumā ir lauku iedzīvotāju bērni).

Spirta un degvīna monopols (*Monopoles d'esprit et eau-de-vie*) valstij dod lielus ieņēmumus: 1928/1929. s. g. tie sasniedza — 29,2 milj. ls, pēdējos gados ieņēmumi strauji samazinās un 1932/1933. s. g. noslīdēja līdz 16,2 milj. ls; 1933/1934. b. g. paredzēja ieņemt — 19,6 milj. ls. Tas stāv sakarā ar spirta patēriņa noņemšanos: 1928/1929. s. g. izdalīja 24,6 milj. grādu, 1930/1931. — 18,9 un 1931/1932. — 16,4 milj. grādu. Tik strauja samazināšanās ir izskaidrojama ar patēriņa sašaurināšanos un kontrabandas attīstību. Tagad jau ir novērots, ka pierobežas apgabalos, sevišķi ziemeļos un Ventspils jūrmalā, spirta patēriņš ir niecīgs. Pilsētas 1931/1932. s. g. patērija — 8,5 milj. grādu spirta, bet uz laukiem 8,0 milj. grādu; lielākais patēriņš bija Rīgā — 6,7 milj. grādu un Vidzemē — 3,8 milj. grādu. Caurmērā visā valstī viens iedzīvotājs 1928/1929. s. g. patērija — 12,93 grādi spirta, bet 1931/1932. — 8,65 grādi. Pēdējā gadā lielākais patēriņš uz vienu iedzīvotāju bija Rīgā — 17,76 grādu apmērā, bet mazākais Daugavpilī — 9,06 grādi; Vidzemē — 9,48 grādi, bet Latgalē — 1,91 grāds. Pilsētās viens iedzīvotājs minētā gadā patērija — 16,02 bet uz laukiem — 5,81 grādu. Līdztekus patēriņam seko spirta monopola degvīna ieņēmumi: lielākie nāca no Rīgas — 6,8 milj. ls un Vidzemes — 3,7 milj. ls, bet mazākie — no

N° 86. Muittas un ostu nodevas.
N° 86. Droits de douanes et des ports.

N ^o	Saimniecības gadi Exercices		1 000 l s
	1929/1930.	1930/1931.	
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces		
1	Rīga	2 363	1 884
2	Liepāja	344	264
3	Daugavpils	160	134
4	Jelgava	118	108
5	Ventspils	66	52
6	Vidzeme	618	462
7	Kurzeme	273	220
8	Zemgale	401	316
9	Latgale	372	283
10	Kopā Total	4 715	3 723
11	Pilsētas Villes	3 051	2 442
12	Uz laukiem A la campagne	1 664	1 281
	Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls		
13	Rīga	6,55	4,99
14	Liepāja	6,01	4,62
15	Daugavpils	3,71	3,10
16	Jelgava	3,57	3,27
17	Ventspils	3,83	3,02
18	Vidzeme	1,53	1,14
19	Kurzeme	1,28	1,03
20	Zemgale	1,57	1,24
21	Latgale	0,75	0,57
22	Kopā Total	2,48	1,96
23	Pilsētas Villes	5,77	4,62
24	Uz laukiem A la campagne	1,31	0,93

N° 87. Mācības maksas.
N° 87. Retribution d'instruction.

N ^o	Saimniecības gadi Exercices		1 000 l s
	1928/1929.	1929/1930.	
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces		
1	Rīga	541	559
2	Liepāja	74	79
3	Daugavpils	65	71
4	Jelgava	112	117
5	Ventspils	24	26
6	Vidzeme	554	570
7	Kurzeme	119	123
8	Zemgale	196	200
9	Latgale	194	203
10	Kopā Total	1 879	1 948
11	Pilsētas Villes	816	852
12	Uz laukiem A la campagne	1 063	1 096
	Uz vienu iedzīvotāju (Ls) Par habitant en Ls		
13	Rīga	1,43	1,48
14	Liepāja	1,29	1,38
15	Daugavpils	1,50	1,64
16	Jelgava	3,39	3,54
17	Ventspils	1,39	1,51
18	Vidzeme	1,37	1,41
19	Kurzeme	0,56	0,58
20	Zemgale	0,77	0,78
21	Latgale	0,39	0,41
22	Kopā Total	0,99	1,03
23	Pilsētas Villes	1,54	1,61
24	Uz laukiem A la campagne	0,78	0,80

№ 88. Spirta patēriņš.
№ 88. Consommation d'esprit.

№ 89. Spirta un degvīna monopols.
№ 89. Monopoles d'esprit et eau-de-vie.

№	Saimniecības gadi Exercices		En 1000 degrés	
	1928/1929.	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces			
1	9 076	8 665	7 960	6 713
2	1 138	1 094	818	785
3	583	538	392	383
4	486	481	424	402
5	287	274	223	176
6	6 274	5 623	4 690	3 837
7	2 478	2 293	1 846	1 462
8	2 821	2 200	1 914	1 711
9	1 929	1 740	1 273	951
10	24 573	22 888	18 939	16 428
	Kopā Total			
11	11 571	11 092	9 216	8 467
12	13 002	11 856	9 723	7 961
	Caurm. uz 1 iedzīvot. grādos Moyenne par habitant en degrés			
13	24,02	22,98	19,47	17,76
14	19,89	18,41	14,38	13,71
15	13,49	12,90	9,06	9,06
16	14,72	14,57	12,82	12,18
17	16,66	15,87	12,94	10,17
18	15,60	13,89	11,58	9,48
19	11,60	10,73	8,64	6,84
20	9,10	7,80	7,00	6,71
21	3,87	3,50	2,56	1,91
22	12,03	12,05	9,97	8,66
	Kopā Total			
23	21,89	20,87	17,42	16,02
24	9,48	8,65	7,09	5,81

№	Saimniecības gadi Exercices		1 000 ls	
	1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.	1932/1933.
	Pilsētas un apgabali Villes et provinces			
1	9 366	8 803	7 784	6 815
2	1 134	1 030	588	768
3	580	550	418	383
4	489	474	425	394
5	284	265	225	174
6	6 289	5 504	4 669	3 748
7	2 458	2 221	1 817	1 418
8	2 222	2 051	1 797	1 587
9	1 930	1 704	1 267	907
10	24 752	22 602	19 240	16 194
	Kopā Total			
11	11 853	11 122	9 690	8 534
12	12 899	11 480	9 550	7 660
	Caurmērā uz 1 iedzīv. (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)			
13	24,78	23,29	20,60	18,03
14	19,82	18,00	14,65	13,41
15	13,41	12,73	9,66	8,85
16	14,79	14,85	12,87	11,92
17	16,44	15,84	13,05	10,41
18	15,58	13,60	11,53	9,26
19	11,51	10,40	8,51	6,64
20	8,71	8,04	7,04	6,22
21	3,86	3,42	2,54	1,82
22	13,03	11,90	10,13	8,52
	Kopā Total			
23	22,42	21,04	18,33	16,14
24	9,41	8,37	6,96	5,58

Latgales. No spirta monopola uz vienu iedzīvotāju 1929/1930. s. g. ienāca — 13,03 ls liela summa, bet 1932/1933. — 8,52 ls; viens Rīgas iedzīvotājs deva — 18,03 ls, Daugavpils — 8,85 ls; no lauku apgabaliem lielākos ieņēmumus deva Vidzeme — 9,26 ls apmērā, bet mazākos — Latgale — 1,82 ls.

Denaturēto spirtu, ko izlieto tehniskām vajadzībām, pēdējos gados ražo un patērē lielākos apmēros nekā agrākos gados: 1928/1929. s. g. izdalīja — 1,9 milj. grādu, bet 1931/1932. — 3,0 milj. grādu un lielākais ir Rīgā. Interesanti atzīmēt, ka denaturēto spirtu viens Latgales iedzīvotājs patērē gandrīz tik pat daudz, kā Zemgales.

Valsts kredītiestāžu peļņa un kapitālu augļi iepriekšējos gados valstij deva lielus ieņēmumus un 1930/1931. s. g. tie sasniedza — 8,8 milj. ls. Tagad šī peļņa samazinās, jo Latvijas banka savus darbības gadus noslēdz ar mazāku tīro peļņu, bet Valsts zemes bankas kļuva zīmju augļus vairs neieskaita valsts ieņēmumos, bet nodod bankas rīcībā tālāko aizdevumu izsniegšanai, un tāpēc šī peļņa (kopā) 1932/1933. s. g. samazinājās līdz 1,0 milj. ls. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1930/1931. s. g. ienāca — 4,64 ls liela summa, bet pēdējā — 0,54 ls. 1932/1933. s. g. lielākos ieņēmumus dod pilsētas un uz vienu iedzīvotāju ienāca — 1,36 ls, bet uz lauku — 0,22 ls. Mazākie ieņēmumi ir no Latgales — 11 santīmu apmērā.

Nodevas un monopoli, kas aprēķināti pa pilsētām un apgabaliem, caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās summas dod no pilsētām 1931/1932. s. g. — 14,4 milj. ls apmērā, un no laukiem — 12,0 milj. ls, pie kam no Rīgas nāk 11,55 milj. ls un no Vidzemes — 5,75 milj. ls; no lauku apgabaliem mazākie ieņēmumi ir no Latgales — 1,75 milj. ls apmērā. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1929/1930. s. g. ienāca — 19,67 ls un 1931/1932. — 13,91 ls; pie kam pilsētās 1931/1932. s. g. uz vienu iedzīvotāju ienāca — 27,27 ls liela summa, bet uz laukiem — 8,74 ls. Rīgas iedzīvotājs deva — 30,55 ls, bet Daugavpils — 14,75; no lauku apgabaliem mazākie ieņēmumi bija no Latgales — 3,51 ls apmērā, bet no Vidzemes — 14,21 ls.

Valsts ieņēmumu kopsумma, kas sadalīta pa apgabaliem un pilsētām, bija sekoša: 1929/1930. s. g. — 140,4 milj. ls, 1930/1931. — 136,1 un 1931/1932. — 101,8 milj. ls. Tāpat kā valsts ieņēmumu kopsумma, tā pēdējos gados samazinās. Summas, kas iznāk uz vienu iedzīvotāju, ir noņēmušās no 73,90 līdz 53,56 ls. Piecas lielākās pilsētas valstij

1929/1930. s. g. deva — 88,1 un 1931/1932. s. g. — 65,6 milj. ls, bet lauku un lauku pilsētas — 52,3 un 36,2 milj. ls; trīs gadu laikā kopējā ieņēmumu summa ir samazinājusies par 38,6 milj. ls vai 26,8%, pilsētās — par 22,5 milj. ls vai 25,5%, bet uz laukiem — par 16,1 milj. ls vai 30,8%. Uz laukiem valsts ieņēmumi ir samazinājušies straujāk nekā pilsētās, kas norāda uz patēriņa nodokļu straujāku samazināšanos uz laukiem, bet dažu tiešo, kā: ienākuma un nekustamas mantas nodokļu pieaugumu pilsētās. Visi krīzes nodokļi galvenā kārtā skar pilsētas, tikai dažu akcīzes un zīmognodokļu likmju paaugstinājumi attiecas uz lauku iedzīvotājiem. 1931/1932. s. g. caurmērā viens pilsētas iedzīvotājs valstij deva — 124,01 ls lielas summas, bet lauku — 26,40 ls. Rīga deva — 136,94 ls, bet Daugavpils — 77,00 ls un Ventspils — 76,77 ls. No lauku apgabaliem pirmā vietā ir Vidzeme, kur viens iedzīvotājs valsts kasei deva — 36,48 ls, Zemgale — 32,19, Kurzeme — 30,73 ls, bet Latgale tikai — 13,38 ls. Caurmērā uz lauku apgabaliem, bez Latgales, viens iedzīvotājs caurmērā deva — 33,82 ls, vai 2¹/₂-kārtīgi tik lielus ieņēmumus, kā Latgalē.

Piecas lielākās pilsētas dod 63,3% no ieņēmumiem, bet uz laukiem iznāk tikai 36,7%. Pusi no visiem ieņēmumiem dod Rīga, Liepāja — 5,0%, Daugavpils — 3,1%, Jelgava — 2,8% un Ventspils — 1,3%. Kaut arī nelielos apmēros, tomēr Rīgas nozīme starp pārējiem ieņēmumiem pieaug. Tas pats sakāms par ieņēmumu kopsумmu no visām pilsētām. No lauku apgabaliem Vidzeme dod 15,0%, Zemgale — 8,2%, Latgale — 7,1% un Kurzeme — 6,5%. Pēdējos gados redzami samazinās Latgales nozīme.

Vidējie ieņēmumi 1929/1930.—1931/1932. s. g. caurmērā no katra iedzīvotāja bija — 66,45 ls; uz laukiem ienāca — 33,16 un pilsētās 150,92 ls. Katrs lauku iedzīvotājs valstij deva 4¹/₂-kārtīgi mazākus ieņēmumus nekā pilsētu. Atkārtojot vēlreiz, ka mūsu valsts ieņēmumi sastāv galvenā kārtā no patēriņa nodokļiem un tāpēc valsts ieņēmumu summas līdz ar to reprezentē arī lauku un pilsētu iedzīvotāju patēriņu apmērus, vai pareizāk — to patēriņu, kura priekšmetus ievad no ārzemēm (muitas), vai arī izgatavo mūsu rūpniecība (alkoholiskie dzērieni, raugs u. c.) — šo priekšmetu patēriņš uz laukiem ir ievērojami mazāks nekā pilsētās.

Lielākos ieņēmumus deva nodokļi un trīs gadu caurmērā no viena iedzīvotāja visā valstī ieņēma — 48,70 ls, uz laukiem —

N° 93. Valsts ieņēmumi pa apgabaliem un pilsētām.
N° 93. Recettes de l'Etat par provinces et villes.

N°	Noms	Saimniecības gadi Exercices			1 000 l s	Caurmēra Moyenne
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.		
Pilsētas un apgabali Villes et provinces						
1	Rīga	69 656	68 003	51 751	63 137	
2	Liepāja	8 593	7 975	5 969	7 512	
3	Daugavpils	4 222	4 151	3 900	3 900	
4	Jelgava	3 676	3 789	3 191	3 552	
5	Ventspils	1 923	1 821	1 825	1 690	
6	Vidzeme	21 499	20 232	14 768	18 866	
7	Kurzeme	9 074	8 809	6 564	8 149	
8	Zemgale	11 457	11 379	8 209	10 349	
9	Latgale	10 306	9 853	6 660	8 953	
10	Kopā Total	140 406	136 092	101 765	126 088	
11	Pilsētas Villes	88 070	85 739	65 564	79 791	
12	Uz laukiem A la campagne	52 336	50 353	36 201	46 297	
Uz vienu iedzīvotāju Ls Moyenne par habitant en Ls						
13	Rīga	184,32	179,94	136,94	167,97	
14	Liepāja	150,12	139,84	104,29	131,55	
15	Daugavpils	97,68	96,02	77,00	90,23	
16	Jelgava	111,21	114,65	96,56	107,47	
17	Ventspils	111,44	105,57	76,77	97,93	
18	Vidzeme	53,11	50,22	36,48	46,60	
19	Kurzeme	42,48	41,24	30,73	38,15	
20	Zemgale	44,02	44,62	32,19	40,58	
21	Latgale	20,70	19,73	13,88	17,94	
22	Kopā Total	73,90	71,63	53,56	66,36	
23	Pilsētas Villes	166,58	162,18	124,01	150,92	
24	Uz laukiem A la campagne	38,16	36,72	26,40	33,76	

N° 92. Nodevas un monopoli u. c. ieņēmumi.
N° 92. Contributions et monopoles et autres recettes.

N°	Noms	Saimniecības gadi Exercices			1 000 l s	1931/1932.
		1929/1930.	1930/1931.	1931/1932.		
Pilsētas un apgabali Villes et provinces						
1	Rīga	16 065	15 791	11 547	11 547	
2	Liepāja	1 823	1 700	1 202	1 202	
3	Daugavpils	924	688	495	495	
4	Jelgava	899	928	686	686	
5	Ventspils	449	448	333	333	
6	Vidzeme	8 145	8 086	5 753	5 753	
7	Kurzeme	3 115	3 163	2 173	2 173	
8	Zemgale	3 211	3 476	2 337	2 337	
9	Latgale	2 734	2 742	1 747	1 747	
10	Kopā Total	37 365	37 239	26 428	26 428	
11	Pilsētas Villes	20 160	19 772	14 415	14 415	
12	Uz laukiem A la campagne	17 205	17 467	12 013	12 013	
Uz vienu iedzīvotāju Ls Par habitant en Ls						
13	Rīga	42,51	41,78	30,55	30,55	
14	Liepāja	31,84	29,69	20,99	20,99	
15	Daugavpils	21,87	20,94	14,75	14,75	
16	Jelgava	27,20	28,09	21,06	21,06	
17	Ventspils	26,00	25,96	19,31	19,31	
18	Vidzeme	19,12	19,07	14,21	14,21	
19	Kurzeme	14,58	14,19	10,19	10,19	
20	Zemgale	12,59	13,63	9,16	9,16	
21	Latgale	5,49	5,51	3,51	3,51	
22	Kopā Total	19,07	19,60	13,91	13,91	
23	Pilsētas Villes	38,18	37,40	27,27	27,27	
24	Uz laukiem A la campagne	12,55	12,74	8,74	8,74	

№ 94. Caurmērā ieņēmumi uz vienu iedzīv. 1929/1930.—1931/1932. periodā.

№ 94. Moyenne des recettes par habitant dans la période 1929/1930 à 1931/1932.

Ieņēmumi	Uz laukiem A la cam- pagne	Pilsētās Villes	Kopā Total	Recettes
	L s			
Nodokļi	21,82	116,64	48,70	<i>Impôts sur:</i>
Ienākuma	0,46	7,55	2,49	<i>revenus</i>
Naudas kapitālu	0,01	1,23	0,35	<i>capitaux</i>
Nekustamas mantas	0,81	5,95	2,66	<i>immeubles</i>
Mantojumu un dāvinājumu	0,39	0,62	0,46	<i>succession et donation</i>
Tirdzniecības un rūpniecības	0,49	7,60	2,47	<i>commerce et industrie</i>
Ārkārtējais peļņas	0,08	0,80	0,11	<i>benefices extraordinaires</i>
Zīmognodevas	1,98	11,52	4,84	<i>droits de timbre</i>
Apdrošināšanas	0,23	1,13	0,48	<i>assurances</i>
Muitas (izņemot izvedmuitu)	12,03	58,41	24,94	<i>douanes (exc. d'exportation)</i>
Akcīzes	5,12	21,84	9,77	<i>accise</i>
Patentu	0,27	0,49	0,33	<i>patentes</i>
Nodevas un citas atlīdzības	1,75	6,23	3,01	<i>Contributions et autr. indemnisations</i>
Muitas, ostu un iekšējās satiksmes	0,94	4,61	1,97	<i>Droits de douanes des ports et de la</i>
Mācības nauda	0,81	1,62	1,04	<i>communication intérieure</i>
Spirta un degvīna monopols	8,24	20,59	11,69	<i>Rétribution d'instruction</i>
Valsts kredītiestāžu un kapitālu peļņa	1,35	7,46	3,05	<i>Monopoles d'esprit et d'eau-de-vie</i>
				<i>Bénéfice des institutions de crédit et</i>
				<i>des capitaux d'Etat</i>
Kopā	33,16	150,92	66,45	<i>Total</i>

21,82 un pilsētās 116,64 ls, vai pieckārtīgi lielāki ieņēmumi. Daži nodokļi no laukiem dod ļoti niecīgas summas, un kā tādi vispirms ir mināmi — ienākuma un nekustamas mantas. Ienākuma nodokļi no lauksaimniekiem neņem, un to maksā vienīgi tie pilsoņi, kas nodarbināti citos arodos. No šīs summas puse nāk par labu pašvaldībām, un tāpēc caurmērā no viena lauku iedzīvotāja iznāk 0,46 ls un pilsētu — 7,55 ls liela ienākuma nodokļu summa. Caurmērā viens lauku iedzīvotājs maksāja 0,81 ls, bet pilsētu — 5,95 ls lielu nekustamas mantas nodokli. Lielākā daļa no lauku nekustamas mantas nodokļa nāk par labu lauku pašvaldībām un samērā niecīgu daļu saņem valsts, kā 13:2, bez tam ienākuma un nekustamas mantas nodokļa maksātāji aplikti pēdējos gados ar īpašu piemaksu krīzes apkaņošanai; tāpēc arī pilsētās ienākuma nodoklis no viena iedzīvotāja dod 16 un nekustamas mantas — 7,3 kārtīgi lielākas summas nekā uz laukiem. Bez tikko minētiem nodokļiem, kuri dod niecīgus ieņēmumus uz laukiem, bet diezgan lielas summas pilsētās, ir vēl citi, kā: naudas kapitālu, ārkārtējās peļņas, tirdzniecības un rūpniecības u. t. t., kur arī starpība uz vienu iedzīvotāju ir ļoti liela, bet tā izskaidrojama ar lauku un pilsētu saimnieciskās dzīves struktūru dažādībām.

Uz laukiem nav liela tipa kredītiestādes, kur būtu koncentrēti lieli naudas kapitāli, un tāpēc arī nodoklis ir 12-kārtīgi mazāks nekā pilsētās. Mūsu zeme vispār ir nabaga ar naudas kapitāliem, un tāpēc arī pilsētās ieņēmumi no šī nodokļa — 1,23 ls apmērā dod mazus ieņēmumus. Tirdzniecības un rūpniecības nodokļi uz laukiem dod 15,5 kārtīgi mazākas summas nekā pilsētās. Jāņem vērā, ka visi lielie uzņēmumi, kas maksā lielus nodokļus, koncentrējās, galvenā kārtā, pilsētās, bet lauku uzņēmumi ar maziem apgrozījumiem valsts ieņēmumiem dod niecīgas summas. Līdzīgā kārtā var atzīmēt vērtības pieauguma nodokli, kurš krit uz pilsētām, bet sevišķi uz Rīgu.

Ir tomēr arī tādi nodokļi, kuri dod samērā vienādas summas no viena iedzīvotāja: no laukiem mantojumu un dāvinājumu nodoklis dod 39 santīmi lielu summu un pilsētās — 62 santīmi; patentu nodokļa ieņēmumi no laukiem ir 27 un pilsētās — 49 santīmi no viena iedzīvotāja. Absolūtos skaitļos lielākā starpība ir no muitas nodokļiem: no laukiem 12,03 ls, bet pilsētās — 58,41 ls, un no akcīzēm — 5,12 un 21,84 ls, kā arī no zīmognodokļa — 1,98 un 11,52 ls. Muitas un akcīzes nodokļi noder patēriņa mērogam.

Bez nodokļiem diezgan lielus ieņēmumus vēl dod spirta monopols, dažas nodevas un

№ 95. Caurmērā ieņēmumi uz vienu pilsētas iedzīvotāju
1929/1930.—1931/1932. periodā.

№ 95. Moyenne des recettes par habitant urbains dans la période
1929/1930 à 1931/1932.

Ieņēmumi	Rīga	Liepāja	Daugavpils	Jelgava	Ventspils	Kopā	Recettes
	L s						
Nodokļi	128,77	103,72	71,18	82,02	74,16	116,64	Impôt sur:
Ienākuma	9,21	5,04	1,95	3,15	2,06	7,55	revenus
Naudas kapitālu	1,60	0,51	0,11	0,20	0,31	1,23	capitaux
Nekustamas mantas	6,91	4,24	2,54	3,87	3,28	5,95	immeubles
Mantojumu un dāvinājumu	0,69	0,53	0,30	0,54	0,43	0,62	succession et donation
Tirdzniecības un rūpniecības	9,23	5,19	2,08	3,07	2,20	7,60	commerce et industrie
Arkārtējais palīdz	0,35	0,09	0,23	0,28	0,16	0,30	bénéfices extraordinaires
Zimogodevas	13,62	8,30	4,20	4,77	7,52	11,52	droits de timbre
Apdrošināšanas	1,27	0,98	0,23	1,10	0,85	1,13	assurances
Muitas (izņemot izvedmuitu)	62,82	59,62	39,83	40,92	37,83	58,41	douanes (exc. d'exportat.)
Akcizes	22,62	18,56	19,19	23,50	19,00	21,84	accise
Patentu	0,45	0,65	0,17	0,62	0,52	0,49	patentes
Nodevas un citas atlīdzības	6,47	6,09	4,73	6,57	4,46	6,23	Contributions et autres indemnisations
Muitas, ostu u. iekš. satiksm.	4,96	4,71	3,15	3,23	2,98	4,61	Droits de douanes, des ports et de la communicat. intérieure
Mācības nauda	1,51	1,38	1,53	3,34	1,48	1,62	Rétribution d'instruction
Spirta un degvīna monopols	22,89	17,49	11,93	14,00	14,94	20,59	Monop. d'esprit et d'eau-de-vie
Valsts kredītiestāžu un kapitālu palīdz	8,94	3,96	2,42	4,86	4,39	7,46	Bénéfice des institutions de crédit et des capitaux d'Etat
Kopā	167,07	131,24	90,26	107,45	97,95	150,92	Total

valsts kredītiestāžu un kapitālu palīdz. Muitas, ostu un iekšējās satiksmes nodevas ir aprēķinātas proporcionāli mītu nodokļu ieņēmumiem un starpība novērojama tikai absolūtos skaitļos. Mācības naudas sevišķi lielus ieņēmumus nedod un starpība arī nav uzkrītoša: caurmērā no viena lauku iedzīvotāja iznāk 81 santīmu liela maksa, bet no pilsētu — 1,62 ls, vai 2-kārtīgi tik liela. Spirta monopols dod samērā lielas summas un starp pārējiem ieņēmumu avotiem viņa svars ir ļoti ievērojams: caurmērā viens lauku iedzīvotājs dod 8,24 un pilsētu — 20,59 ls lielu summu, vai 2½ kārtīgu. Spirta un degvīna patēriņš starp lauku iedzīvotājiem ir samērā lielāks nekā akcizēto un importa priekšmetu, kurus apliek ar mītu. Samērā ar tiem valsts degvīns ir arī lētāks patēriņa priekšmets. Valsts kredītiestāžu un kapitālu palīdz, kas sastāv galvenā kārtā no Latvijas bankas palīdz, Valsts zemes bankas un Latvijas hipotēku bankas ķīlu zīmju augļiem, pēdējos gados ir strauji samazinājušies, jo Valsts zemes bankas ķīlu zīmju augļus vairs neiešķaita valsts ieņēmumos, bet nodod bankas rīcībā. Latvijas bankas palīdz nāk galvenā kārtā no pilsētu kredītiestādēm un lielpilsētu tirgotājiem un rūpniekiem, jo lauku kredit-

iestādēm aizdevumus izsniedz samērā par ļoti zemām rentēm. Caurmērā no viena lauku iedzīvotāja ieņēma 1,35 ls un pilsētu — 7,46 ls lielu valsts kapitālu palīdz. Iepriekšējos gados viens lauku iedzīvotājs deva lielākās ieņēmuma summas.

Piecu lielāko pilsētu iedzīvotāji dod lielāko daļu no valsts ieņēmumiem. Ieņēmumus aprēķinot ir jāņem vērā, ka pilsētas pa daļai ir arī lauku centri, kuri apkalpo apkārtējo lauksaimnieku vajadzības un līdz ar to pa daļai šie ieņēmumi nāk arī no lauku iedzīvotājiem; šī daļa ir ņemta vērā un atskaitīta no pilsētām. Tomēr ir daži gadījumi, kad tas nav iespējams izdarīt, piemēram, kad lauksaimnieki iebrūc patērētā patērē kādu priekšmetu, kas valstij dod lielus ieņēmumus. Šādā veidā pilsētas ieņēmumus paceļ par niecīgu daļu, tomēr, ja tas atkārtojas plašos apmēros, tad ieņēmumu summas top jau jūtamas. Šāds lauku centrs ir Jelgava.

Lielākos ieņēmumus caurmērā dod viens Rīgas iedzīvotājs — 167,07 ls apmērā (vidēji 1929/1930.—1931/1932. s. g.), bet mazākos — Daugavpils — 90,26 un Ventspils — 97,95 ls; vidējās summas ienāk no viena Liepājas un Jelgavas iedzīvotāja.

№ 96. Caurmērā ieņēmumi uz vienu lauku iedzīvotāju
1929/1930.—1931/1932. periodā.

№ 96. Moyenne des recettes par habitant rurale dans la période
1929/1930 à 1931/1932.

Ieņēmumi	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā	Recettes
	L s					
Nodokļi	28,49	24,92	28,78	13,11	22,40	<i>Impôt sur:</i>
Ienākuma	0,63	0,47	0,51	0,29	0,46	<i>revenus</i>
Naudas kapitālu	0,02	0,01	0,02	0,01	0,01	<i>capitaux</i>
Nekustamas mantas	1,64	1,50	2,47	0,58	0,81	<i>immeubles</i>
Mantojumu un dāvinājumu	0,58	0,39	0,41	0,26	0,39	<i>succession et donation</i>
Tirdzniecības un rūpniecības	0,64	0,57	0,53	0,32	0,49	<i>commerce et industrie</i>
Ārkārtējais peļņas	0,04	0,03	0,03	0,01	0,03	<i>bénéfices extraordinaires</i>
Zimogodevas	2,66	2,14	2,93	0,87	1,98	<i>droits de timbre</i>
Apdrošināšanas	0,37	0,28	0,24	0,09	0,23	<i>assurances</i>
Muitas (izņemot izvedmuitu)	14,84	13,15	15,79	7,35	12,03	<i>douanes (exc. d'exportation)</i>
Akcizes	6,68	6,09	5,55	3,19	5,12	<i>accise</i>
Patentu	0,39	0,23	0,30	0,14	0,27	<i>patentes</i>
Nodevas un citas atlīdzības	2,61	1,93	2,04	0,97	1,76	<i>Contributions et autr. indemn.</i>
Muitas, ostu u. iekšēj. satiksm.	1,17	1,04	1,24	0,58	0,95	<i>Droits de douanes, des ports et de la communic. intérieure</i>
Mācības nauda	1,44	0,59	0,80	0,39	0,81	<i>Rétribution d'instruction</i>
Spirta un degvīna monopols	13,55	10,14	7,93	3,28	8,25	<i>Monop. d'esprit et d'eau-de-vie</i>
Valsts kredītiestāžu un kapitālu peļņa	1,94	1,43	1,81	0,58	1,35	<i>Bénéfice des institutions de crédit et des capit. d'Etat</i>
Kopā	46,59	38,13	40,56	17,94	33,76	<i>Total</i>

No visiem nodokļiem viens Rīgas iedzīvotājs caurmērā dod lielākas summas nekā pārējās pilsētās. Tomēr ir daži izņēmumi: lielākie akcīzes nodokļi ienāk no viena Jelgavas iedzīvotāja. Pa daļai tas izskaidrojams ar to, ka Jelgava ir Zemgales centrs, kur apkārtējie lauksaimnieki diezgan lielos apmēros patērē akcīzētos priekšmetus (tirgus dienās u. c. gadījumos). Lielākie patentu nodokļu ieņēmumi ir Liepājā un Jelgavā, bet Rīgā tas dod mazākos ieņēmumus, jo šeit vīntirgotavu un traktieru skaits ir stipri ierobežots. Daži nodokļi Rīgā ir ļoti lielā pārsvarā, piemēram, naudas kapitālu; pārējās pilsētās no šī nodokļa ir niecīgi ieņēmumi. Ventpili nodokļi dod mazus ieņēmumus, bet par izņēmumu ir uzskatāms zimogodeklis, kur tas deva samērā lielus ieņēmumus (no vekseļu protestiem, pie apdrošināšanas u. c. gadījumos).

No pārējiem ieņēmumiem ir jāatzīmē mācības maksas, kuŗas visās pilsētās ir diezgan vienādas un svārstās ap 1,50 ls, bet Jelgavā tās sasniedz — 3,34 ls no viena iedzīvotāja, un izskaidrojams tas ar to, ka Jelgavā darbojas 11 vidusskolas, kur mācās arī apkārtējo lauku iedzīvotāju bērni un daļa no mācības maksām nāk uz lauku

rēķina. Pārējie ieņēmumi sadalās diezgan proporcionāli resp. lielākās summas iznāk uz Rīgas iedzīvotājiem, bet mazākās uz Daugavpili un Ventspili.

Lauku apgabali ir idealīti 4 vienībās: Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale. Tie nav saimnieciskie rajoni, jo katrā apgabalā ir sastopami apriņķi ar dažādu saimniecisku struktūru, piemēram, Zemgalē — Jelgavas un Ilūkstes apriņķi, Kurzemē — Ventpils un Kuldīgas, Vidzemē — Rīgas apkārtnē ar vasarnieku vietām un pārējie apriņķi; saimnieciski viengabalaināka ir Latgale. Tāpēc caurmēra ieņēmumus no viena iedzīvotāja nevar uzskatīt par raksturīgiem visam apgabalam, bet gan vidējie skaitļi, kas iegūti matemātiskā ceļā bez noteikta, tiem atbilstoša saimnieciska rajona. Savā ziņā tas ir liels trūkums, jo tad visi apriņķi zaudē to nozīmi, kāda viņiem būtu, ja apvienotu rajonus ar vienādu saimniecisku struktūru. Bet tas ir īpašs jautājums, uz kuŗu šeit norāda tikai garām ejot, lai pie valsts ieņēmumu salīdzināšanas un ietirzāšanas pa apgabaliem nerastos pārpratumi.

Lielākos ieņēmumus caurmērā viens lauku iedzīvotājs dod Vidzemē — 46,59 ls apmērā (vidēji 1929/1930.—1931/1932. s. g.),

otrā vietā ir Zemgale ar 40,56 ls, bet mazākie ieņēmumi Latgalē — 17,94 ls apmērā. Vidzemes ieņēmumus izceļ spirta un degvīna monopols, kurš no viena iedzīvotāja dod 13,55 ls un Zemgalē — 7,93 ls lielu peļņu. Vidzemē spirta un degvīna monopola ieņēmumus paaugstina Rīgas apkārtnē, ieskaitot vasarnieku vietas, bet Zemgales ieņēmumus pazemina — Ilūkstes un Jēkabpils apriņķis. Aplūkojot atsevišķos ieņēmumu posteņus ir novērojams,

ka tie nodokļi un pārējie ieņēmumi, kas raksturīgi pilsētām, pārsvarā ir Vidzemē, bet lauksaimniecībai raksturīgie — Zemgalē. Ienākuma nodoklis lielākās summas no viena iedzīvotāja dod Vidzemē; tas pats sakāms par tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem, bet nekustamas mantas nodoklis lielā pārsvarā ir Zemgalē. Latgalē visi līdzekļu avoti, bez izņēmuma, dod mazākos ieņēmumus.

Tabulas — *Tableaux*

Pagastu pašvaldību budžēti 1913. un 1926./1927.—1932./1933. saimniecības gados.
Budgets des communes rurales en 1913 et dans les exercices de 1926/1927 à 1932/1933.

№	Ieņēmumu posteji <i>Recettes</i>	Budžēta gadi <i>Exercices</i>										
		1913	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933			
1	Ieņēmumi <i>Recettes</i>	6 973 662	13 041 008	13 486 756	13 252 487	14 909 175	15 263 782	15 320 974	12 820 248			
2	§ 2. Kapitālu % % % <i>des capitaux</i>	606 679	7 507	8 499	30 247	11 230	16 090	23 245	13 915			
3	p. 1. Rezerves kapitāla % % % <i>du fonds de réserve</i>	—	2 722	4 749	24 166	6 157	7 158	10 617	6 125			
4	p. 2. Pārējo kapitālu % % % <i>des autres capitaux</i>	606 679	4 785	3 750	6 081	5 073	8 932	12 628	7 790			
5	§ 3. Nekustamas mantas pelpa <i>Bénéfice des immeubles</i>	119 485	265 216	284 369	301 692	315 842	336 233	324 744	258 525			
6	p. 1. Māju nomas vai īres naudas <i>Fermage de maisons ou loyer</i>	94 886	186 474	199 876	206 776	230 354	234 424	230 736	183 551			
7	a) lauku māju <i>exploitations agricoles</i>	67 561	85 675	102 841	101 552	114 127	105 620	108 403	84 198			
8	b) veikalu telpu <i>loyer des magasins</i>	3 227	50 218	59 206	51 522	62 100	71 634	66 848	54 359			
9	c) citu ēku un telpu <i>autres bâtiments et localités</i>	24 098	50 581	37 829	53 702	54 127	57 170	55 485	44 994			
10	p. 2. Zemes nomas naudas <i>Fermage pour terres</i>	24 599	78 742	84 493	94 916	85 488	101 809	94 008	74 974			
11	a) lauksaimnieciski izmantojamas zemes <i>terres agricoles</i>	15 275	76 664	83 310	93 383	82 637	98 871	91 152	74 210			
12	b) pārējās zemes <i>autres terres</i>	9 324	2 078	1 183	1 533	2 831	2 988	2 856	764			
13	§ 4. Uzņēmumu pelpa <i>Bénéfice des entreprises</i>	—	60 337	65 746	51 545	42 683	44 280	41 619	40 136			
14	p. 1. Dzīrnavu pelpa <i>Moulin</i>	—	2 976	500	4 870	4 798	3 878	4 600	5 109			
15	p. 2. Kalķu cepļu pelpa <i>Fours à chaux</i>	—	—	—	—	—	1 700	2 700	4 559			
16	p. 3. Pārējo uzņēmumu pelpa <i>Autres entreprises</i>	—	23 005	40 009	18 400	18 691	20 997	17 325	12 670			
17	p. 4. Uzņēmumu rente <i>Rente des entreprises</i>	—	34 376	25 239	28 275	19 194	17 705	16 994	17 798			
18	§ 5. Nodokļi un nodevas <i>Impôts et contributions</i>	6 054 696	9 724 425	10 857 848	11 103 475	12 453 172	12 741 718	14 190 840	11 884 557			
19	p. 1. Nekustamas mantas nodokļa daļa <i>Partie des impôts sur immeubles</i>	—	5 968 094	6 546 996	6 747 545	7 644 342	7 840 324	8 176 179	7 054 252			
20	a) kartētais nodoklis <i>impôt ordinaire</i>	—	—	—	—	—	—	—	6 998 990			
21	b) ārkārtējais nodoklis <i>impôt extraordinaire</i>	—	—	—	—	—	—	—	388 963			
22	p. 2. Pašvaldības vai personīgais nodoklis <i>impôt communal ou personnel</i>	6 054 696	3 663 333	4 231 617	4 279 294	4 740 188	4 827 352	5 949 463	4 774 079			

a) kartētais nodoklis
impôt ordinaire

№	Budžeta gadi Exercices	L s											
		1913	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933				
	Ieņēmumu postepi <i>Recettes</i>												
51	a) rezerves kapitālais <i>du fonds de réserve</i>	—	3 508	3 572	120 889	261 075	334 617	59 313	34 831				
52	b) citu kapitālu <i>des autres capitaux</i>	2 171	6 859	7 686	1 670	13 187	70 220	23 232	55 234				
53	c) agrāko budžetu atlikumu <i>reste des budgets précédents</i>	103 854	1 083 594	932 945	394 267	219 733	180 994	80 653	105 615				
54	p. 4. Mantas pardošana <i>Vente des immeubles et des biens mobiliers</i>	—	12 832	3 674	9 560	6 590	24 663	11 642	8 732				
55	a) nekustamas mantas <i>immeubles</i>	—	12 020	3 674	6 662	4 650	18 657	9 100	6 892				
56	b) kustamas mantas <i>biens mobiliers</i>	—	812	—	2 898	1 940	6 006	2 542	1 840				
57	§ 8. Deficīts <i>Déficit</i>	—	751 228	351 184	336 856	588 030	606 201	45 443	10 982				
	Budžeta gadi Exercices												
	Izdevumu postepi <i>Dépenses</i>												
№		1913	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933				
1	Izdevumi <i>Dépenses</i>	6 973 662	13 041 008	13 486 756	13 252 487	14 909 175	15 263 762	15 820 974	12 820 248				
2	§ 1. Administratīvie izdevumi <i>Dépenses administratives</i>	2 042 480	3 423 504	3 591 342	3 702 348	3 950 440	4 303 562	4 771 254	4 113 352				
3	p. 1. Pagastu valžu uzturēšana <i>Entretien des administrations communales</i>	287 531	614 243	641 387	660 037	735 043	759 522	782 122	700 711				
4	a) algas priekšsēdētājiem <i>appointements au président</i>	134 281	206 068	213 955	219 020	238 706	248 384	251 563	228 548				
5	b) algas valžu locekļiem <i>appointements aux membres</i>	126 978	361 107	378 290	390 496	441 331	466 594	476 554	427 562				
6	c) ceļu izdevumiem <i>dépenses de voyage</i>	26 272	47 068	49 142	50 521	55 006	54 544	54 005	44 601				
7	Pagastu padomju uzturēšana <i>Entretien du conseil des communes rurales</i>	4 005	117 050	122 740	129 604	148 020	144 937	160 853	134 324				
8	a) atlīdzība par sešu dienām <i>indemnisation pour d. jours de séance</i>	4 005	105 623	110 808	118 259	135 616	133 169	148 013	124 546				
9	b) ceļu izdevumi <i>dépenses de voyage</i>	—	11 427	11 932	11 345	12 404	11 768	12 340	9 778				
10	p. 3. Tehniskā personāla uzturēšana <i>Entretien du personnel technique</i>	638 764	1 387 800	1 402 053	1 468 027	1 545 423	1 881 956	2 240 821	2 006 171				
11	a) algas darbiniekiem <i>appointements aux secrétaires</i>	634 427	637 196	657 185	674 900	677 178	835 541	1 143 146	1 089 078				

12	b) alga darbežu palīgiem	—	351 600	325 469	319 220	318 596	378 058	404 296	350 751
13	c) alga kanceļas ierēdņiem	—	288 889	330 745	379 092	488 486	519 016	528 478	459 876
14	d) alga nodokļu piedziņējiem	3 118	—	—	—	—	27 314	27 056	—
15	e) darbinieku sociālajai apdrošināšanai	—	58 972	67 565	73 183	85 472	97 452	111 946	136 928
16	f) komandējumiem	1 219	21 193	21 089	22 682	25 691	24 575	25 899	19 588
17	p. 4. Apkalpojamu uzturēšana	180 902	255 097	270 915	292 902	319 330	331 350	339 905	300 457
18	a) algas ziņniešiem	157 149	218 014	233 759	250 198	275 853	276 708	297 011	257 225
19	b) algas pastniekiem	2 480	18 260	18 368	19 462	15 199	17 742	9 778	9 473
20	c) algas apkalpotājiem	21 279	7 136	5 254	7 964	9 673	11 816	12 948	11 845
21	d) algas novada vecākiem	—	—	—	—	—	6 660	1 440	1 200
22	e) kalpotāju sociālā apdrošināšana	—	11 687	13 534	15 278	18 575	18 424	18 728	20 714
23	f) Pasvaldības orgānu kanceļas izdevumi	178 542	295 967	333 436	326 842	350 132	388 490	382 444	321 140
24	communes	140 603	187 884	206 762	213 525	218 091	239 573	225 668	199 091
25	a) gramatām un kanceļas piederumiem	—	63284	67 432	63 088	64 186	63 127	54 740	27 085
26	b) inventāra iegādāšanai	424	—	—	—	—	—	—	—
27	c) inventāra uzturēšanai	—	10 683	10 886	11 060	12 506	13 727	12 901	10 673
28	d) oficiālo izdevumu abonēšanai	8 859	3 120	3 814	3 989	3 708	4 672	10 240	9 954
29	e) tālruniem	5 136	30 635	28 660	32 953	50 495	61 548	77 946	73 154
30	f) pārējiem vajadzībām	23 520	361	15 882	2 277	1 206	5 843	949	1 293
31	diverces nécessités	423 469	64 539	68 918	72 356	76 998	81 857	84 673	82 810
32	a) algas priekšsēdētājiem	54 955	17 320	20 390	21 269	21 637	22 501	23 639	23 847
33	b) algas tiesniešiem	94 663	31 131	31 807	33 908	36 982	40 093	42 331	40 971
34	c) algas darbežiem	122 939	3 964	3 632	3 971	4 760	5 510	4 765	3 460
35	d) algas ziņniešiem	5 564	—	—	—	—	—	—	—
36	e) gramatām un kanceļas piederumiem	45 150	11 213	11 099	11 130	11 218	11 463	11 542	11 978
37	f) ceļu izdevumiem	17 001	911	1 990	2 078	2 451	2 290	2 396	2 554
38	g) zemiņu virsietišas līdzuzturēšanai	88 197	—	—	—	—	—	—	—
	participation à l'entretien du tribunal de district	—	—	—	—	—	—	—	—
	Entretien des commissions	—	41 386	55 667	107 210	70 754	78 430	110 667	49 673

№	Izdēvumu postepi Dēpenses	Budžeta gadi Exercices									
		1913	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933		
39	a) atīdziba par sēžu dienām revīzijas komisijas locekļiem <i>indemnisation aux membres de révision pour des jours de séance</i>	—	18 145	20 621	22 024	25 267	21 907	23 690	20 659		
40	b) atīdziba par sēžu dienām pārējo komisiju locekļiem <i>indemnisation aux autres membres de commissions pour d. jours de séance</i>	—	23 241	35 046	85 186	45 487	56 523	86 977	29 014		
41	p. 8. Dzirmitarakstu nodalas uzturešana <i>Entretien du section de l'Etat Civil</i>	—	48 667	54 708	57 317	63 668	67 270	67 069	51 606		
42	a) algas darbiniekiem <i>appointements aux employés</i>	—	39 694	43 243	45 671	49 562	54 777	54 446	39 814		
43	b) gramatām un kanclejas piederumiem <i>lores et fournitures</i>	—	8 973	11 465	11 646	13 106	12 493	12 623	11 792		
44	p. 9. Policijas līdzvzturešana <i>Participation à l'entretien de la police</i>	—	124 507	131 363	126 113	143 121	146 910	148 550	128 585		
45	a) telpu īrei <i>loyer des localités</i>	—	41 934	43 637	44 776	48 621	51 920	52 043	50 109		
46	b) apkurinašana <i>chauffage</i>	—	42 220	41 179	40 428	44 876	45 085	45 162	36 832		
47	c) apgaismošana <i>éclairage</i>	—	12 403	13 951	13 731	14 534	14 408	14 091	13 937		
48	d) citiem policijas uzturešanas izdevumiem <i>autres dépenses pour l'entretien de la police</i>	—	9 142	11 824	8 976	15 817	14 440	17 523	13 517		
49	e) pabalsti aizsargu nodalām <i>secours aux sections de la garde protectrice</i>	—	18 808	20 772	18 202	19 273	21 057	19 731	14 190		
50	p. 10. Pagašinama uzturešana <i>entretien de la localité de l'administr. com.</i>	329 267	474 248	510 155	461 940	498 951	422 840	454 650	387 875		
51	a) ēku remontiem <i>réparation du bâtiment</i>	103 455	228 382	249 757	197 906	208 442	137 857	166 059	95 614		
52	b) apkurinašana <i>chauffage</i>	175 612	152 684	157 107	155 669	169 539	163 836	165 803	131 014		
53	c) apgaismošana <i>éclairage</i>	30 214	44 489	48 868	52 300	58 076	59 657	58 766	54 479		
54	d) apdrošināšana <i>assurance</i>	221	24 449	28 503	31 182	33 378	31 484	29 456	30 283		
55	e) atēju tīrīšanai un skursteņu slaucīšanai <i>nettoyage et paiement aux ramoneurs</i>	11 520	19 128	19 903	21 050	23 201	22 988	21 290	19 987		
56	f) telpu īrei <i>loyer des localités</i>	4 068	4 368	3 967	2 924	3 904	4 734	6 615	5 452		
57	g) pārējam vajadzībam <i>diverses nécessités</i>	4 177	748	2 050	909	2 411	2 284	6 661	1 046		
58	§ 2. Nespejnieku uzturešana <i>Entretien des indigents</i>	2 000 536	2 049 449	2 171 546	2 314 519	2 520 222	2 534 572	2 600 265	2 327 769		
59	p. 1. Pabalsti patvermes nedzīvojošiem <i>Assistance en dehors des asiles</i>	691	1 096 191	1 153 008	1 265 332	1 297 792	1 234 808	1 285 853	1 223 430		
60	a) nauda <i>argent comptant</i>	691	611 751	651 342	742 775	916 185	995 002	1 085 086	962 639		
61	b) pārtika <i>alimentation</i>	—	201 219	132 738	177 740	176 103	135 651	127 055	182 626		

L s

c) angērbos

114	p. 7. Līdzdalība pag. robežās esošo skolu uzturēšanā <i>Participation à l'entretien des écoles dans les limites des com. rur.</i>	—	21 032	16 656	23 528	15 030	16 042	13 753	11 370
115	p. 8. Baznīcas pabalstīšana <i>Secours aux églises</i>	13 482	362 445	419 955	449 853	—	—	—	—
116	§ 4. Veselības aizsardzība <i>Sauvegarde sanitaire</i>	248 577	330 110	385 491	410 070	295 559	273 408	293 994	249 479
117	p. 1. Darbinieku uzturēšana <i>Entretien des employés</i>	246 951	189 979	218 777	240 458	64 386	61 977	49 968	32 123
118	a) algas ārstiem	138 541	189 979	218 777	240 458	64 386	61 977	49 968	32 123
119	b) apmēģinājumiem <i>appointements à la sage-femme</i>	56 542	82 358	91 703	99 661	15 760	15 524	7 242	3 183
120	c) algas pārējam medicīniskam personālam <i>appointements à l'autre personnel médic.</i>	30 087	1 466	3 046	2 625	2 806	2 775	480	—
121	d) darbinieku sociālā apdrošināšanai <i>assurance sociale des employés</i>	—	2 413	3 097	3 341	1 066	345	95	41
122	e) ceļu izdevumiem <i>dépenses de voyage</i>	3 434	48	229	470	380	904	753	1 047
123	f) doktorātu telpu remontiem <i>réparation des maisons de docteurs</i>	10 151	18 441	26 190	24 575	54 204	25 336	21 161	16 042
124	g) apkurēšanai <i>chauffage</i>	4 572	21 239	22 162	21 875	65 431	63 869	87 382	72 036
125	h) apgaismošanai <i>éclairage</i>	—	2 566	2 710	2 088	10 154	11 602	14 271	14 209
126	i) apdrošināšanai <i>assurance</i>	—	927	1 611	1 408	2 480	3 214	3 168	3 296
127	j) atēju tīrīšanai un skursteņu slaucīšanai <i>nettoyage et paiement aux ramoneurs</i>	—	1 115	1 226	1 810	1 000	1 292	1 514	1 614
128	k) telpu īrei <i>loyer des localités</i>	873	6 931	8 917	8 980	66 331	78 013	89 410	92 413
129	l) citam vajadzībam <i>autres besoins</i>	2 751	2 637	5 823	2 779	11 361	8 557	18 550	13 475
130	p. 2. Dažādi veselības aizsardzības izdevumi <i>Diverses dépenses pour la protection sanitaire</i>	1 626	28 599	26 812	31 557	50 515	31 853	41 063	34 683
131	a) ārstniecības un dezinfekcijas līdzekļu iegādāšanai <i>acquisition de moyens médicaux et de désinfection</i>	915	7 207	8 098	7 724	7 270	7 180	6 888	5 617
132	b) baktēriju aizsardzības līdz. potēšanai <i>vaccins et autr. moyens de vaccin. prévent.</i>	—	11 684	12 706	11 760	12 095	13 447	13 956	13 699
133	c) dzimniecības iestāžu līdzsūtēšanai <i>entretien des établissements de santé</i>	—	626	2 416	4 881	2 332	4 145	240	461
134	d) dzimniecības iestāžu uzturēšanai <i>participation à l'entretien des établissements de santé</i>	711	9 082	3 592	7 192	28 818	7 081	19 979	14 906
135	p. 3. Lauku iedzīvotāju ārstēšana <i>Traitement des habitants ruraux</i>	—	—	—	—	1 064 101	1 244 912	1 473 686	1 379 122
136	p. 4. Veterinārā palīdzība <i>Secours vétérinaires</i>	—	3 736	7 652	8 226	7 419	12 485	23 196	19 017
137	§ 5. Līdzdalība kara resora izdevumu veikšanā <i>Participation à l'encouragement des devoirs du ressort militaire</i>	7 426	5 482	5 468	4 819	4 824	4 849	4 312	4 063
138	§ 6. Pasta un telefona satiksmes līdzsūtēšana <i>Participation à l'entretien de la communication postale et téléphonique</i>	787	57 840	62 580	61 807	46 552	36 839	22 652	11 908
139	p. 1. Pasta un telefona iestāžu pabalstīšana <i>Subvention aux institutions post. et téléph.</i>	685	42 706	39 638	41 148	29 391	19 727	9 865	5 316

№	Budžeta gadi Exercices	L s											
		1913	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933				
	Izdevumu posteņi Dépenses												
140	p. 2. Pasta piegāšana <i>Remise de la poste</i>	102	15 134	22 942	20 659	19 161	17 112	12 787	6 592				
141	\$ 7. Nekustamas mantas uzturēšana <i>Entretien des immeubles</i>	51 810	99 658	106 805	79 479	78 460	73 975	40 701	602				
142	\$ 8. Uzņēmumu zaudējumi <i>peries des entreprises</i>	—	26 128	32 493	12 224	9 847	7 401	4 687	999				
143	\$ 9. Arestēto uzturēšana <i>Entretien des arrêtés</i>	5 678	5 931	4 870	4 725	3 885	3 312	3 840	2 527				
144	\$ 10. Dažādi izdevumi <i>Diverses dépenses</i>	580 603	450 736	517 477	448 713	480 742	432 526	540 811	478 589				
145	p. 1. Klausu atalgošana pagasta vajadzībām <i>Dedommagement pour les travaux de corvée aux besoins des com. rurales</i>	46 367	132 776	111 023	109 207	131 086	128 991	196 718	139 427				
146	p. 2. Atmaksājami izdevumi <i>Dépenses de paiement</i>	—	21 508	63 169	9 612	30 849	15 797	12 139	3 922				
147	p. 3. Neparēdzēti izdevumi <i>Dépenses imprévues</i>	534 236	296 452	343 285	329 894	318 807	287 738	331 954	335 190				
148	\$ 11. Pagājušā gada izstrūkuma segšanai <i>Couverture du déficit de l'année passée</i>	140 160	624 506	578 010	468 047	363 603	269 001	351 695	275 945				
149	\$ 12. Iemaksas apriņķa pašvaldībām <i>Verséments dans la caisse de district</i>	—	2 851 517	2 686 098	2 717 583	2 887 037	3 091 031	1 911 946	1 457 372				
150	\$ 13. Parādu nomaksas un arkārtēji izdevumi <i>Paiement des dettes</i>	360 113	1 160 251	1 187 768	985 919	1 021 553	945 173	1 066 821	709 654				
151	p. 1. Parādu un % nomaksa <i>Paiement des dettes et des intérêts</i>	—	287 879	326 896	372 949	249 788	243 709	228 695	263 282				
152	a) parādu nomaksai <i>paiement des dettes</i>	98 737	104 310	95 801	132 619	128 466	78 164	35 568	38 394				
153	b) aizņēmumu dēlšanās <i>amortissement des emprunts</i>	79 807	107 971	174 032	182 629	79 478	94 702	132 313	152 627				
154	c) % nomaksai par aizņēmumiem <i>paiement des intérêts pour les emprunts</i>	13 930	75 598	57 063	37 701	41 844	70 843	60 814	72 261				
155	p. 2. Kapitālu ieguldījumi <i>Placement de capitaux</i>	266 376	872 372	860 872	612 970	771 765	701 464	838 126	446 372				
156	a) rezervēs kapitāla papildināšana <i>suppléments au capital de réserve</i>	—	75 266	75 998	36 579	31 119	8 225	15 728	10 549				
157	b) pārējo kapitālu un fondu papildināšana <i>suppléments</i>	154 529	54 293	99 041	67 769	47 028	29 364	176 541	61 040				
158	c) nekustamu īpašumu iegūšana <i>acquisition d'immeubles</i>	2 548	78 883	20 980	91 488	41 593	32 542	32 988	29 831				
159	d) jaunbūves <i>nouvelles constructions</i>	109 299	579 587	591 425	392 162	635 320	627 363	607 677	341 569				
160	e) pārējo kapitālu ieguldījumi <i>placement d'autres capitaux</i>	—	84 343	73 428	24 672	16 705	3 970	5 192	3 383				

Aprinķu pašvaldību budžeti 1926./1927.—1932./1933. saimniecības gadam.
Budgets des districts dans les exercices 1926/1927 à 1932/1933.

№	Ieņēmumi Recettes	Budžeta gadi Exercices							1932/1933
		1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932		
		L s							
1	Ieņēmumi Recettes	4 650 183	4 733 603	4 970 501	4 690 180	5 510 096	6 360 492	2 718 077	
2	\$ 1. Procenti un dividendes Interêts et dividendes	26 277	28 277	32 836	43 231	52 878	46 396	30 474	
3	\$ 2. Nekustamās mantas rente Rente des immeubles	36 571	41 550	43 929	57 622	43 809	36 957	34 631	
4	p. 1. Muižu centru Centres de biens	3 216	6 711	5 038	—	2 819	2 060	2 454	
5	p. 2. Eku un telpu Bâtiments et localités	29 583	30 787	35 539	55 081	37 137	31 562	29 622	
6	p. 3. Zemes gabalu un dārzu Versement foncier et jardins	3 772	4 032	2 452	1 664	3 666	3 315	2 478	
7	p. 4. Pārējā nekustamā manta Autres immeubles	—	20	900	877	187	80	77	
8	\$ 3. Uzņēmumu un pasākumu palpa Bénéfice des entreprises	152 936	10 950	8 518	50 160	16 933	8 474	7 215	
9	p. 1. Lauksaimniecības uzņēmumi Entreprises agricoles	6 586	—	1 000	11 210	5 783	3 724	2 765	
10	p. 2. Cementa un māla izstrādājumu rūpniecības Poteries et industries de ciment	—	5 100	500	500	500	200	150	
11	p. 3. Zirgu pasts Chevaux postales	—	—	1 568	—	—	—	—	
12	p. 4. Celtaves Prames	50	50	50	2 050	50	50	—	
13	p. 5. Aptiekas Pharmacies	3 000	4 000	2 400	—	6 600	3 500	3 600	
14	p. 6. Dziedniecības iestādes Etablissements de santé	143 300	1800	3 000	36 400	4 000	1 000	700	
15	\$ 4. Nodokļi Impôts	1 232 872	1 233 539	1 383 462	819 970	788 613	752 498	604 624	
16	p. 1. Piemaksas pie valsts nodokļiem Paiement supplém. aux impôts d'Etat	1 090 562	1 152 148	1 201 742	555 389	509 271	511 883	444 066	
17	a) ienākuma nodoklis impôt des revenus	658 675	727 800	829 892	233 979	177 577	200 178	196 600	
18	b) procentuālais palpas nodoklis impôt proportionnel des revenus	215 950	234 200	215 000	194 300	206 297	200 643	164 400	
19	c) ierzniecības-rūpniecības zinjū patenēis commerciaux et industr.	117 387	113 000	116 800	102 400	98 298	82 842	63 350	
20	d) nantojuma impôt sur les successions	1 700	1 200	600	—	2 594	—	—	
21	e) atavināšanas un apgrūtināšana ar parādēm expropriation et endettement des immeubles	22 400	21 700	18 200	14 400	9 945	18 400	13 646	
22	f) vērtības pieauguma augmentation de la valeur	54 000	53 700	20 250	9 420	12 800	7 800	3 650	

№	Ieņēmumi Recettes	Budžeta gadi Exercices						
		1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933
		L s						
23	g) dažādi impôts divers	20 450	548	1 000	1 590	1 760	2 020	2 420
24	p. 2. Patstāvīgi nodokļi. Impôts spontanés	142 310	141 391	181 720	264 581	279 342	240 615	160 558
25	a) traktiņu un patentu nodokļi. Impôts sur cabarets et restaurants, et sur patentes	50 790	54 441	86 765	132 520	123 992	119 980	75 940
26	b) izpircējas nodokļi. taxe sur les divertissements	63 760	61 240	65 340	83 590	84 768	91 903	59 710
27	c) tirgus nodokļi. droits de marché	13 200	10 060	11 800	18 350	25 260	28 092	24 484
28	d) velosipēdu un automobiļu taxe sur les vélocipèdes et les automobiles	14 340	15 340	17 140	29 701	44 260	150	200
29	e) dažādi divers	220	310	675	420	1 062	490	824
30	§ 5. Piemaksas un pabalsti. Paiement, supplém. et secours	2 941 073	3 236 923	3 306 272	3 308 132	3 486 881	2 426 826	1 979 642
31	p. 1. Pagastu nekustamas mantas nodokļi. Impôts des immeubles des com. rurales	2 814 206	2 665 283	2 727 303	2 734 132	2 924 269	1 866 654	1 418 537
32	p. 2. Valsts mežu nodokļi. Impôts des forêts de l'Etat	126 867	571 640	578 969	574 000	562 612	560 172	561 105
33	§ 6. Dažādi ieņēmumi. Diverses recettes	29 124	45 821	40 161	31 504	33 611	49 714	14 864
34	p. 1. Atmaksājumi un citi ieņēmumi. Remboursements et diverses recettes	22 935	35 411	31 111	16 602	26 177	43 549	10 774
35	p. 2. Soda naudas. Amendes	4 010	4 990	5 000	3 870	3 800	3 822	3 512
36	p. 3. Neparedzēti ieņēmumi. Recettes imprévues	2 179	5 420	4 050	11 032	3 634	2 343	578
37	§ 7. Ārkārtēji ieņēmumi. Recettes extraordinaires	231 330	136 543	155 323	379 561	136 725	2 999 627	46 627
38	p. 1. Aizņēmumi no valsts. Emprunts de l'Etat	—	672	—	6 000	40 000	—	—
39	p. 2. Valsts pabalsti. Secours de l'Etat	2 160	2 880	1 884	5 000	15 000	2 956 600	—
40	p. 3. Ziedoņumi un citi pabalsti. Donation et autres secours	4 200	4 200	4 714	5 554	3 440	3 960	1 500
41	§ 4. Kapitālu izlietošana. Exploitation de capitaux	224 670	128 316	148 725	363 007	78 285	38 967	45 027
42	a) kapitālu capitaux	41 401	25 000	19 050	146 540	37 500	14 236	15 027
43	b) iepriekšējā gada atlikuma reste de l'année précédente	183 269	103 316	129 675	216 467	40 785	24 731	30 000
44	§ 5. Kustamas mantas pārdošana. Vente des biens mobiliers	300	475	—	—	—	100	—
45	§ 8. Deficīts. Déficit	—	—	—	—	—	—	—
							950 646	40 000

№	Izdevumi Dépenses	Budžeta gadi Exercices									
		1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933			
1	Izdevumi Dépenses	4 650 183	4 793 603	4 970 501	4 690 180	5 510 096	6 360 492	2 718 677			
2	§ 1. Administratīvie izdevumi Dépenses administratives	564 980	593 286	664 525	684 896	776 917	752 986	687 187			
3	p. 1. Pārvaldes un tehniskā personāla uzturēšana Entretien du personnel du bureau et techn.	463 909	484 364	530 288	557 953	652 105	639 892	583 546			
4	a) algas aprinķu vaižu locekļiem appointements aux membres de l'administr. des districts	100 851	102 045	138 457	154 415	165 367	181 980	155 621			
5	b) algas tehniskam personālam appointements aux personnel technique	327 668	347 850	354 796	344 231	423 187	398 513	365 392			
6	c) darbinieku sociālā apdrošināšana assurance sociale des employés	4 128	6 990	5 292	18 953	20 885	18 929	25 398			
7	d) komandējumi un ceļa izdevumi détachements et dépenses de voyage	31 262	27 589	31 803	40 854	42 666	40 470	37 185			
8	P. 2. Kancelijas izdevumi Dépenses de chancellerie	33 468	37 673	41 420	44 275	48 426	48 253	42 957			
9	a) rakstāmlietas un piederumi fourniture d'écriture	22 228	24 743	27 357	19 310	20 140	19 067	19 400			
10	b) tālruni, tālgrāfi, pasts un laikraksti téléphone, télégraphe, poste et journaux	2 534	2 350	2 820	15 987	18 751	21 013	18 849			
11	c) inventāra iegādāšana achat de l'inventaire	6 946	8 990	9 025	7 820	8 250	4 160	2 775			
12	d) inventāra uzturēšana entretien de l'inventaire	1 760	1 610	2 218	1 158	1 285	4 013	1 983			
13	P. 3. Telpu uzturēšana Entretien des localités	47 210	42 921	43 760	41 636	38 074	32 334	28 363			
14	a) apkurināšana chauffage	18 797	17 798	17 590	16 785	17 743	19 553	16 442			
15	b) apgaismošana éclairage	4 297	4 529	3 879	3 969	5 077	6 125	5 449			
16	c) apīrīšana nettoyage	6 268	6 548	7 413	8 844	9 010	768	864			
17	d) telpu īre loyer des localités	17 848	14 046	14 878	12 068	6 244	5 888	5 608			
18	P. 4. Dažādu komisiju un nodalu uzturēšana Entretien des commissions et des sections	15 263	23 566	41 657	37 710	35 384	31 701	31 965			
19	a) atalgojumi revīzijas komisijām appointements des commissions de révision	624	774	9 087	13 739	12 723	12 159	14 329			
20	b) atalgojumi skolu valdēm appointem. à l'administr. scolaire	4 019	4 632	5 455	6 062	6 477	6 735	6 289			
21	c) atalgojumi nodokļu komisijām appointem. à la commis. des impôts	5 582	12 754	22 857	17 388	7 854	7 451	6 701			

L s

Izddevumi Dépenses	Budžeta gadi Exercices						
	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933
	L s						
22	524	589	621	138	128	430	820
d) atalgojumi kara klausības komisijām <i>appointem. à la commis. du service militaire obligat.</i>							
23	650	350	350	930	782	176	526
e) atalgojumi zemes ierīcības komisijām <i>appointem. à la commis. de la distribution des terres</i>							
24	3 914	4 437	3 287	453	7 420	4 750	3 300
f) atalgojumi pārējām komisijām <i>appointem. aux diverses autres commis.</i>							
25	5 130	4 762	7 400	2 822	2 928	806	306
p. 5. Citi administratīvie izdevumi <i>Autres dépenses administratives</i>							
26	182 086	168 790	177 442	169 044	207 247	219 796	191 666
§ 2. Līdzdalība valsts iestāžu uzturēšanā <i>Participation à l'entretien des institutions de l'État</i>							
27	172 168	157 930	167 685	158 588	190 798	207 516	180 352
p. 1. Policijas līdzuzturēšana <i>Participation à l'entretien de la police</i>							
28	2 760	4 560	3 780	5 160	6 460	9 928	7 200
p. 2. Aizsargu pabalstīšana <i>Secours à la saubegarde</i>							
29	2 180	2 580	2 200	1 430	150	390	290
p. 3. Izdevumi kara resora vajadzībām <i>Dépenses à la nécessité du ressort de la guerre</i>							
30	4 978	3 730	3 777	3 866	9 839	1 962	3 924
p. 4. Dažādu citu valsts iestāžu līdzuzturēšana <i>Particip. à l'entretien de div. instit. de l'État</i>							
31	125 759	195 371	146 332	144 696	134 770	201 986	60 425
§ 3. Nekustamas mantas uzturēšana <i>Entretien des immeubles</i>							
32	36 996	21 304	37 529	51 415	34 501	32 940	13 775
§ 4. Uzņēmumu zaudējumi <i>Pertes des entreprises</i>							
33	22 356	1 598	1 616	14 210	4 090	14 878	3 783
p. 1. Lauksaimniecības uzņēmumi <i>Entreprises agricoles</i>							
34	—	8 566	25 913	26 715	27 911	17 462	9 992
p. 2. Dārzkopības skolai <i>Ecoles d'horticoles</i>							
35	14 640	11 140	10 000	10 490	2 500	—	—
p. 3. Pārējie uzņēmumi <i>Autres entreprises</i>							
36	399 710	495 273	461 458	479 847	465 570	536 401	571 100
§ 5. Sociālā apgāde <i>Assistance publique</i>							
37	9 839	8 834	13 600	8 605	15 810	18 320	6 940
p. 1. Aiklatā apgāde <i>Subvent on</i>							
38	375 571	412 214	438 579	457 492	443 785	508 441	543 065
p. 2. Sliegtā apgāde <i>Asiles</i>							

39	a) nespējīcku un bērnu patversmēs	176 656	171 860	191 740	200 035	150 947	154 641	139 496
40	b) indīgāku un mīnāru dzīvnieku patversmēs	7 032	7 278	5 468	5 412	9 308	15 400	22 142
41	c) valprātīgu patversmēs	191 833	233 076	241 371	252 045	283 480	338 400	381 447
42	p. 3. Ārstēšanas izdevumi	14 300	14 225	9 279	13 750	9 025	9 640	21 075
43	§ 6. Veselības aizsardzība	590 071	469 856	463 986	189 075	129 561	171 683	153 848
44	p. 1. Dziedniecības iestādēs nesaisītais medicīniskais personāls	16 339	11 199	19 710	6 739	18 399	6 147	5 519
45	a) darbinieku algošana	16 289	11 149	19 460	6 594	18 001	5 773	5 089
46	b) komandējumi	50	50	250	145	398	374	480
47	p. 2. Medikamenti un citi sanitārās uzraudzības izdevumi	3 180	6 912	3 650	9 010	9 583	13 170	10 020
48	p. 3. Dziedniecības iestāžu uzturēšana	524 028	402 675	391 667	139 254	63 253	96 682	87 791
49	a) slimnīcu	448 444	324 591	312 424	120 468	56 683	44 062	31 712
50	b) ambulāncu un veselības kopšanas punktu	75 584	78 084	79 243	18 786	6 570	52 620	56 079
51	p. 4. Veterinārā uzraudzība	46 524	49 070	46 959	34 072	38 326	55 684	50 518
52	a) veterinārmedicīniskā personāla uzturēšana	33 533	21 614	20 181	26 222	31 890	47 945	42 470
53	b) ambulāncu un klīniku uzturēšana un ierīkošana	7 661	21 516	23 188	6 370	4 686	5 109	5 883
54	c) medikamenti un instrumenti	5 330	5 940	6 640	1 480	1 810	2 680	2 165
55	§ 7. Tautas izglītības veicināšana	2 170 923	2 211	2 360 635	2 313 642	2 958 457	3 132 122	271 371
56	p. 1. Skolotāju algošana	1 932 113	2 029 310	2 069 469	2 171 790	2 793 741	2 962 917	143 657
57	a) algas	1 753 149	1 722 665	1 933 908	1 753 593	2 305 018	2 456 181	19 683
58	b) sociālā apdrošināšana	238 964	306 645	150 561	418 197	488 723	506 736	123 974
59	p. 2. Atalgojums skolu ārstiem	720	10 142	720	—	—	—	—

Appointements aux médecins scolaires

№	Izdevumi	Budžeta gadi							1932/1933
		1927/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932	1932/1933	
		L s							
60	p. 3. Citām skolu un ārpusskolas izglītības vajadz. A la nécessité d'autres écoles à l'instruction post-scolaire	36 616	7 620	82 902	16 207	12 750	12 870	5 555	
61	p. 4. Pabalsti un piemaksas vispārizglītojos, skolām	50 158	37 503	57 659	26 661	26 281	25 586	15 916	
62	Secours et paiement supplém. aux écoles d'instruction générale	38 058	18 412	18 276	9 290	10 668	12 647	10 489	
63	a) pamatskolām	12 100	19 091	39 413	17 371	15 613	12 939	5 477	
	b) vidusskolām								
	écoles primaires								
	écoles moyennes								
64	p. 5. Pabalsti un piemaksas arodskolām	34 840	57 004	64 816	50 968	65 026	60 411	46 985	
	Secours et paiement supplém. aux écoles professionnelles								
65	a) lauksaimniecības skolām	30 901	50 204	61 816	48 038	59 014	56 365	38 162	
66	b) mājturības skolām	150	4 200	2 200	—	2 920	2 846	2 723	
67	c) citu arodu skolām	3 789	2 600	800	2 930	3 092	1 200	6 100	
	autres écoles professionnelles								
68	p. 6. Kurlmēmo un aklo izglītošana	45 346	58 860	53 659	38 066	52 769	56 769	49 608	
	A l'instruction des sourds-muets et d. aveugles								
69	p. 7. Stipendijas	11 130	10 980	11 380	9 950	7 890	13 570	9 650	
	Bourses								
70	§ 8. Agronomiskā un būvtechniskā palīdzība	105 280	92 028	116 093	114 277	172 367	200 858	157 174	
	Assistance agronome et indennisation pour l'archit.								
71	p. 1. Agronomiskā palīdzība	74 378	68 669	83 524	83 753	97 012	110 374	88 776	
	Assistance agronome								
72	a) atalgojumi personālam	39 378	37 082	46 175	50 847	55 360	63 111	53 481	
73	b) komandējumi	8 496	8 287	9 424	10 243	12 922	13 410	11 842	
	détachements								
74	c) maciņas līdzekļi, izmēģinājumi, pabalsti	23 854	19 260	23 765	18 463	22 170	26 018	18 593	
	moyens d'instruct., expérimentat., secours								
75	d) vairslas punkti	2 650	4 040	4 160	4 200	6 560	8 035	4 860	
	points d'étalons								
76	p. 2. Būvtechniskā palīdzība	30 902	23 359	32 569	30 524	75 355	90 284	68 398	
	Indennisation pour l'architecture								
77	a) atalgojumi darbiniekiem	28 106	19 047	28 537	24 762	67 712	80 622	58 411	
	appointements aux employés								
78	b) komandējumi	1 976	3 490	1 926	5 050	6 911	8 610	8 220	
	détachements								
79	c) pārējie izdevumi	820	822	2 106	712	732	1 052	1 767	
	autres dépenses								

80	§ 9. Satiksmes ceļu uzturēšana <i>Entretien des chemins</i>	4 100	2 000	1 000	—	1 120	—
81	§ 10. Pabalsti pagastiem <i>Secours aux communes rurales</i>	254 250	333 543	335 134	395 059	390 470	574 025
82	p. 1. Darbvežu algu normēšanai <i>Règlement des appointements de secrétaire</i>	254 250	323 473	334 834	354 919	358 301	513 125
83	p. 2. Parējām vajadzībām <i>Autres nécessités</i>	—	10 070	800	40 140	32 169	60 900
84	§ 11. Parādu un % nomaksa <i>Paiement des dettes et des intérêts</i>	56 979	60 480	60 944	29 375	79 868	383 811
85	p. 1. Parādu nomaksa <i>Paiement des dettes</i>	56 194	53 296	51 501	16 217	55 394	363 271
86	p. 2. Procentu nomaksa <i>Paiement des intérêts</i>	785	7 184	9 443	13 158	24 474	20 540
87	§ 12. Dažādi izdevumi <i>Diverses dépenses</i>	82 082	87 795	95 093	87 541	132 009	106 133
88	p. 1. Apriņķa pašvaldību savienības uzturēšana <i>Entretien de l'union des administrat. de distr.</i>	4 421	6 140	5 989	22 960	19 755	17 940
89	p. 2. Apriņķa valžu vēlēšanu izdevumi <i>Dépenses pour les élections des administrations de districts</i>	—	—	7 000	—	35 900	—
90	p. 3. Alīdzība šķitniekiem <i>Paiements aux conducteurs de charrois</i>	2 803	1 500	1 750	350	2 496	3 600
91	p. 4. Pagastu darbvežu kursi <i>Cours pour secrétaires des com. rurales</i>	100	100	1 886	100	100	100
92	p. 5. Godalgas aizsargiem un kapaspēkam un pieminekļi <i>Prix d'honneur à la garde protectrice et aux militaire; monuments</i>	500	2 700	1 100	1 600	2 000	1 600
93	p. 6. Noparedzētiem izdevumiem <i>Dépenses imprévues</i>	74 258	77 355	77 368	62 531	71 758	82 893
94	§ 13. Kapitālu uzkrāšana <i>Accumulation de capitaux</i>	76 967	123 458	50 330	31 813	24 239	48 350
95	p. 1. Kapitālu dibināšana un papildināšana <i>Fondation et complément des capitaux</i>	23 300	25 038	11 280	31 813	18 739	47 850
96	p. 2. Jaunbūves un kapitālamontāži <i>Constructions nouvelles et réparations fondam.</i>	24 667	70 920	14 050	—	—	—
97	p. 3. Nekustamas mantas iegūšana <i>Achats des immeubles</i>	30 000	26 500	25 000	—	5 500	500

Kļūdu izlabojums.

		Iespiests	Jābūt
47. lpp., tab. № 53., ailē 12:	1929/30. gadā uz laukiem	Ls 1 028	Ls 1 934
	1930/31. " " "	" 1 090	" 1 997
	1931/32. " " "	" 1 215	" 1 776
ailē 24:	1929/30. " " "	" 0,75	" 1,41
	1930/31. " " "	" 0,80	" 1,46
	1931/32. " " "	" 0,89	" 1,30

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308053749

(-130)

130

